

1981

Congresul General al
Partidului Socialist din România

Chengdu, 27. Mai 1954

Convolvulus hirsutus, Willdowicz. *Journal* descriptive pergamini,
and in rural pergamini. *Convolvulus hirsutus*.

... profesional (aportă) ... C. Cuz

[illegible]

Fotocopia ziarului "socialismul" care prezenta
interviul de fațetă a E. Lăzăreanu din 1981.

REVISTA HIVELOR

APRILIE · MAI · IUNIE

2/1981

Redacția : București, Str. Arhivelor nr. 2, sect. V

Telefon : 13.37.77

CUPRINS

	Pag.
DOCUMENTELE ZILELOR NOASTRE	125
60 DE ANI DE LA FAURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMAN	
I. GAL — Fondul Arhivistic Național și contribu- ția sa la cunoașterea istoriei patriei și a P.C.R.	132
M. MUȘAT — Lupta Partidului Comunist, a mișcă- rii muncitorești din România pentru independența și suveranitatea patriei	136
Gh. SURPAT — Progresul economic și social al României socialiste în lumina documentelor Parti- dului Comunist Român	151
GH. UNC — Solidaritatea internațională — perma- nență a mișcării muncitorești din România	158
C. DRĂGUȘIN — Expoziția „60 de ani de la fău- rirea Partidului Comunist Român”	168
STUDII ȘI COMUNICARI	
I. BURLACU, TR. RUȘ — Al. Candiano Popescu — Memorii	181
I. BOAR — Ecoul evenimentelor revoluționare ro- mânești din anul 1821 în scaunele secuiești Ciuc și Giurgeu	185
TEORIE ȘI PRACTICA ARHIVISTICA	
S. BADĂRAU, V. ȘINDELARU, M. STATIE — Mi- crofilmarea în arhive (II)	191
A. C. HALICHIAS — Interviu cu participanții la in- staurarea responsabililor de arhivă de la organizații le socialiste centrale	201
ȘTIINȚE AUXILIARE	
G. D. ISCRU — Steagul revoluției din 1821	204
O. STRACHINĂ, AL. STRACHINĂ — Reconstitui- rea steagului revoluției din 1821	213
VIATA ȘTIINȚIFICA	
* * * Cercetări în arhivele de peste hotare (II)	217
CRONICA	
M. GUBOGLU — Manifestări științifice internațio- nale privind istoria Turciei	233
T. GEMIL — Masa rotundă „Creșterea eficienței cercetării și valorificării documentelor turcești”	234
EL. GHEORGHE — Consfătuirea „Noi izvoare docu- mentare din arhivele de peste hotare”	236
V. COMAN — Consfătuirea privind arhivele crea- te de organizațiile din domeniul agriculturii	237
L. MIHĂILESCU — Sesiunea de comunicări „Știin- ță, progres, umanism”	238
BIBLIOGRAFIE	
M. TUDORICĂ — Revista Arhivelor 1976—1980. Index alfabetic	240

CONSILIUL DE CONDUCERE

Vasile Arimia, Dan Berindei,
Ioana Burlacu, Nicolae Chipurici,
Constantin Condrea, Costin Feneșan,
Ionel Gal — președinte, Elena
Gheorghe, Mihail Guboglu, Ștefan
Hurmuzache, Petru Ignat, Dumitru
Ivănescu, Corneliu Lungu, Alexandru
Matei, Nicolae Mocioiu, Mircea
Mușat, Emilia Poștăriță, Ioan
Pușcaș, Mihai Rachieru, Ioan
Ranca, Traian Rus, Maria Soveja,
Mioara Tudorică

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Vasile Arimia, Ioana Burlacu,
Constantin Condrea, Costin Feneșan,
Elena Gheorghe, Ștefan Hurmuzache,
— redactor șef, Corneliu Lungu,
Mihai Rachieru, Mioara Tudorică

Redactor : Elena GHEORGHE
Secretar de redacție :
Ana-Cristina HALICHIAS

60 DE ANI DE SLUIRE DEVOTATĂ A POPORULUI, DE LUPȚĂ PENTRU DREPTATE SOCIALĂ ȘI LIBERTATE NAȚIONALĂ, PENTRU CONSTRUIREA SOCIALISMULUI ȘI RIDICAREA BUNĂSTĂRII MASELOR, PENTRU INDEPENDENȚA PATRIEI, COLABORARE INTERNAȚIONALĂ ȘI PACE

X

Stimați tovarăși,

Sărbătorim 60 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român — eveniment de însemnătate epocală în mișcarea revoluționară muncitorească din România, în luptele revoluționare de clasă pentru dreptate socială și eliberare națională, pentru victoria revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri sociale în patria noastră. (*Aplauze puternice*).

Cu acest prilej solemn doresc, în numele Comitetului Central al partidului, precum și al meu personal, să adresez tuturor participanților la această adunare solemnă, întregului partid și întregului nostru popor, un călduros salut comunist și cele mai bune urări. (*Aplauze; urale puternice, îndelungate; se scandează: „Ceaușescu — P.C.R.!”*).

Făurirea Partidului Comunist Român, la 8 Mai 1921, a avut loc în condițiile puternicului avînt revoluționar din România creat în anii de după primul război mondial, ale creșterii rolului clasei muncitoare în viața social-politică națională din diferite țări, ca și pe plan mondial, precum și în împrejurările internaționale ale victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie care a deschis era revoluției proletare și a exercitat o puternică influență asupra intensificării luptelor revoluționare de pretutindeni. (*Aplauze puternice*).

Privind retrospectiv drumul parcurs de Partidul Comunist Român, rolul său în viața politică din România, precum și activitatea sa de întărire a solidarității internaționale cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru și-a îndeplinit întotdeauna cu cinste misiunea istorică ce și-a asumat-o, că a servit neabătut interesele clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor. (*Aplauze puternice, prelungite*).

În anii grei ai luptei de clasă împotriva regimului burghezo-moșieresc, partidul nostru a militat neabătut pentru apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, a drepturilor și libertăților lor democratice, a organizat și condus lupta maselor populare împotriva fascismului și războiului. În împrejurările deosebit de grele ale războiului, Partidul Comunist Român a organizat și condus lupta pentru ieșirea României din războiul dus alături de Germania fascistă împotriva Uniunii Sovietice, înfăptuind revoluția antiimperialistă și antifascistă, de eliberare națională și socială. El a condus apoi întregul proces de transformare democratică, revoluționară, a societății, de înfăptuire a revoluției socialiste și făurire cu succes a socialismului în România. Se poate afirma că Partidul Comunist Român s-a identificat întru totul cu interesele vitale ale clasei muncitoare, ale întregului popor, că în istoria zbuciumată a poporului român nu a existat niciodată un partid politic care să fi servit cu atîta abnegație interesele întregii națiuni, ale bunăstării și fericirii ei, ale întăririi independenței și suveranității României. (*Vii și puternice aplauze*). Tocmai de aceea Partidul Comunist Român și-a cîștigat încrederea și respectul întregului popor, care vede în el, în politica sa internă și externă garanția dezvoltării continue a țării, a ridicării gradului de civilizație și bunăstare materială și spirituală ale maselor, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a

comunismului în România. (*Aplauze și urale puternice ; se scandează : „Ceaușescu—P.C.R. !”*).

Partidul Comunist Român — moștenitorul și continuatorul celor mai înalte tradiții de luptă ale poporului român

Stimați tovarăși

Partidul Comunist Român este moștenitorul și continuatorul celor mai înalte tradiții de luptă ale maselor populare pentru formarea poporului român, pentru dezvoltarea limbii și culturii proprii, pentru afirmarea națiunii române și a statului național unitar — România. Ne mândrim și-i cinstim pe toți aceia care au luptat și și-au dat viața pentru afirmarea și libertatea poporului nostru. (*Vii aplauze*). În acest spirit am sărbătorit anul trecut împlinirea a 2050 de ani de la formarea primului stat centralizat al dacilor, despre care istoricii din acea vreme spuneau : „că sînt cei mai viteji și cei mai drekți dintre traci”. Lung și greu a fost drumul străbătut de urmașii lui Burebista și ai lui Decebal, apoi și ai lui Traian. În luptele grele și în conviețuirea comună, timp de secole, a dacilor și a romanilor s-a plămădit un popor nou, care a păstrat și dezvoltat însușirile și virtuțile cele mai bune ale înaintașilor săi.

În perioada marilor migrații ale popoarelor, pe meleagurile patriei noastre au venit și au poposit, pentru un timp mai scurt sau mai lung, diferite popoare. Urmașii dacilor și romanilor au trebuit să ducă lupte grele pentru a-și păstra ființa proprie, iar cu unele dintre popoarele ce s-au așezat în vecinătate, în diferite perioade, au conclucrat activ, ceea ce a avut o importanță deosebită atit pentru dezvoltarea poporului nostru, cit și pentru popoarele respective.

Unii istorici străini încearcă în fel și chip să falsifice istoria, să pună sub semnul întrebării continuitatea urmașilor dacilor și romanilor, a poporului nostru pe aceste meleaguri.

Ce se poate răspunde oare istoricilor care neagă existența unui popor cu un asemenea trecut glorios de luptă, cum este poporul nostru, crezînd sau dorînd, prin aceasta, să pună în evidență propriile popoare ? Cel mai bun răspuns este realitatea, faptul că din toate popoarele migratoare nici unul nu a putut înlocui poporul plămădit pe aceste meleaguri, că urmașii dacilor și romanilor, noul popor care își afirma propria entitate s-a dezvoltat continuu și a rămas adevăratul și singurul stăpin al vechii Dacii. (*Aplauze și urale puternice. Se scandează : „Ceaușescu și poporul !”*).

Tuturor celor care vor să înțeleagă cum s-a născut și s-a dezvoltat poporul nostru le spunem : priviți rezultatele cercetărilor și săpăturilor arheologice, citiți scrierile marilor învățați ai timpurilor și veți înțelege mai bine cum s-a născut poporul român, cum s-au format cultura și limba sa ; studiați luptele Basarabilor și Mușatinilor, ale lui Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și ale altor eroi ai istoriei naționale și veți înțelege forța și vitalitatea poporului nostru, precum și setea sa de libertate și independență și hotărîrea de a le apăra în orice împrejurări. (*Aplauze și urale puternice*). Poate pentru unii istorici din unele țări vecine ar fi mai bine dacă ar pune în evidență tot ce a contribuit la dezvoltarea prieteniei dintre popoarele noastre vecine ; și aceasta este, fără îndoială, valabil în aceeași măsură și pentru istoricii noștri. Să-i reliefăm pe înaintașii comuni, cum sînt Petru, Asan, Ioniță, cum sînt Ioan de Hunedoara și Matei Corvin — pentru a înțelege cum s-au dezvoltat, de-a lungul timpurilor, relațiile între popoarele noastre în lupta pentru apărarea ființei naționale a fiecăruia, pentru libertate și progres. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Cinstim rolul determinant în istorie al popoarelor, al maselor populare, al țărănimii — care timp de secole a dus greul luptei pentru eliberare națională și dreptate socială —, cinstim pe conducătorii și participanții la marile răscoale țărănești care au demonstrat cu putere forța țărănimii, hotărîrea ei de a lupta împotriva asupririi feudale, pentru lichidarea acestei orînduiri și făurirea unei noi orînduiri sociale.

Iată de ce doresc și cu acest prilej să aduc un fierbinte omagiu țărănimii — clasa care, secole de-a rîndul, a dus greul luptei împotriva asupririi străine, pentru dezvoltarea independentă a țării. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Cinstim revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, revoluția din 1848, în care Nicolae Bălcescu a avut un rol hotărîtor. Cinstim pe făuritorii Unirii din 1859, care au pus bazele statului național român — eveniment istoric determinant pentru poporul nostru. (*Aplauze puternice*).

Cinstim eroismul ostașilor români din războiul de independență din 1877, care, la Plevna și Smirdan, au făcut totul pentru a infringe armatele Imperiului Otoman, pentru afirmarea în lume a României independente. (*Aplauze puternice*).

Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele și luptele desfășurate de-a lungul vremurilor; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor, de a-i făuri un viitor demn și liber, viitorul comunist. (*Aplauze și urale puternice; se scandează: „Ceaușescu — P.C.R.!”*).

Dragi tovarăși,

Apariția clasei muncitoare pe arena istoriei patriei noastre a marcat o nouă eră în dezvoltarea luptelor revoluționare de eliberare națională și socială. Se poate spune că, începînd din a doua parte a secolului al XIX-lea, nu a existat eveniment politic-social în care clasa muncitoare să nu fi fost prezentă, să nu-și fi afirmat poziția sa.

Cu mîndrie putem afirma că, de la primele începuturi, ideile socialismului științific au avut un rol de mare însemnătate în formarea conștiinței revoluționare a clasei noastre muncitoare.

Prezența revoluționarilor români în revoluția franceză din 1848 și pe bariadele Comunei din Paris, participarea lor la activitatea organizațiilor internaționale, a primei Internaționale Comuniste, a Internaționalei Socialiste și a altor organizații, constituie o expresie puternică a spiritului revoluționar și, totodată, de solidaritate internațională ce a caracterizat întotdeauna forțele înaintate, revoluționare din România, clasa noastră muncitoare. (*Aplauze puternice*).

Numeroasele cercuri socialiste, presa și literatura socialistă din ultimele decenii ale secolului trecut au răspîndit în rîndul maselor populare idealurile nobile ale dreptății și libertății și au pregăt看 condițiile pentru formarea primului partid al clasei muncitoare din țara noastră.

Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară națională, a afirmat cu putere rolul clasei muncitoare ca forță socială cea mai progresistă în dezvoltarea națiunii noastre pe calea progresului și civilizației.

La sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului XX, partidul clasei muncitoare și-a afirmat cu putere poziția față de problemele dezvoltării României, pronunțîndu-se activ pentru progresul economico-social independent al țării. Socialiștii și alte forțe progresiste au acționat pentru lichidarea relațiilor feudale din agricultură, pentru reforma agrară, s-au pronunțat pentru industrializarea țării ca factor decisiv al progresului social, al întăririi independenței patriei.

Mișcarea socialistă, clasa muncitoare au acționat pentru întărirea relațiilor dintre muncitori și țărani, au sprijinit activ răscoalele revoluționare din 1907. Se cuvine, totodată, să menționăm că, încă de la formarea primelor cercuri socialiste, militanții socialiști, revoluționari și progresiști au acționat pentru o cultură nouă, revoluționară, pătrunsă de un profund umanism, pusă în slujba poporului. În procesul revoluționar din această perioadă s-au ridicat numeroși militanți socialiști ca Ștefan Gheorghiu, Dobrogeanu-Gherea, I. C. Frimu, Mihail Gheorghiu Bujor și alții.

Mișcarea revoluționară din România a participat activ la mișcarea internațională împotriva războiului, iar în 1914 — odată cu izbucnirea acestuia — s-a ridicat împotriva participării României la primul război mondial imperialist.

Intrarea în 1916 a României în război, alături de Rusia, Franța și alte state aliate, trebuie văzută în contextul luptei împotriva dominației imperialismului german și austro-ungar și pentru realizarea unității naționale. Sfîrșitul războiului a determinat profunde schimbări în Europa și un puternic avînt al luptelor revoluționare. Un rol important, de însemnătate istorică mondială, a avut victoria Marii Revoluții din Octombrie, care a dus la prăbușirea imperiului țarist denumit de Lenin „închisoarea popoarelor”, la formarea primului stat al muncitorilor și țăranilor din lume, deschizînd o eră nouă, era construcției noii orînduirii sociale fără clase și fără asupritori, era socialistă și comunistă. (*Vii și puternice aplauze*).

În acea perioadă s-au prăbușit și alte imperii, între care imperiul austro-ungar, care ținea sub asuprire un număr însemnat de popoare din Europa Centrală, inclusiv o parte a poporului român. Pe ruinele acestui imperiu s-au format noi state naționale. În aceste condiții istorice s-a realizat unirea Transilvaniei cu România și formarea statului național unitar. Mișcarea muncitorească, revoluționarii și socialiștii români au acționat cu toate forțele și au contribuit activ la realizarea statului național unitar, demonstrînd astfel că tocmai clasa muncitoare,

forțele socialiste, progresiste, revoluționare sînt apărătoarele cele mai fidele ale intereselor întregii națiuni. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Perioada ce a urmat a fost o perioadă de consolidare și dezvoltare a statului național unitar, a forțelor de producție și, totodată, o perioadă de puternic avînt revoluționar pentru dezvoltarea democratică a țării, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, ale maselor populare, a libertăților democratice. Merită reamintită, în acest sens, greva generală din 1920, care a constituit o puternică afirmare a forței și rolului tot mai important al clasei muncitoare în întreaga viață socială și politică a României.

În aceste împrejurări s-a pus problema reorganizării și transformării Partidului Socialist într-un partid nou, care să asigure conducerea luptei revoluționare în noua etapă ce se deschidea în fața clasei muncitoare, a poporului nostru.

Trebuie subliniat că în pregătirea acestui eveniment au avut loc numeroase întîlniri și tratative cu conducătorii Cominternului, cu Lenin, pentru a stabili principiile și relațiile viitoare dintre partidul revoluționar al clasei muncitoare din țara noastră și Internaționala comunistă. Printre problemele pe care delegația revoluționarilor români le-a susținut erau și cele legate de autonomia și independența partidului, de dreptul său de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, corespunzător condițiilor istorice din România, participarea la Internaționala Comunistă fiind considerată ca o expresie a solidarității internaționale și nu ca un drept al acesteia de a se amesteca în viața partidului nostru.

În aceste împrejurări, la 8 mai 1921 s-a întrunit Congresul Partidului Socialist, care a hotărît, cu marea majoritate a voturilor, transformarea sa în Partidul Comunist din România (*Aplauze și urale puternice, îndelungate. Se scandează: „Ceaușescu — P.C.R.!”*).

Formarea Partidului Comunist din România a reprezentat victoria concepției revoluționare, a socialismului științific, a marxism-leninismului revoluționar, constituind un moment istoric de importanță deosebită în mișcarea revoluționară din țara noastră, în organizarea luptei viitoare a proletariatului, a maselor asuprite din România.

La numai 3 ani de la formarea sa, în 1924, Partidul Comunist a fost însă interzis, fiind obligat să activeze în ilegalitate. Timp de 20 de ani comuniștii au trebuit să-și desfășoare activitatea revoluționară în slujba clasei muncitoare, a maselor, pentru apărarea intereselor vitale ale întregii națiuni în condițiile terorii sâlbaticе burghezo-moșierești. Dar nici închisorile, nici schingiuirile, nici gloanțele, nici moartea nu au putut opri dezvoltarea mișcării revoluționare, creșterea și întărirea Partidului Comunist din România, care s-a afirmat continuu ca o forță tot mai puternică în viața politică a țării.

Este necesar să reamintim că trecerea în ilegalitate a Partidului Comunist Român a avut loc în condițiile luptei pentru cristalizarea liniei politice generale, ale existenței unor deosebiri de păreri și contradicții în partid. Aceasta a făcut ca într-un șir de probleme, mai cu seamă în ce privește problema națională, să se adopte unele teze greșite, iar în 1928—1929 să se ajungă la spargerea unității partidului.

Cu toate acestea, forțele sănătoase ale partidului, alte forțe revoluționare progresiste, îndeosebi din cadrul sindicatelor și tineretului, au acționat cu hotărîre pentru organizarea luptei maselor populare, organizînd greva minerilor din 1929, precum și o serie de alte acțiuni ale maselor populare pentru apărarea intereselor lor.

Criza economică din 1929—1933, care a dus pe scară mondială la agravarea exploatării și asupririi, dar și la intensificarea luptelor revoluționare, a determinat și în țara noastră o ascuțire a luptei de clasă. Totodată, în această perioadă asistăm la o intensificare a activității organizațiilor fasciste, iar în țara noastră a Gărzii de fier, la începerea pregătirilor de război.

Toate acestea au determinat și au făcut necesar ca partidul, odată cu organizarea luptelor pentru apărarea intereselor clasei muncitoare și maselor populare, să pună un accent puternic pe lupta împotriva fascismului și a pregătirilor de război, pentru apărarea libertăților democratice, pronunțîndu-se cu întreaga forță pentru alianța cu Uniunea Sovietică. (*Vii aplauze*).

Un rol important a avut, în această privință, Congresul al V-lea al partidului, care a dus la elaborarea unei linii politice mai clare, a pus cu hotărîre la ordine de zi problema Frontului Unic Muncitoresc, a colaborării cu toate forțele democratice, antifasciste, precum și necesitatea elaborării poziției juste în problema națională. Deși s-au reafirmat vechile poziții greșite, în anii care au urmat partidul s-a pronunțat cu hotărîre pentru apărarea integrității teritoriale a României. (*Aplauze puternice*).

Pe această bază s-a întărit conlucrarea dintre comuniști, socialiști și social-democrați, s-a întărit unitatea în rîndul sindicatelor, colaborarea cu alte forțe de-

mocratice, a avut loc o lărgire puternică a legăturilor partidului cu masele populare.

Puternicele mișcări revoluționare din 1932—1933, care au cuprins cele mai importante centre muncitorești din România, au culminat cu puternicele greve din Ploiești, cu ocuparea pentru o perioadă scurtă a Ploieștiului de către clasa muncitoare, iar apoi cu grevele desfășurate în februarie 1933 în diferite centre feroviare și îndeosebi în București, la Grivița. În organizarea și conducerea acestor greve s-au afirmat noi militanți revoluționari, ieșiți din rîndurile clasei muncitoare, ca Gheorghiu-Dej, Dumitru Petrescu, Constantin Doncea, Vasile Bigu, Gheorghe Vasilichi, Ilie Pintilie și alții.

Deși reprimare în mod sîngeros, sute și sute de militanți revoluționari fiind arestați, grevele din 1932—1933 au constituit un moment nou în dezvoltarea mișcării revoluționare, în afirmarea forței și capacității Partidului Comunist de organizator și conducător al luptei clasei muncitoare, a poporului, împotriva asupririi, pentru apărarea intereselor și libertăților democratice, a intereselor întregii națiuni.

În 1933 s-au format noi organizații antifasciste și de apărare a libertăților democratice, s-a amplificat lupta contra fascismului și a pregătirilor de război. Formarea Comitetului național antifascist, a Asociației de prietenie cu Uniunea Sovietică, stabilirea și activizarea legăturilor între Partidul Comunist și Frontul Plugarilor, realizarea de contacte cu forțele progresiste din Partidul Național-Tărănesc și din alte partide au avut un rol important în crearea Frontului Popular în țara noastră, în victoria în alegerile din 1936 a acestuia în județele Mehedintzi și Hunedoara, demonstrînd cu putere hotărîrea maselor populare de a bara calea fascismului și a politicii de război. Întreaga perioadă pînă în 1940 a fost o perioadă de întărire a partidului, de creștere a capacității sale organizatorice, de lărgire a legăturilor cu masele populare.

În același timp asistăm la intensificarea activității organizațiilor fasciste din țară, la politica partidelor burheze de trădare a intereselor naționale, politică ce a culminat cu pactul dintre Garda de fier și aripa de dreapta a Partidului Național-Tărănesc. Lipsa de unitate, politica de duplicitate și de trădare a burheziei reacționare au deschis calea instaurării dictaturii regale și apoi a dictaturii militaro-fasciste în România.

Trebuie să subliniem că tocmai în aceste împrejurări, sub dictatura regală, partidul nostru și-a intensificat activitatea împotriva fascismului și războiului, împotriva alianței cu Germania hitleristă. Un rol deosebit au avut în această privință sindicatele, breslele de atunci, folosirea formelor legale de activitate — care au făcut ca anii 1938—1939 să fie ani de puternice greve și mișcări ale oamenilor muncii, culminînd cu marea demonstrație de la 1 Mai 1939 împotriva fascismului și războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și integrității țării. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Agravarea situației internaționale, politica agresivă a Germaniei hitleriste, ocuparea Austriei și a Cehoslovaciei, declanșarea războiului și ocuparea unui șir de țări occidentale, inclusiv a Franței, cît și politica claselor conducătoare, a burheziei reacționare au făcut ca România să fie tot mai mult împinsă alături de Germania hitleristă, să se găsească izolată pe plan internațional. În aceste împrejurări a avut loc instaurarea dictaturii militaro-fasciste, a fost impus Dictatul de la Viena, prin care statului român i-a fost smulsă o parte a teritoriului național și predat Ungariei horthyste.

Trebuie să menționăm că, în aceste grele împrejurări, i-a revenit Partidului Comunist Român misiunea istorică de cîstire a se ridica cu hotărîre împotriva dictaturii fascist de dezmembrare a țării. Organizațiile revoluționare, inclusiv organizația revoluționară a maghiarilor, MADOSZ-ul, s-au ridicat de asemenea cu hotărîre împotriva acestui dictat, pentru apărarea integrității României. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Odată cu instaurarea dictaturii militaro-fasciste s-a dezlănțuit o puternică prigoană împotriva forțelor democratice, antifasciste: au avut loc asasinat în masă ale militanților revoluționari, democrați, ale personalităților politice. În teritoriile ocupate de horthyști s-a dezlănțuit o cumplită prigoană, numeroși militanți revoluționari români și maghiari, sute și mii de cetățeni au fost asasinați, fiind pustiite sate întregi, au fost deportați sute de mii de români, evrei, maghiari în lagărele de concentrare hitleriste.

Este marelă merit al Partidului Comunist Român că s-a aflat în aceste grele împrejurări în fruntea luptei pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, a integrității naționale, împotriva războiului — deși nu s-au putut împiedica aservirea și ocuparea țării de către Germania hitleristă și aruncarea României în războiului împotriva Uniunii Sovietice. Poziția fermă a Partidului Comunist Român, organizarea luptei active împotriva războiului, a activității de sabotare a mașinii

militare fasciste, hileriste, organizarea luptei de partizani au făcut ca Partidul Comunist Român să cîştige poziții importante în viața politică, să fie respectat și să poată realiza, împreună cu cele mai diverse forțe politice, patriotice, naționale, un puternic front împotriva războiului, a hitlerismului.

Sînt bine cunoscute hotărîrile partidului din anii 1941, 1942, 1943 cu privire la organizarea luptei împotriva războiului dus alături de Germania hitleristă împotriva Uniunii Sovietice, pentru ieșirea din război, organizarea Frontului Patriotic și a altor acțiuni de colaborare cu diferite forțe — care au avut un rol de mare însemnătate în viața întregului nostru popor. Toate acestea au culminat prin formarea, la 1 Mai 1944, a Frontului Unic Muncitoresc între Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat, iar, în iunie 1944, a Frontului Democratic Național, care cuprindea Partidul Comunist Român, Partidul Social-Democrat, Partidul Național-Țărănesc și Partidul Liberal. Partidul a stabilit legături cu armata, inclusiv cu ofițeri din Comandamentul Suprem, cu alte forțe democratice, a stabilit contacte cu regele și a acționat pentru organizarea răsturnării dictaturii fasciste și ieșirea din războiul dus alături de Germania hitleristă. Realizarea Frontului Unic Muncitoresc, a Frontului Democratic, cit și contactele cu armata și Comandamentul Suprem, precum și cu alte forțe naționale au creat condițiile necesare trecerii la înfăptuirea insurecției armate, la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă. (*Aplauze și urale puternice ; se scandează : Ceaușescu și poporul !*“).

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 a fost favorizat și de împrejurările internaționale, de marile victorii ale armatei sovietice asupra Germaniei hitleriste, de victoriile obținute de aliați în Vest, de intensificarea luptelor de partizani și de eliberare națională în diferite țări, printre care și Iugoslavia.

Înfăptuirea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă
— începutul unei ere noi în istoria patriei noastre,
al dezvoltării României pe calea nouă, socialistă

Înfăptuirea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis o nouă eră în procesul luptelor revoluționare, în istoria patriei noastre. În aceste împrejurări, partidul a acționat cu toate forțele pentru participarea activă a României la războiul împotriva Germaniei hitleriste, alături de Uniunea Sovietică și de celelalte forțe aliate, mobilizînd întregul popor în lupta pentru eliberarea deplină a patriei de sub ocupația trupelor hitleriste și a horthystilor și asigurînd participarea ostașilor români, alături de cei ai armatei sovietice, la luptele pentru eliberarea Ungariei, a Cehoslovaciei, precum și la luptele din Austria, pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste.

Se poate spune că în aceste împrejurări poporul nostru a demonstrat cu toată forța sa că nu a avut nimic comun cu războiul impus de dictatura militară fascistă și de Germania hitleristă. În noile împrejurări, în lupta comună s-au reluat și s-au dezvoltat pe o treaptă superioară prietenia și colaborarea dintre România și Uniunea Sovietică, dintre partidele noastre. (*Aplauze puternice, prelungite*).

În același timp s-a desfășurat o intensă activitate pentru reorganizarea, în noile condiții, a partidului, precum și pentru reorganizarea organizațiilor de masă, pornindu-se de la necesitatea asigurării unității politice a clasei muncitoare.

Sînt cunoscute marile bătălii de clasă din această perioadă, luptele pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, pentru înfăptuirea, în iarna anului 1945, a reformei agrare și trecerea la o nouă etapă de dezvoltare, prin formarea, la 6 Martie 1945, a guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc de largă concentrare democratică.

O mare însemnătate a avut Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a dus la elaborarea unei orientări politice clare cu privire la obiectivele partidului în noua etapă de dezvoltare, a întărit unitatea partidului, a asigurat creșterea influenței și a rolului său, trăsînd sarcina intensificării luptei pentru unitatea clasei muncitoare, pentru unirea tuturor forțelor democratice.

Anii care au urmat au fost ani de lupte și de victorii importante, de constituire a comitetelor revoluționare de întreprinderi, de organizare a satelor, de consolidare a unității dintre comuniști și socialiști, a colaborării cu alte partide și forțe democratice. Aceasta a asigurat victoria în primele alegeri democratice din 1946, trecerea la o serie de reforme sociale, la înlăturarea monarhiei și instaurarea,

la 30 Decembrie 1947, a Republicii Populare Române. (*Aplauze și urale puternice*).

În întregul proces revoluționar ce a urmat, un rol important au avut realizarea Partidului Unic Muncitoresc, în 1948, și trecerea la o nouă etapă istorică de dezvoltare — realizarea revoluției socialiste în România. Naționalizarea mijloacelor de producție, în iunie 1948, trecerea la cooperativizarea agriculturii în 1949 au constituit momente de mare însemnătate în lupta pentru transformări revoluționare în patria noastră.

Am străbătut un drum lung pînă la realizarea relațiilor socialiste în sectoarele hotărîtoare ale economiei naționale, am desfășurat o intensă activitate pentru dezvoltarea forțelor de producție și a relațiilor noi. Am încheiat cu succes etapa făuririi relațiilor socialiste unitare, care, în linii generale, se poate aprecia că a durat pînă în anii 1963—1965.

Am trecut apoi la o nouă etapă — aceea a consolidării cuceririlor și a creării condițiilor pentru trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Drumul acesta nu a fost ușor ! Am avut de învins multe greutăți, a trebuit să înfrîngem inapoierea de la care am pornit ! Clasa muncitoare și partidul ei au trebuit să treacă printr-o înaltă școală a conducerii societății. Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că, în ansamblu, partidul nostru, clasa muncitoare, țărănimea și celelalte categorii sociale, care au urmat politica partidului, s-au achitat cu cînte de misiunea pe care și-au asumat-o !

S-au comis, desigur, multe greșeli. Ceea ce este mai grav este faptul că s-au comis și o serie de încălcări ale legalității socialiste, inclusiv represiuni împotriva unor vechi activiști de partid, acte străine concepției noastre revoluționare, eticii și echității socialiste. Toate aceste ilegalități și represiuni au fost analizate de Comitetul Central, de partid, s-au luat măsuri pentru restabilirea adevărului și a legalității, pentru lichidarea urmărilor acestor stări de lucruri negative. În același timp s-au stabilit măsuri de întărire a legalității socialiste, care să garanteze că asemenea încălcări nu se vor mai repeta în România. (*Vii și puternice aplauze*).

Consider necesar acum, la a 60-a aniversare a partidului, să aducem un omagiu tuturor acelor revoluționari care, în întreaga această perioadă, au acționat și au îndeplinit cu cînte însărcinările date de partid, asigurînd dezvoltarea României pe calea socialismului, ridicarea bunăstării poporului nostru, întărirea independenței sale. (*Aplauze și urale puternice*).

Criticînd lipsurile și greșelile, luînd poziție împotriva actelor de încălcare a legalității socialiste, nu putem să nu recunoaștem și meritele și rolul important pe care l-au avut, într-o perioadă mai lungă sau mai scurtă, numeroși militanți, printre care Gheorghe Gheorghiu-Dej, Petru Groza, Lucrețiu Pătrășcanu, Lothar Rădăceanu, C. I. Parhon, Miron Constantinescu, Alexandru Moghioroș, Emil Bodnaraș și alții care, într-o măsură sau alta, împreună cu întregul activ, cu întregul partid au contribuit la obținerea mărețelor succese în luptele revoluționare, la victoria socialismului în România. (*Aplauze puternice*).

NICOLAE CEAUȘESCU, *Expunere la adunarea festivă din Capitală consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român*. 8 mai 1981. Edit. politică, București, 1981, p. 5—20.

60 DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL ȘI CONTRIBUȚIA SA LA CUNOAȘTEREA ISTORIEI PATRIEI ȘI A P.C.R. *

IONEL GAL

Obiectivele majore cuprinse în documentele programatice din ultimii ani ale partidului au dat noi valențe cercetării științifice în toate domeniile de activitate, au impulsionat și mobilizat forțele sociale spre noi căutări și cercetări în domeniul științelor sociale, inclusiv în istoriografia românească.

Arhivele Statului, punând la baza activității sale sarcinile rezultate din documentele de partid, precum și concepția științifică a președintelui Nicolae Ceaușescu despre rolul și misiunea istoriei, au desfășurat o vastă activitate pentru dezvoltarea și completarea Fondului Arhivistic Național, prin preluări de noi documente și colecții de documente de la diferite organizații și persoane particulare. Continuând cele mai frumoase tradiții ale înaintașilor noștri care apreciază tezaurul documentar al țării ca „izvor de cunoaștere a istoriei națiunii” și ca „memorie a pământului românesc”, Fondul Arhivistic Național a cunoscut în ultimul deceniu și jumătate o dezvoltare fără precedent.

Pentru a ilustra această creștere este de reținut că, dacă la sfârșitul anului 1965 numărul fondurilor și colecțiilor de documente era de aproximativ 5 000, în prezent aceasta s-a ridicat la peste 21 000, la care se adaugă cele 27 000 documente achiziționate de la persoane particulare.

Preocuparea înaintașilor ca Gh. Șincai, B. P. Hașdeu, Nicolae Iorga ș.a. de a investiga arhivele, bibliotecile și muzeele din străinătate, cu scopul de a descoperi noi izvoare documentare cu privire la istoria poporului român, a cunoscut, de asemenea, o substanțială creștere. A fost extinsă aria geografică precum și problematica de cercetare, aducându-se în țară peste 2,5 milioane cadre microfilm din arhivele de pe toate continentele lumii. Prestigiul și autoritatea de care se bucură România au deschis porțile cele mai ferecate ale arhivelor și bibliotecilor din diferite metropole ale lumii, iar mijloacele moderne ale științei (reprografia) au înlesnit reproducerea exactă a celor mai valoroase documente care se refereau la istoria României și aducerea lor în țară.

Departate de a fi epuizată cercetarea, microfilmele, fotocopiile și documentele achiziționate conțin prețioase informații referitoare la istoria poporului român de-a lungul secolelor. Acestea, confruntate cu izvoarele interne, permit o analiză mai profundă a faptelor, o viziune mai clară asupra împrejurărilor în care au avut loc, o înțelegere mai largă a năzuințelor și luptelor neînfricate duse de poporul român de-a lungul timpurilor pentru dreptate socială, libertate și independență națională.

În ansamblul său, Fondul Arhivistic Național, prin vechimea, multitudinea și varietatea documentelor din care se compune, constituie un

* Comunicare susținută în ședința plenară a sesiunii științifice omagiale cu tema: *Permanență, unitate și progres în istoria poporului român. Partidul Comunist Român la a 60-a aniversare*, care a avut loc în zilele de 5—6 mai 1981 la București, în aula Muzeului de istorie al R. S. România.

tezaur și o sursă de informare de o excepțională valoare privind istoria medie, modernă și contemporană a patriei.

Cronologic, aceste fonduri și colecții îmbrățișează un lung răstimp istoric, iar din punct de vedere al conținutului reflectă evoluția poporului nostru, întregul proces de dezvoltare a civilizației românești, legăturile multiple și milenare ale poporului român cu celelalte popoare.

Documentele, tezaur al experienței umane, reflectă, pe lângă imaginile succesive ale trecutului, rădăcinile prezentului și sensurile viitorului. Instruative prin conținut, prin complexitatea proceselor pe care le relevă și prin bogăția manifestărilor umane pe care le scot la iveală, documentele te îndeamnă, nu odată, la meditație, te educă profund cultivând sentimentele de dragoste și mândrie față de istoria noastră milenară, de profundă prețuire față de tot ce înseamnă idee luminoasă, avînt generos, dăruire și sacrificiu spre binele tuturor, de cuvenit respect, față de cuceririle și creațiile umanității.

Astăzi, mai mult ca oricînd, acest tezaur documentar, parte componentă a Patrimoniului Cultural Național, este pus la dispoziția cercetării științifice. Lichidînd fenomenele de închistare, rigiditate și de acces limitat la baza documentară, acesta s-a transformat dintr-un obiect restrîns de studiu, într-o bază largă de cercetare accesibilă tuturor oamenilor muncii. Datorită condițiilor create, cercetarea științifică și în special istoriografia dispun de o multitudine de date și informații care le conferă largi posibilități de abordare a problemelor stringente ale istoriei, la înălțimea și valoarea ce se impun.

Acest tezaur este accesibil cercetării datorită strădaniilor depuse de generații de arhiviști care cu mîgală și perseverență au realizat lucrările de evidență și bună păstrare a acestor valori. De la inventarele primare, în care fiecare document, dosar sau registru a căpătat un număr de evidență, pînă la întocmirea de instrumente de lucru științifice, îndrumătoare, cataloage indici, ghiduri, repertorii, toate sînt rezultatele pasiunii și competenței profesionale cu care s-a muncit de-a lungul celor 150 de ani în Arhivele Statului. Trecerea întregii evidențe a fondurilor și colecțiilor pe computer și realizarea, în viitorul apropiat, a unei bănci de date în legătură cu natura și valoarea documentelor vor da posibilitatea folosirii și mai operative a informațiilor în cercetarea științifică.

Folosirea Fondului Arhivistic Național pentru cunoașterea istoriei patriei și a partidului poate fi ilustrată, la dimensiunile și în complexitatea sa, numai într-un raport de strictă dependență cu rezultatele obținute de istoriografia noastră. În acest context este de neconceput „a scrie istoria așa cum a fost ea” fără a dispune de o amplă bază documentară. Realizările obținute de istoriografia românească în spiritul abordării științifice a fenomenelor istorice, a unei istorii obiective, al înlăturării unor erori în evaluarea trecutului nostru și al combaterii oricăror „teze” sau afirmații neștiințifice străine sînt strîns legate de baza documentară folosită de cercetători, de informațiile inedite, de datele și faptele coroborate, de interpretarea lor în întregul complex istorico-social.

Fondul Arhivistic Național a slujit și este folosit în abordarea și elucidarea vastei problematice de actualitate a istoriografiei patriei ca : permanența și continuitatea poporului român în vatra strămoșească, lupta sa pentru eliberare socială și națională, pentru unitate națională, independență și suveranitate, rolul forțelor înaintate și progresiste în dezvoltarea istorică, reliefarea legităților generale care guvernează societatea. Ampla activitate științifică desfășurată în cadrul aniversării a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent condus de Burebista, apariția unor valoroase lucrări de istorie cu prilejul celui de al

XV-lea Congres internațional de istorie care s-a ținut la București s-au bazat și pe cercetarea bazei documentare din Arhivele Statului. Numai în această perioadă în sălile de studiu ale Direcției generale a Arhivelor Statului au studiat peste 6600 cercetători, consultând 216 000 dosare și documente.

După Congresul al IX-lea al partidului nostru, când prin glasul autorizat al secretarului general al P.C.R. s-a cerut istoricilor să prezinte trecutul de luptă al poporului nostru așa cum a fost, deoarece numai astfel se pot sluji interesele națiunii, toți cercetătorii s-au angajat plenar în a răspunde acestor înalte cerințe.

Cercetările s-au direcționat spre aprofundarea momentelor și perioadelor importante din istoria României, în scopul sprijinirii editării tratatelor de istorie, monografiilor, elaborării unor corpusuri de documente, compendii, studii, bibliografii etc. Foartem ulte teme de studiu sînt consacrate relațiilor sociale, rolului pe care l-a avut țărănimea în istoria poporului român, luptelor sale eroice de sub conducerea marilor conducători de oști Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și a altor domnitori pentru apărarea libertății, independenței și unității naționale, evoluției și descompunerii relațiilor feudale pe teritoriul țărilor române, luptei maselor și a intelectualității progresiste pentru eliberare socială și națională, anului revoluționar 1848 în țările române, desăvîrșirii unității naționale a poporului român, aspectelor principale din istoria mișcării revoluționare, muncitorești și a Partidului Comunist Român etc.

Sprijinirea cercetării științifice pentru scrierea istoriei patriei s-a făcut și prin contribuția editorială a Arhivelor Statului. În relația de colaborare cu instituțiile de cercetare, un loc deosebit îl ocupă acțiunile comune de elaborare a unor ediții de documente materializate, de pildă, în cele trei volume, întocmite împreună cu Institutul de istorie „N. Iorga” și Academia de Științe Sociale și Politice, consacrate independenței de stat a României. Rod al aceleiași colaborări sînt și volumele de documente dedicate faptelor revoluționare de la 1821, luptelor duse de forțele înaintate ale poporului în anii memorabili 1848—1849, Unirii Principatelor române etc.

Merită a fi subliniată, în același context, lucrarea apărută în ediție română și engleză „Documente străine despre români”, dedicată sărbătorii a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent de sub conducerea lui Burebista și elaborată în întîmpinarea celui de al XV-lea Congres internațional de istorie de la București.

În prezent, eforturile ne sînt concentrate spre întocmirea unor lucrări fundamentale în colaborare cu Institutul de istorie „N. Iorga”, Biblioteca Centrală de Stat, Academia de Științe Sociale și Politice, Ministerul de Externe etc., lucrări ce vor apare în anii următori și vor avea ca problematică: Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare în conștiință europeană, unitatea națională a românilor în conștiința politică și culturală europeană, ecolul internațional al desăvîrșirii statului național unitar român, rapoartele diplomatice și consulare ruse (1812—1820), franceze (1878—1886), engleze (1800—1834) privitoare la țările române (care se înscriu acțiunii de continuare a edițiilor din colecția Hurmuzaki), tradiția statală la români, voievodatele și rolul lor în dezvoltarea statului român, sprijinul acordat de țările române popoarelor din Balcani etc.

Activitatea de valorificare a documentelor care fac parte din Fondul Arhivistic Național cunoaște o amploare deosebită și o diversitate de forme care se constituie ca modalități de afirmare la nivel național. Numeroase manifestări științifice (sesiuni de referate, simpozioane), filme documentare, expoziții, emisiuni de radio și de televiziune sînt destinate

educării marelui public și în primul rînd a tinerei generații în spiritul cunoașterii și prețuirii minunatelor tradiții de luptă ale poporului român, de cultivare a respectului și dragostei față de aceste tradiții, în spiritul devotamentului față de patria socialistă și partidul comunist.

În lumina documentelor Congresului al XII-lea și a celorlalte documente de partid și de stat, Direcția generală a Arhivelor Statului și filialele sale își propun în următorii ani să îmbogățească Fondul Arhivistic Național prin preluări de noi documente care să ateste generațiilor viitoare eforturile depuse de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism.

Aniversarea a șase decenii de activitate a Partidului Comunist Român constituie pentru noi toți un prilej de evocare a glorioaselor tradiții revoluționare, o retrospectivă a luptelor duse de partidul comunist pentru eliberarea socială și națională, un cald omagiu partidului și secretarului său general pentru grandioasele realizări ale prezentului, pentru minunatele perspective ale zilelor de mîine. La acest glorios jubileu este de datoria noastră să aducem mulțumiri conducerii partidului și statului pentru condițiile create, pentru îndrumarea și orientarea întregii activități, odată cu angajamentul ferm de a ne intensifica eforturile în îndeplinirea exemplară a sarcinilor rezultate din documentele programatice ale partidului, de a fi o prezență activă pe frontul ideologic.

LUPTA PARTIDULUI COMUNIST, A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA PENTRU INDEPENDENȚA ȘI SUVERANITATEA PATRIEI

MIRCEA MUȘAT

Pentru proletariatul român, născut din realitățile economice și social-politice ale României de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și din prima jumătate a secolului al XIX-lea, idealul unității și independenței de stat s-a constituit într-o adevărată permanență. Odată cu apariția mișcării muncitorești, cu crearea celor dintii organizații proletare și pe măsura asimilării creatoare a socialismului științific, proletariatul începe să dea adevărata măsură a capacității sale de investigare a realităților timpului, să devină, așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, „purtătorul idealurilor celor mai revoluționare ale maselor populare, exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viață liberă și demnă, spre făurirea unității naționale și cucerirea independenței de stat”¹.

În concepția mișcării noastre muncitorești, independența și unitatea, îngemănate organic, au fost socotite, pe drept cuvânt, ca imperios necesare atât pentru propășirea, în ansamblu, a țării, pentru rezolvarea problemelor esențiale cu care se confrunta România, cât și pentru întărirea și dezvoltarea luptei clasei muncitoare împotriva exploatării, pentru făurirea unei noi societăți.

Este deosebit de semnificativă în acest sens concepția pe care o exprima, în 1872, cu cinci ani înainte de proclamarea independenței, Asociația generală a lucrătorilor din România. Tinăra clasă muncitoare din România, care își crease prima organizație centralizată la nivel național, una dintre cele mai vechi organizații muncitorești din lume, a pus în discuție ideea necesității întăririi țării prin dezvoltarea sa economică, în special prin crearea unei industrii care să fie „o putere a statului român, o onoare a națiunii noastre. Industria națională — declara, în continuare, unul din reprezentanții asociației — este esența puternică și producătoare în averea unei țări ... ea face încă și respectul țării în afară”².

Mișcarea muncitorească și socialistă din România a dat strălucite dovezi ale patriotismului său, ale dăruirii și devotamentului pentru cauza poporului și a patriei. În 1877, atunci când întreaga viață politică se concentra în jurul marelui eveniment pe care-l reprezenta proclamarea, la 9 mai, a independenței de stat a României, cele dintii cercuri socialiste s-au manifestat și ca susținătoare active ale luptei pentru cucerirea neamului, ca purtătoare ale idealurilor patriotice ale poporului muncitor³.

¹ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Edit. politică, București, 1975, p. 32.

² Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, Edit. politică, București, 1971, p. 644.

³ Gheorghe Zaharia, Mircea Mușat, Lupta pentru independență și unitate statală — permanență a istoriei poporului român, în „Anale de istorie”, anul XXI, nr. 1, 1975, p. 66.

Această atitudine izvora din convingerea fermă că independența de stat constituie o condiție esențială a propășirii naționale a poporului român și o bază necesară pentru continua dezvoltare a mișcării muncitorești. Sintetizând poziția socialiștilor față de războiul de independență, atașamentul fierbinte față de acest ideal secular al românilor, gazeta „Socialistul”, organul de presă al Cercului socialist din București, scria în numărul său din 26 mai 1877: „Azi însă e timpul cînd românii, în avîntul și entuziasmul suvenirilor trecute, iau arma pentru a-și apăra independența”⁴.

După cum se știe, principala povară a războiului au purtat-o pe umerii lor masele țărănești și orășenești⁵. În afara jertfei de sînge de pe cîmpul de luptă, muncitorii și țărani, ca și intelectualitatea patriotică, au susținut prin toate mijloacele uriașul efort material cerut de pregătirea și desfășurarea operațiunilor militare. Astfel, importante donații au oferit Societatea constructorilor români din București, lucrătorii de la stația C.F.R. Turnu-Severin, cizmarii din capitală, tipografii de la „Laboratoarele române” și de la alte unități tipografice, lucrătorii de la gara Filaret și cei de la șantierele de construcții ale căilor ferate⁶ etc.

Epoca modernă a pus în fața poporului român sarcini deosebit de mari și spinoase, apărarea și consolidarea independenței țării ocupînd un loc de prim ordin. Tocmai în atare împrejurări complexe, pline de greutate, s-a vădit patriotismul profund al clasei muncitoare, al partidului său.

La Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că „prima cerință a unui partid revoluționar constă în a conduce propriul popor în lupta pentru apărarea intereselor economice și politice ale maselor, pentru dreptate socială și democrație, pentru apărarea integrității și independenței țării. Rezultatele obținute în această luptă reprezintă criteriul esențial de apreciere a atitudinii revoluționare, marxist-leniniste a fiecărui partid”⁷. Sînt atribute esențiale ce caracterizează activitatea partidului clasei muncitoare din România de-a lungul întregii sale existențe⁸.

Relevînd semnificația cuceririi independenței depline pentru poporul român, militanții partidului clasei muncitoare au subliniat că „proclamarea neatinării României a fost, fără îndoială, un fapt de cea mai mare însemnătate, întrucît el a constituit o linie de despărțire între veacurile de asuprire străină și independența de care ne bucurăm astăzi”⁹; aceasta a fost, aprecia „România muncitoare”, o necesitate istorică, un rezultat al eforturilor eroice și al manifestării demnității unui întreg popor, ce trebuia, însă, apărată și consolidată¹⁰.

⁴ *Presa muncitorească și socialistă din România*, vol. I (1865—1900) partea I (1865—1889), Edit. politică, București, 1964, p. 42.

⁵ Nichita Adăniloiaie, *Contribuția maselor populare la susținerea războiului de independență*, în „Studii. Revistă de istorie”, tom. 20, nr. 3, 1967, p. 439—458.

⁶ *Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878*, p. 809, 814, 818—824.

⁷ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România*, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2 iunie, 1976, Edit. politică, București, 1976, p. 99.

⁸ Ion Popescu Puturi, *Lupta multiseclară a poporului român pentru apărarea dreptului de libertate socială și națională. P.C.R., continuatorul tradițiilor de luptă pentru suveranitatea și independența poporului român*, în „Anale de istorie”, anul XXI, nr. 3, 1975, p. 34—35.

⁹ „Lumea nouă”, anul VI, nr. 43 din 7 mai 1900.

¹⁰ „România muncitoare”, anul IV, seria a II-a, nr. 11 din 11—18 mai 1900.

Tocmai de aceea, apărarea și consolidarea independenței au stat permanent în atenția partidului politic al proletariatului din România, făurită în martie 1893, au constituit direcții majore ale gândirii teoretice și acțiunii sale practice care s-au bucurat de o puternică rezonanță în epocă. De aici, grija neabătută acordată relațiilor externe ale țării, dovadă elocventă a înțelegerii de către socialiștii români a sarcinilor majore aflate în fața României pe linia desăvârșirii statului național unitar, a apărării independenței, suveranității și integrității sale teritoriale, în împrejurările complexe ale vieții internaționale dominată de politica forței și a intervenției brutale a marilor imperii vecine.

Un merit al mișcării muncitorești este și acela de a fi descifrat mecanismul extrem de complex al politicii externe imperialiste promovate de marile puteri, politică bazată pe forță, pe expansiune economică și cuceriri teritoriale, făcute cel mai adesea pe seama statelor mici. „Adevărul, tristul adevăr — scria Const. C. Bacalbașa în 1885 — este că puternicii stăpînituri ai lumii se joacă de-a mîinge cu micile popoare, că harta Europei se modelează, se preface, se reformează după cum le convine celor cițiva arbitri ai omenirii”¹¹. Referindu-se la această realitate, V. I. Lenin scria în 1914 că „de-a lungul deceniilor, de aproape o jumătate de veac, guvernele și clasele dominante și din Anglia, și din Franța, și din Germania, și din Austria, și din Rusia au dus o politică de jefuire a coloniilor, de asuprire a unor națiuni străine și de înăbușire a mișcării muncitorești”¹².

În lumina sarcinilor vitale ale poporului român, partidul clasei muncitoare a militat ferm, de la început, pentru o politică externă activă, îndreptată împotriva „politicii imperialismului crotopitor”, afirmînd „drepturile popoarelor la independență și egalitate”¹³, în sensul instaurării unor norme și relații în viața internațională menite să elimine forța și să proclame dreptul, s-a pronunțat în favoarea stabilirii de raporturi prietenești cu toate țările, pentru înțelegere și conviețuire pașnică cu toate statele lumii.

Partidul proletariatului a oferit și soluții proprii, socialiste, destinate să potențeze capacitatea de apărare a țării, să-i consolideze independența. Concepția despre înarmarea întregului popor¹⁴, deriva, în mod logic, dintr-o cerință obiectivă adînc resimțită de România, ca țară mică aflată la confluența unor interese care convergeau, în ultimă instanță, spre aceleași scopuri crotopitoare. În acest sens, mișcarea muncitorească nu a contestat necesitatea existenței unei forțe armate capabile să asigure integritatea teritorială, preconizînd, în plus, măsuri îndreptate spre educarea morală și intelectuală a soldaților în spiritul dragostei față de popor, al intereselor reale ale maselor. Se dorea formarea unei armate „de cetățeni conștienți de drepturile și datoriile lor, gata să se apere în contra celor ce i-ar ataca, dar gata în același timp să se puie în slujba dreptății și dezrobirii”¹⁵.

Atașamentul față de patrie implica, în același timp, lupta pentru cucerirea unor condiții de propășire a maselor populare, pentru ridicarea lor la un nivel superior material și cultural. Măsurile necesare apărării independenței țării, sublinia socialistul V. G. Morțun, „trebuie să le

¹¹ „Drepturile omului”, anul I, nr. 175, din 11 septembrie 1885.

¹² V. I. Lenin, *Opere complete*, vol. 26, Edit. politică, București, 1964, p. 318.

¹³ „Viitorul social”, anul II, nr. 5—7, iulie—septembrie, 1919, p. 322.

¹⁴ Ion Popescu Puțuri, *Concepția mișcării socialiste din România despre înarmarea întregului popor și apărarea patriei*, în „Anale de istorie”, anul XVIII, nr. 4, 1972, p. 94—98.

¹⁵ „România muncitoare”, anul IX, nr. 86 din 31 octombrie 1913.

căutam, trebuie să le găsim în noi, în neamul nostru care a știut, după vremuri, să se arate în stare de a păstra și a apăra cu vrednicie acest pământ împotriva tuturor încălcărilor și a năvălirilor". Pentru aceasta, pentru a face din România „o stincă solidă care să stea mândră și semeată înaintea amenințătoarelor valuri", remarca el în continuare, „trebuie să deșteptăm la viață politică pe fiii, pe urmașii acelor viteji care în atâtea rinduri și în scurgerea atitor veacuri ne-au apărat țara, neamul". Căci, arăta el în fața parlamentului, „ce am fi noi astăzi ca stat, ca națiune, fără pandurii lui Tudor, fără țărani de la Islaz, fără eroii de la Dealul Spirii" ¹⁶.

În felul acesta, afirmându-și caracterul de clasă, partidul revoluționar al proletariatului a pus în lumină, totodată, rolul său ca partid „național și democratic în înțelesul cel mai adânc al cuvintului", căci „interesul țării — se spunea în raportul de la Congresul partidului din 1910 — nu este ca temelia de la orașe și sate să se dărapene, ci este, dimpotrivă, ca poporul să fie bine situat materialicește și moralicește. Când cerem deci îmbunătățiri și reforme, lumină și bunăstare, noi luptăm nu numai pentru realizarea intereselor unei clase, ci luptăm pentru țara întreagă, pentru întărirea națională". Socialismul, conchidea raportul, militează consecvent pentru „apărarea intereselor profunde și fundamentale ale națiunii întregi" ¹⁷.

Necesitate istorică inexorabilă, reclamată de legile obiective ale evoluției societății românești, făurirea statului național român unitar, care a angrenat toate clasele sociale și forțele politice atât din vechea Românie cât și din teritoriile istorice românești aflate încă sub stăpânire străină, s-a înscris ca o coordonată de prim rang a luptei poporului, a politicii externe a statului român, legată nemijlocit de apărarea și consolidarea independenței. Cu o convingere nezdrcinată, reprezentanții clasei muncitoare afirmau că în soluționarea acestei probleme fundamentale „avem fericitul prilej de a fi cu toții de aceleași vederi, ca toate clasele societății să propună aceeași dezlegare: dezrobirea românilor de sub jugul străin" ¹⁸. Ziarele muncitorești au relevat în repetate rinduri că „asupra unirii toți români sînt de o părere" ¹⁹, că „întregirea țării e dorința comună a tuturor cetățenilor" ²⁰.

În sprijinul luptei lor, socialiștii au adus tăria argumentelor istorice. „Voim Dacia așa cum ea fu — scria încă la 6 februarie 1883 revista intitulată semnificativ „Dacia viitoare" — fiindcă istoria și dreptul, trecutul și prezentul, ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pământ, udat cu singele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țărina lor de douăzeci de ori seculară, e al nostru". Tocmai de aceea, militanții socialiști și-au îndreptat atenția asupra epocii lui Al. I. Cuza, socotit un simbol pentru „toate actele săvîrșite în timpul domniei lui — și mai ales (pentru) actul unirii fostelor principate" ²¹. Evocarea evenimentului istoric al unirii țărilor române la 1859 căpăta astfel, în perspectiva desăvîrșirii idealului național, forță mobilizatoare, chema la acțiune.

¹⁶ V. G. Morțun, *Al V-lea răspuns la mesagiu. Cuvîntarea rostită în ședințele Camerei de la 13 și 14 decembrie 1896*. București, 1897, p. 9—10, 12.

¹⁷ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1910—1915*, Edit. politică, București, 1968, p. 67.

¹⁸ „Contemporanul", anul VII, nr. 11, ianuarie 1891, p. 441.

¹⁹ „România muncitoare", anul VI, seria a II-a, nr. 65, din 21 octombrie 1910.

²⁰ C. Dobrogeanu-Gherea, *Război sau neutralitate*, București, 1914, p. 8.

²¹ „România muncitoare", anul IV, seria a II-a, nr. 73, din 1 februarie 1909.

Partidul clasei muncitoare, angajându-se programatic să acționeze contra subjugării naționale²², a condamnat menținerea în stare de dependență a unor popoare, oprinerea exercitată de statele multinaționale, imbrățișind idealurile de libertate ale polonezilor, cehilor, slovacylor, sîrbilor, bulgarilor, dezvăluind însemnătatea luptelor naționale și rolul lor în accelerarea procesului de emancipare socială. Socialiștii, scria gazeta „Munca”, se pronunță pentru „dezrobirea popoarelor, mai ales pentru dezrobirea românilor”²³, iar „Evenimentul literar” preciza: „Din punct de vedere politic e evident că socialiștii nu pot să nu recunoască fiecărui popor dreptul de a se stăpîni și a se cîrmui pe sine însuși. Aicea nici nu poate fi altă măsură decît conștiința și voința poporului însuși. Dacă vreun popor reclamă dreptul său și luptă pentru el, nu socialiștii vor fi aceia care să-i refuze simpatia lor”²⁴. Afirmand „dreptul fiecărui popor la o existență proprie”²⁵, socialiștii români au vădit capacitatea de discernere judicioasă a trăsăturilor unui proces semnificativ care cuprinsese multe țări și popoare. „Nimeni mai mult decît socialiștii nu se ridică împotriva asupririi, sub orice formă, deci și sub forma de jug străin. Tot așa recunoaștem că unirea tuturor oamenilor, care grăiesc aceeași limbă, este un drept și o necesitate istorică”²⁶.

În abordarea acestei chestiuni de importanță vitală pentru destinele poporului român, militanții socialiști au avut permanent în vedere toate provinciile românești aflate încă sub dominație străină. Ei au demascat crunta exploatare națională la care erau supuși românii de către marile imperii vecine, descifrînd, totodată, atît sarcinile mișcării de eliberare națională, derivate din situația specifică a fiecărei provincii, cît și direcțiile esențiale de acțiune ale partidului politic al proletariatului din România în problema națională. „Cînd vorbim de unitate națională, de ajutarea românilor de a se putea liber dezvolta — declarau socialiștii — fără îndoială că ne gîndim la toți românii, din orice parte și sub orice stăpînire ar fi. Acesta e un punct asupra căruia nu mai încape nici o discuție”²⁷.

În același timp, s-au dezvoltat continuu legăturile pe multiple planuri ale proletariatului din vechea Românie cu cel din teritoriile cîtropite, concretizate în schimburile reciproce frecvente de delegați la congrese și conferințe, de publicații și corespondență, în permanenta vehiculare de cadre, în acordarea de sprijin material și moral în acțiunile întreprinse. Înseși cerințele luptei au impus îndreptarea eforturilor socialiștilor români spre intensificarea și strîngerea legăturilor dintre ei în direcția creării, în fapt, a unității pe plan național a mișcării muncitorești. Ca urmare a acestei activități patriotice, muncitorii și țărani români din teritoriile cîtropite au început tot mai mult să vadă în socialiști, în partidul clasei muncitoare un sprijin și un ajutor de nădejde în lupta pentru realizarea năzuințelor lor²⁸.

Continua agravare a contradicțiilor dintre marile puteri imperialiste în direcția unei conflagrații mondiale a impus Partidului Socialist, la începutul secolului al XX-lea, o examinare atentă, realistă și lucidă a

²² *Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893—1900*, Edit. politică, București, 1969, p. 140.

²³ „Munca”, anul V, nr. 14, din 29 mai 1894.

²⁴ „Evenimentul literar”, anul I, nr. 21, din 9 mai 1894.

²⁵ „România muncitoare”, anul IV, seria a II-a, nr. 63, din 21 decembrie 1908.

²⁶ C. Racovski, *Războaiele. Cauze — consecințe — sfîrșit*, Cercul de editură socialistă, București, 1914, p. 25.

²⁷ „Contemporanul”, anul VII, nr. 12, aprilie 1891, p. 541.

²⁸ Vezi *Mișcarea muncitorească din România, 1893—1900*, Edit. politică, București, 1965, p. 359—360.

situației, sub toate aspectele sale. Maturitatea partidului în această împrejurare se degajă și din activitatea teoretică și practică consacrată problemei războiului și păcii, inclusiv participarea la dezbaterile internaționale potrivnice războiului imperialist, unde socialiștii români au adus contribuția unei mișcări revoluționare mature²⁹. Reprezentanții partidului proletar au dezvăluit rădăcinile sociale, economice și politice ale războaielor, demascând caracterul imperialist, de jaf și cotropire al politicii marilor puteri imperialiste, ca „adevărata cauză a războaielor”³⁰.

Totodată, socialiștii români au înțeles necesitatea istorică și justitatea războaielor de apărare și de eliberare națională a popoarelor. În cazul unei cotropiri asupra teritoriului național „un stat atacat trebuie să se apere... Dacă noi am împiedica războiul defensiv ... ar însemna să deschidem granițele țării pentru cucerirea externă”, deoarece „e de datoria și dreptul fiecărei țări de a se apăra contra oricărei tentative de violență din afară”³¹. Sintetizând această poziție de principiu a partidului clasei noastre muncitoare, revista teoretică „Viitorul social”, scria în mai 1908: „Că țara trebuie apărată, aceasta este un lucru atît de elementar că e aproape de prisos a-l pomeni ... Independența popoarelor — și apărarea acestei independențe — este unul din articolele programului nostru”³².

Necesități imperioase au determinat, după cum se știe, o reorientare majoră a politicii externe a României. Ea va părăsi alianța din 1883 cu Germania și Austro-Ungaria care se vădise drept singura alianță posibilă și îndreptățită în momentele de la sfîrșitul veacului al XIX-lea și, la doi ani după declanșarea primului război mondial, va semna tratatul cu Antanta, prin care i se recunoșteau din punct de vedere juridic o parte din dezideratele ei naționale.

La 14/27 august 1916, România a declarat război Austro-Ungariei, motivînd temeinic că intrarea sa în luptă a fost dictată exclusiv de scopul nobil al eliberării teritoriilor românești aflate sub dominația monarhiei dualiste austro-ungare, în vederea unirii lor cu Țara. „Cu toate că primul război mondial a avut un caracter imperialist, poporul român — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu a participat la acest război călăuzit de intenții de cotropire și anexiune teritorială ... Aspirațiilor profunde ale poporului român spre unitate le-au dat glas declarațiile politice ale vremii, presa, puternicele manifestări publice care au avut loc cu acest prilej pe întreg cuprinsul țării și, în mod deosebit, entuziasmul nemărginit cu care ostașii români au fost întîmpinați în Transilvania de masele largi ale întregii populații. Numeroși cetățeni, atît din România de atunci, cît și din Transilvania și Bucovina, aflate sub stăpînirea Imperiului habsburgic, s-au înrolat voluntari, cerînd să li se dea posibilitatea de a lupta pentru cauza întregirii țării”³³.

Partidul Socialist, în consens cu atitudinea generală a maselor, nu a identificat caracterul imperialist al războiului cu dreptul sacru al poporului român de a-și împlini idealul național. Atunci cînd armata română a trecut Carpații și s-a pus problema poziției clasei muncitoare față de lupta asumată pentru desăvîrșirea statului național unitar,

²⁹ Nicolae Copoiu, *Socialismul european și mișcarea muncitorească și socialistă din România. 1835—1921*, București, 1971, p. 104—113; Titu Georgescu, *Între două revoluții*, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1974, p. 104—112.

³⁰ *Calendarul muncii pe anul 1912*. Cercul de editură socialistă, București, 1911, p. 55.

³¹ „România muncitoare”, anul VIII, nr. 76, din 30 septembrie 1912.

³² „Viitorul social”, anul I, nr. 10, mai 1908, p. 317—318.

³³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, Edit. politică, București, 1968, p. 467—468.

Comitetul Executiv al Partidului Socialist s-a plasat pe poziția sprijinirii hotărâte a acțiunii de eliberare a pământurilor românești aflate sub stăpânire străină³⁴. Stau mărturie faptele care atestă că în confruntarea cu situația dramatică, creată ca urmare a invadării unei mari părți a teritoriului țării de trupele Puterilor Centrale, mișcarea muncitorească a dovedit, prin eroism și jertfe, dragostea sa fierbinte de patrie, idealul făuririi statului național român unitar.

Pentru soarta poporului român, a ființei sale naționale se crease o situație deosebit de gravă. Teritoriul vremelnic ocupat a trecut sub administrația militară a Comandamentului german. Inamicul a instaurat un regim de teroare și jaf necruțător, organizat meticulos și sistematic, prin care Puterile Centrale urmăreau „a se ridica din România tot ce poate fi ridicat”. Prin sechestrări, rechiziții și abuzuri de tot felul, trupele dușmane au scos din țară imense bogății materiale precum și mari valori din patrimoniul național și cultural al țării.

În fruntea mișcării de rezistență împotriva cotropitorilor, care a cuprins cele mai largi clase și pături sociale, s-au aflat clasa muncitoare, animată de un profund patriotism, socialiștii români.

Militanții socialiști rămași în teritoriul ocupat au reorganizat activitatea organizațiilor partidului în noile și grelele împrejurări. Încă din octombrie 1916, în capitală, la Ploiești, Turnu Severin, Craiova, Galați, Brăila și alte localități, ele au desfășurat o vie activitate potrivnică invadatorilor, au ridicat masele la luptă pentru libertate. Sustragerea de la munca forțată, sabotarea printr-o varietate de forme a mașinii de război, activitatea propagandistică, mitingurile de protest, grevele, demonstrațiile de stradă, activitatea de partizani, au constituit, în pofida măsurilor represive brutale, mijloace eficace folosite de clasa muncitoare în acțiunea amplă de subminare a dominației cotropitorilor.

În acest timp, teritoriul liber al Moldovei a reprezentat simbolul salvării întregii țări, al bătăliei de eliberare a teritoriilor cotropite, de înfăptuire a năzuințelor de făurire a României unite. Muncitorimea, înfruntând foametea, lipsurile de tot felul și bolile, a depus o activitate asiduă în fabrici și ateliere, a dat dovadă de înalt sacrificiu obștesc pentru susținerea potențialului militar al armatei. Un mare număr de socialiști au participat la bătălia, ce a atins momentele de culme ale eroismului popular la Mărăști, Mărășești și Oituz, pentru salvarea ființei naționale a poporului, mulți dintre ei jertfindu-și viața în luptele glorioase pentru apărarea pământului străbun al patriei.

În împrejurările create de prăbușirea țarismului și monarhiei austro-ungare, ale victoriei Revoluției din Octombrie, lupta pentru încheierea procesului de făurire a statului național român unitar ia un deosebit avânt, angrenând întreg poporul, atît din vechea Românie cit și din teritoriile aflate sub dominația străină. În acest context istoric, sub îndrumarea organismelor larg reprezentative de conducere a luptei eliberatoare, masele largi populare impun în aceste provincii o administrație românească și își exprimă în cadrul unor impresionante adunări publice plebiscitare voința nestrămutată de unire cu Țara.

Mișcarea muncitorească, reprezentanții săi s-au situat în primele rînduri ale luptătorilor, afirmîndu-și, în același timp, propriile revendicări. Rolul clasei muncitoare, al partidului său, s-a manifestat pregnant și prin influența exercitată asupra programelor politice adoptate în această epocă de puternică efervescență patriotică, în susținerea unor obiective

³⁴ Nicolae Copoiu, *Cu privire la aprecierea poziției socialiștilor români față de participarea României la primul război mondial*, în „Anale de istorie”, anul XIX, nr. 3, 1973, p. 158—160.

cu caracter democratic în favoarea poporului muncitor. Faptul că în declarațiile istorice votate de adunările constituante cu caracter plebiscitar au fost introduse o serie de revendicări larg democratice ca: votul universal, reforma agrară, libertatea și egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii țării, legislația muncitorească etc. a fost tocmai rezultatul luptei hotărâte a maselor largi, în frunte cu clasa muncitoare, cu partidul său politic.

Dind glas voinței întregului popor, adunările plebiscitare ale maselor largi populare au hotărât în unanimitate unirea lor pe veci cu România³⁵. Salutînd cu înflăcărare acest act de justete istorică, în declarația din 13 februarie 1919 a Comitetului Executiv al Partidului Socialist și a Comisiei generale provizorii a sindicatelor se arăta: „Ca socialiști români, internaționaliști, salutăm cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum și respectăm legămintele de unire hotărâte ... România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de miine”³⁶.

Desăvîrșirea unității național-statale a României demonstrează cu tăria argumentului istoric că acest eveniment a fost rezultatul firesc al unui proces pentru împlinirea căruia poporul român a dus o multiseclară luptă, iar nu o consecință a conjuncturii externe sau a unor înțelegeri intervenite la masa tratatelor. Tratatelor de pace au consfințit pe plan internațional o situație de fapt creată de lupta maselor populare. Unirea, al cărei proces s-a încheiat la Alba Iulia la 1 decembrie 1918, a contribuit la înfăptuirea firească a năzuinței seculare a poporului nostru, a visului pentru care au luptat și s-au jertfit nenumărate generații de înaintași, împlinirea unei necesități obiective a însăși dezvoltării istorice.

Un moment de cea mai mare importanță în istoria dezvoltării mișcării muncitorești și a celorlalte forțe democratice și progresiste din țara noastră în lupta pentru apărarea independenței și suveranității naționale l-a constituit făurirea Partidului Comunist Român, în mai 1921. Continuator direct al partidului politic marxist creat în 1893, al celor mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist este, în noile condiții istorice, exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor român³⁷.

În această ordine de idei, problemele apărării independenței și suveranității naționale, în pofida numeroaselor obstacole pe care le-a întîmpinat, au constituit un comandament de bază al întregii activități a P.C.R. Această concepție decurge, în mod firesc, din natura partidului revoluționar al clasei muncitoare, din sarcinile sale fundamentale. Orîn-

³⁵ Ion Ardeleanu, Mircea Mușat, 1918. *Socialiștii români în fruntea luptei maselor pentru încheierea procesului de formare a statului național unitar*, în „Anale de istorie”, anul XXI, nr. 6, 1975, p. 45—57; Mircea Mușat, *Înfăptuirile maselor populare din România și confirmarea lor pe plan internațional*, în „Anale de istorie”, anul XXII, nr. 2, 1976, p. 60—72; Ion Ardeleanu, Mircea Mușat, *Viața politică în România. 1918—1921*, Edit. politică, București, 1976.

³⁶ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921*, Edit. politică, București, 1966, p. 166—167.

³⁷ *Vezi Din lupta antifascistă pentru independența și suveranitatea României*, Edit. militară, București, 1959; *Împotriva fascismului*, Edit. politică, București, 1971; Constantin Olteanu, Ilie Ceaușescu, Vasile Mocanu, *Activitatea P.C.R. în armată (1921—1944)*, Edit. militară, București, 1974; Ilie Ceaușescu, *U.T.C. și tineretul din armată (1922—1944)*, Edit. militară, București, 1974; Mircea Mușat, *Continuitatea luptei poporului român pentru înalte idealuri de libertate socială și națională*, Edit. politică, București, 1974; Gheorghe Zaharia, Mircea Mușat, *Lupta pentru independență și unitate națională — permanentă a istoriei poporului român*, în „Anale de istorie”, anul XXI, nr. 1, 1975.

duirea socialistă nu se construiește în mod abstract, ci practic. Pentru aceasta trebuie să existe patrie, să existe granițe sigure, în cadrul cărora să se poată făuri noua societate. De asemenea, pentru ca lupta partidului marxist-leninist în vederea transformării societății să fie încununată de succes, se impune cu necesitate independența și suveranitatea patriei în care acționează partidul respectiv.

Iată de ce, în mod obiectiv, P.C.R. a continuat să pună pe un plan prioritar problema apărării independenței și suveranității naționale, a granițelor în interiorul cărora să se desfășoare activitatea concretă pentru sfărîmarea vechii orînduiri și edificarea societății socialiste³⁸.

Stegar al intereselor naționale fundamentale ale poporului român, partidul comunist s-a ridicat ferm în apărarea independenței și suveranității țării, a militat pentru o politică externă de pace și colaborare cu celelalte popoare, împotriva dominației străine, pentru prietenie și alianță între România și Uniunea Sovietică. Luptele sociale din perioada crizei economice, care au culminat cu marile bătălii de clasă ale petroliștilor și ceferiștilor din ianuarie—februarie 1933, s-au împletit cu lupta împotriva monopolurilor străine care impuseseră guvernului român grele prevederi economice, stîrbind grav independența și suveranitatea României. Această eroică ridicare la luptă a muncitorimii române a dus la eșuarea planului de la Geneva, la suspendarea „curbelor de sacrificiu” și la retragerea din țară a consilierilor și experților străini, ceea ce a conferit acestei lupte pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, independență și suveranitate națională o puternică semnificație internațională, ea înscrind-se printre primele mari acțiuni de luptă ale proletariatului internațional după înscăunarea la putere a nazismului în Germania³⁹.

În deceniul al patrulea, cînd fascismul și revizionismul deveniseră un pericol real pentru România, P.C.R. s-a adresat forțelor democratice și progresiste arătînd gravele primejdii care planau asupra țării atît din interior, din partea agenturii hitleriste — Garda de Fier — cît și din afară, unde Reichul nazist zăngănea deja armele pentru revizuirea granițelor.

Odată cu instalarea hitlerismului la putere în Germania, grave primejdii au început să apese și asupra unității statale a României, a independenței și suveranității sale naționale ; problemele apărării în fața unor asemenea pericole au devenit permanente în preocupările politice zilnice ale diverselor partide și grupări democratice și, în primul rînd, ale Partidului Comunist Român.

Printre documentele de bază ce dovedesc preocupările avute de P.C.R. în acei ani pe acest tărîm se numără și apelul adresat, la 1 noiembrie 1935, Comitetului Executiv al P.S.D., în care se exprima solemn, angajamentul reluat ulterior în atitea alte documente : „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist”⁴⁰.

La scurt timp după aceea, atent la evoluția evenimentelor internaționale, la creșterea primejdiei revizioniste, războinice, P.C.R. adresa maselor documentul intitulat „Sarcinile P.C.R. față de pericolul unui

³⁸ Gheorghe I. Ioniță, *Activitatea teoretică desfășurată de P.C.R. în perioada interbelică pentru apărarea unității naționale, a independenței și suveranității țării*, în „Anale de istorie”, anul XXI, nr. 4, 1975, p. 56.

³⁹ 1933, *Luptele revoluționare ale muncitorilor ceferiști și petroliști*, Edit. politică, București, 1971, p. 575—578.

⁴⁰ Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. (Arh. I.S.I.S.P.), cota XIX-23.

război imperialist“, prin care stabilea tactica pentru „atragerea întregului popor muncitor la lupta largă și efectivă, la lupta revoluționară contra acestor planuri imperialiste“⁴¹. Cu deosebită forță de convingere, organul central de presă al partidului scria : „Existența neamului românesc ca națiune, existența României ca țară independentă sint în joc. Poporul român trebuie să se decidă dacă înțelege să-și apere existența și independența. Iar poporul român nu poate da decit un singur răspuns. Cu toată energia la nevoie cu arma în mână, poporul român își va apăra existența contra bandiților hitleriști care vor să ne răpească independența națională“. Referindu-se la calea sigură pentru dobândirea victoriei, ziarul conchidea : „Frontul popular antifascist, în care să-și dea mîna tot ce e cîstit, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România, are un mare rol național. De închegarea rapidă și de lupta energică a acestui front al poporului va depinde nu numai salvarea libertăților lăuntrice ale poporului, ci și existența sa ca națiune“.

Încă din primele zile ale anului 1936, într-o scrisoare adresată lui Ion Mihalache, președintele P.N.Ț. — partid burghez cu influență în mase — partidul comunist a relevat în mod amplu și argumentat marile pericole ce planau asupra poporului român. „Independența poporului român — se arăta în acest document — este amenințată de statele din blocul fascist central european, zis bloc revizionist, format sub hegemonia imperialismului german, care se înarmează în grabă nemaivăzută pentru cîmpirea în primul rînd a orientului european. În caz de victorie, blocul fascist va șterge țara noastră de pe harta Europei, va distrage bazele înseși ale existenței naționale a unui popor care a luptat 700 de ani pentru ființa, unitatea și libertatea sa“⁴². Avertizînd asupra primejdiei, documentul dădea expresie unei nețărmurite încrederi în capacitatea de luptă și în justetea cauzei poporului nostru : „Poporul român își va mobiliza toate slăvitele sale tradiții de luptă pentru independență și libertate și, în frunte cu proletariatul său, va sări la arme pentru a respinge pe cîmpitorii imperialiști de sub semnul crucii încîrligate hitleriste și al coroanei habsburgice hortyste și a-și apăra existența“⁴³.

Cu multă claritate, Plenara a V-a lărgită a C.C. al P.C.R., după o amplă și realistă analiză a problematicii ce-i stătea în atenție, conchidea : „În caz dacă Germania hitleristă, dezlănțuind războiul în Europa și în contra U.R.S.S., va ataca România cu ajutorul Ungariei hortyste, comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pămînt al țării noastre ... Continuînd lupta pentru asigurarea pozițiilor economice și politice ale muncitorimii, tărânimii și naționalităților asuprite, noi, comuniștii, vom intra în primele rînduri ale luptătorilor pentru respingerea agresiunii fasciste și vom duce războiul pînă la capăt...“.

În ansamblul ei, această plenară a reprezentat un vibrant apel la „întărirea capacității de apărare a țării și a armatei române“.

Consecvent politicii sale profund patriotice, P.C.R. a urmărit îndeaproape planurile revizioniste ale statelor fasciste și a luat atitudine publică împotriva lor. Cînd, la 1 noiembrie 1936, la Milano, Mussolini a făcut o declarație provocatoare cu privire la revizuirea granițelor țărilor dunărene, C.C. al P.C.R. a lansat un manifest în care își exprima încă o dată hotărîrea de a lupta contra oricărei revizuiți a tratatelor de pace. Totodată, partidul comunist considera orice acțiune care „duce la întărirea relațiilor dintre statele Micii Antante, Înțelegerii Balcanice, cu

⁴¹ Arhiva C.C. al P.C.R., fond nr. 1, inv. 8, dosarul 127, f. 1—2.

⁴² *Domniei sale d-lui Ion Mihalache, președintele P.N.Ț. și delegatul permanent al P.N.Ț.*, Edit. P.C.R., 1936, (Arh. I.S.I.S.P., cota Ab. XX-5, inv. nr. 952). Scrisoarea este semnată, în numele P.C.R. de Boris Ștefanov și Maria Ciobanu.

⁴³ Arh. I.S.I.S.P., cota Ab. XX-3, inv. 956.

Franța, U.R.S.S., la întărirea Societății Națiunilor și a legăturilor cu toate țările pacifice, ca acte pozitive în lupta pentru împiedicarea războiului pe care-l pregătește imperialismul fascist“.

Consecvent credo-ului său a acționat partidul comunist și în continuare. Printr-o declarație din 18 noiembrie 1937, C.C. al P.C.R. chema „toată democrația română la unitatea de acțiune pentru mobilizarea imediată a muncitorilor, țăranilor și a tuturor celorlalte mase muncitoare ale poporului român și naționalităților conlocuitoare din România, pentru împiedicarea Germaniei hitleriste de a se amesteca în treburile interne ale României, pentru dizolvarea agenturilor lui Hitler în România...“.

Documentele vremii vorbesc cu puternica lor forță de convingere despre preocupările consecvente ale comuniștilor din România în problemele apărării independenței țării. Cu multă căldură apela P.C.R. de fiecare dată la membrii și simpatizanții săi ca ei să se plaseze în primele rînduri ale luptei pentru apărarea hotarelor țării. „Ne cheamă la luptă singele lui Doja, Horea și Tudor Vladimirescu — glăsuia vibrantul apel elaborat de C.C. al P.C.R. în ianuarie 1938. Ne cheamă la luptă dragostea de țară, pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem ingenușcheat și robit“. P.C.R. exprima, totodată, părerea că „rezistența înarmată a poporului român în caz de agresiune e legitimă și ea (muncitorimea — n.n.) va merge în primele rînduri ale bătăliei“ ⁴⁴.

Intervenită la scurt timp după instalarea dictaturii regale în România, ocuparea Austriei de către Germania hitleristă, în martie 1938, a stîrnit indignarea și revolta maselor din țara noastră. Un puternic ecou a avut în opinia publică românească manifestul C.C. al P.C.R. din aprilie 1938 în care se menționa: „După cotropirea Austriei de către armatele lui Hitler, independența țării noastre este grav amenințată, împreună cu existența țărilor mici vecine“ ⁴⁵.

„Lupta de clasă“ din mai 1938, într-un cuprinzător articol, după ce arăta felul în care poporul român a știut „să lupte contra stăpînirii seculare a turcilor ... contra monarhiilor absolute din Austro-Ungaria și Rusia“, lupte în cursul cărora „au ieșit eroii legendari ca Horea, Cloșca, Crișan, Avram Iancu, Doja, Ștefan Gheorghiu, și alte mii de eroi necunoscuți“, își exprima convingerea că nici în condițiile grele de atunci nu se va lăsa sacrificat intereselor forțelor vrăjmașe. „Astăzi cînd planurile de cucerire ale Germaniei hitleriste sînt clare și cunoscute“ — releva articolul — nu trebuie să fie nici un patriot „care să nu vadă acest mare pericol ce amenință poporul român“ ⁴⁶. Dar numai a vedea și înțelege acest pericol „nu este suficient. Acest pericol trebuie adus la cunoștința maselor largi populare și aceste mase trebuie organizate și conduse la luptă pentru înfrîngerea acestui pericol“ ⁴⁷.

Extrem de convingătoare sînt și documentele provenite de la organizațiile teritoriale ale P.C.R. ; Comitetul teritorial din Ardeal și Banat al P.C.R., de pildă, adoptînd la 19 septembrie 1938 Hotărîrea cu privire la apărarea Republicii Cehoslovace, se angaja să facă „tot posibilul pentru a ajuta la apărarea democrației, independenței și libertății popoarelor acestei republici pașnice și prietene ... Atunci cînd noi apărăm independența și libertatea Cehoslovaciei ne apărăm pe noi înșine, apărăm pacea Europei împotriva dușmanului nostru comun, fascismul hitlerist“ ⁴⁸.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Arh. I.S.I.S.P., cota A. XXII-5, inv. 990.

⁴⁶ „Lupta de clasă“, nr. 2, din mai 1938.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Arh. I.S.I.S.P., cota A. XXII-11, inv. 996.

Aceeași hotărîre o desprindem și din manifestul elaborat și difuzat în mase de C.C. al P.C.R. în noiembrie 1938. „De la un capăt la altul al țării ne pîndește o mare primejdie — se arată în manifest. Ghearele hitlerismului cotropitor, după ce au sfîșiat Cehoslovacia, se pregătesc să se infigă în trupul României. Păsările de pradă care stăpînesc astăzi Germania, încurajate de vînzarea rușinoasă de la Munchen, se rotesc tot mai îndrăzneț deasupra pămîntului țării noastre...”⁴⁹

În împrejurările grele de la sfîrșitul anului 1938, „Scînteia” publica un articol intitulat semnificativ : „Nori grei deasupra României” în care se arăta : „România după Munchen e, mai mult ca oricînd — după ferici- ta expresie a lui Iorga : „o țară pîndită”. Și pîndită nu numai de corbii de pradă ai revizionismului maghiar, ci și de sălbateca fiară, îmbătută de singele jertfelor sfîșiate, care este fascismul german ... Partidul nostru nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă pentru a stringe laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României”⁵⁰.

Încă în primele zile ale anului 1939, P.C.R. a adoptat o serie de măsuri în vederea intensificării activității antifasciste, pentru pace. În cadrul unor ședințe, la care au participat activiști de seamă ai partidului, s-au discutat pe larg căile prin care să se aducă la cunoștința „maselor pericolul în care se găsește independența țării noastre din cauza agresivității din ce în ce mai accentuată a fascismului extern și intern”⁵¹.

S-a hotărît cu acest prilej să se folosească din plin în scopul propus „sărbătorirea zilei de 24 ianuarie a cărei semnificație va fi pe larg dezvoltată în coloanele ziarelor simpatizante”⁵².

Pe această linie, în ziarul „Scînteia” a fost publicat articolul : „24 ianuarie 1859—1939”, în care, după ce se arăta importanța unirii săvîrșită cu 80 de ani în urmă, se sublinia : „Astăzi, cînd independența națională a poporului român și unitatea României sînt din nou primejdiate, amintirea luptelor duse pentru unire trebuie să îndemne la o luptă dirză și hotărîtă contra dușmanilor din afară și a agenților lor dinlăuntru”⁵³.

În împrejurările critice ale aceluia an, cînd primejdia hitleristă creștea iminent și pentru țara noastră, organizațiile regionale și locale ale P.C.R. au acordat o atenție deosebită activității de mobilizare a membrilor de partid, a tuturor patrioților chemîndu-i la lupta cu arma în mînă contra cotropitorilor fasciști, să lupte „cot la cot în contra pericolului hitlerist”. Comitetele teritoriale au lansat acest vibrant apel : „Comuniști ! Frați muncitori ! Puneți-vă în fruntea apărării, dați pildă de disciplină, conștiință și jertfă”⁵⁴.

După invadarea Cehoslovaciei de către trupele hitleriste, C.C. al P.C.R. a adresat la 17 martie 1939 un apel întregului popor român, subliniînd : „Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă ... Să fie pregătit la luptă întreg poporul român pentru apărarea țării, împotriva cotropitorilor fasciști !”⁵⁵. De asemenea, la 20 martie 1939, într-un manifest al Comitetului regional Moldova al P.C.R., con- dămnîndu-se invadarea Cehoslovaciei de către trupele fasciste, se adresau maselor vibrante chemări la vigilență : „P.C.R. vă cheamă înainte de a fi prea tîrziu la lupta pentru salvarea vieții voastre și a copiilor voș-

⁴⁹ Ibidem, fond. 6, dosar 1199, f. 110.

⁵⁰ „Scînteia”, anul VIII, nr. 14, din 25 noiembrie 1938.

⁵¹ Arhiva C.C. al P.C.R., fond nr. 1, dosar 219, f. 303.

⁵² Loc. cit.

⁵³ „Scînteia” din 8 februarie 1939.

⁵⁴ Arhiva C.C. al P.C.R., fond nr. 1, dosar 222, f. 203.

⁵⁵ Arhiva M.A.N., fondul 299, dosarul 61, fila 138.

tri. Ridicați energic glasul vostru împotriva Gărzii de fier, agentul hitlerismului în România, pentru apărarea granițelor și independenței României ... Trăiască armata poporului României, dușmană a invaziei fascisto-hitleriste“⁵⁶.

Este binecunoscut faptul că, atunci când trupele hitleriste care cotropiseră Cehoslovacia ajunseseră la granițele României, masele largi populare au răspuns cu însuflețire patriotică decretării mobilizării parțiale de către guvernul prezidat de Armand Călinescu, măsurilor lui de a opune rezistență armată împotriva unei eventuale agresiuni asupra țării noastre. În aceste zile, partidul comunist a dat cuvînt de ordine membrilor și simpatizanților săi să se prezinte la unitățile militare și să lupte „pentru întărirea forței politice și morale a armatei contra Germaniei hitleriste și a statelor revizioniste“⁵⁷ subliniind că „războiul poporului român pentru apărarea independenței și granițelor țării, contra agresiunii fasciste este un război drept“⁵⁸.

În filele de aur ale istoriei patriei noastre rămîn încrustate imaginile de un răscolitor patriotism ale acelui remarcabil 1 Mai 1939 în care a avut loc impunătoarea manifestație antifascistă și antirăzboinică din București și din alte centre ale țării pentru apărarea independenței naționale⁵⁹. Patriotismul fierbinte al comuniștilor, conștiința înaltei răspunderi pentru soarta și viitorul României, hotărîrea de a apăra cu orice sacrificii independența națională și integritatea teritorială a statului — grav amenințate de Germania hitleristă și aliații acesteia — și-au găsit o minunată expresie în lozincile care erau scandate în chiar Piața palatului regal de miile de manifestanți: „Vrem România liberă și independentă!“; „Vrem respectarea granițelor“, „Să ținem piept agresorului!“.

La 16 mai 1939, cînd s-a desfășurat o consfătuire a unor reprezentanți a o serie de organizații politice — P.N.L., P.N.Ț., P.S.D. etc., P.C.R. a trimis acesteia o scrisoare în care arăta printre altele: „În fața primejdiilor din afară și a atacului pe care statele agresoare, sub conducerea Germaniei hitleriste, îl pregătesc împotriva granițelor țării și a independenței ei, credem că se cere o unitară acțiune a tuturor partidelor hotărîte să apere această independență, indiferent de ideologia căreia fiecare grupare în parte rămîne credincioasă“⁶⁰.

Extrem de sensibil la tot ceea ce se petrecea pe plan intern și internațional, P.C.R. atrăgea atenția în „Scînteia“ din 1 iunie 1939 asupra necesității instaurării unui „guvern de patrioți, expresia unui larg Front Patriotic, care, prin alianță cu Uniunea Sovietică și cu marile puteri apăsene, prin întărirea Înțelegerii Balcanice, prin adeviuna sa la sistemul de securitate colectivă și printr-o democratică mobilizare a conștiinței poporului împotriva agresorilor fasciști și o consecventă pregătire militară, să prevină agresiunea hitleristă și, dacă totuși va avea loc, s-o respingă victorios“.

O cuprinzătoare analiză a întreprins Plenara a VI-a a C.C. al P.C.R. din iunie 1939 asupra problemelor apărării integrității țării, a independenței și suveranității României. Aprobînd linia politică urmată de partid în acele împrejurări, plenara a apreciat că „Primejdia dezmembrării și ocupării României de către Germania hitleristă și statele revizioniste a

⁵⁶ Arhiva C.C. al P.C.R., fond nr. 1, dosar 221, f. 87.

⁵⁷ „Lupta de clasă“, nr. 6, 1939.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Vezi Olimpiu Maticescu, *1 Mai 1939, moment semnificativ în lupta poporului român împotriva primejdiei fasciste, pentru apărarea independenței și suveranității naționale*, Edit. politică, București, 1974.

⁶⁰ Arhiva C.C. al P.C.R., fond nr. 1, dosar 160, f. 62—63.

crescut enorm în urma ocupării Cehoslovaciei, Albaniei, Memelului, în urma aderării Ungariei la pactul anticomintern, și a creșterii influenței fascismului german în Bulgaria și Iugoslavia“⁶¹. La capătul analizei întreprinse, s-a apreciat că sarcina centrală a partidului este „să mobilizeze poporul român pentru împiedicarea trădării independenței și a integrității țării de către agenții fasciști ai lui Hitler...”⁶²

Istoria păstrează în filele ei un document elaborat de către P.C.R. în chiar ziua de tristă amintire — 1 septembrie 1939 — în care a izbucnit cel de al doilea război mondial. „Al doilea război imperialist a ajuns la hotarele României” — citim în acest document. Sfortările pacifiste ale popoarelor „n-au putut împiedica măcelul care a început azi între Germania lui Hitler și Polonia lui Beck... Comuniștii din România înfie-rează agresiunea ucigătoare a lui Hitler contra poporului polonez și vor lupta contra Germaniei fasciste și imperialiste”. Într-un paragraf aparte, intitulat „Pentru apărarea independenței țării” documentul stabilea, în continuare, măsurile ce trebuiau adoptate de comuniști⁶³.

Anul 1940 a adus cu sine o serie de acte care au contribuit la extinderea focarului de război pe continentul european.

În aceste împrejurări teritoriul României a fost grav amputat. Împotriva acestor acte, s-au ridicat cu hotărîre Partidul Comunist Român, mișcarea revoluționară, democratică și antifascistă din țara noastră. Țara întreagă a fost cuprinsă de un puternic val de demonstrații de protest.

Mișcarea antifascistă din România a avut, prin obiectivele sale, un caracter profund patriotic, național, precum și un pronunțat caracter inter-naționalist. Acționînd împotriva pericolului fascismului din propria-i țară, poporul român și-a adus contribuția la bătălia pe plan internațional contra fascismului, manifestîndu-și activ solidaritatea cu lupta antifascistă a popoarelor de pretutindeni. Partidul Comunist Român a fost conștient de faptul că tăria forțelor antifasciste din propria țară constituie o condiție a tăriei frontului unic muncitoresc și pe această bază a unui larg front popular antifascist, capabil să împiedice ascensiunea fascismului la putere în România, pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice ale maselor, a independenței și integrității teritoriale a patriei. „Eroica luptă dusă în acei ani de partidul comunist în fruntea clasei muncitoare și a unor forțe progresiste sub steagul democrației și independenței țării, atitudinea lucidă a unor grupări politice ale claselor conducătoare, au stăvilit pentru un timp ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste”⁶⁴.

În anii celei de a doua conflagrații mondiale (1939—1945), comuniștii, clasa muncitoare s-au situat în primele rînduri ale luptei pentru salvarea ființei naționale a poporului român. Preocupat de interesele supreme ale națiunii, P.C.R. a știut să găsească un limbaj comun cu toate forțele și grupările politico-sociale opuse dominației germane, pentru salvagardarea intereselor naționale vitale ale țării în pofida faptului că unele din ele reprezentau interese de clasă contrare celor promovate de comuniști, exponenți ai clasei muncitoare, ai oamenilor muncii.

Partidul comunist a fost prezent în toate înțelegerile făurite din inițiativa și la insistențele sale și a avut rolul dinamizator al tuturor forțelor care acționau pentru eliberarea țării de sub dominația fascistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român s-a înfăptuit cu succes insurecția

⁶¹ „Lupta de clasă” anul XX, nr. 6 din 7 iunie 1939 ; „Scînteia” nr. 21 din 26 iulie 1939.

⁶² Ibidem

⁶³ „Scînteia” anul XX, nr. 23 din 8 septembrie 1939

⁶⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. I, Edit. politică, București, 1968, p. 371.

din august 1944 care marchează începutul revoluției eliberare națională și socială. „Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și a dominației Germaniei hitleriste — sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a marcat o cotitură istorică în viața poporului nostru, a deschis calea pentru eliberarea deplină a țării, pentru trecerea la înfăptuirea transformărilor democratice, revoluționare, pentru întărirea independenței și suveranității țării”⁶⁵.

Pătrunsă de un profund patriotism, întreaga armată română a întors armele împotriva Germaniei hitleriste. Forțele române au îndeplinit cu eroism misiunile ce le reveneau în lupta antifascistă.

Eliberarea întregului teritoriu național, lărgirea cuceririlor revoluționare obținute prin insurecție, consolidarea independenței naționale a României erau legate nemijlocit de înfrângerea definitivă a Germaniei hitleriste care constituise reazemul extern al grupărilor fasciste, al celor mai reacționare cercuri politice.

Insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă, caracterul drept, eliberator al războiului antihitlerist, dragostea de patrie și dorința vie de a o vedea liberă și independentă au stîrnit un puternic suflu patriotic în rîndurile poporului, au dat un avînt nestăvilit maselor pentru alungarea ocupanților fasciști de pe pămîntul românesc. Armata română, cooperînd strîns cu armatele sovietice, a luptat cu eroism pentru eliberarea părții de nord vest a României, smulsă din trupul țării prin dictatul fascist de la Viena, la 30 august 1940, a stropit cu sînge meleagurile strămoșilor de la Întorsura Buzăului la Tîrgu-Mureș, de la Arad la Oradea, de la Luduș la Carei și Satu Mare.

Înfăptuind voința întregului popor, determinată de necesitatea salvagădării intereselor naționale, armata română și-a continuat neabătut lupta și dincolo de hotarele patriei, pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, aducînd o contribuție de seamă la victoria totală împotriva Germaniei naziste. În luptele comune desfășurate de armata română și armata sovietică pentru eliberarea completă a României, Ungariei și Cehoslovaciei, s-au pus bazele frăției de arme între ostașii români și sovietici, au fost ridicate pe o treaptă nouă relațiile de prietenie dintre poporul român și poporul sovietic, dintre poporul nostru și popoarele țării eliberate cu concursul României.

La eforturile armatei române de pe front s-au adăugat eforturile întregului popor din spatele frontului, angajat într-o gigantică acțiune de sprijinire a trupelor cu cele necesare ducerii luptelor. Partidul Comunist s-a situat în fruntea luptei poporului pentru sprijinirea frontului, fiind mobilizatorul și organizatorul lui în soluționarea cu succes a întregii situații în care se găsea țara. El a lansat însuflețitoarea lozincă „Totul pentru front, totul pentru victorie!” sub semnul căreia mulțimile de oameni ai muncii și-au încordat puterile și întreaga voință pe cel de al doilea cîmp de bătălie — frontul economic, împletind astfel lupta revoluționară cu aceea de susținere a frontului.

Lupta comuniștilor, a celorlalte forțe democratice și patriotice pentru apărarea pămîntului strămoșesc se integrează eroicei epopei a poporului român. Acțiunile inițiate de P.C.R. ilustrează pregnant patriotismul și dăruirea poporului român, hotărîrea sa nestrămutată de a-și menține neștirbită integritatea teritoriului național, atributele suveranității sale statale.

⁶⁵ Nicolae Ceaușescu, *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului*, în „Congresul al XI-lea al P.C.R.”, Edit. politică, București, 1975, p. 82—83.

PROGRESUL ECONOMIC ȘI SOCIAL AL ROMÂNIEI SOCIALISTE ÎN LUMINA DOCUMENTELOR PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

GHEORGHE SURPAT

Realizările remarcabile raportate atât în anii luptelor pentru desființarea rinduielilor bazate pe exploatare, cât și în anii revoluției și construcției societății socialiste, demonstrează că partidul comunistilor a fost și este singura forță politică ce își îndeplinește cu cinste misiunea de organizator și conducător al clasei muncitoare, al întregului nostru popor.

În procesul revoluționar unic de luptă al poporului român, care, de la etapă la etapă, a cunoscut trepte noi, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 a marcat începutul unor profunde transformări în viața societății românești, punctul de plecare spre mărețe îndepliniri în domeniile vieții economice și sociale. Într-un proces unic de continuitate și progres, „România — arăta secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu — a parcurs mai multe etape istorice, jalonate de uriașe prefaceri revoluționare, de mărețe realizări, în toate domeniile de activitate. Dind dovadă de înaltă abnegație și devotament pentru cauza socialismului, a înfloririi patriei, învingând greutăți de tot felul, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor, urmînd cu încredere partidul, au îndeplinit revoluția democratică și revoluția socialistă, au desfășurat cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate...”¹.

Preluînd conducerea destinului țării, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea istorică de a conduce clasa muncitoare, întregul popor în opera de edificare a socialismului și de a încununa astfel aspirațiile seculare spre dreptate socială și libertate națională. Partidul a desfășurat o intensă activitate politico-organizatorică, a îmbinat armonios legăturile generale ale construcției socialiste cu particularitățile și condițiile concrete ale țării, a unit eforturile poporului în vederea propășirii economice și sociale a țării, a rezolvat, de pe pozițiile clasei muncitoare, ale intereselor fundamentale ale națiunii noastre, problemele complexe economice, sociale și politice puse de construirea economiei socialiste, a statului socialist, de dezvoltare a culturii socialiste și de educație a maselor în spiritul concepției materialismului dialectic și istoric. Partidul a organizat și condus cu hotărîre eforturile oamenilor muncii pentru refacerea economiei naționale, clasa muncitoare demonstrîndu-și pe deplin capacitatea de a construi o industrie modernă care să pună în valoare bogățiile naționale, iscusința și spiritul creator al poporului român. Concomitent cu dezvoltarea industriei s-a trecut la organizarea sectorului de stat și

¹ Nicolae Ceaușescu, *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului*, 19 noiembrie 1979, Edit. politică, București, 1979, p. 6.

cooperatist în agricultură, creîndu-se condiții pentru înlăptuirea și conducerea planificată a economiei, la desfășurarea cu succes a operei de construire a bazei tehnico-materiale a noii orînduirii, de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului, de consolidare a independenței și suveranității naționale. În cursul cincinalului 1961—1965, în România s-a realizat economia socialistă unitară care a marcat victoria deplină a socialismului în toate sectoarele de activitate, lichidarea pentru totdeauna a claselor exploatatoare, abolirea exploatării omului de către om, afirmarea principiilor socialiste în viața socială. Subliniind însemnătatea istorică a înlăptuirii economiei socialiste unitare ca temelie a mărețelor înlăptuiri dobîndite de poporul român, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congresul al II-lea al consiliilor populare : „Acum trebuie să spunem deschis, tovarăși, că fără realizarea unei economii unitare, socialiste nu am fi putut obține aceste mărețe realizări atît în industrie, cit și în agricultură. Trebuie să fim pe deplin conștienți că edificarea socialismului poate fi înlăptuită numai în condițiile realizării proprietății întregului popor sau cooperatiste, a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție“².

Triumful socialismului a pus în fața partidului nostru sarcini noi, complexe, cerute de soluționarea, în continuare, a multiplelor probleme de natură economică, socială, politică, ideologică și culturală, de ridicare la un nivel tot mai înalt a conducerii întregii societăți și adîncirii democrației socialiste pe care le implică vasta operă de înlăptuire plenară a principiilor socialiste. În concepția Partidului Comunist Român, construcția societății socialiste constituie un proces complex, de lungă durată, în cadrul căruia evoluția societății reprezintă o succesiune de transformări revoluționare și perfecționări pe plan economic, politic și spiritual.

Partidul Comunist Român a apreciat că, după generalizarea relațiilor de producție socialiste în toate domeniile de activitate, este imperios necesară o perioadă de *consolidare a societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale*. În orientarea eforturilor poporului în această direcție, un rol de cea mai mare importanță a avut *Congresul al IX-lea al partidului* care și-a desfășurat lucrările între 19—24 iulie 1965 și care a ales în funcția de secretar general al C.C. al P.C.R. pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent militant, patriot înflăcărat și revoluționar, ale cărui gândire înnoitoare și activitate creatoare reprezintă o contribuție deosebită la lupta pentru eliberarea națională și socială a poporului român, pentru construirea socialismului, pentru promovarea intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale națiunii.

Congresul al IX-lea, prin hotărîrile adoptate, a marcat trecerea la o nouă etapă de dezvoltare a societății socialiste românești, de consolidare a cuceririlor socialiste și, apoi, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În același spirit creator afirmat de Congresul al IX-lea, congresele următoare — al X-lea (1969), al XI-lea (1974) și al XII-lea (1979) — au amplificat mereu proiectele constructive, au deschis orizonturi și perspective tot mai largi în opera de edificare a socialismului și comunismului în țara noastră.

Congresul al X-lea al partidului a introdus pe plan teoretic concep-tul de *societate socialistă multilateral dezvoltată* și a definit trăsăturile caracteristice ale noii etape, în cadrul unui vast program de dezvoltare. Congresul al XI-lea al partidului a adoptat *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, document caracterizat, pe bună

² Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntarea la Congresul al II-lea al consiliilor populare*, 10—12 septembrie 1980, Edit. politică, București, 1980, p. 38—39.

dreptate, drept Cartă fundamentală, ideologică, teoretică și politică a partidului. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă, în concepția și practica partidului nostru, condiția esențială a manifestării plenare a superiorității noii orinduirii, a înlăturării decalajelor și rămănelor în urmă sub aspect economic, a pregătirii premiselor înaintării spre comunism, a ridicării poporului nostru pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Documentele congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului au asigurat și asigură progresul multilateral al țării, într-o continuitate istorică și dialectică, pe măsura datelor concrete ale succesele obținute și a corijării erorilor constatate, în spiritul socialismului științific creator.

Perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., se definește azi a fi cea mai dinamică și mai fertilă din istoria poporului nostru, caracterizată prin mutații calitative, structurale profunde în planul dezvoltării forțelor de producție și a avuției naționale, al creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului, printr-un proces continuu de perfecționare a relațiilor sociale, a formelor de organizare și conducere a societății, prin dezvoltarea în modalități originale a democrației socialiste, printr-un puternic avânt al creației spirituale, prin creșterea remarcabilă a conștiinței socialiste, prin ridicarea neconținută a bunăstării oamenilor muncii și a calității vieții, prin afirmarea amplă, fără precedent, a României pe plan mondial.

Documentele P.C.R., reflectând succesele obținute de poporul român în anii construirii socialismului și, îndeosebi, în perioada marcată de congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea, ilustrează realizările cu adevărat istorice în dezvoltarea forțelor de producție, în construirea unei economii moderne, planificate, în crearea unei puternice avuții naționale. Produsul social și venitul național au crescut de 15 ori³. În anul 1980, industria deținea ponderea principală în produsul social — 65% față de 46,6% în 1950 și în venitul național — 59% față de 44% în 1950, ceea ce a imprimat stabilitate și dinamism întregii economii naționale. Succese remarcabile au fost obținute și în înfăptuirea programului de dezvoltare teritorială a țării, pe baza repartizării raționale, într-o concepție unitară și armonioasă, a forțelor de producție. Dacă în anul 1965 numai capitala și trei județe realizau o producție industrială de 10 miliarde lei, în 1980 în toate județele existau create capacități pentru realizarea acestui nivel. Intensificarea procesului de industrializare a tuturor județelor țării a fost însoțită de extinderea rețelei localităților urbane; ca urmare, ponderea populației orășenești în totalul populației, în anul 1980, era de 52% față de 33,7% în 1965.

Transpunerea consecvență în viață a politicii agrare a partidului a determinat lărgirea bazei tehnico-materiale și intensificarea procesului de modernizare a agriculturii, asigurându-se creșterea continuă a producției agricole vegetale și animale.

Politica realistă cu privire la utilizarea venitului național, repartizarea unei rate înalte pentru fondul de dezvoltare — opțiune socială fundamentală adoptată de Partidul Comunist Român — a permis înfăptuirea unor ample programe de investiții, orientate consecvent spre mărirea și modernizarea potențialului productiv, amplificarea tuturor activităților sociale. Politica partidului și statului de dezvoltare puternică a complexului economiei naționale a asigurat valorificarea superioară a resurselor naturale, materiale, financiare și umane ale țării, creșterea eficienței eco-

³ Ibidem.

nomice a întregii activități sociale, sporirea și diversificarea continuă a producției de bunuri materiale, satisfacerea mereu crescândă a trebuințelor cetățenilor țării; accentuarea procesului urbanizării, creșterea în ritm rapid a rindurilor clasei muncitoare, transformări calitative în structura populației ocupate.

Realizările remarcabile dobândite în dezvoltarea economiei naționale au contribuit la lărgirea și diversificarea schimburilor economice externe, la intensificarea cooperării economice, inclusiv în producție, cu alte țări, la creșterea participării României la diviziunea internațională a muncii și la circuitul economic mondial. Dinamica comerțului exterior a depășit dinamica producției industriale și agricole.

Dezvoltarea continuă a producției materiale, a venitului național a determinat creșterea continuă a nivelului de trai al populației. Retribuția medie netă lunară a crescut de la 1 028 lei în 1965 la 2 256 lei în 1980, iar veniturile nominale ale țărănimii pe o persoană activă au sporit de 2,8 ori. În același timp, fondurile alocate de la buget au depășit 10 000 lei pe familie, față de 3 500 în 1965. Programul de creștere a nivelului de trai al întregii populații, precum și programul de trecere treptată la săptămâna de lucru redusă, documente aprobate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, demonstrează pe deplin consecvența preocupării Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea țelului suprem al politicii sale.

Una dintre marile cuceriri ale oamenilor muncii în anii socialismului este *asistența medicală gratuită*. Prin eforturile materiale ale statului s-au pregătit un număr mare de medici, de cadre medii sanitare și s-au construit noi spitale și policlinici. Dacă în 1949 reveneau 1 047 de locuitori la un medic, în 1980 numărul locuitorilor ce reveneau la un medic s-a redus la 590.

O latură esențială a politicii sociale a Partidului Comunist Român o constituie preocuparea constantă pentru îmbunătățirea continuă a *condițiilor de locuit ale populației*, locuința avind o importantă influență asupra creșterii calității vieții. În perioada 1948—1980 au fost date în folosință, în mediul urban și rural, peste 4 000 000 de noi locuințe, construite din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste, din fondurile populației cu sprijinul statului și din fondurile proprii ale populației. Astfel, s-au mutat în locuințe noi peste 12 000 000 de cetățeni, adică mai mult de jumătate din populația țării.

Pe baza dezvoltării în ritm înalt a forțelor de producție s-a asigurat și un puternic progres al învățămîntului, științei și culturii — factori determinanți ai făuririi civilizației socialiste. S-a dezvoltat baza materială a învățămîntului, asigurîndu-se condiții pentru satisfacerea la un nivel tot mai înalt a cerințelor societății noastre în plină înflorire economică și culturală, precum și mijloacele necesare lărgirii continue a orizontului de cultură al întregului nostru popor. În anul școlar 1980—1981, populația școlară în învățămîntul de toate gradele reprezenta aproape 25% din populația țării. Potrivit concepției partidului nostru, menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a se asigura bunăstarea lui materială, ci și de a făuri o civilizație spirituală superioară, care se realizează prin formarea unui om cu o înaltă conștiință și temeinică pregătire culturală, profesională, cu un profil moral-patriotic înaintat.

Un progres remarcabil au înregistrat arta și cultura nouă; a căpătat o amploare deosebită întreaga viață spirituală a poporului; s-a îmbogățit patrimoniul nostru cultural cu noi opere pătrunse de idealurile socialismului, asigurîndu-se totodată valorificarea științifică a bogatei moșteniri

a trecutului și punându-se larg în circulație marile valori spirituale ale celorlalte popoare.

Indeosebi după cel de-al IX-lea Congres al său, partidul nostru, din inițiativa și prin contribuția directă, de inestimabilă valoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a promovat cu fermitate măsuri — pe plan politic, economic și social — pentru lărgirea democrației socialiste și atragerea largă și nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la elaborarea și aplicarea măsurilor care privesc mersul înainte al României socialiste. Cu deosebire s-au afirmat în acești ani, ca o componentă esențială a sistemului unitar de conducere a țării de către popor, formele instituționalizate de conducere colectivă a diferitelor domenii de activitate, atât pe plan local, cit și național. Crearea organismelor autoconducerii muncitorești — *adunările generale ale oamenilor muncii și consiliile oamenilor muncii* — introducerea autogestiunii, a noului mecanism economico-financiar au așezat pe baze profund democratice conducerea activității întreprinderilor, a unităților economice, au asigurat extinderea democrației la bază, acolo unde, în fapt, se traduc în viață planurile de dezvoltare economico-socială a țării. Un rol important în perfecționarea cadrului general organizatoric-democratic în societatea noastră l-a avut constituirea, în ultimii ani, a organismelor menite să dezbată și să decidă asupra problemelor unor întregi domenii de activitate, la nivel național : Congresul consiliilor oamenilor muncii, Congresul agriculturii, Congresul educației politice și al culturii socialiste, Congresul educației și învățămîntului, precum și crearea organismelor permanente ale acestor foruri.

În prezent, în țara noastră funcționează și se perfecționează continuu un cuprinzător și complex sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație politică, economică și socială de tip nou care asigură participarea directă, permanentă și sistematică a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, la conducerea unităților economice, a instituțiilor științifice, cultural-educative, a unităților administrativ-teritoriale, a întregii societăți. Acest sistem este reprezentat de *Frontul Democrației și Unității Socialiste*, organism politic larg reprezentativ, exprimînd unitatea de voință și acțiune a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor, cuprinzînd toate organizațiile politice, obștești, cultural-științifice.

Practica vieții politico-sociale românești dovedește că funcțiile de conducere în țara noastră se află în mîinile clasei muncitoare, ale oamenilor muncii. Din rîndurile celor ce muncesc provin și s-au format cadrele din organele de conducere ale partidului și statului, pe plan central și local, în toate domeniile și la toate nivelurile. Dintre cei 369 deputați ai Marii Adunări Naționale — aleși la 9 martie 1980 — 130 lucrează nemijlocit în producție, 54 activează în învățămînt, cercetare, știință și cultură, 154 dețin funcții de conducere pe linie de partid și de stat, iar 31 sînt medici, economiști, juriști, ofițeri și reprezentanți ai cultelor. Din totalul deputaților 122 sînt femei ; de asemenea, din totalul deputaților, un număr de 37 deputați aparțin naționalităților conlocuitoare. La alege-rile de deputați pentru consiliile populare, din totalul de 61 772 deputați aleși, 65,87% sînt muncitori, țărani, intelectuali care lucrează nemijlocit în producție. În ce privește compoziția națională, 89,74% sînt români, 7,71% maghiari, 1,48% germani și 1,01% de alte naționalități.

Orientarea consecventă spre dezvoltarea democrației exprimă încrederea partidului nostru în trăinicia și superioritatea noii orînduiri sociale. Contopindu-se cu societatea, cu interesele poporului a cărui emanație este, partidul găsește surse inepuizabile de inspirație, învățăminte și experiențe. Dînd un înalt exemplu personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu

a inspirat partidului un stil de muncă avînd drept trăsături definitorii legătura indisolubilă cu masele largi de oameni ai muncii, investigarea aprofundată a realităților, examinarea minuțioasă a problemelor, abordarea lor într-o viziune de largă perspectivă. Întreaga politică a partidului, a țării este în mod organic elaborată prin consultarea permanentă a poporului, cu participarea sa nemijlocită, dialogul viu cu masele cele mai largi, atragerea lor la dezbaterile tuturor problemelor care privesc dezvoltarea țării, afirmîndu-se ca principala metodă de conducere. Aceasta a contribuit la consolidarea orînduirii noastre socialiste, la dezvoltarea unității social-politice a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, la întărirea coeziunii națiunii noastre socialiste.

Înfăptuirile remarcabile din anii socialismului sînt generatoare de noi valori revoluționare, deschid perspectiva certă a evoluției țării pe trepte mereu superioare. Pornind de la cerințele obiective ale etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o parcurge țara noastră și ținînd seama de impetuoasa revoluție tehnico-științifică mondială, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român (19—23 noiembrie 1979) a aprobat *Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990*; *Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000*; *Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000*; *Programul-directivă de cercetare a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții*; *Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985*.

Documentele privitoare la dezvoltarea economico-socială viitoare a României în cincinalul 1981—1985 și la orientările principale de perspectivă pînă în anul 2000 pornesc de la prevederile Programului partidului și de la noile cerințe și necesități decurgînd din realitățile naționale, precum și din luarea, cu toată atenția, în considerare a condițiilor internaționale actuale. Aceste documente de mare însemnătate, care prefigurează amplu viitorul strălucit al patriei noastre, pornesc tocmai de la ceea ce s-a realizat, de la necesitatea de a consolida cuceririle istorice ale poporului nostru, de a oferi noi dimensiuni dezvoltării socialiste a României, realizării tot mai depline în viață a principiilor nobile ale socialismului în toate domeniile.

Congresul a trasat ca obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cit și a agriculturii — ramuri de bază ale economiei naționale. Începutul cincinalului 1981—1985 a marcat, pentru agricultura noastră, trecerea la o profundă revoluție în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic, eficiența economică, ridicarea gradului de civilizație a satelor noastre — obiectiv prioritar stabilit de Congresul al XII-lea al partidului. În virtutea acestui țel, Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănime, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, din 19—21 februarie 1981, la care au luat parte peste 11 000 de țărani, a aprobat în unanimitate, după o largă dezbateră a problemelor de bază ale agriculturii, planul dezvoltării agriculturii în cincinalul 1981—1985 și o serie de programe pentru diferite sectoare ale acestei ramuri și ale industriei alimentare. Programul cuprinzător de înfăptuire a noii revoluții agrare definește căile concrete de acțiune pentru făuri-

rea unei agriculturi de înaltă productivitate și rentabilitate, în măsură să asigure aprovizionarea populației cu produse agro-alimentare și baza de materii prime necesare dezvoltării ramurilor industriale.

Prin înfăptuirea prevederilor planului cincinal 1981—1985, România va depăși stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o *țară socialistă mediu dezvoltată*, parcurgându-se o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului. Totodată, orientările dezvoltării economico-sociale a țării în deceniul următor, stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, vor asigura *realizarea, în linii mari, a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și vor marca un important pas înainte spre societatea comunistă*. Toate acestea demonstrează că partidul nostru își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce națiunea noastră pe calea socialismului și comunismului.

Înaintarea României pe calea făuririi societății socialiste a avut loc în condițiile asigurării unei unități strinse, dialectice, între politica internă și externă. Trăgînd învățăminte din lupta îndelungată și grea a poporului român pentru unitate națională și independență de stat, România socialistă așează ferm la baza relațiilor sale externe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu folosirea forței, participă activ la promovarea acestor principii în raporturile dintre state. Țara noastră acționează consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toți vecinii noștri, cu țările C.A.E.R., cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează pentru securitate și colaborare în Europa, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru o pace trainică în lume.

În anul 1980 România întreține relații diplomatice și consulare cu 137 de state și relații de colaborare economică și tehnico-științifică cu 150 de țări de pe toate continentele, față de 131 în 1975.

În intensă activitate desfășurată de partidul și statul nostru pe plan extern, în creșterea fără precedent a prestigiului internațional al României, un rol hotărîtor îl au întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de stat și guverneri, cu conducători de partid din numeroase țări ale lumii. Acordurile și înțelegerile convenite cu aceste prilejuri asigură cadrul dezvoltării multilaterale a relațiilor bilaterale, înscriindu-se, totodată, ca o contribuție de seamă la eforturile pentru soluționarea în interesul popoarelor a marilor probleme ale contemporaneității.

Marile realizări și succese obținute în anii socialismului demonstrează caracterul științific și justeea politicii partidului nostru, capacitatea sa de a aplica în mod creator principiile generale ale socialismului, adevărurile universale valabile la condițiile concrete ale României. Întreaga operă de construcție socialistă în țara noastră relevă forța organizatorică și politică a partidului comunist care a știut să unească elanul revoluționar, energia și capacitatea creatoare ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, ale tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, puse în mod conștient în slujba celui mai înalt progres social.

SOLIDARITATEA INTERNAȚIONALĂ — PERMANENȚĂ A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA

GHEORGHE UNC

Generată de comandamentele istoriei naționale, mișcarea noastră muncitorească s-a identificat cu aspirațiile și năzuințele poporului român, și s-a exprimat, de la cei dintâi pași, ca detașament viguros al mișcării muncitorești internaționale. Solidaritatea militantă internațională — principiu sintetizat de Marx și Engels sub deviza „Proletari din toate țările, uniți-vă!” — s-a înscris în permanență ca atribut major al partidului clasei muncitoare din România, care a preluat și dezvoltat marile tradiții ale poporului nostru de conlucrare, de sprijinire reciprocă și prietenie cu alte popoare. Relevind principiul solidarității revoluționare de care era animată mișcarea muncitorească din țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată : „Încă de la apariția lor, mișcarea revoluționară din România, partidul nostru comunist și-au înscris pe steagul de luptă unirea cu proletariatul și oamenii muncii din întreaga lume. Se poate spune că nu au existat bătălii mai importante ale clasei muncitoare din alte țări — începînd cu Comuna din Paris — la care reprezentanți ai proletariatului român, ai forțelor revoluționare, progresiste din România să nu fi luat parte”¹.

În același timp, activitatea partidului clasei noastre muncitoare s-a bucurat de sprijinul și solidaritatea activă a proletariatului, a forțelor progresiste de pretutindeni, într-un proces de reciprocă stimă și înțajitorare. „Solidaritatea internațională — se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea al P.C.R. — s-a manifestat deci atît prin ajutorul primit de mișcarea noastră revoluționară, de Partidul Comunist Român, cît și prin sprijinul acordat de revoluționarii și comuniștii români altor partide, luptei revoluționare din diferite țări”².

Principiul solidarității internaționale a figurat în permanență în programele partidului clasei muncitoare și în transpunerea în practică a prevederilor lor. De pildă, în programul adoptat la congresul de constituire a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, din 1893 — eveniment salutat cu căldură de partidele proletare din diferite țări — se specifica : „Așînc pătrunsă de solidaritatea internațională a tuturor popoarelor muncitoare, social-democrația română va îndeplini toate îndatoririle ce urmează din această solidaritate”³.

Pînă la primul război mondial, manifestările de solidaritate au îmbrăcat forme diferite — participarea la congrese, acțiuni organizate de partidele socialiste din țări europene, invitarea reprezentanților partidelor

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, Edit. politică, București, 1971, p. 926—927.

² *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Edit. politică, București, 1975, p. 206.

³ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900*, Edit. politică, București, 1969, p. 56.

muncitorești din străinătate la congresele socialiștilor români, contacte și schimburi de experiență cu conducători ai proletariatului de peste hotare, sprijinirea morală și materială a luptei maselor populare din diverse state, prezența la congrese și întruniri socialiste internaționale cu o contribuție activă la dezbaterile celor mai importante probleme ale mișcării muncitorești din perioada respectivă.

Militanți ai mișcării muncitorești din țara noastră au avut legături strânse cu făuritorii socialismului științific. După încetarea din viață a lui Karl Marx, socialiștii români au continuat să întrețină contacte apropiate cu Friedrich Engels. Lui Friedrich Engels i se adresau pentru sfaturi, după cum scria V. I. Lenin „spaniolii, românii, rușii... Cu toții sorbeau din bogata comoară de cunoștințe și de experiență a bătrînului Engels”⁴. Luînd cunoștință de literatura socialistă românească, elaborată în spiritul ideilor socialismului științific, Engels, într-o scrisoare adresată lui Ioan Nădejde la 4 ianuarie 1888, dădea o înaltă apreciere mișcării noastre muncitorești „Cu mare plăcere — scria el — am văzut că socialiștii din România primesc, în programul lor, principiile de competență ale teoriei care a izbutit a aduna într-un mănunchi de luptători mai pe toți socialiștii din Europa și din America — e vorba de teoria prietenului meu, răposatul Karl Marx”⁵.

În anul 1897, socialiștii români, prin gazeta „Mișcarea socială” din București, și-au exprimat simpatia și solidaritatea cu Vladimir Ilici Lenin deportat în Siberia. Începînd cu primul deceniu al secolului al XX-lea, între revoluționarii români și V. I. Lenin s-au statornicit legături directe și schimb de corespondență. În acest context, menționăm scrisoarea din anul 1911 adresată lui I. C. Frimu, prin care Lenin îl ruga să-i sprijine pe revoluționarii ruși emigrați în România.

Totodată, militanții socialiști români au întreținut legături strânse cu fruntașii mișcării muncitorești din celelalte țări : K. Liebknecht, K. Kautsky, P. Lafargue, J. Guesde, G. V. Plehanov ș.a.

Încă de timpuriu, între mișcarea muncitorească din România și cea din alte țări s-au dezvoltat relații de colaborare, solidaritate și întruajutorare în lupta pentru eliberarea socială și națională. Comuna din Paris s-a bucurat de sprijinul a numeroși revoluționari din mai multe țări europene, printre care și din România. Pe pămîntul Franței din acel timp zeci de revoluționari români au luptat pe baricadele primei revoluții proletare ca artileriști și medici, aducîndu-și contribuția de sînge la apărarea și consolidarea acesteia⁶.

O amploare deosebită au cunoscut relațiile de solidaritate dintre socialiștii români și mișcarea revoluționară din țările vecine. Legăturile cu mișcarea muncitorească din Rusia și-au găsit expresia în sprijinul moral și material acordat socialiștilor ruși emigrați în România, cît și în ajutorul tranzitării prin țara noastră a literaturii ilegale ruse tipărite în străinătate⁷. Istoria mișcării noastre muncitorești cunoaște amplele acțiuni de solidaritate cu revoluția rusă din 1905, de ajutor moral și material dat marinarilor revoluționari ruși de pe crucișătorul „Potemkin” debarcat la Constanța⁸.

⁴ V. I. Lenin, *Opere complete*, ediția a II-a, vol. 2, Edit. politică, București, 1960, p. 13.

⁵ „Contemporanul”, anul VI, nr. 6 din ianuarie 1888.

⁶ *Comuna din Paris*, Colecția Biblioteca de istorie, București, 1972, p. 8.

⁷ *Tradițiile de solidaritate internaționalistă româno-sovietice*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Edit. politică, București, 1977, p. 45 și următoarele.

⁸ Ibidem, p. 53—55.

Multiple și strinse legături au existat între partidul proletariatului român și mișcarea muncitorească din Bulgaria, Serbia, Ungaria și Polonia, pământul ospitalier al României oferind adăpost multor revoluționari din aceste țări. Relevând raporturile de prietenie și întrajutorare dintre mișcările muncitorești din România și Serbia, militantul sîrb Dimitrie Tuțovici, în cuvîntul rostit la congresul socialiștilor români din 1912, declara : „Socialismul în Serbia dătește în mare parte succesul său de astăzi și ajutorului pe care l-a avut de la socialismul român”⁹. La rîndul său, Dimităr Blagoev, militant de seamă al partidului socialist bulgar, sublinia că : „Socialismul român a avut o mare influență asupra socialismului din Balcani și pentru aceasta socialiștii bulgari poartă tovarășilor din România o caldă recunoștință”¹⁰.

Relațiile internaționale au fost stabilite, de asemenea, cu partidele socialiste din Germania, Italia, Belgia, Elveția, Spania.

Mișcarea muncitorească din România s-a ridicat de la început împotriva politicii de forțe și dictat, de cotopire a unor țări de către marile puteri, solidarizîndu-se în mod activ cu lupta de eliberare națională a popoarelor aflate sub dominația străină. „Ca socialiști — remarcă revista socialistă „Dacia viitoare” în numărul său din 16 februarie 1882 — putem zice într-un cuvînt că sintem împotriva despuierii sau jefuirii omului de către om și, fiind dușmanii acestei despuieri de la om la om, nu putem fi decît împotriva celei de la popor la popor”. Reluînd această idee, în raportul pe marginea programului P.S.D., la congresul din 1910, se preciza : „Noi, (socialiștii — n.n.) ... voim să se păstreze independența fiecărei națiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili adevăratele legături trainice între popoare, în care fiecare națiune să aducă tributul propriu de cultură în concertul civilizației omenеști”¹¹.

Pornind de la această concepție înaintată, mișcarea muncitorească și socialistă din România s-a solidarizat cu lupta de eliberare națională a popoarelor din Asia, Africa, și America Latină. Cu o deosebită simpatie a urmărit mișcarea noastră muncitorească lupta poporului chinez de eliberare socială și națională. Revelatoriu în acest sens este mesajul de salut al socialiștilor români adresat revoluției chineze din anul 1911 : „Partizani ai forme de guvernămint republican, noi trimitem curajoșilor revoluționari chinezi, salutul cel mai călduros, urîndu-le ca eforturile lor să le aducă împlinirea idealului concretizat de Sun-Iat-sen”¹². Paginile presei muncitorești și socialiste din acele vremuri constituie o mărturie a solidarității maselor muncitoare din România cu lupta de eliberare națională a popoarelor din India, Coreea, Vietnam, Iran, Filipine, Egipt, Maroc, Libia, Etiopia, Cuba, Mexic și din alte țări¹³.

Mișcarea socialistă din România a participat activ la dezbaterile marilor probleme care au stat în diferite etape în fața mișcării muncitorești internaționale, aducîndu-și propria sa contribuție la soluționarea acestora, la îmbogățirea tezaurului socialismului științific. Numeroși revoluționari de pe pămînturile românești, care au fost membri ai primei Internaționale socialiste, s-au situat în cadrul acesteia pe pozițiile socialismului științific. Așa, de pildă, reprezentantul muncitorilor bănățeni, care

⁹ „România muncitoare” din 8 iulie 1912.

¹⁰ „Lupta zilnică” din 13 mai 1915.

¹¹ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1910—1915*, Edit. politică, București, 1968, p. 67.

¹² *Tradiții ale poporului român de solidaritate și prietenie cu poporul chinez*, Edit. politică, București, 1973, p. 15.

¹³ Vezi pe larg, C. Botoran, Gh. Unc, *Tradiții de solidaritate ale mișcării muncitorești și democratice din România cu lupta de emancipare națională și socială a popoarelor din Asia, Africa și America Latină*, Edit. politică, București, 1977.

înființase o secție a Internaționalei I la Timișoara, este prezent la congresul de la Haga din 1872 al asociației, unde adoptă o poziție identică cu a lui K. Marx și F. Engels în toate problemele discutate¹⁴.

Socialiștii români s-au numărat printre fondatorii Internaționalei a II-a, iar cei cinci delegați români prezenți la congresul de la Paris din 1889, au fost printre inițiatorii hotărârii privind proclamarea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale. La congresul Internaționalei de la Bruxelles (1891), reprezentanții mișcării socialiste din România au susținut teza că, în ceea ce privește „mijloacele prin care s-ar ajunge” la societatea socialistă, fiecare partid „va întrebuința pe acele cerute de condițiile speciale ale țării sale”¹⁵. În raportul prezentat la congresul de la Zürich (1893) delegația partidului clasei muncitoare din România atrăgea atenția că în urma confruntării cu problema agrar-țărănească „luptătorii români s-au găsit... obligați de a deschide o cale nouă socialismului”¹⁶. Această experiență românească în domeniul preocupărilor față de țărănime a fost primită cu deosebit interes de mișcarea muncitorească internațională. La congresele următoare, ca de pildă, la cel de la Stuttgart (1907), reprezentanții socialismului românesc și-au adus contribuția la stabilirea unei tactici revoluționare în probleme importante ca: lupta împotriva anarhiștilor, atitudinea față de militarism, în chestiunea condamnării politicii colonialiste și altele.

Situându-se în rîndul partidelor și grupărilor de stînga din Internaționala a II-a, partidul socialiștilor români s-a pronunțat cu hotărîre împotriva primului război mondial declanșat de marile puteri imperialiste și a militat pentru refacerea rîndurilor mișcării revoluționare internaționale, organizînd la București, cea de-a doua conferință socialistă interbalcanică (iulie 1915). Partidele participante la această conferință se angajau să cheme „masele populare din țările balcanice pentru ca să ia ele, în propriile lor mîini, salvarea independenței Peninsulei Balcanice” precum și de a le mobiliza la lupta „pentru izbînda socialismului”. Socialiștii români au avut un rol important în convocarea conferinței socialiste de la Zimmerwald (septembrie 1915), la care au pledat pentru unirea detașamentelor clasei muncitoare din diferite țări pe principiile luptei de clasă și a solidarității internaționale.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a determinat largi mișcări de solidaritate, de sprijinire a revoluției ruse de către proletariatul și forțele democratice din țara noastră. Mișcările au îmbrăcat cele mai variate forme, de la ample mitinguri și demonstrații de solidarizare pînă la participarea directă, cu arma în mînă, a mii de oameni ai muncii din România aflați pe teritoriul Rusiei la lupta pentru triumful tinerei puteri sovietice¹⁷.

Mișcarea muncitorească din România, care a contribuit din plin la lupta împotriva nostru popor pentru făurirea statului național român unitar, a sprijinit, în cursul anului 1918, lupta de eliberare și unitate națională a proletariatului și a popoarelor din Cehoslovacia, Iugoslavia și Polonia.

Forțele revoluționare și democratice din România și-au manifestat, prin diverse acțiuni, solidaritatea cu Republica Ungară a Sfatului (1919);

¹⁴ Solidaritatea revoluționară a mișcării muncitorești din România cu mișcarea muncitorească internațională (1872—1893) în „Anale de istorie”, nr. 5, 1980, p. 70.

¹⁵ Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1879—1892, Edit. politică, București, 1973, p. 726.

¹⁶ Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893—1900, Edit. politică, București, 1969, p. 144.

¹⁷ Vezi pe larg N. Copoiu, Gh. Unc, *Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și România*, Edit. politică, București, 1977, p. 56, și următoarele.

la Budapesta, în Regimentul roșu internațional s-au înscris numeroși revoluționari români, luptând pentru apărarea revoluției proletare ungare¹⁸. Cu aceeași intensitate, clasa muncitoare din România s-a solidarizat cu puternicile mișcări revoluționare ale proletariatului german, condamnând contrarevoluția din această țară care a asasinat pe cunoscuții militanți Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg.

Socialiștii români s-au dovedit receptivi față de Internaționala Comunistă, creată în martie 1919. Pentru a se informa asupra tezelor sale doctrinare și asupra condițiilor de afiliere, partidul clasei noastre muncitoare a desemnat o delegație trimisă în toamna anului 1920, la sediul acestui organism internațional din Moscova. Pronunțându-se pentru afilierea Partidului Socialist din România la Internaționala a III-a, membrii delegației au formulat, totodată, o serie de obiecții cu privire la amestecul acestei organizații în stabilirea componentei organelor de conducere ale partidului, considerînd, cu justete, că acesta este un drept legitim al propriului partid, precum și cu privire la o serie de analize și aprecieri eronate făcute de Comintern la adresa situației din România. „Justețea acestor puncte de vedere ale socialiștilor români se relevă cu claritate în lumina experienței istorice a mișcării muncitorești din ultima jumătate de veac” — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu prilejul aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România¹⁹.

Tradițiile de solidaritate internațională ale mișcării noastre muncitorești au fost continuate și ridicate pe o treaptă mai înaltă la Congresul din mai 1921. Relevînd semnificația acestui eveniment, istoric, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Partidul comunist, continuatorul direct al mișcării revoluționare socialiste. al partidului clasei muncitoare făurit în 1893, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională”²⁰.

Încă din momentul afirmării sale, partidul comuniștilor, a îmbinat statornic, fără șovăire, dragostea pentru țară și poporul din care face parte cu spiritul solidarității revoluționare internaționale. Acționînd în acest spirit, P.C.R., și-a întărit continuu relațiile cu partidele comuniste, cu mișcarea muncitorească internațională, a inițiat și condus campaniile de solidaritate cu bătăliile proletariatului de pretutindeni, cu lupta pentru eliberare socială și națională a popoarelor coloniale și dependente, a participat prin reprezentanții săi la activitatea Internaționalei Comuniste, la diferitele reuniuni internaționale muncitorești și democratice, antirăzboinice și antifasciste ș.a. Trecînd peste deosebiri de ordin ideologic din mișcarea muncitorească ca urmare a sciziunii intervenite în rîndul acesteia, după 1921, Partidul Comunist Român, în campaniile de solidaritate internațională pe care le-a inițiat în perioada interbelică, a apelat la toate forțele muncitorești și democratice din țară, punînd accentul pe acțiuni comune ale comuniștilor, socialiștilor, social-democraților.

Chiar în 1921 P.C.R. s-a adresat Federației partidelor socialiste cu propunerea organizării unor acțiuni comune în vederea sprijinirii materiale a Rusiei Sovietice, bîntuită în anul respectiv de o cumplită secetă. Din inițiativa P.C.R. la București, Iași, Cluj etc. s-au creat comitete de

¹⁸ *Tradiții de solidaritate revoluționară româno-ungare*, Edit. politică, București, 1979, p. 9—19.

¹⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 8, Edit. politică, București, 1973, p. 274.

²⁰ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 275.

ajutorare a populației sinistrate din Rusia, la care au aderat muncitori comuniști, socialiști și fără de partid, intelectuali progresiști ²¹.

Un loc însemnat în cadrul manifestărilor internaționale ale mișcării muncitorești și democratice din România din această perioadă l-au ocupat acțiunile de solidaritate cu insurecția antifascistă din septembrie 1923 din Bulgaria. Pentru a imprima acestei mișcări de solidaritate un caracter de masă, la 23 octombrie 1923, C.C. al P.C.R., s-a adresat Partidului socialist și celui țărănesc, precum și organizațiilor sindicale cu propunerea de a se constitui „în orașe și sate organizații de ajutorare a victimelor reacțiunii bulgare” refugiate în România din pricina terorii la care erau expuși, oferindu-le o frățescă ospitalitate și sprijin ²².

În anii următori, la chemarea PCR, clasa muncitoare din țara noastră a condamnat asasinarea dictată de Mussolini a fruntașului socialist italian Giacomo Matteotti (1924) și și-a manifestat solidaritatea cu eroica luptă grevistă din 1926 a celor 800 000 de mineri englezi, a protestat față de executarea în S.U.A. a lui Nicola Sacco și Bartolomeo Vanzetti (1927) și față de condamnarea la moarte a conducătorilor comuniști unguri Imre Sallai și Sandor Fürst (1932).

În deceniul al patrulea, după instaurarea nazismului în Germania, pe prim plan s-a situat ampla confruntare între democrație și fascism. Partidul Comunist Român a militat statornic pentru realizarea Frontului unic muncitoresc, și, pe această bază, a unui larg front popular antifascist, capabil să împiedice ascensiunea la putere a fascismului în România și să apere independența și integritatea teritorială a patriei. Experiența oferită în aceste lupte de către mișcarea muncitorească din România a fost reținută și schițată de forțele muncitorești și democratice de peste hotare. Popularizînd, de pildă, învățămintele bătăliilor muncitorești din România din ianuarie—februarie 1933, pe linia creării unității de acțiune a proletariatului român, „Comitetul internațional al muncitorilor feroviari” releva: „În această perioadă eroica luptă a muncitorilor feroviari români constituie un semnal. Pentru muncitorii feroviari din toate țările ea este dovada că forța clasei muncitoare este imensă și de neînvins atunci cînd este unită, avînd la bază frontul unic revoluționar” ²³. Un deosebit ecou internațional l-au avut amplele demonstrații de la 1 mai 1939 din România împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenței și suveranității țării. Reflectînd acest ecou, conferința internațională cu privire la problemele democrației, păcii și apărării persoanei umane, ținută la Paris, în zilele de 12—14 mai 1939, a adoptat o rezoluție specială intitulată „Pentru integritatea și independența României. Amenințarea Germaniei hitleriste. România în frontul păcii”. Documentul evidențiază că evenimentele politice de la 1 mai 1939 din România reflectă hotărîrea poporului român „de a rezista expansiunii puterilor fasciste”, voința sa „de a lupta în mod real împotriva agresorului și fascismului” ²⁴.

Acționînd împotriva pericolului fascismului în propria-i țară, pentru apărarea independenței și integrității sale, Partidul Comunist și-a adus contribuția și la bătălia pe plan internațional, manifestîndu-și solidaritatea cu lupta antifascistă de pretutindeni. Organizațiile politice și profesionale ale clasei noastre muncitoare, largi forțe democratice au

²¹ *Tradiții de solidaritate internațională româno-sovietică*, p. 210—212.

²² *Solidaritatea mișcării muncitorești și democratice din România cu mișcarea muncitorească și democratică din Bulgaria*, Edit. politică, București, 1974, p. 13.

²³ Apud A. Deac, Gh. Matei, *Februarie 1933. Ecoul internațional*. Edit. științifică, București, 1967, p. 148.

²⁴ Apud O. Matchescu, *1 mai 1939*. Edit. politică, București, 1974, p. 60.

luat parte la mișcarea internațională de solidaritate cu Gh. Dimitrov și cu tovarășii săi implicați în procesul de la Leipzig (1933); la acțiunile pentru salvarea vieții lui Ernst Thälmann și a celorlalți antifasciști germani; și-au manifestat solidaritatea cu insurecția antifascistă din Austria (1934), au popularizat victoria Frontului popular în Franța (1936) ș.a.

În șirul manifestărilor de solidaritate militantă ale proletariatului român se remarcă larga mișcare pentru apărarea și sprijinirea Spaniei republicane contra rebeliunii fasciste și a intervenției statelor fasciste. Situându-se în fruntea acestei mișcări P.C.R. a organizat numeroase întruniri de sprijinire a luptei poporului spaniol, a condus acțiunea de creare a comitetelor de apărare a Spaniei republicane. Mobilizați de PCR, aproape 600 de comuniști și antifasciști români au plecat ca voluntari în Spania, luptând cu arma în mână, alături de republicanii spanioli și de fiii altor națiuni împotriva agresiunii fasciste²⁵.

Organizațiile clasei muncitoare din România au condamnat cu vehemență agresiunile statelor fasciste, exprimându-și deplina lor solidaritate cu victimele acestor agresiuni: Austria, Cehoslovacia, Albania, Polonia ș.a. În acele momente dramatice pentru soarta popoarelor, zeci de mii de cehi, slovaci, polonezi au primit adăpost pe teritoriul României, bucurându-se de ajutorul material și moral neprecupețit al poporului nostru.

Continuând tradițiile mișcării noastre muncitorești, Partidul Comunist Român a mobilizat clasa muncitoare, masele largi populare la sprijinirea luptei de emancipare socială și națională a popoarelor din Asia, Africa și America Latină. O deosebită amploare a cunoscut campania de solidarizare a proletariatului român cu revoluția chineză, iar, mai apoi, cu lupta poporului chinez împotriva agresiunii militarismului japonez. La apelul PCR, în mari orașe de pe cuprinsul țării s-au format comitete de acțiune, care s-au ocupat de strângerea de bani și medicamente destinate luptătorilor chinezi. Unii voluntari români, după retragerea brigăzilor de voluntari din Spania au plecat în China, punându-se în serviciul cauzei eliberării naționale a poporului chinez²⁶. Clasa muncitoare din România și-a manifestat, de asemenea, solidaritatea cu lupta antiimperialistă a popoarelor din India, Coreea, Siria ș.a.

După ce Italia fascistă a atacat Etiopia, clasa muncitoare și forțele democratice din țara noastră s-au ridicat cu hotărîre în apărarea poporului etiopian. De la protestele exprimate prin presa vremii sau adresate direct Consulatului italian și pînă la plecarea unor medici români pentru salvarea răniților din Etiopia, toate acestea au reprezentat formele de sprijinire a luptei poporului etiopian de către masele populare din România²⁷. De asemenea, proletariatul român s-a solidarizat cu lupta altor popoare de pe continentul african, ca de pildă, cu cele din Egipt, Maroc, Libia etc.

Paginile presei muncitorești și democratice din acele vremuri constituie o mărturie a solidarității opiniei publice din țara noastră cu lupta antiimperialistă și de prefaceri speciale a popoarelor din țările continentului sud-american: Mexic, Cuba, Chile, Peru, Argentina, Uruguay ș.a.²⁸

²⁵ Vezi pe larg: *Voluntarii români 1936—1939. Amintiri și documente*, Edit. politică, București, 1971.

²⁶ *Tradiții ale poporului român de solidaritate și prietenie cu poporul chinez*, p. 18—44.

²⁷ C. Botoran, Gh. Unc, *Tradiții de solidaritate ale mișcării muncitorești și democratice din România cu lupta de emancipare națională și socială a popoarelor din Asia, Africa și America Latină*, p. 150—159.

²⁸ Idem, p. 182—208.

În anii celui de-al doilea război mondial, comuniștii, clasa muncitoare, situându-se în primele rinduri ale luptei pentru salvarea ființei naționale a poporului român, au acționat totodată, pentru sprijinirea luptei antihitleriste a popoarelor din alte țări. Numeroși patrioți români s-au înrolat în detașamentele de partizani, în mișcarea de rezistență din Uniunea Sovietică, Franța, Cehoslovacia, Iugoslavia, Belgia și din alte țări, luptând alături de popoarele respective împotriva ocupanților. Relevind, de pildă, obiectivele patriotice și internaționale ale luptei antifasciștilor români în cadrul rezistenței franceze, gazeta lor ilegală „România liberă”, editată la Paris, făcea precizarea că fiecare lovitură dată Germaniei naziste, indiferent de loc, reprezintă „un pas înainte spre o Românie și o Franță libere și independente”²⁹.

Victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și alăturarea României la coaliția antihitleristă cu întregul său potențial militar și economic se înscriu ca evenimente de mare importanță în istoria celui de-al doilea război mondial. După victoria actului insurecțional, armata română împreună cu trupele sovietice a continuat acțiunile militare pentru eliberarea deplină a țării și apoi dincolo de frontiere, participând activ la nimicirea inamicului și teritoriilor Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei naziste și încheierea cu succes a războiului în Europa. Poporul român a făcut dovada voinței sale de libertate, a spiritului său internaționalist, a dus prin, contribuția de sînge, la eliberarea altor popoare. Din totalul efectivelor participante, peste 300 000 de soldați, subofițeri și ofițeri au fost decorați, pentru fapte de arme remarcabile, cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și ungare³⁰.

După cel de-al doilea război mondial, în urma victoriei revoluțiilor democrat-populare și socialiste într-o serie de țări, în condițiile destrămării imperiilor coloniale și ale apariției pe harta lumii a zeci și zeci de state independente, ale viguroasei dezvoltări a mișcării comuniste, muncitorești și democratice în diferite zone ale globului, principiile solidarității internaționale au dobîndit noi trăsături și forme de manifestare.

Partidul Comunist Român, conducînd procesul revoluționar din țara noastră pentru înlăturarea vechilor rînduiri, pentru făurirea orînduirii socialiste, a dezvoltat puternic legăturile sale cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu unele partide socialiste, cu mișcările de eliberare națională din țările coloniale și din tinerele state independente. Partidul comunistilor, organizațiile obștești din România au participat la activitatea organizațiilor internaționale ale clasei muncitoare, femeilor, tineretului, aducîndu-și contribuția la lupta pentru progres social și pace în întreaga lume.

Noul curs al dezvoltării relațiilor de solidaritate între partidele clasei muncitoare în această etapă n-a fost lipsit de asperități și practici cu consecințe grave, ca de pildă, crearea Biroului Informativ care s-a erijat într-un nou centru conducător al mișcării comuniste internaționale. Este știut — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că încă din 1943 „cu ocazia luării hotărîrii de autodizolvare a Cominternului, la care a participat și partidul nostru, prezidiul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste arăta: „Rezolvarea problemelor mișcării muncitorești din fiecare țară, luată separat, prin forțele unui centru internațional, oricare ar

²⁹ „România liberă” nr. 4 din martie 1944.

³⁰ *România în războiul antihitlerist. 23 august 1944 — 9 mai 1945*, Edit. militară, București, 1966, p. 583.

fi el, va întâmpina piedici de netrecut..."³¹. Reeditarea unui nou centru, „prin crearea Biroului Informativ, care și-a asumat chiar dreptul de a «excluce» din mișcarea comunistă internațională un partid sau altul, a dăunat activității partidelor comuniste, intereselor clasei muncitoare din diferite țări”³².

Perioada ultimului deceniu și jumătate — perioada cea mai bogată și fertilă în împliniri pe plan intern — reprezintă etapa cea mai dinamică în amplificarea relațiilor de solidaritate ale partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele democratice, progresiste și antiimperialiste.

Rolul hotărîtor în elaborarea liniei politice și strategiei partidului, în înfăptuirea ei în viață, revine tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care în perioada scursă de la Congresul al IX-lea al partidului nostru a imprimat un profund spirit creator și un puternic dinamism în-tregului proces de edificare a societății socialiste, contribuind, totodată, în mod decisiv la făurirea și promovarea unei politici externe deosebit de active consacrată realizării aspirațiilor de pace, libertate și progres ale popoarelor lumii. Numeroase contacte directe pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a avut și le cultivă cu conducătorii de partide, state și guverne, documentele istorice încheiate joacă un rol de cea mai mare însemnătate în strîngerea legăturilor politice, economice, tehnico-științifice, culturale ale României cu celelalte țări de pe glob, în promovarea multilaterală a relațiilor de colaborare și cooperare, în afirmarea principiilor suveranității și independenței depline naționale, ale respectului reciproc, ale înțelegerii și încrederii între popoare.

În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, între activitatea de construcție socialistă și politica sa externă există o strînsă legătură dialectică, succesele dobîndite în dezvoltarea multilaterală a patriei constituind o contribuție importantă la adîncirea colaborării și solidarității cu țările socialiste, la creșterea prestigiului socialismului în lume, la întărirea colaborării cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, la participarea țării noastre la soluționarea într-un mod nou, democratic, a problemelor complexe ce preocupă astăzi omenirea.

Partidul nostru își definește poziția față de marile probleme ale contemporaneității pe baza analizei științifice a dezvoltării omenirii, a evoluției complexe și contradictorii a vieții internaționale care relevă faptul că în prezent în lume se confruntă două tendințe fundamentale, diametral opuse.

Pe de o parte are loc accentuarea politicii imperialiste de forță și dictat, de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, adîncirea contradicțiilor economice legate de agravarea crizei economice mondiale și îndeosebi a crizei energetice, ceea ce constituie serioase pericole pentru stabilitatea internațională, pentru pacea, securitatea și independența națiunilor.

Pe de altă parte, se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a se dezvolta libere, stăpîne pe bogățiile lor naționale, pe destinele proprii, de a-și făuri viața așa cum o doresc, fără nici un amestec din afară, de a conlucra pe bază de deplină egalitate, într-un climat de securitate și pace.

Din analiza acestor fenomene partidul nostru, personal secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a formulat concluzia de excep-

³¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. I, Edit. politică, București, 1968, p. 406.

³² *Ibidem*.

țională importanță teoretică și practică cu privire la necesitatea întăririi solidarității și unității tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, mobilizării energiei tuturor popoarelor în lupta pentru promovarea unei politici noi în viața internațională, pentru consolidarea cursului destinderii, pentru soluționarea pe cale pașnică a litigiilor dintre state, a tuturor marilor probleme de care depind pacea și progresul omenirii.

Exprimînd concepția partidului nostru cu privire la solidaritatea internațională în epoca contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată : „Privim noțiunea de solidaritate internațională în contextul uriașelor schimbări revoluționare produse în lume, ce fac ca în ea însăși să înglobeze atît unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, cit și sprijinul mișcărilor de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice internaționale, înfăptuirea dezarmării, lupta pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale”³³. Noțiunea de solidaritate internațională în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, apare astfel ca o noțiune amplă, care trebuie, corespunzător schimbărilor petrecute în lume, să includă toate forțele democratice, progresiste, antiimperialiste și, totodată, trebuie să se refere la ansamblul problemelor complexe cu care este confruntată omenirea.

Politica de solidaritate militantă internațională promovată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucură de înalta stimă a mișcării muncitorești, democratice și antiimperialiste de pretutindeni. O pildă în această direcție oferă prezența la lucrările celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. a sute de oaspeți, reprezentînd 162 de partide comuniste și muncitorești precum și organizații progresiste și democratice din 105 țări. De la înalta tribună a Congresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat hotărîrea Partidului Comunist Român de a acționa neabătut pentru întărirea colaborării și solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate organizațiile politice progresiste, democratice, cu toate forțele înaintate ale lumii contemporane, pentru libertatea și independența popoarelor, pentru cauza progresului și păcii pe planeta noastră.

³³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 13, Edit. politică, București, 1977, p. 98.

EXPOZIȚIA „60 DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN”

★ CONSTANTIN DRĂGUȘIN

În suita variatelor manifestări menite să cinstească și să omagieze momentul făuririi partidului în acest an aniversativ se înscrie și expoziția fotodocumentară 60 DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, organizată de Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România.

Fotografii, documente, grafice și texte cuprinzătoare, structurate tematic și prezentate într-o ținută grafică adecvată, redau principalele etape parcurse de mișcarea muncitorească, revoluționară și democratică din România, de partidul său de avangardă.

Prima parte a expoziției legitimează, prin autenticitatea documentelor și fotografiilor epocii, vechimea, aria de răspindire și de dezvoltare, procesul de continuitate și ascensiunea mișcării noastre muncitorești.

Mișcarea muncitorească s-a afirmat în viața politică a României încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca o importantă forță socială în cucerirea drepturilor și libertăților democratice, pentru emanciparea socială și națională. Luind contact de timpuriu cu ideile socialismului științific, clasa muncitoare din România a cunoscut un proces ascendent de organizare a rindurilor sale, a organizat acțiuni greviste și demonstrații, a extins legăturile de solidaritate cu proletariatul din alte țări.

Un moment de seamă în organizarea proletariatului român l-a constituit înființarea, în anul 1893, a Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România. Idealurile de independență, unitate națională și dreptate socială ale înaintașilor au găsit în clasa muncitoare, în partidul ei politic, cel mai demn, consecvent și dirz apărător și promotor al progresului.

Înfăptuirea statului național unitar român, victorie epocală a maselor populare din întreaga țară, în realizarea căreia clasa muncitoare, mișcarea socialistă și-au adus o contribuție prețioasă, a deschis perspectiva dezvoltării mai rapide a forțelor de producție ale țării și a creat totodată condiții favorabile pentru intensificarea activității forțelor sociale progresiste, a mișcării muncitorești revoluționare.

Făurirea Partidului Comunist Român la Congresul din mai 1921, prin transformarea partidului socialist în partid comunist, a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a întregului popor.

Acestui moment istoric crucial îi este afectat un panou special pe care mai sînt expuse : ziarul „Socialismul”, organul central de presă al partidului, care relatează desfășurarea lucrărilor Congresului, proiectul de program agrar al partidului, precum și alte documente.

În pofida prigoanei și persecuțiilor la care avea să fie supus timp de peste două decenii (1924—1944), Partidul Comunist Român a desfășurat activitate politică — pe larg ilustrată în expoziție — în slujba intereselor maselor muncitoare de la orașe și sate, împotriva exploatării

și asupririi, a dominației capitalului străin. Capacitatea politică și organizatorică a partidului s-a manifestat cu deosebită vigoare, așa cum se vede și din fotografiile și documentele expuse, în timpul bătăliilor de clasă purtate de oamenii muncii în perioada crizei economice din anii 1929—1933, care au culminat cu luptele muncitorilor petroliști și cefe-riști din 1933.

Totodată, în întreaga perioadă dintre cele două războaie mondiale, Partidul Comunist Român s-a ridicat cu hotărâre împotriva pericolului fascismului și războiului, a desfășurat o intensă activitate pentru unirea tuturor forțelor progresiste, antifasciste, în lupta pentru libertăți democratice, pentru o politică națională de deplină egalitate în drepturi a naționalităților conlocuitoare.

Marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea căreia un rol important l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, a evidențiat hotărârea clasei muncitoare, a întregului nostru popor de a se opune fascismului, de a asigura libertatea, independența și integritatea patriei.

Așa cum rezultă din fotografiile și documentele expuse, partidul comunist s-a ridicat de la început împotriva dominației Germaniei fasciste și a războiului hitlerist antisovietic, organizând mișcarea de rezistență și conducând lupta maselor muncitoare pentru răsturnarea dictaturii militar-fasciste, eliberarea României și recâștigarea independenței naționale în revoluția de eliberare națională socială antifascistă și antiimperialistă.

Actul energetic de voință al întregii națiuni române din august 1944 a deschis calea unei dezvoltări noi, democratice și progresiste a societății românești.

Sint marcate în expoziție: instaurarea la 6 martie 1945 a guvernului revoluționar-democratic prezidat de dr. Petru Groza (1884—1958), Conferința Națională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, care a stabilit programul refacerii și reconstrucției țării și care a ales pe Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901—1965) secretar general al CC al PCR, proclamarea Republicii la 30 Decembrie 1947, făurirea partidului unic revoluționar al clasei muncitoare din România la congresul din februarie 1948, naționalizarea principalelor mijloace de producție în iunie 1948, începutul procesului transformării socialiste a agriculturii în martie 1949.

Odată cu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român din iulie 1965 și cu adoptarea noii Constituții a Republicii Socialiste România (august 1965) țara noastră a pășit, sub conducerea partidului într-o nouă etapă istorică — de consolidare a construcției socialiste a bazei tehnico-materiale, deschizând curs larg afirmării unui suflu înnoitor în toate sferele vieții economice, politice, sociale — perioadă amplu prezentată în cea de-a doua parte a expoziției.

Direcțiile fundamentale și noile orientări stabilite de Congresul al IX-lea, al X-lea (august 1969) și al XI-lea (noiembrie 1974) concretizate cu claritate în Programul partidului, documentele de mare însemnătate istorică pentru dezvoltarea actuală și de perspectivă a României elaborate de Congresul al XII-lea (noiembrie 1979) au călăuzit și călăuzesc întreaga operă de edificare a României socialiste multilateral dezvoltate.

Sub conducerea nemijlocită a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în această etapă au avut loc în toate domeniile profunde transformări revoluționare. Cea mai elocventă dovadă a realismului, justeței și carac-

terului științific al politicii partidului o constituie realizările obținute de poporul nostru în viața economică cultural-științifică și social-politică.

Ca exponent al intereselor fundamentale ale întregului popor, în cadrul politicii sale economice, Partidul Comunist Român a pus un accent deosebit pe industrializarea țării ca bază a progresului economic și cultural, a ridicării nivelului de viață al maselor, a dezvoltării multilaterale a societății, a asigurării independenței și suveranității naționale.

O atenție deosebită a fost acordată dezvoltării și modernizării ramurilor de vîrf ale industriei : industria constructoare de mașini, industria chimică, mecanica fină, electronica ș.a. S-au extins și modernizat transporturile, telecomunicațiile.

Pornind de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, Partidul Comunist Român a acționat și va acționa cu consecvență pentru înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, punînd în centrul politicii sale în acest domeniu realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, în care cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane își găsesc o largă aplicare.

Partidul Comunist Român a militat și militează cu consecvență pentru dezvoltarea învățămîntului și pregătirea cadrelor, a cercetării științifice și promovarea progresului tehnic. S-a realizat generalizarea învățămîntului de 10 ani, extinderea învățămîntului liceal — îndeosebi tehnic, integrarea școlii cu cercetarea științifică și producția.

În perioada 1976—1980 au absolvit învățămîntul profesional, liceal de specialitate, de maștri și superiori peste 1 170 000 de persoane. În anul școlar 1979—1980 au fost cuprinși în diferite forme de învățămînt 5,6 milioane de elevi și studenți, adică peste 25% din populația țării. În învățămîntul superior din România studiază aproape 16 000 de studenți din diferite țări ale lumii.

Răspunzînd cerințelor revoluției tehnico-științifice, Partidul Comunist Român promovează o politică de dezvoltare a cercetării științifice și a progresului tehnic. În activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare lucrau la sfîrșitul anului 1980 peste 200 000 de persoane față de 5 000 în 1938 și 150 000 în 1976. În cincinalul 1976—1980, cercetarea științifică națională a asigurat 90% din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație.

Roadele politicii partidului se întîlnesc astăzi, în anul celei de-a 60-a sale aniversări, în toate zonele țării, ele se materializează, în principal, prin dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor județelor și localităților, prin crearea unor moderne așezăminte de educație și cultură, locuri de odihnă, prin asigurarea celor mai bune condiții de viață tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

Prin mărețele realizări dobîndite în anii construcției socialiste, Partidul Comunist Român a dovedit că scopul fundamental al politicii sale îl constituie creșterea bunăstării întregului popor, asigurarea mijloacelor necesare pentru ca acesta să se bucure de roadele civilizației moderne.

În ultima parte a expoziției, prin documente, fotografii, scheme, tabele și grafice este ilustrată preocuparea permanentă a Partidului Comunist Român pentru perfecționarea vieții sociale, activității organelor de stat, adîncirii pe multiple planuri a democrației socialiste, participării largi a maselor de oameni ai muncii la conducerea treburilor obștești.

Printre principalele măsuri pentru perfecționarea structurilor și aparatului de stat adoptate în ultimii ani au fost : simplificarea structurii

organelor de stat prin înlăturarea unor verigi intermediare ; creșterea rolului Marii Adunări Naționale și perfecționarea modului său de funcționare ; sporirea rolului Consiliului de Stat în toate domeniile ; lărgirea atribuțiilor guvernului și perfecționarea activității sale prin crearea unor organe cu caracter mixt de partid și de stat ; perfecționarea activității organelor judecătorești, a Procuraturii și Ministerului de Interne ; îmbunătățirea structurii organizatorice și sporirea atribuțiilor Consiliilor populare.

Partidul Comunist Român, care la 31 decembrie 1980 cuprindea în rândurile sale 3 005 164 membri, își îndeplinește rolul de forță politică conducătoare a întregii societăți, rol consfințit în Constituția Republicii Socialiste România, în strinsă unitate cu masele populare, afirmându-se drept centru vital al națiunii. „S-a demonstrat încă o dată, că partidul nostru comunist — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu a avut și nu are altă preocupare decît aceea de a servi poporul, de a merge întotdeauna împreună cu poporul, de a milita în modul cel mai ferm pentru dezvoltarea democrației muncitorești, pentru victoria socialismului și comunismului în România“.

Unitatea întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general este astăzi mai puternică decît oricînd.

O expresie a unității și coeziunii societății noastre socialiste o reprezintă Frontul Democrației și Unității Socialiste. În cadrul acestui organism politic, larg reprezentativ, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor acționează sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, într-o deplină unitate, asigurînd înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului.

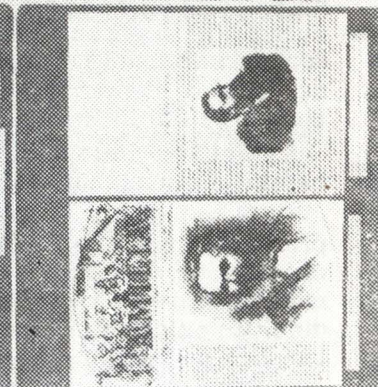
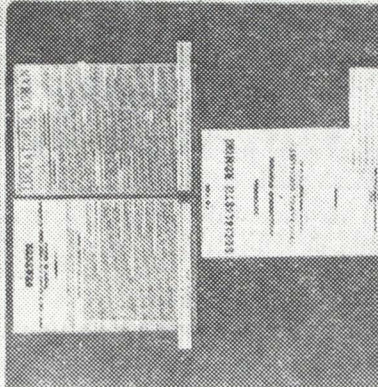
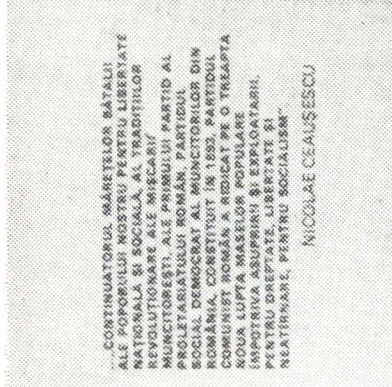
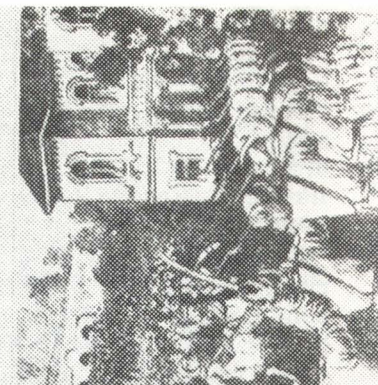
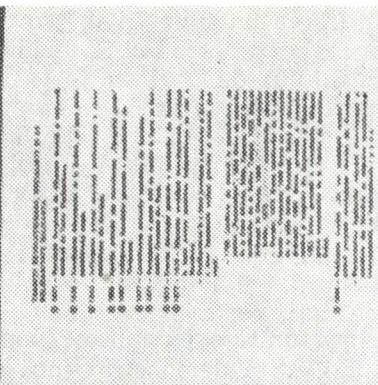
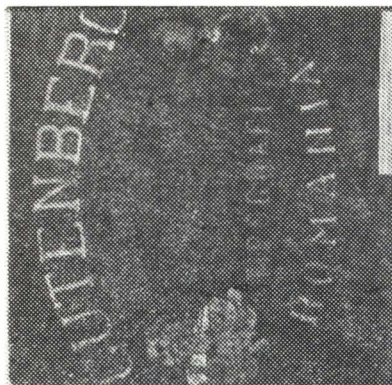
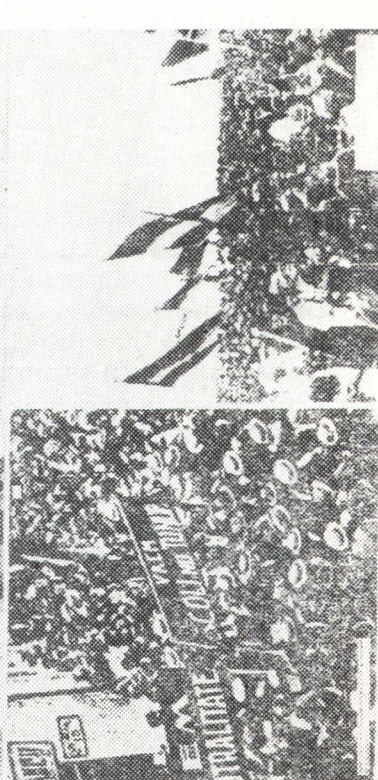
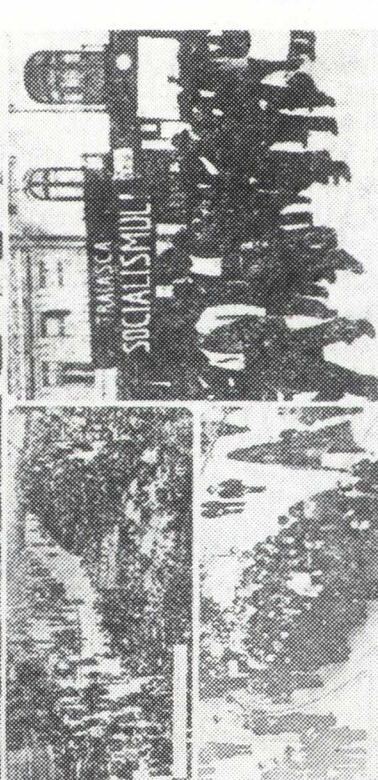
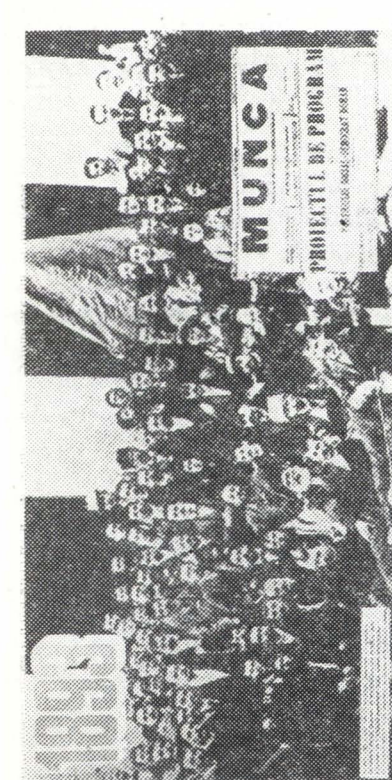
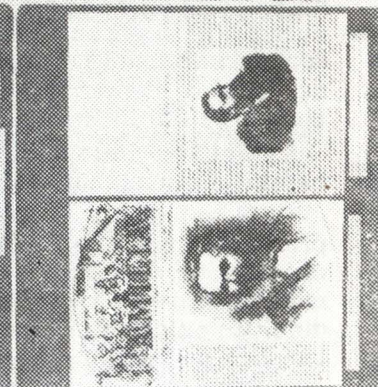
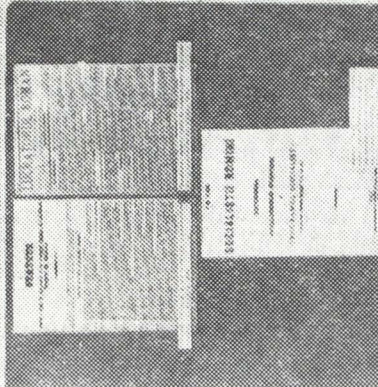
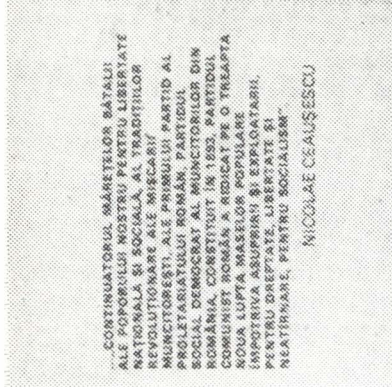
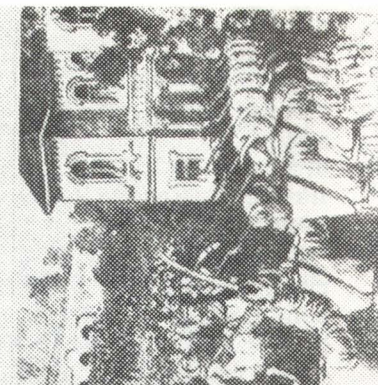
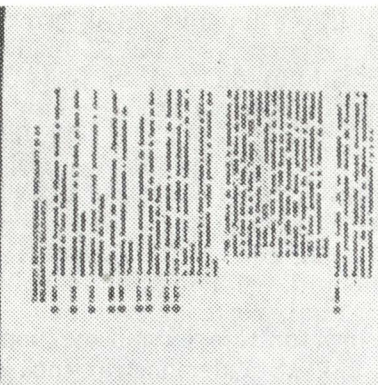
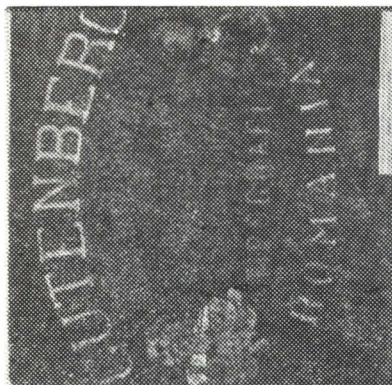
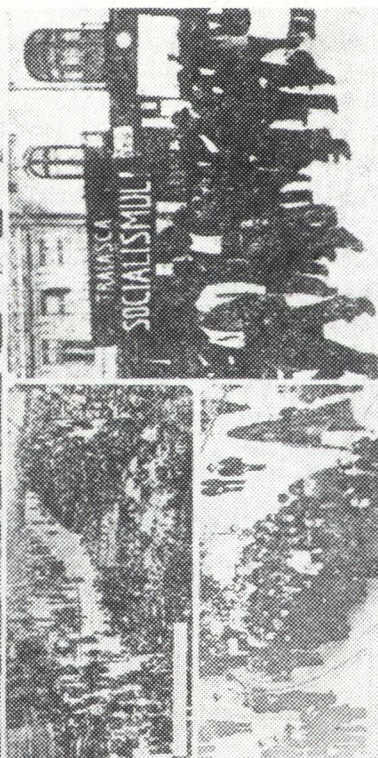
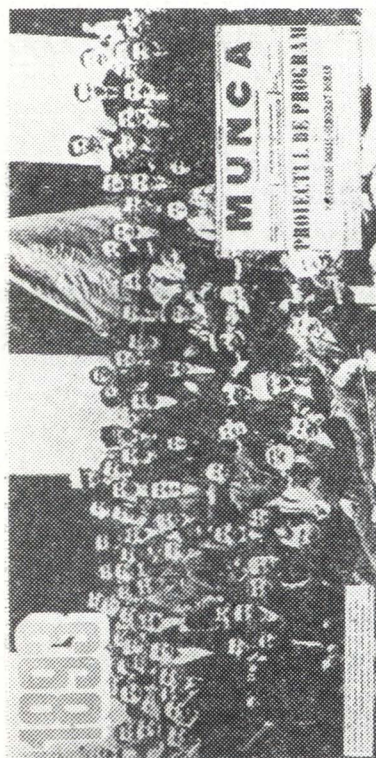
Prin înfăptuirea politicii externe realiste, clarvăzătoare și principiale a Partidului Comunist Român, țara noastră își aduce astăzi o importantă contribuție la viața internațională, avînd prieteni pe toate meridianele. România întreține în prezent relații diplomatice cu 137 de state, iar relații economice și cultural științifice cu peste 140.

Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România situează cu consecvență în centrul politicii sale externe dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările socialiste, întărirea colaborării și solidarității acestora cu lupta pentru socialism, securitate, pace. Totodată, amplifică relațiile multilaterale cu noile state independente, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniat, cu toate statele indiferent de orînduirea lor socială pe baza principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

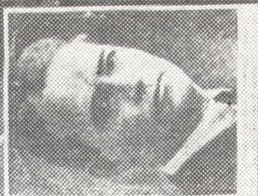
Este ilustrată în expoziție solidaritatea activă a Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni.

Partidul Comunist Român întreține legături de colaborare și realizează schimburi de păreri și experiență, fie direct, fie pe linia Frontului Democrației și Unității Socialiste cu 280 de partide și alte formațiuni politice din peste 110 țări ale lumii.

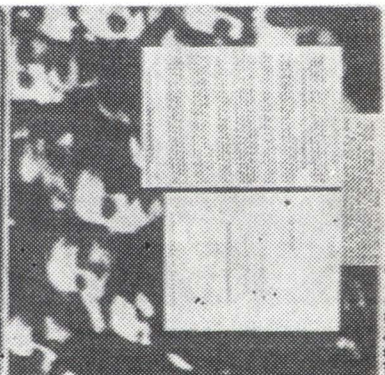
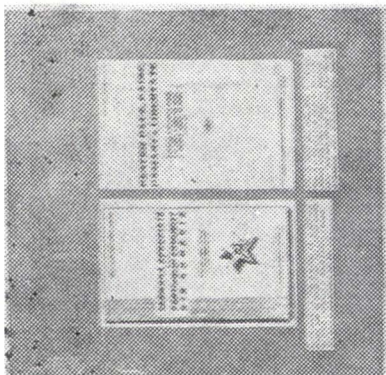
În anul celei de-a 60-a aniversări a făuririi Partidului Comunist, România prezintă imaginea unei țări socialiste în plin avînt, cu o economie multilateral dezvoltată. Toate județele țării cunosc o viață social-economică intensă, înflorește cultura nouă, socialistă, crește an de an bunăstarea oamenilor muncii de la orașe și sate.

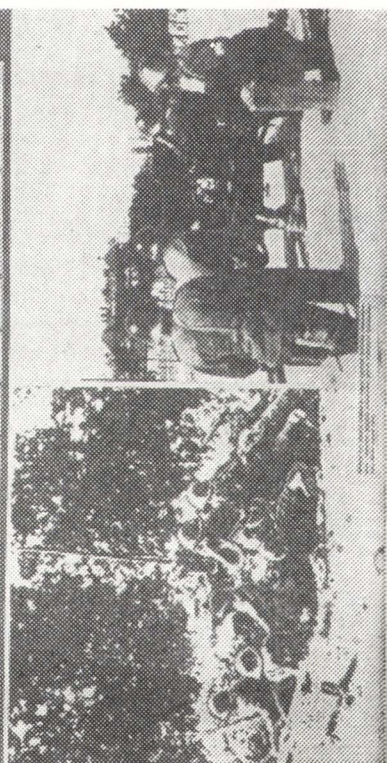
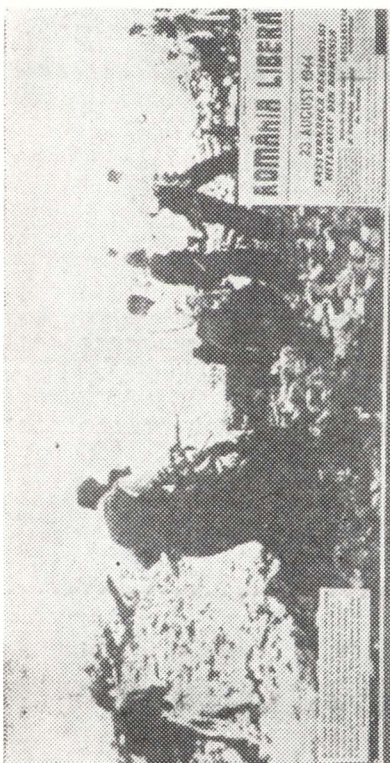
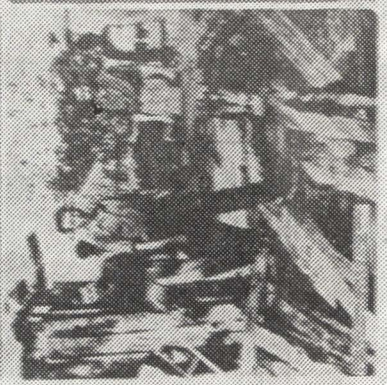
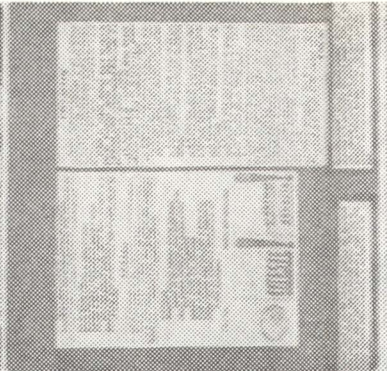
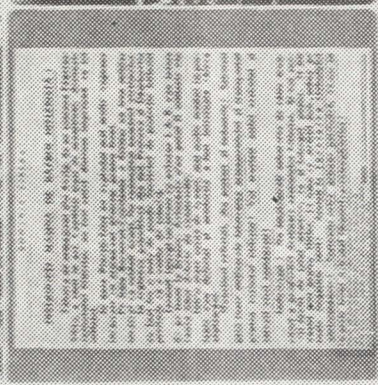
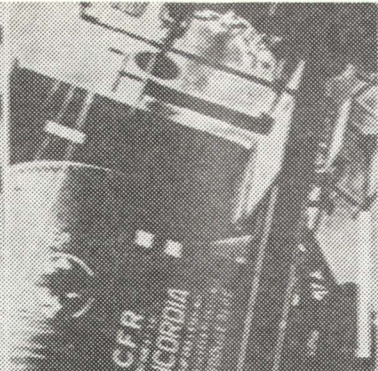
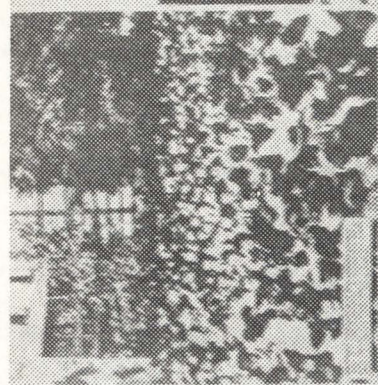
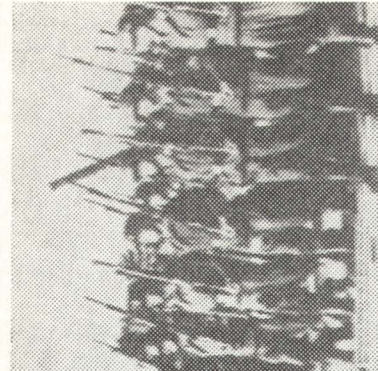

NOTES

[illegible]

TESTING

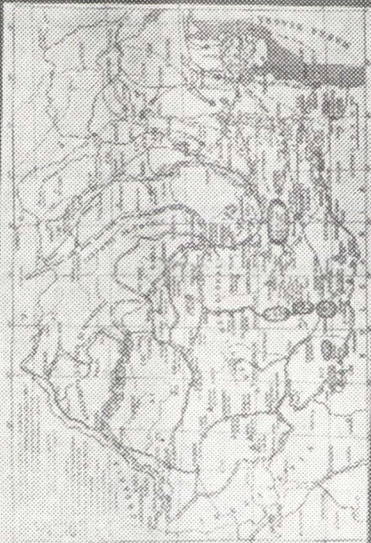

ROMÂNIA LIBERĂ

23 AUGUST 1944
RESTAURAREA REGIMULUI
NATIONALIST DIN ROMÂNIA

OPERATIUNILE
MILITARE
IN TIMPUL
INSURECTIEI
DIN
AUGUST 1944

Text from a newspaper clipping, likely from the 'ROMÂNIA LIBERĂ' mentioned in the adjacent image. The text is partially obscured but appears to be a news report or editorial.

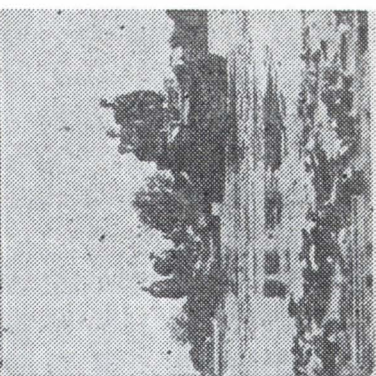
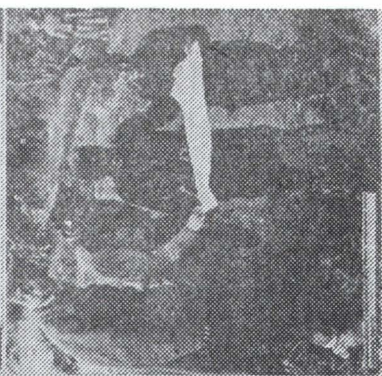
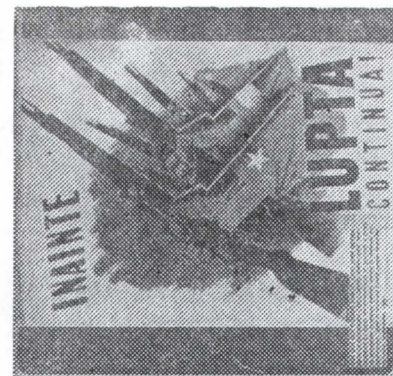
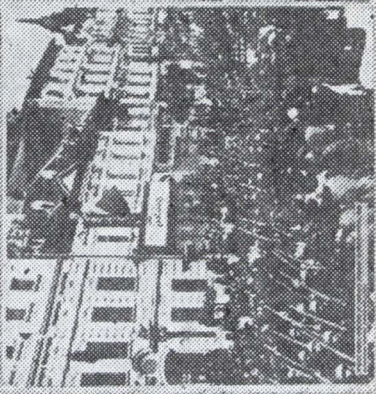
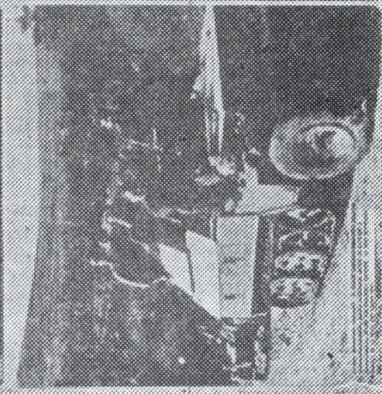
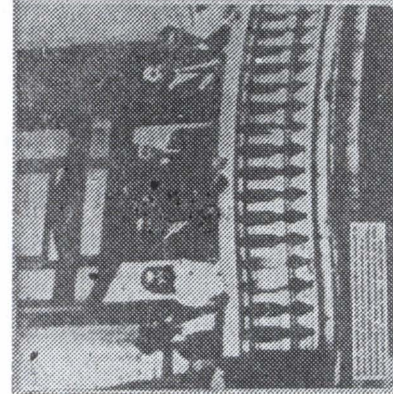
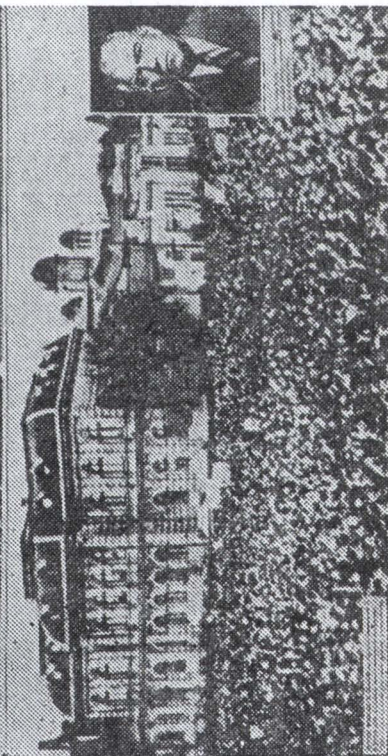

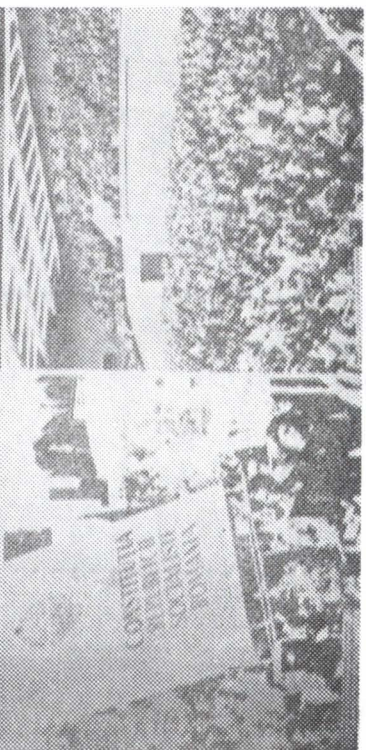
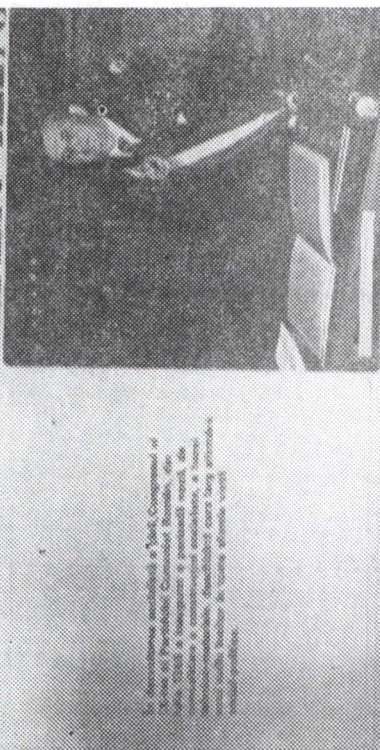
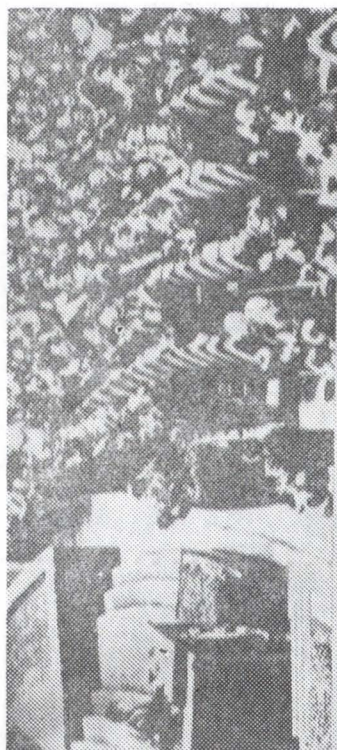
ACADEMICENII INFIREAZA ASASINATUL IN MASSA DIN PIATA PALATULUI

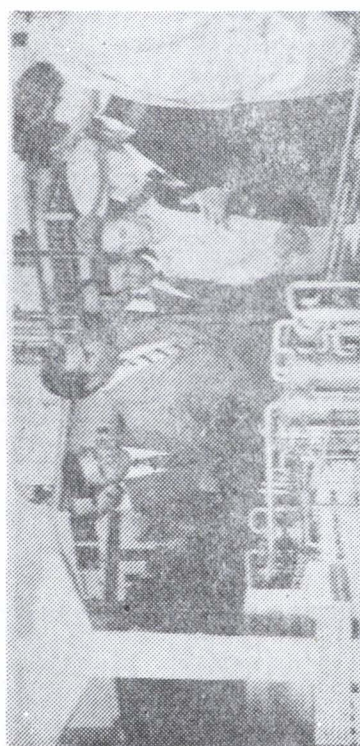
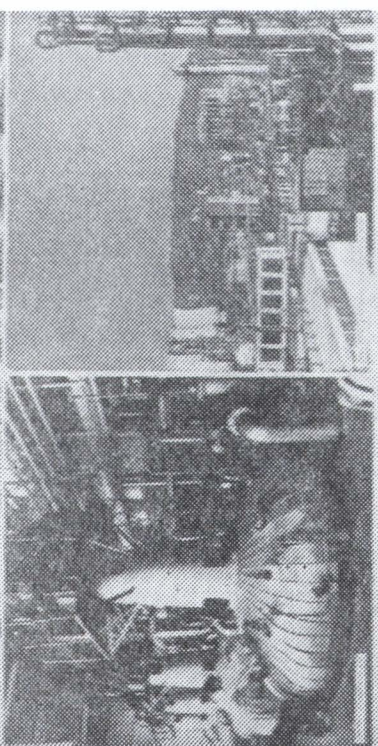
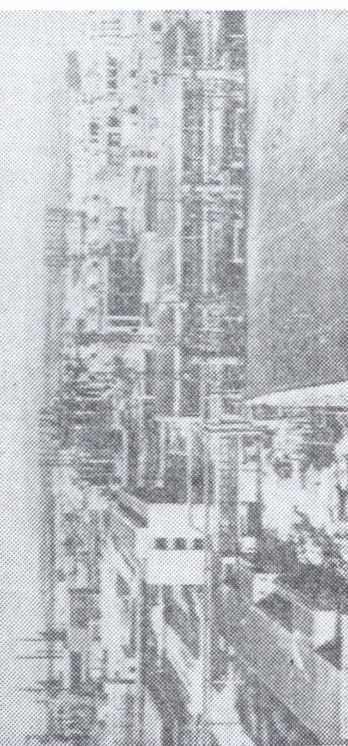
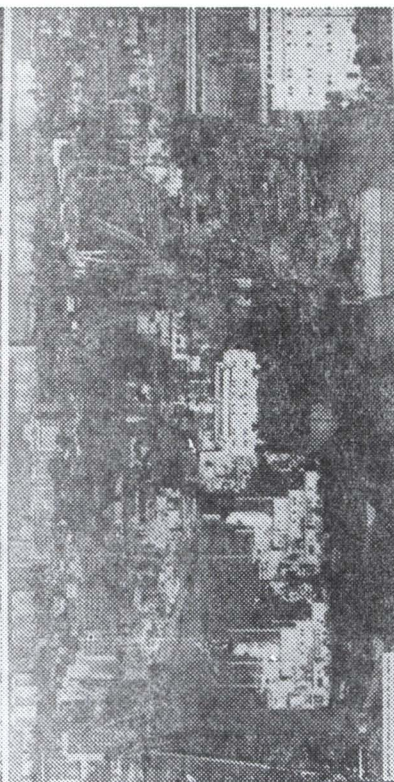
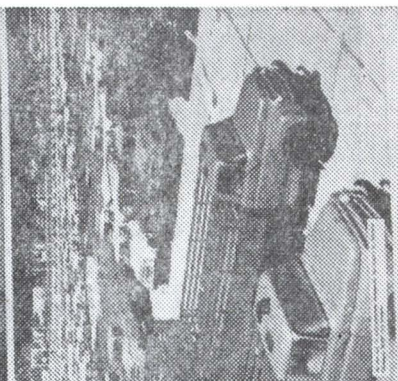
Tragand asupra lui S. R. Popescu

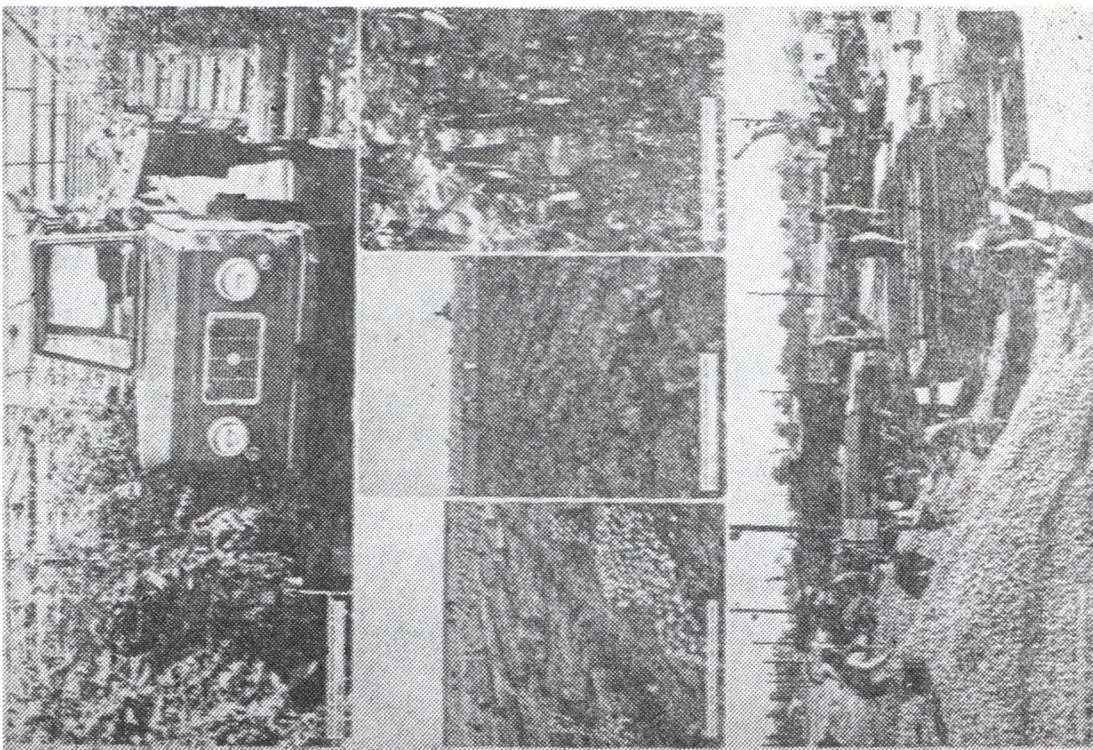
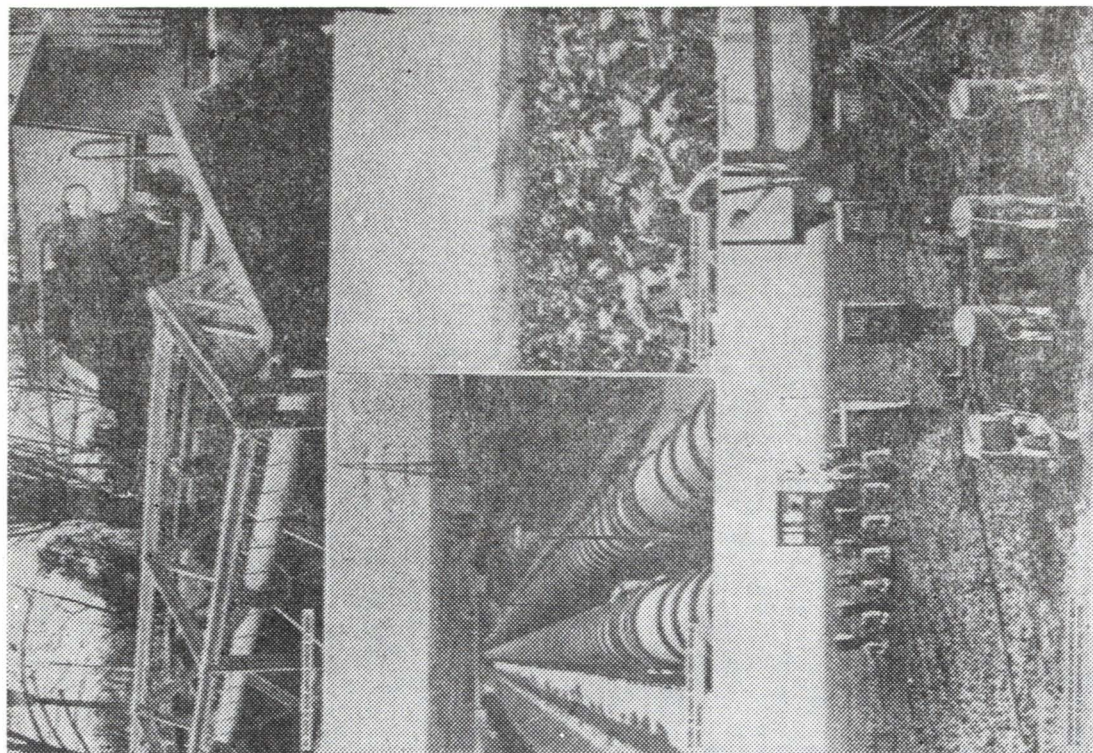
Un grup de academicieni, conducut de profesorul de drept, dr. S. R. Popescu, a intrat in seara de ieri in Piața Palatului, pentru a protesta impotriva asasinatului in masa care s-a produs acolo, la 23 decembrie, la 1948. Grupul, care a fost compus din 100 de persoane, a intrat in Piața Palatului, unde s-a produs asasinatul, si a inceput sa strige: "Viva Republica!", "Viva Romania!", "Viva Partidul Comunist!", "Viva Partidul Comunist!", "Viva Partidul Comunist!".

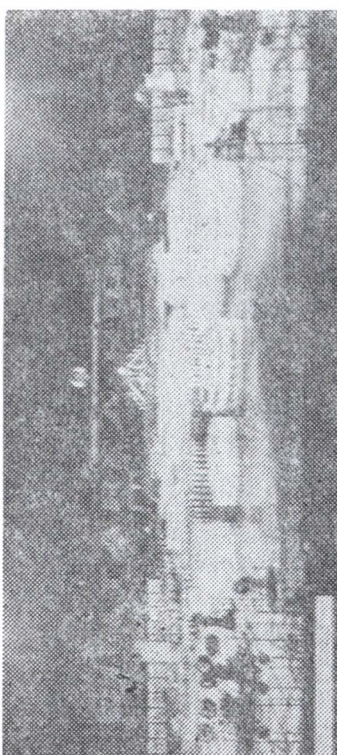
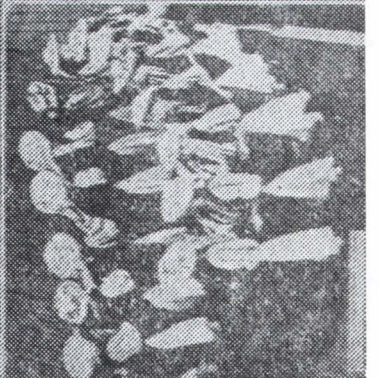
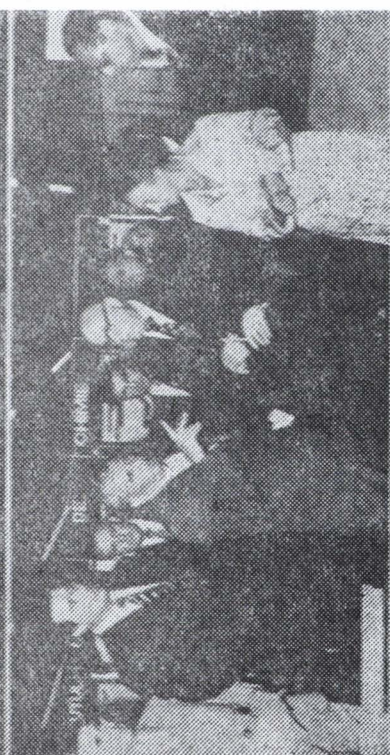
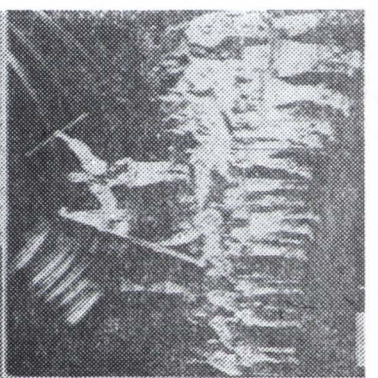
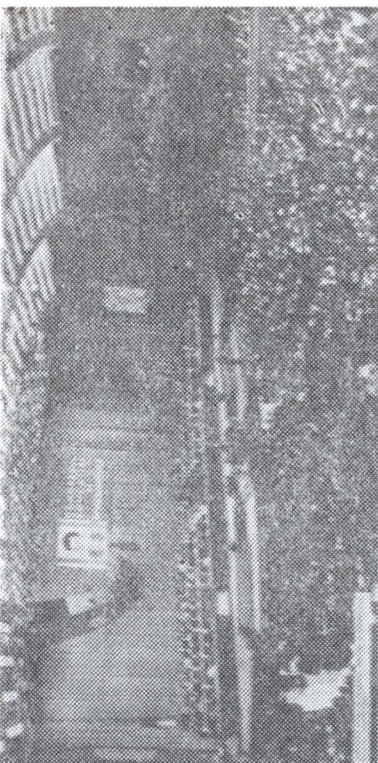
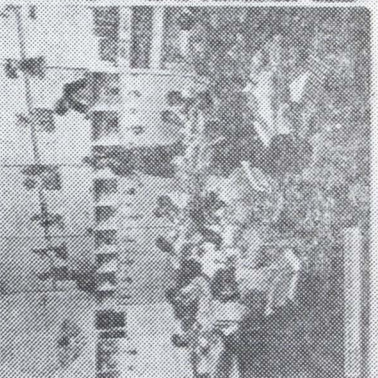
Un grup de academicieni, conducut de profesorul de drept, dr. S. R. Popescu, a intrat in seara de ieri in Piața Palatului, pentru a protesta impotriva asasinatului in masa care s-a produs acolo, la 23 decembrie, la 1948. Grupul, care a fost compus din 100 de persoane, a intrat in Piața Palatului, unde s-a produs asasinatul, si a inceput sa strige: "Viva Republica!", "Viva Romania!", "Viva Partidul Comunist!", "Viva Partidul Comunist!", "Viva Partidul Comunist!".

AL. CANDIANO POPESCU — MEMORII

IOANA BURLACU, TRAIAN RUS

La 25 iunie 1901, după o lungă și dureroasă boală, s-a stins din viață la poalele mănăstirii Dealul, generalul ALEXANDRU CANDIANO POPESCU. A murit în vechea capitală a glorioșilor domnitori, acolo unde — după cum a arătat cîndva generalul — poate că sfintele lor morminte „vor auzi bătînd inimile noastre, gata la orice jertfă și atunci, ei, din sinul veșniciei, vor tresări cu o mîndră bucurie, văzînd că pe cîmpurile ude cu singele lor au răsărit virtuți tot așa de frumoase și viteji tot atît de hotărîți ca și cei din timpul lor.”¹

Trenul mortuar, sosit în Gara de nord în seara zilei de 27 iunie, a fost întîmpinat de o imensă mulțime; onorurile au fost date de soldații Batalionului II vinători în fruntea căruia pornise în 1877 la asaltul Griviței. În mulțimea de pe peron se afla și viteazul sergent Grigore Ion care împreună cu generalul, în timpul asaltului redutei Grivița, a capturat steagul turcesc.

Al. Candiano Popescu a fost înmormîntat în cimitirul Belu din capitală.

Aceia care, în atîtea rînduri, zicea zîmbind că „sufletul său tînăr dădea puteri bătrînilor săi ani”, a lăsat în urma sa nu numai amintirea unui soldat care și-a făcut datoria pe cîmpul de luptă, dar și o modestă operă literară în cadrul căreia un loc aparte îl ocupă „Memoriile”.

„Memoriile”, pe care le-a scris la apusul vieții, sînt, după cum el însuși mărturisește, „istoria cîtorva evenimente nu după documente scrise pe hîrtie” ci după propriile lui amintiri.

Problemele relatate sînt privite din punctul de vedere al celui care le-a trăit, iar în multe cazuri prin prisma intereselor personale sau ale partidului din care a făcut parte; de aceea, aprecierile asupra unor evenimente sau personalități politice pot fi greșite ori subiective. De asemenea, în dese rînduri el subliniază influența pe care a avut-o de-a lungul anilor, în special în perioada cînd era adjutant regal, asupra mai marilor zilei în luarea unor decizii politice de o deosebită importanță pentru istoria țării, calitățile de care a dat dovadă în diferite împrejurări, popularitatea de care s-a bucurat în rîndul opiniei publice. „Dar țara — mărturisește cu mîndrie generalul — mă cunoaște de la o margine la alta și popularitatea de care mă bucur mă înconjoară ca o aureolă și-mi dă nenumărate satisfacții căci nimic nu e mai dulce și mai scump în viață decît dragostea lumii”.

Cu toate manifestările din activitatea sa de ofițer, ziarist, avocat, scriitor nu lipsit de talent, manifestările care l-au făcut să fie considerat în epocă uneori un aventurier ambițios, acoperit de ridicoli în urma „neserioasei” acțiuni de la Ploiești din vara anului 1870, Al. Candiano-Popescu a rămas totuși, o lungă perioadă de timp, un militant activ pentru triumful ideilor democratice și un patriot înflăcărat². Din cauza ideilor sale revoluționare, a activității desfășurate pentru unirea Transilva-

¹ Ceremonia înmormîntării gen. Al. Candiano-Popescu, eroul de la Grivița, București, 1901, p. 5.

² Gh. Cristea, *Conspirația „Republicană” din august 1870*, în „Studii”, revistă de istorie, tom. 22, nr. 2, 1979, p. 238.

niel cu România a fost arestat în 1867, în timpul unei călătorii la frații de peste Carpați, de către autoritățile austro-ungare. În coloanele presei, cu ocazia diferitelor întruniri politice, în timpul campaniilor electorale și a contactelor avute cu diferite personalități străine, și-a apărut cu demnitate poporul și țara în care s-a născut și a trăit. În anul 1877, în luptele purtate împotriva Imperiului otoman, alături de tovarășii de arme, s-a acoperit de glorie. „Al. Candiano — sublinia un contemporan — în fruntea Batalionului 2 vinători a redeșteptat vitejia atât de cîntată a neamului românesc”³.

În tinerețe a desfășurat o intensă activitate antidinastică, republicană, concretizată în articolele apărute în publicațiile pe care le-a condus, în campaniile electorale, precum și în acțiunea de la Ploiești din august 1870. „Nu cred nici în recunoștința monarhilor. Sînt toți egoiști. Lumea o socotește zidită a li se supune și a-i sluji pe dinșii, iar nu ca ei să slujească lumea. Din gură vorbesc datorie, jertfe, în suflet însă au convingerea că datoria lor e de a stăpîni și jertfele înțeleg să le primească iar nu să le facă. Suprema lor lege e interesul”. Pe parcursul anilor însă, atitudinea și concepțiile sale politice privind caracterul și rolul monarhiei s-au schimbat.

Primul volum din „Memorii”, editat sub titlul „Amintiri din viață-mi”, cu un portret al generalului schițat de Ion V. Lascăr și cu o prefață semnată de Marin Theodorian-Carando, a apărut în 1944 în editura „Universul”. În el sînt redate evenimente din perioada cuprinsă între anii 1841, data nașterii generalului, și 1867, anul în care a fost arestat în Transilvania fiind învinuit de propagandă daco-română. Materialul este structurat în șase capitole: Nașterea și copilăria mea (1841—1854); Copilăria mea și școala militară (1854—1859); Viața mea de sublocotenent și căpitan, adică ofițer inferior (1859—1864); 11 februarie 1866; Notițe asupra mergerii mele în Transilvania. Arestarea. Libertatea (1867); Note rămase nedezvoltate — 1862 pe timpul lui Cuza; pe timpul guvernului provizoriu, pe timpul principelui Carol I.

Volumul al doilea nu a mai fost tipărit. Manuscrisul său s-a păstrat, pînă nu demult, în arhiva Băncii Naționale*, aflîndu-se în prezent în depozitele Arhivelor Statului. În filele lui, Candiano-Popescu creionează frămîntările politice din viața țării, poziția României în politica externă, lupta dusă de partidele și grupările politice pentru putere, atitudinea politicienilor vremii și a regelui Carol I față de diferite evenimente, principalele probleme cu care s-a confruntat țara în perioada anilor 1871—1898.

În prima parte a volumului întîlnim referiri asupra Italiei, unde s-a stabilit în toamna anului 1870, după ce a fost „achitat de curtea de jurați din Tirgovîște”, împreună cu alți participanți la mișcarea antidinastică din 8 august din Ploiești. Italia a însemnat pentru tînărul român „bolnav și moralicește și trupește” nu numai „loc de studiu” dar și „loc de petrecere și de mulțumire sufletească”. Aici a urmat cursurile Facultății de drept, avînd contacte cu diferite cercuri politice ale vremii,

Plăcut impresionat de căldura cu care a fost primit, de atmosfera prietenească și de aprecierile frumoase asupra României, venite din partea unor oameni politici, Candiano-Popescu remarcă, în repetate rînduri, virtuțile italienilor, spiritul lor de glorie și jertfă. „Nici o țară n-a avut martiri ai credinței lor politice ca Italia și nici o țară n-a avut atîți condamnați la moarte, ca Italia, că prin moartea lor ei luptau să dea viață nefericitei dar scumpei lor patrii. Nimeni ca Italia n-a împins patriotismul pînă la granița posibilului”.

După doi ani, Candiano-Popescu, „revoluționarul cu mînuși albe” cum s-a autointitulat, s-a reîntors în țară, stabilîndu-se la Ploiești unde și-a desfășurat activitatea în calitate de avocat și deputat. Aici la Ploiești, iar mai tîrziu la Craiova, s-a remarcat ca un membru credincios al Partidului Liberal, un element deosebit

³ Cereemonia înmormîntării, p. 18.

* Manuscrisul a fost studiat de noi în perioada cînd se afla în arhiva Băncii Naționale (n.a.).

de activ în lupta împotriva conservatorilor. Guvernarea conservatorilor a „destrăbălat” finanțele, armata și administrația — afirmă Candiano cu amărăciune. „Planul de muncă și de îmbunătățiri, fie pe tărîmul economic, fie pe cel administrativ lipsesc. Guvernanții nu se îndeletniceau decît cu chiverniseala partizanilor lor și cu prigonirea potrivnicilor lor. Guvern și tron se confundau și erau deopotrivă unite. O asemenea stare imbrincea nația spre un cataclism sigur”.

La Craiova a plecat la îndemnul lui Brătianu, în scopul de a reorganiza în Oltenia lupta împotriva conservatorilor: „Ploieștiul — constata Al. Candiano — este prea aproape de București, la orice mișcare ce vom încerca, puterea centrală va grămădi cu înlesnire forțe împotriva și ne va înăbuși. Pe cînd dacă mă așez în Craiova, răscolindu-mă tai podul de peste Olt, atrag și pe grăniceri, îi înfrățesc cu elementul civil și mișcarea ia proporții mai întinse și mai serioase. Dacă voi rezista numai trei zile, regimul cade de la sine, iar România va fi mîntuită”. În capitala Olteniei a participat, în mod activ, la organizarea și desfășurarea campaniei electorale, ținînd „întîriri publice”, dezvăluind „metehnele guvernului, îmbărbătînd poporul la rezistență”.

În partea a doua a volumului sînt evocate evenimentele anilor 1875—1878 printre care un loc de frunte îl ocupă datele privind victoria obținută de liberali în alegeri, coaliția de la Mazar Pașa, convenția de la Livadia, participarea României la războiul ruso-turc din 1877. De asemenea, există numeroase referiri la adresa activității unor oameni politici. În legătură cu campania electorală din 1875, autorul „Memoriilor” insistă nu numai asupra luptelor duse de diferite grupări politice pentru cîștigarea alegerilor și întărirea pozițiilor în viața politică a țării și asupra pulsului politic din Oltenia, dar și asupra profilului moral și al metodelor folosite de diferiți candidați în obținerea unor mandate de deputați.

Coaliția de la Mazar-Pașa, inițiată de „frații Brătianu, Rosetti, Ion Ghica, Manolache Costaki, Kogălniceanu, Vernescu”, este privită ca o acțiune necesară menită să „răstoarne pe domn în numele obștesc”. Recunoscînd că și el a participat la acțiunile organizate de coaliția grupărilor liberale în ciuda faptului că „guvernul conservator umbla cu lista arbitrariului în mîină să sfarme orice rezistență”, de data aceasta însă a fost mai circumspect decît la 8 august 1870, nevoind să fie „pe viitor poporul tuturor coadelor”. De asemenea, mărturisește că în sinul coaliției „se petreceau scene ciudate”, în sensul că în fața publicului membrii acesteia etalau „dezinteresare, jertfe, patriotism”, iar în culise „intrigi, patimi intestinale, certuri, manopere pentru a asigura cutărei sau cutăruia preponderență în viitorul guvern”. Cu toate acestea, susține cu tărie că venirea la putere a liberalilor, după autoritara guvernare conservatoare de cinci ani, s-a datorat nu acțiunilor de culise, ci „voinței țării și evenimentelor din afară” care anunțau că „războiul sosea cu repeziciune”.

Războiului pentru independență din anul 1877 îi sînt dedicate pagini vibrante, pătrunse de un cald patriotism și de încredere în viitorul țării. Candiano relevă politica lucidă dusă de guvern, politică ce coincidea cu interesele țării, fiind susținută de întregul popor român și aprecia că „Brătianu a înțeles aceasta și de aceea a căutat să se folosească de război** pe cît i-a stat în putință”.

„Cînd rușii au fost bătuți a doua oară la Plevna și au fost aruncați înapoi peste Balcani — nota în continuare Candiano-Popescu — ...favoarea cea mare pentru noi era că rușii ne chemau în ajutor și că puteam să ne vîrsăm singele împreună”.

În pagini emoționante sînt evocate virtuțile țaranului român îmbrăcat în haină militară. El care, deși știa că-i „mor copiii de foame acasă”, sublinia cu căldură Candiano, a răspuns la chemarea țării, dînd dovadă de vitejie și eroism în înțeleșlările dure purtate la sud de Dunăre. Țaranul român „ostaș-cetățean”, „filozof stoic”, „vesel și brav” este caracterizat cu mîndrie ca „cel mai generos soldat din lume”.

** Războiul ruso-turc declarat în 1877 (n.a.).

Evocarea evenimentelor anului 1877 vibrează de încrederea nemărginită a generalului în poporul român, în fiii „acestei națiuni mici însă de o nobilă viață și cu o măreață destinație, care în lupta sa pentru independență a băut cupa celor mai amare sacrificii și a dat exemplu tuturor vitejilor și tuturor virtuților”.

Intrarea României în războiul ruso-turc este apreciată ca o „idee politică chibzuită” avându-se în vedere împrejurările externe favorabile, resursele militare ale țării și „încrederea în națiune”. Combătând pe cei ce au susținut că beligeranța României este o greșeală, o aventură nesocotită, Candiano-Popescu, evidențiază, totodată, meritele lui I. C. Brătianu în determinarea corpurilor legiuitoare și a domnitorului de a participa la război alături de Rusia împotriva Turciei, considerându-l Cavour-ul României. „Cavour și Ion Brătianu își pot da mîna. Unul a regenerat Italia, celălalt a regenerat România. Ion Brătianu, însă, nu a fost singur; el a avut alături cu sine în această încercare pe atletul luptelor noastre naționale, pe d-ul C. A. Rosetti”.

Convenția româno-rusă încheiată la 4 aprilie 1877, ca urmare a tratatelor purtate la Livadia în Crimeea, este privită de general ca un act just al cărui scop drept era apărarea țării împotriva unei agresiuni din partea Imperiului otoman.

Poziția adoptată de Candiano-Popescu în problema intrării în război este clar exprimată în discursul său ținut în Adunarea Deputaților, din 29 aprilie 1877. „A sosit timpul astăzi și dovadă puternică este că vitejii noștri soldați rid în Calafat și Oltenia de ghiulelele osmanilor necredincioși; și soldații care înfruntă rizind primejdia și moartea știu să biruiască și biruința lor va fi sigură căci ei sînt sprijiniți de puterea reprezentațiunii naționale, căci ei au ca drapel apărarea drepturilor străine și independența României”.

O prezentare mai amănunțită este făcută luptelor duse pentru cucerirea redutei Grivița, lupte la care Candiano-Popescu a participat în calitate de comandant al Batalionului II de vînători, avînd gradul de maior. În acea zi memorabilă de 30 august, cu două ore înainte de asaltul hotărîtor, își îmbărbăta soldații printr-o înflăcărată cuvîntare: „Într-o zi mare dar zi de primejdie am fost numit comandantul vostru. Sînt mîndru de această încredere a șefilor mei; încrederea lor însă, în mine, este întemeiată pe încrederea mea în voi...”

Să ne batem deci vitejește, ca lumea să vadă că sîntem vrednici de strămoșii noștri, că sîntem adevărați oșteni ai unei țări, ce luptă pentru apărarea patriei și neatinerea sa...”

După lupte deosebit de îndirjite și de singeroase, cu toată rezistența înverșunată pe care au întîmpinat-o, vitejii vînători alături de dorobanți au reușit să cucerească reduta. Din cei 580 ostași comandați de Candiano-Popescu, după luptă, au rămas doar 200. Jertfa lor n-a fost în zadar; pe parapet flutura steagul tricolor. O dovadă a eroismului batalionului condus de Candiano-Popescu o constituie, printre altele, raportul ministrului de război prin care este propus a fi înaintat la gradul de locotenent-colonel pentru faptele de arme din ziua de 30 august.

Cîteva file din însemnările „O pagină din istoria războiului din 1877”, sînt consacrate luptelor purtate pentru cucerirea Rahovei, urmate apoi de unele considerații asupra cauzelor victoriei armatelor române și ruse asupra Imperiului otoman. E interesant de subliniat faptul că, în viziunea lui Candiano, victoria asupra otomanilor, este rezultatul nemijlocit al eroismului ostașilor români, care au întru-chipat pe deplin voința de luptă și vitejia poporului, fiind la înălțimea virtuților ostășești ale strămoșilor noștri ce au luptat cu arma în mînă pentru apărarea independenței țării. „Războiul din urmă a ridicat cu drept cuvînt sus numele națiunii noastre militare. Voinicia și hotărîrea puternicei vițe din care ne tragem ne-a ajutat mult ... Soldatul român e minunat, el e brav și răbdător și mai cu seamă infanteria, avem curajul să o declarăm, nu este inferioară în calitațiunei unei alteia din lume. Disciplinat din leagăn, românul, cînd îmbracă uniforma, în cîteva zile ajunge oștean desăvîrșit”.

Analizînd comportamentul dușmanului, Candiano scoate în evidență neajunsurile armatei otomane. „Armata turcească este supusă la mari și multiple infirmități. Dînsa nu are cavalerie și nu este organizată spre a putea lua ofensiva și de aceea nu e în stare de a profita de victorie căci nu poate urmări pe inamic și dovadă e că după biruințele strălucite de la Plevna în contra rușilor, Osman Pașa n-a știut și nu a avut mijloace din cauza defectuoșității organizării, de a urmări armatele țarului și de a le arunca în Dunăre“.

Candiano-Popescu este de părere că „izbinda să nu ne îmbete și fumul iluziilor să nu ne împiedice de a vedea repede defectele organizației noastre militare, defecte pe care să căutăm a le îndrepta imediat dacă se poate“. În scopul apărării independenței cucerită prin eroismul legendar al ostașilor și ofițerilor români, pledează pentru reorganizarea, întărirea și înzestrarea armatei cu armament modern și cu ofițeri capabili care să știe să conducă pe soldat atît în timp de pace, cît și în război; ofițerii nu trebuie să uite că „soldatul e făcut pentru răzbel, că se găsește în campanie în fața primejdiei în tot minutul și departe de țară“, că „primejdia e mare cu noile arme de foc, că infanteristul este cel mai expus la moarte“. Ofițerul trebuie „să aibă educația și voința necesară spre a da avînt trupeii nu numai prin sentimentul datoriei și prin frica de pedeapsă, ci și prin sentimentul iubirii ce va ști să-l inspire acelor pe care-i comandă, căci în luptă exemplul cel bun și cel rău e totdeauna molipsitor“. De asemenea, interesante sînt observațiile generalului asupra misiunii cavaleriei, roșiorilor și artileriei în timp de război.

Reorganizarea și întărirea armatei sînt dictate de situația noastră de țară independentă, „independența ne e scumpă deoarece am dobîndit-o prin sîroaie de sînge și prin crude jertfe“. Această reorganizare se poate face deoarece poporul român „are brațe virtuose și virtuți militare în suflet“.

Însemnările „O pagină din istoria războiului din 1877“ se încheie cu înflăcăratele cuvinte: „Precum ai fost eroică pe cîmpul de bătaie, armată română, fii dar eroică și pe cîmpul de lucru, căci prin lucru vei ajunge să-ți păstrezi numele cîștigat“.

Și celelalte capitole ale memoriilor lui Candiano-Popescu cuprind o multitudine de date și informații de natură politică. Cu privire la perioada imediat următoare războiului de independență semnalăm referirile la atitudinea puterilor garante față de România, la desfășurarea tratatelor de pace de la San — Stefano și Berlin, la acțiunile diplomatice ale marilor puteri în contextul situației internaționale sau la activitatea unor oameni politici români: I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, M. Kogălniceanu etc. Interesante sînt datele privitoare la misiunea diplomatică în Rusia efectuată de Candiano-Popescu din însărcinarea domnitorului Carol I, vizitele sale la Petersburg, Harkov și Tibilisi, aprecierile pozitive de care s-a bucurat țara noastră din partea opiniei publice rusești. Petersburgul care „arată puterea colosală a rusului și bogăția imperiului“ este comparat cu Roma antică, deoarece el reprezintă, precizează Candiano, „colizeul gigantic al imperiului moscovit“. Cu acest prilej, el va înmîna marelui duce Mihail, din partea domnitorului român, înaltele decorații „Steaua României“ și „Virtutea militară“. În scrisoarea de mulțumire din 11 martie 1878, adresată suveranului României, marele duce nota: „Titlul de confraternitate de arme pe care-l evocați cu această ocazie face de două ori mai mare pentru mine prețul acestei înalte distincții și sînt mîndru de a împărți cu ațiția viteji onoarea de a purta această medalie ce-mi va aminti epoca memorabilă cînd glorioasele noastre armate au luptat pentru sfînta cauză“.

Semnificative sînt, de asemenea, consemnările referitoare la convorbirile avute cu regele, I. C. Brătianu și D. Sturdza asupra unor aspecte ale vieții politice române și a orientărilor politice externe. Totodată, sînt prezentate convorbirile avute cu reprezentantul diplomației ruse în țara noastră, evidențiîndu-se, în special, interesele țarismului în Peninsula Balcanică.

Penultimul capitol cuprinde însemnările din perioada 1888—1890 și se referă la întrevederile pe care le-a avut, în calitate de aghiotant, cu suveranul României, părerile personale asupra luptelor politice duse de partidele politice, căderea liberalilor după 12 ani de guvernare, criza politică în care a intrat țara, disputele pentru putere, manevrele întreprinse de rege pentru menținerea echilibrului politic. Ideea care revine în numeroase pagini este aceea că „coroana nu trebuie să se amestece în luptele de partid „regele fiind“ dator să ție cumpăna între partide“. Căderea guvernului Brătianu se datorește, conform concepției autorului „Memoriilor“, nu puternicelor acțiuni de stradă organizate de opoziție, uzurii produse de o guvernare îndelungată și politicii duse în decursul anilor de liberali, ci punerii în fruntea ministerelor a diferitelor persoane care sînt „așa de atacabile pe terenul cinstei“, încît provocau „mari nemulțumiri“ în sinul alegătorilor. Cu toate acestea, a sfătuit pe rege să-l sprijine pe Brătianu deoarece în spatele opoziției se află interesele unor puteri europene. În ciuda presiunilor făcute, Carol I, în convorbirile avute, i-a declarat că „în împrejurările din afară“ cînd „războiul bate la ușă“ se va sprijini în continuare pe liberali, datorită experienței și prestigiului de care se bucura șeful acestora. „Brătianu — declara regele în convorbirea din 27 ianuarie 1888 — are mari calități de om de stat, dar are și mari cusururi. Neîncrederea, viclenia, ipocrizia, necunoștința în privința oamenilor, iată cusururile sale. Discreția, îndrăzneala, stăpînirea asupra sa, iată calitățile sale. A avut mare noroc ; a bătut cărți mari ca izbînda în războiul de independență, ca regalitatea, a avut un program ca om de stat din punct de vedere economic, dovada : răscumpărarea drumului de fier și altele, a îmbunătățit situația financiară. A avut însă greșită pornire de a voi să umble cu prea mulți pepeni într-o mină“.

Sînt consemnate frămîntările politice din țară, atitudinea regelui față de principalele partide politice, teama acestuia că România va fi atrasă în război, iar „țara și tronul vor fi înghițite de răscoala țăranilor“, promisiunile făcute politicienilor, manevrele întreprinse între diferite partide și grupări politice în contextul crizei guvernamentale.

Autorul însemnărilor, care insistă asupra deselor schimbări de guvern, asupra aducerii junimiștilor la putere în locul opoziției unite și asupra atitudinii lui I. C. Brătianu și P. P. Carp față de diferitele formule ministeriale, este nevoit să recunoască, în câteva rînduri, neconcordanța dintre propaganda desfășurată de diferite partide politice aflate în opoziție și politica aplicată în momentul preluării puterii. Referindu-se, de exemplu, la Lascăr Catargiu arată : „Puțin după aceea ministru, Catargiu prezida la venirea prințului moștenitor în România (un) fapt a cărei realizare, el și ai lui o combătuse în opoziție — se votă de către Cameră creditul pentru fortificații. Catargiu începuse, deci, imediat, sosind la guvern, să-și calce hotărîrile ce le luase în opoziție. De unde faima de om cu caracter de fier, faptele sale pe toată ziua dovedeau contrariu. Presa începuse să mormăie în contra lui, adversarii din țară (junimiști mai cu seamă) să-l taxeze de curtezan : partizanii săi care continuau a-l urma, încep a fi siliți să mărturisească cum că altele sînt vorbele din opoziție și alta puterea ce urmează să o aibă în guvern“.

Frămîntările din rîndul maselor populare, în special ale țăranimii, deși lapidar, sînt reflectate cu mare putere de sugestie : „Prințul moștenitor — scrie Candiano-Popescu — ieșind la preumblare călare, afară din București și întîlnind un țăran cu care intră în vorbă îl întreabă despre ce mai e pe la sate ; la sate domnule așteptăm două lucruri : să ni se dea pămîntul făgăduit de Vodă Cuza și să plece regele Carol care voiește pieirea neamului și bisericii noastre“.

Criza guvernamentală din anul 1891, combinațiile de culise, intrigile, pasiunile politice, presiunile făcute asupra regelui de către diferiți politicieni ocupă un loc destul de însemnat în aceste memorii. Cu acest prilej sînt reliefate : neînțelegerile dintre L. Catargiu, Gh. Vernescu și junimiști, acțiunea de constituire a guvernului liberal-conservator considerată „ca una din marile greșeli ale domniei de 25 de ani ale lui Carol I“, dizolvarea parlamentului de către rege „fără să cheme

nici un fruntaș să se sfătuiască", ceea ce a provocat nemulțumiri în rindul unor cercuri politice. „Țara prin organele sale de publicitate protestează cu vehemență. Actul de dizolvare a produs o adevărată consternare în rindul partidului național care l-a primit ca un act de ostilitate îndreptat împotriva lui. Dacă regele nu ține seama de manifestația legală a țării, dacă regele le închide drumul de a putea să lupte cu guvernul său pe căi legale, atunci el singur ne împinge pe căi ilegale să luptăm. Regele ne silește să devenim antidinastici, strigau liberalii“.

Jocul de culise, schimbarea pozițiilor de la o zi la alta sint redată cu deosebită vervă: „Cu câteva zile înainte de dizolvare, întrebînd ce fac junimiștii îmi răspunde: au să vie și ei la înțelegere. A doua zi după votul de blam întreb pe Carp dacă s-a învoit cu Catargiu: Nu mi-a făcut nici o propunere pînă acum mirosul însă nu mă înșeală cred că acei domni după ce le-am obținut dizolvarea adunării de la rege să se prezinte singuri în fața țării, îi aștept la luptă, asigurîndu-i că au să pățească o înfrîngere nemaipomenită. A treia zi însă Catargiu l-a chemat la împărțirea plăcintei puterii și atunci aguda s-a făcut miere; șeful junimiștilor devenit mlădios căci bătrînul vulpoi, obținînd decretul de dizolvare, de Carp nu mai avea mare nevoie, mai cu seamă că contingentul junimiștilor era puțin însemnat în țară“.

„Memoriile“ se încheie brusc cu însemnări lapidare, referitoare la unele probleme personale.

Scriș inițial cu intenția de a fi publicat, volumul al II-lea al „Memoriilor“ lui Candiano-Popescu pune în lumină, pe lîngă un foarte bogat material factic de interes istorico-documentar, documente și extrase din actele oficiale ale vremii, informații deosebite la care autorul a avut acces datorită funcțiilor importante deținute, date de interes major, notate zilnic pentru a-i servi la redactarea lucrării, reflecțiile personale asupra evenimentelor la ordinea zilei. Calitățile literare ale autorului: puterea de evocare, cursivitatea și culoarea stilului, individualizarea personajelor, sint evidente. Desigur folosirea „Memoriilor“ ca izvor istoric trebuie făcută cu precauția necesară, verificîndu-se cu alte izvoare afirmațiile, controlîndu-se datele prezentate, cumpănindu-se bine interpretările și părerile sale. Dar odată analizate critic, „curățate“ total de nota lor de subiectivism, „Memoriile“ lui Candiano-Popescu se constituie într-un izvor documentar interesant ce contribuie la mai profunza cunoaștere a unor aspecte esențiale ale vieții politice din România în ultimile trei decenii ale secolului al XIX-lea.

Résumé

Militant actif du peuple roumain pour le triomphe des idées démocratiques d'unité et d'indépendance nationale, A. Candiano-Popescu (1841—1901) nous a aussi légué une oeuvre littéraire de proportions assez modestes, dans laquelle ses „Mémoires“ occupent une place à part. Le premier volume, intitulé „Souvenirs de ma vie“ („Amintiri din viața-mi“) et publié en 1944 par la maison d'édition „Universul“, évoque les événements vécus par l'auteur en 1841—1867. Le second volume ne fût jamais imprimé. Son manuscrit est conservé à présent dans les dépôts des Archives d'État. L'auteur crayonne dans ces pages la vie politique du pays, la place de la Roumanie parmi les états européens, la lutte pour le pouvoir livrée par les divers partis et groupements politiques, l'attitude des hommes politiques et du roi Charles I vis-à-vis des événements internes et externes, les principaux problèmes auxquels fût confronté le pays depuis 1871 jusqu'en 1898. Des pages vibrantes, pénétrées d'un patriotisme brûlant et de confiance dans l'avenir du pays, évoquent la guerre pour l'indépendance de la Roumanie (1877—1878).

Outre son contenu très riche en faits d'intérêt historique, constitué par des documents et des actes officiels du temps excerptés par l'auteur, des informations de premier ordre dont il pût prendre connaissance en vertu des hautes fonctions qu'il a détenues, des données de majeur intérêt notées jour par jour pour lui servir à la rédaction de l'ouvrage etc., le volume en question prouve aussi les réelles qualités littéraires de son écriture.

Il va de soi que l'ouvrage ne peut pas être utilisé comme source historique sans prendre les précautions nécessaires, c'est à dire sans vérifier les affirmations à l'aide d'autres sources, sans contrôler les faits signalés par l'auteur et sans peser avec rigueur ses interprétations et opinions. Mais une fois soumis à toute cette analyse critique, il de-

vient une source de documentation historique qui peut servir à une meilleure connaissance de tant d'aspects essentiels de la vie politique de la Roumanie pendant les trois dernières décennies du XIX-ème siècle.

Précis

Al. Candiano Popescu (1841—1901) an active militant for the triumph of the Romanian people's democratic ideas for unity and national independence left to posterity a modest literary work in which his "Memoirs" have a particular place. The first volume was published in 1944 in the "Universul" Publishing House under the title "Memoirs of my life". It evokes the events of author's life during 1841—1867. The second volume of the "Memoirs" was no more published. Its manuscript is kept in the repositories of the State Archives. In the manuscript pages there are shown the political life of Romania, her place among the European States, the struggle for power of the political parties and groups, the attitude of the political men and of King Charles I towards the different domestic and external events, the main problems faced by Romania during 1871—1898. The Romanian War of Independence was, as well, evoked in touching pages pervaded by a warm patriotism and trust in the Romania's future.

This volume beside a very rich material of historical interest, i.e. records and abstracts of the official documents of that time, particular information known by the author owing to the important positions he had, and data of a major interest daily registered for helping him in compiling the work a.s.o., brought forward as well the real literary qualities of the author.

Nevertheless utilization of the manuscript as a historical source has to be done with the necessary care. The asserts should be compared with other sources, the presented data verified and the author's opinions and interpretations rightly considered.

But as soon as it was critically analyzed it could become a historical documentary source which could contribute to a deeper knowledge of the essential aspects of the Romanian political life within the last three decades of the 19th century.

ECOUL EVENIMENTELOR REVOLUȚIONARE ROMÂNEȘTI DIN ANUL 1821 ÎN SCAUNELE SECUIEȘTI CIUC ȘI GIURGEU

LIVIU BOAR

Evenimentele anului revoluționar 1821 din Țara Românească și Moldova au avut un puternic ecou și în Transilvania. Autoritățile din regiunile de graniță ale scaunelor filiale Ciucul de Sus, Ciucul de Jos, Casin și Giurgeu, pe al căror teritoriu se aflau cele două trecători Ghimeș și Tulgheș care făceau legătura cu Moldova, au luat o serie de măsuri menite să contribuie la menținerea ordinii și la preîntâmpinarea unor eventuale tulburări. Încă din primele zile ale evenimentelor revoluționare, au început să pătrundă în Transilvania, prin cele două trecători, Ghimeș și Tulgheș, zeci de oameni de diferite condiții sociale, la început majoritatea fiind boieri, mai apoi, după pătrunderea turcilor în Principate, și mulți participanți la revoluție.

La 19 martie 1821, judele suprem regal al scaunelor Ciucul de Sus, Ciucul de Jos, Casin și Giurgeu, Șandor Mihai, îl anunța pe colonelul Novak, comandantul Regimentului nr. 1 infanterie secuiesc de graniță, că, în conformitate cu ordinele primite de la Guberniu, datorită numărului tot mai mare de refugiați a numit doi comisari însărcinați cu controlul și evidența acestora. Astfel, la Miercurea-Ciuc a fost numit Domokos Elek, însărcinat cu controlul celor intrați prin pasul Ghimeș, iar în Gheorgheni, pentru cei veniți prin pasul Tulgheș, groful Lázár Sandor¹. Aceștia aveau sarcina de a întocmi liste cu numele și condiția socială a celor intrați în Transilvania și procese-verbaie de ascultare pe care apoi le trimiteau județului suprem regal care, la rîndul său, le expedia Guberniului².

În aceeași zi, Șandor Mihai, cerea indicații de la Guberniu în legătură cu localitățile în care urma să fie stabilit domiciliul noilor veniți în zona scaunelor³.

La 21 martie, colonelul Novak îi invita pe judele suprem regal, care își avea reședința la Tomești, să vină la Miercurea-Ciuc (unde se afla sediul comandamentului Regimentului de graniță) spre a stabili în comun măsurile de luat pentru prevenirea unor eventuale tulburări datorate evenimentelor din celelalte două țări române⁴.

Autoritățile transilvănene au luat măsuri severe de pază a granițelor. Guvernatorul Transilvaniei, Gheorghe Banffy al II-lea, a interzis prin ordin, la 29 martie 1821, autorităților scaunale vânzarea sau scoaterea peste graniță a armelor, munițiilor și oricăror altor materiale ce ar fi putut fi folosite în scopuri militare. De asemenea, se interzicea eliberarea de pașapoarte pentru Țara Românească și Moldova, indiferent de motivul invocat. Cererile deosebite în acest sens urmau a fi înaintate direct Guberniului de la Cluj⁵.

Primejdia turcească fiind iminentă, colonelul Novak i-a atras atenția lui Șandor Mihai că, datorită acestui fapt, este posibil ca numărul refugiaților să crească. În consecință, judele suprem regal i-a însărcinat pe cei doi vicejuzi din Giurgeu și Ciucul de Sus, Balló Iosif și Zöld Ioan, precum și pe cei doi comisari răspunzători de evidența refugiaților să acorde mare atenție acestei probleme⁶.

¹ Arh. St. Miercurea-Ciuc, fond. 27, Scaunul secuiesc Ciuc, mapa CLX, doc. 3117.

² Fond. cit. doc. 3113, 3106, 3105.

³ Idem.

⁴ Fond. cit. mapa CLX, doc. 2909.

⁵ Fond. cit. mapa CLX, doc. 3118.

⁶ Fond. cit. doc. nr. 2920.

Comandamentul militar de la Sibiu a ordonat, la 3 mai 1821, celor două posturi de vamă de la Tulgheș și Ghimeș să-și întărească capacitățile de apărare și să urmărească îndeaproape evenimentele din Moldova⁷.

La 8 iunie 1821, Gál Iosif, funcționar la Tricesima din Bilbor, trimitea vicejudeului scaunului filial Giurgeu, Balló Iosif, un raport prin care, invocând ordinele superioare, îi cerea să ordone primarului din Bilbor să pună zilnic la dispoziția Tricesimei un număr de zece cai și doi oameni gata de drum, pentru a putea evacua în caz de nevoie spre interiorul țării bunurile statului aflătoare la vamă⁸.

În prima fază, refugiații veniți prin cele două trecători Ghimeș și Tulgheș, majoritatea boieri, erau conșcși de cei doi comisari, apoi îndreptați spre interiorul Transilvaniei. La 3 mai 1821, colonelul Novak i-a comunicat judeului suprem regal hotărîrea autorităților militare din Sibiu, prin care Reghinul, Tîrgu Mureș și Odorheiul puteau oferi domiciliu provizoriu boierilor din Muntenia⁹. La 9 iunie același colonel Novak i-a transmis lui Șandor Mihai hotărîrea Comandamentului militar din Sibiu referitoare la refugiați. Astfel, cei care nu au luat parte la revoluție și au intrat în Transilvania prin pasul Tulgheș urmau să se stabilească la Gheorgheni, iar cei care au intrat prin pasul Ghimeș la Miercurea-Ciuc. Participanților la revoluție, chiar și celor neînarmați, nu li se permitea intrarea în Transilvania. Cît despre cei care trecuseră granița și ulterior se dovedise că luaseră parte la revoluție, sau cei care tulburau ordinea și liniștea publică, aceștia trebuiau să fie trimiși de urgență spre localitățile din interior¹⁰ unde puteau fi mai bine supravegheați.

Documentele timpului relevă că în Transilvania și-au făcut apariția o serie de emisari ai revoluționarilor din țările române care încercau să recruteze voluntari. Spre exemplu, ordinul dat de Comandamentul militar transilvănean la 30 aprilie 1821 atrăgea atenția asupra unui individ care a servit ca militar în trupe de ulani și care a plecat din București pe data de 15 aprilie spre Brașov pentru a recruta voluntari¹¹.

Toate acestea dovedesc puternicul ecou pe care l-a avut revoluția lui Tudor Vladimirescu în Transilvania. Autoritățile habsburgice, care urmăreau cu îngrijorare desfășurarea evenimentelor din Țara Românească și Moldova și implicațiile internaționale ale pătrunderii armatei otomane pe teritoriul principatelor, puseseră în stare de alertă administrația și armata din Transilvania pentru a preîntîmpina eventuale mișcări ale populației românești din această zonă, unde ideile revoluționare puteau să pătrundă mai ușor datorită nenumăratelor contacte economice, sociale și politice dintre cele trei principate.

Résumé

Exclusivement sur la foi des témoignages archivistiques inédits, l'auteur évoque l'écho que les événements révolutionnaires déroulés dans les Principautés Roumaines en 1821 trouvèrent dans les sièges sicules de Ciuc et de Giurgeu.

Il met en évidence la crainte des autorités de l'empire des Habsbourg, de même que les mesures prises par elles pour empêcher l'éclatement d'éventuels troubles parmi les masses populaires et pour limiter la pénétration des éléments révolutionnaires dans l'empire.

Précis

The author using, exclusively, unpublished archive sources tries to sketch the echo of the events in the revolutionary year 1821 in the Szeckler counties of Ciuc and Giurgeu.

The article points out the apprehension of the Habsburg authorities as well as the steps taken by them in order to prevent both the possible popular movements and the limitation of revolutionary elements pervasion into the Empire.

⁷ Fond. cit. doc. nr. 2912 ; vezi și doc. 2917.

⁸ Arh. St. Miercurea Ciuc, Scaunul filial Giurgeu, doc. 354.

⁹ Arh. St. Miercurea Ciuc, fond 27, mapa CLX, doc. 2911.

¹⁰ Fond. cit. mapa CLIX, doc. 2915.

¹¹ Fond. cit. doc. 2304.

MICROFILMAREA ÎN ARHIVE (II)

SANDA BĂDĂRĂU, VALERIA ȘINDELARU,
MIHAI STATIE

1. Microfilmarea de asigurare

Direcția generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România a trecut în anul 1969 la constituirea fondului de asigurare prin microfilmarea celor mai valoroase fonduri și colecții arhivistice pe care le deține.

În prealabil, după un studiu amplu, a stabilit un complex de măsuri menit să asigure realizarea obiectivului propus, întocmind în același timp un plan ce cuprinde ordinea microfilmării fondurilor și colecțiilor arhivistice.

Stabilirea ordinii de microfilmare s-a făcut în funcție de importanța istorică a documentelor, de valoarea lor științifică, de perioada în care au fost create, de starea de păstrare și de frecvența consultării lor la sălile de studiu.

Paralel cu aceste preocupări, laboratoarele de reprografie au fost dotate cu aparatură necesară microfilmării, prelucrării chimice și copierii microfilmelor.

De asemenea, în anul 1971, prin apariția Decretului nr. 472 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România, organizațiile socialiste și celelalte organizații deținătoare ale unor documente de importanță deosebită, care se păstrează permanent, sînt obligate să constituie pentru acestea un fond de asigurare pe bază de microfilme și alte forme de reproducere.

a. Pregătirea documentelor pentru microfilmare

Activitatea de pregătire a documentelor pentru microfilmare este destul de dificilă deoarece, în cei 150 de ani de existență a Arhivelor Statului din țara noastră, fondurile și colecțiile arhivistice au fost, în multe cazuri, preluate fără o evidență clară. La aceasta s-au adăugat războaiele și alte vitregii ale timpului care au făcut ca documentele să nu se mai păstreze în vechile forme de organizare, să fie răvășite, iar multe acte să fie pierdute.

Ca urmare a acestei situații, Direcția generală a Arhivelor Statului a elaborat norme speciale pentru reglementarea în ansamblu a constituirii fondului de asigurare.

Pregătirea documentelor în vederea microfilmării lor are o importanță deosebită, întrucît de această acțiune depinde obținerea unui microfilm utilizabil. Aceasta constă într-o serie de operațiuni reglementate de Normele privind constituirea Fondului de asigurare și de Normele tehnice privind desfășurarea activității în Arhivele Statului și anume: verificarea documentelor dintr-un fond sau colecție arhivistică cu evidențele existente, ordonarea, selecționarea, cotarea, numerotarea fișelor și certificarea unităților arhivistice.

Odată cu pregătirea documentelor, pentru fiecare fond sau colecție arhivistică se alcătuiește un plan metodic de microfilmare, care conține toate indicațiile necesare microfilmării: precizări asupra elementelor de identificare — cota documentelor — felul evidenței, modul în care sînt constituite, arhivate și păstrate documentele, ordinea în care acestea vor fi microfilmate în funcție de semnele de arhivare etc. De asemenea, referiri asupra formatului documentelor, al scrisului, suportului, al modului de validare, existenței miniaturilor, desenelor, fotografiilor etc. Planul metodic este însoțit de lista de corespondență a cotelor documentelor la care au intervenit schimbări de cotă în timpul pregătirii pentru microfilmare și lista cotelor documentelor ce nu au fost găsite la verificarea cu evidențele.

Înainte de microfilmare, documentele se dezinfectează și se desprăfuesc.

Arhiviștii, împreună cu fotografiile, stabilesc, pe baza planului metodic de microfilmare, operațiunile necesare obținerii de microfilme de cea mai bună calitate.

Elaborarea planului metodic de microfilmare a fost dictată de situația, amintită mai înainte, în care se găsesc fondurile și colecțiile din depozi-

tele Arhivelor Statului din Republica Socialistă România și de necesitatea existenței unui îndreptar pentru obținerea de microfilme care să redea imaginea cât mai aproape de originalele care fac parte din Patrimoniul Cultural Național.

b. Microfilmarea documentelor

Microfilmarea de asigurare se realizează în țara noastră conform standardului elaborat în acest sens de Direcția generală a Arhivelor Statului.

Un microfilm pentru fondul de asigurare conține și cadre obligatorii, lizibile cu ochiul liber și anume: miră de control, cota rolei și săgeți indicatoare care marchează începutul și sfârșitul rolei, denumirea și numărul fondului sau colecției, datele extreme ale documentelor și numărul inventarului, cotele unităților arhivistice microfilmate, numărul total de cadre, numele fotografului și data executării rolei.

Documentele se așează toate în același sens, încît, ulterior, citirea pe microfilm la aparat să se facă fără răsturnarea imaginii.

Pe un cadru pot fi reproduse o pagină, două sau mai multe, în funcție de mărimea lor. Cadrele fiecărui microfilm sînt numerotate în totalitate, începîndu-se cu cifra 1.

Pentru fiecare cadru se microfilmează și o riglă gradată, utilă atît cercetătorului cît și fotografului, pentru aprecierea dimensiunii originalului.

Particularitățile documentelor se notează pe cartoane — uneori prin semne convenționale — care se microfilmează odată cu filele respective, ca de exemplu: „pergament“, „document deteriorat“, „adnotări scrise cu creion colorat“, „text greu lizibil“, „numerotarea filei greșită“.

Dacă filele unei unități arhivistice depășesc posibilitățile de microfilmare pe o peliculă în lungime de 30 de metri, se continuă microfilmarea pe role următoare. În asemenea situații, se introduce un cadru în plus față de cele obligatorii, cu indicații de continuare a microfilmării.

Cînd dintr-o unitate arhivistică microfilmată au fost omise documente, au apărut imagini necorespunzătoare ori cînd există sigilii sau documente de format mare, cu miniaturi care impun o atenție specială — cadre pe peliculă color, vederi de ansamblu etc. — se execută o peliculă separată, numită de completare, care poartă aceleași elemente de cotă și este păstrată la un loc cu rola pe care o completează.

Inventarele fondurilor și colecțiilor se

microfilmează pe role separate, primele cadre reproducînd planul metodic de microfilmare.

c. Prelucrarea și controlul calității peliculei

Prelucrarea chimică a peliculei — un factor hotărîtor în obținerea unui microfilm de calitate — constă în operațiunile de revelare, fixare, spălare și uscarea pe peliculei. În laboratoarele Direcției generale a Arhivelor Statului operațiunile menționate se desfășoară în baza unor indicații tehnologice stabilite în scopul conservării și păstrării îndelungate a microfilmului.

După efectuarea prelucrării chimice, microfilmul este verificat de specialiști care fac un control tehnic și arhivistice. Acesta constă în analizarea calităților microfilmului sub aspectul rezistenței, prelucrării chimice, structurii rolei și al corespundenței dintre imagine și documentul original. Totodată, este urmărit modul cum au fost respectate indicațiile din planul metodic de microfilmare.

După obținerea microfilmului negativ primar, înainte ca acesta să fie introdus în Fondul de asigurare se execută două copii: una pozitivă pentru cercetare și una negativă necesară reproducerilor ulterioare.

2. Microfilmul de completare

În țara noastră, microfilmele de completare ocupă un loc însemnat în activitatea Direcției generale a Arhivelor Statului.

Completarea sub această formă a Fondului Arhivistic Național al Republicii Socialiste România cu izvoare externe valoroase, referitoare la istoria țării noastre, se efectuează în mod organizat potrivit unui program vast. Continuînd tradiția de cercetare în arhivele de peste hotare a unor personalități de seamă ale științei și culturii românești, această activitate s-a intensificat începînd din anul 1964, cînd s-au introdus prevederi speciale cu privire la arhive în acordurile guvernamentale încheiate cu alte state, fapt ce a creat posibilități noi de acces pentru cercetări. Astfel, treptat, s-a ajuns la extinderea acțiunilor de depistare într-un număr important de țări, activitate care este în continuă dezvoltare.

Pentru organizarea mai eficientă a acestei acțiuni, Direcția generală a Arhivelor Statului a elaborat, pe baza unei largi documentări, în colaborare cu Academia R. S. România și Academia de Științe Sociale și Politice, „prognoze

privind investigarea arhivelor străine", întocmite pentru fiecare țară în parte, cu specificarea instituțiilor și, respectiv, a fondurilor și colecțiilor ce trebuie avute în vedere la alcătuirea planurilor anuale ale misiunilor de cercetare. Depistările se efectuează respectându-se principiul cercetării complete a fondurilor și colecțiilor stabilite, pentru evitarea unor inutile și repetate reveniri.

Trebuie menționat, totodată, că în cadrul acestor acțiuni se urmărește și depistarea de documente necesare activității de cercetare a institutelor de istorie și de științe sociale, în concordanță cu obiectivele prevăzute în planurile acestora.

În aceeași ordine de idei, se impune continuarea și intensificarea colaborării cu instituțiile care au planificat depistări peste hotare, pentru excluderea paralelismelor în cercetare și microfilmare. Roadele acestei colaborări au început de altfel să se vadă. În acest sens sînt prevederile legislației arhivistice actuale, referitoare la obligativitatea de a se depune spre copiere sau păstrare permanentă, la Direcția generală a Arhivelor Statului, copiile de documente istorice din arhivele altor țări, obținute de persoanele trimise de organizațiile socialiste sau alte organizații pentru studiu sau cercetări peste hotare. Însemnătatea acestor prevederi constă nu numai în posibilitățile ținerii unei evidențe centralizate a microfilmelor de pe documente istorice intrate în țară, dar și în aceea că se realizează un depozit central.

a. Pregătirea acțiunilor de depistare a izvoarelor externe

Este de la sine înțeles că nici o acțiune de depistare nu poate avea loc fără o temeinică pregătire. În cadrul programelor stabilite, fiecare delegat al Direcției generale a Arhivelor Statului, căruia i s-a încredințat o misiune de cercetare, își întocmește un plan propriu, cu obiective precise. În acest scop el trebuie să cunoască în amănunt rezultatele cercetărilor anterioare, pe baza rapoartelor și listelor de comenzi, edificîndu-se asupra microfilmelor intrate în țară, prin studierea instrumentelor de evidență centralizată elaborate de Direcția generală a Arhivelor Statului. Totodată, își completează documentația studiind publicațiile care îi pot procura informații referitoare la izvoarele externe pe care și-a propus să le cerceteze. În pregătirea sa, el trebuie să urmărească dacă au fost editate în țară documente din sursele vizate, și, în caz afirmativ, în ce măsură corespund din punct de vedere arheografic.

La fel ca în oricare activitate, pregătirea își spune cuvîntul nu numai în privința rezultatelor directe, dar și în posibilitatea evitării cu succes a paralelismelor în cercetare, fapt deosebit de important pentru economisirea de timp și scutirea unor cheltuieli inutile.

b. Realizări și perspective

Potrivit programului stabilit, s-au întreprins depistări sistematice în cele mai însemnate arhive, biblioteci și muzee, din mai multe țări, din care menționăm: *Austria* — Haus — Hof — und Staatsarchiv, Kriegsrarchiv Hofkammerarchiv, Biblioteca Națională Austriacă; *R. P. Ungară* — Arhiva Națională din Budapesta, Arhivele din Debrecin; *R. S. F. Iugoslavia* — Arhiva istorică a regiunii autonome Voivodina din Sremski Karlovci, Arhivele din Dubrovnic, Arhiva Serbiei din Belgrad; *Vatican* — Arhivele Secrete Vaticane, Biblioteca Vaticanului; *Italia* — Arhivele Statului din Roma, Torino, Neapole, Florență, Genova, Veneția, Milano, Biblioteca civică din Torino, Biblioteca Universității din Bologna, Biblioteca Ambrozană din Milano; *S.U.A.* — Arhivele Naționale și Biblioteca Congresului din Washington, Biblioteca Publică și Universitatea Columbia din New-York, Institutul Hoover din California; *Anglia* — Public Record Office din Londra, British Museum; *U.R.S.S.* — Arhivele Statului din Moscova, Leningrad, Lvov, Kiev, Chișinău, Biblioteca Saltikov Scedrin din Leningrad; *R. P. Polonă* — Arhivele Statului din Varșovia, Cracovia; *R. D. Germană* — Arhiva Centrală din Potsdam; *R. F. Germania* — Arhivele Federale din Freiburg; *R. P. Bulgaria* — Arhivele Statului din Sofia, Silistra, Biblioteca Națională Chiril și Metodie din Sofia; *Franța* — Arhivele Naționale de la Paris, Arhiva Camerei de comerț din Marsilia, Biblioteca Națională de la Paris; *Turcia* — Arhiva Muzeului Topkapı Sarayı și diverse biblioteci din Istanbul; *Grecia* — Arhivele Statului, Biblioteca Națională, Centrul de cercetare a eienismului feudal și modern din cadrul Academiei, Muzeul de istorie și etnografie din Atena și altele.

Cercetările deosebit de fructuoase au fost făcute și în arhivele unor ministere din Franța, Belgia, Italia, Republica Federală Germania, U.R.S.S., Ungaria.

Cuprinzînd scrisori ale voievozilor români, memorii, proclamații, manifeste, corespondență a unor personalități de seamă, statistici, rapoarte diplomatice și alte documente importante, microfilmelor aduse din străinătate prezintă un interes cert pentru completarea infor-

mațiilor existente privind istoria țării noastre, pe o perioadă îndelungată de timp, sub aspect social, politic și economic.

O acțiune remarcabilă este aceea a microfilmării unor serii complete de documente de interes pentru noi, aflate în arhivele diplomatice ale Angliei, Belgiei, Franței, Italiei, S.U.A. Acestea includ corespondența consulară și actele anexate — printre care studii și memorii — trimise de reprezentanții diplomați ai țărilor respective din Constantinopol, București, Iași, Brăila, Galați etc. Odată cu acestea, trebuie amintite și documentele diplomatice provenite din arhivele ministerelor de externe ale Austro-Ungariei, Turciei și Germaniei.

Microfilmele aduse la Direcția generală a Arhivelor Statului, ca urmare a acțiunilor de investigare a arhivelor de peste hotare, îmbogățesc patrimoniul arhivistic național cu noi izvoare documentare a căror importanță constă nu numai în valoarea documentară intrinsecă a materialelor respective, ci mai cu seamă în aceea că prin întrepătrunderea și completarea reciprocă a știrilor de proveniență externă se conturează mai clar, mai pregnant, momentele și faptele istorice la care se referă.

c. Modalități de obținere a microfilmelor

Majoritatea microfilmelor se obțin pe bază de schimb, la paritate sau contra cost, în conformitate cu prevederile incluse în planurile culturale stabilite în cadrul acordurilor guvernamentale încheiate de țara noastră cu diferite state.

Referitor la comenziile de microfilme, s-a pus adesea întrebarea dacă este recomandabil să se solicite, în cazul seriilor de documente, întreaga serie, deși numai parțial se referă la țara noastră, sau este mai bine să se procedeze selectiv. Problema se pune, desigur, din două puncte de vedere: al interesului informativ și al cheltuielilor. Răspunsul nu poate face abstracție, în consecință, de aceste două aspecte. În primul rând, nu poate fi tăgăduit folosul pe care îl prezintă, pentru interpretarea documentelor, studierea lor în cadrul și conjunctura în care au fost create, deci private în ansamblu. În al doilea rând, costul real al microfilmelor nu poate fi estimat, fără să se țină seama de factorul timp, deci de timpul afectat selecționării, ceea ce în ultimă instanță tot „cost” înseamnă. Și ca răspunsul să fie complet trebuie arătat că în multe țări microfilmarea selectivă este mult

mai costisitoare decât aceea a seriilor întregi. Fără îndoială, în asemenea situații selecționarea nu poate fi rentabilă.

O altă chestiune deseori ridicată este aceea a documentelor publicate. Trebuie sau nu este cazul să fie eliminate din listele de comenzi asemenea documente? Pot oare să fie excluse în totalitate și fără drept de apel documentele publicate în periodice sau chiar în unele ediții? Știm bine cum s-au publicat adesea și ce valoare pot avea atâtea documente transcrie parțial, cu omisiuni sau greșeli. Și știm tot atât de bine că un document important publicat nu înseamnă același lucru comparativ cu un document reprodus pe microfilm. Se recomandă deci discernământ. Oricum, toate documentele deosebit de importante, care nu se află în țară, chiar dacă au fost publicate, trebuie aduse prin mijlocirea unei forme de reproducere, microfilmul fiind de preferat în cele mai multe cazuri.

3. Microfilmarea de substituie

În Republica Socialistă România nu există un act normativ care să reglementeze microfilmarea de substituie. La fel ca în alte țări și la arhiviștii sînt preocupați de soluționarea acestui nou mod de a elimina din depozitele supraîncărcate ale organizațiilor socialiste o parte din materialele arhivistice, înainte de expirarea termenelor de păstrare temporară.

Direcția generală a Arhivelor Statului consideră că datorită tehnicii microfilmării pot fi eliminate anumite acte cu valoare redusă. În acest sens s-a dat acordul referitor la microfilmarea de substituie propusă de Casa de Economii și Consemnațiuni pentru documentele care stau la baza operațiunilor contabile. După microfilmare, actele respective sînt eliminate înainte de expirarea termenelor de păstrare.

V. EVIDENȚA MICROFILMELOR

Microfilmul, odată intrat în posesia arhivistului, este tratat ca orice material de arhivă.

În scopul unei bune organizări a întregii microfilmotecă, încă de la început, se cuvin a fi temeinic rezolvate problemele de ordonare, de evidență, de păstrare și de folosire a microfilmelor. Sistemul de evidență ales trebuie să permită o privire de ansamblu asupra tuturor microfilmelor existente în microfilmotecă și, în plus, să se poată stabili ușor și cu precizie documentele pe

care le reproduc. O evidență corectă are ca imediată consecință o orînduire corectă a rolurilor în depozit, pentru a putea fi ușor găsite.

1. Instrumente de evidență și de informare științifică

Pentru microfilmele care reproduc documentele din depozitele proprii este utilă o evidență primară, simplă : un tabel de concordanță a cotelor documentelor dintr-un fond sau colecție cu cotele rolurilor respective.

Arhivele de peste hotare, luate în ansamblu, au creat pentru microfilmele ce posedă o multitudine de forme de evidență : cataloage, fișiere, cartoteci, ghiduri, repertorii, ediții de documente, indici, inventare. O parte din acestea sînt tipărite. Unele țări preferă cataloage, altele dau prioritate ghidurilor. Nu puține Arhive sînt adevărate fișiere.

În Franța, pentru a se face cunoscut stadiul de microfilmare la Arhivele Naționale și departamentale, au fost publicate mai multe cataloage, încă din anul 1951. În concepția arhiviștilor francezi, cataloagele pentru microfilme pot fi alcătuite fie numai pentru o categorie — de exemplu pentru microfilmele de asigurare — fie un catalog general, de ansamblu, pe o întreagă microfilmotecă, de exemplu pentru toate microfilmele de la Arhivele Naționale din Paris sau pentru toate microfilmele aflate la Arhivele departamentale.

Catalogul general este compus din trei părți : catalogul propriu-zis, redactat în ordinea cotelor microfilmate ; tabelul de concordanță, indicîndu-se proveniența tuturor documentelor microfilmate și indicele general. Prima parte, care este cea mai dezvoltată, conține separat, pentru fiecare microfilm, mai multe elemente : cota dată de microfilmotecă, denumirea fondului sau a colecției documentelor microfilmate, lungimea peliculei, o scurtă prezentare sau descriere a fondului (sau a documentului) microfilmă, datele extreme ale documentelor, proveniența, instrumentele de lucru, numele celui care le-a alcătuit, modul de cercetare (liber sau cu aprobare specială), un tabel sumar cu cota microfilmului corelată cu cotele documentelor și data intrării în microfilmotecă.

Catalogarea sub formă de fișiere a fondurilor microfilmate este folosită pe scară largă de deținătorii de microfilme. Se elaborează fișiere, ținute la zi, clasate pe cotele documentelor și, separat, un fișier ordonat după cota rolurilor. Pentru ușurința consultării microfilmelor, unele instituții de arhive elaborează

borează fișiere alfabetic, tematic, analitic etc.

Pentru a întreprinde cercetări în zecile de milioane de cadre de microfilm deținute de Societatea genealogică mormonă din Statele Unite, salariați specializați întocmesc fișiere toponimice, onomastice și cronologice, care cresc anual cu peste 2.000.000 de fișe. În sările de studiu cercetează microfilme zilnic sute de persoane la aparatele de citit, documentele microfilmate fiind regăsite de stare civilă din lumea întreagă, inițiativa microfilmării datînd din anul 1937.

Arhivele poloneze tipăresc catalogul microfilmelor și fotocopiile ce posedă. Este o prezentare a documentelor arhivistice aflate peste hotare, referitoare la istoria Poloniei și care au fost obținute sub formă de microfilm. Informațiile din catalog sînt sistematizate pe țările de la care provin microfilmele și pe arhivele deținătoare. Pentru fiecare document sau grup de documente se arată cota exactă, conținutul pe scurt, datele extreme, precizîndu-se arhiva din Polonia unde se găsește microfilmul, precum și numărul de cadre. În afară de aceste date, catalogul mai conține și o listă bibliografică de inventare arhivistice, ghiduri, articole din periodice etc., în care sînt cuprinse referiri la documentele incluse în catalog.

Indiferent de locul unde se găsesc documentele originale microfilmate, Arhivele Canadei întocmesc, ca instrumente de evidență și cercetare, cataloage ale fondurilor microfilmate și fișiere toponimice cu conținutul fiecărei role.

Dintre instrumentele de informare științifică elaborate de Arhive pentru microfilme fac parte și repertoriile. Ele se întocmesc pe țări. În cadrul fiecărei Arhive deținătoare se desfășoară fondurile cu subdiviziunile lor ; se indică apoi cotele unităților arhivistice, cu anii extremi și conținutul lor, numărul rolurilor în care se găsesc materialele respective și cadrele între care sînt cuprinse, cu menționarea fișelor. Repertoriile se încheie cu tabelele de materii dezvoltate.

2. Evidența microfilmelor la Direcția generală a Arhivelor Statului

Microfilmele existente în microfilmoteca Direcției generale a Arhivelor Statului sînt grupate în cele două mari categorii de păstrare ca atare : microfilmele de asigurare, care reproduc documente existente în depozitele Arhivelor Statului din toată țara (fondul intern) și microfilmele de completare, primite din străinătate (fondul extern).

Rola este considerată ca unitate de păstrare a microfilmelor, iar cadrul ca unitate de evidență cantitativă. Fiecare rolă primește o cotă.

Pentru o bună organizare a microfilmotecii au fost stabilite coduri. La fondul intern, fiecăruia deținător de documente microfilmate i s-a atribuit câte un cod (de exemplu: 1—Direcția Arhivelor Centrale; 3—Filiala Alba; 24—Filiala Iași; 41—Filiala Vrancea). La fondul extern, rolele fiind constituite în colecții pe țări, s-a stabilit fiecărei țări, de asemenea, un cod (de exemplu: R. S. Cehoslovacă — 003; R. P. Bulgaria — 005; Franța — 012; Grecia — 019).

Pentru microfilmele de asigurare, numerotarea rolelor se face pentru fiecare fond sau colecție separat, începându-se cu cifra 1 dată primei role și continuându-se, în ordinea crescândă, până la terminarea întregului fond, indiferent de anul executării rolelor. Cota rolei este alcătuită din cifre, despărțite prin linii, care indică: codul deținătorului; numărul fondului sau colecției arhivistice luat din Registrul general de arhivă; anul executării microfilmului (ultimele 2 cifre) și numărul de ordine dat rolei. De exemplu: 1—33—70—12 semnifică rola a 12-a din fondul Mitropolia Țării Românești, aflat la Direcția Arhivelor Centrale și executată în anul 1970.

La microfilmele de completare, rolele primesc numere de ordine, începând cu numărul 1 în cadrul fiecărei colecții pe țări. Cota unei role este formată din codul țării respective, anul în care s-a primit rola și numărul de ordine al acesteia. De exemplu: rola 184 din Colecția Franța, primită în anul 1976, are cota 012—76—184.

Orice rolă intrată în microfilmotecă, indiferent de proveniența ei, este înscrisă într-un instrument de bază, numit Registrul general de evidență a microfilmelor. În coloanele lui, pentru fiecare rolă, se fac mențiuni referitoare la data luării în evidență, deținătorul documentelor microfilmate, succinte elemente de cotă, numărul de cadre și cota rolei.

Sistemul de cotare a microfilmelor la Direcția generală a Arhivelor Statului face posibilă ordonarea și păstrarea lor în mod organizat și, în același timp, ținerea evidenței rolelor în cadrul celor două categorii: microfilmele de asigurare și cele de completare.

a. Evidența centralizată a microfilmelor de asigurare

196 Fondurile și colecțiile arhivistice deținute de Arhivele Statului din Repu-

blica Socialistă România, în totalitatea lor, intră mai devreme sau mai târziu în vasta și atît de actuala acțiune arhivistică a constituirii fondului de asigurare pe microfilm.

Evidența microfilmelor se ține centralizat la Direcția generală a Arhivelor Statului pentru fondul de asigurare din toată țara.

Rolele se înscriu în Registrul general de evidență a microfilmelor, așa cum s-a arătat mai înainte.

Pentru a se cunoaște în orice moment stadiul microfilmării documentelor din fondurile și colecțiile deținute de Direcția Arhivelor Centrale și de filiale, s-a elaborat cartoteca conținând fișele pentru microfilmele din fondul de asigurare. Prin aceste fișe se face corelarea dintre documente și microfilm. Ele conțin, pentru fiecare rolă în parte, cotele documentelor microfilmate, alături de cota rolei, numărul total de cadre, precum și trimiterea la fila (filele) din inventarul documentelor respective.

Cartoteca se îmbogățește mereu cu noi fișe, pe măsura microfilmării altor fonduri sau colecții.

În instrumentele de evidență ale documentelor microfilmate, înainte de reproducerea lor pe peliculă, se stabilește legătura dintre cotele rolelor realizate și cele ale documentelor.

Aceste corelări efectuate în fișele din cartotecă și în instrumentele de evidență dau posibilitatea reconstituirii fondurilor și colecțiilor arhivistice, în cazul unor pierderi sau dezorganizări atît în arhive cît și în microfilmotecă.

Prin consultarea la Direcția generală a Arhivelor Statului a rolelor care reproduc inventare, precum și a acestei cartoteci, care se ține la zi, este posibilă cercetarea pe microfilm a documentelor ale căror originale se găsesc în altă localitate, înlesnindu-se în acest mod activitatea de informare.

b. Evidența centralizată a microfilmelor de completare

Conținutul rolelor de completare este reflectat în instrumentele de evidență, elaborate după necesități, în care documentele microfilmate sînt incluse cu indicarea propriilor lor cote și, totodată, a rolelor unde se află și a cadrelor respective.

Evidența microfilmelor prezintă o triplă importanță care constă în cunoașterea existentului, pregătirea completărilor în perspectivă, în cadrul programului de microfilmare, și înlesnirea unei cît mai vaste valorificări.

De la sine înțeles sînt, în această privință, foloasele pe care le aduce, cu atît mai mult, evidența centralizată a

microfilmelor cu caracter istoric-documentar, intrate pe diferite căi în țară și aflate în posesia altor instituții sau persoane.

În primul rând, orice intrare sau depunere este înscrisă în Registrul general de evidență a microfilmelor, amintit mai înainte.

Acestui instrument de bază îi urmează alte instrumente de evidență, punându-se accentul pe părțile componente ale rolurilor, cu referiri la problemele reflectate de documentele pe care le conțin. Din această categorie fac parte fișele de rolă și inventarele.

Fișa de rolă, definită de însăși denumirea ei, se întocmește pentru fiecare unitate de păstrare în parte, deci pentru fiecare rolă, reprezentând-o în mod sintetic. Astfel, ea conține următoarele elemente: țara, cota rolei, numărul total al cadrelor, proveniența (instituția de la care provin izvoarele documentare), fondul și cotele documentelor, datele extreme, conținutul pe scurt, limbi în care sînt scrise documentele.

În cazul cînd sînt mai multe fonduri, pentru fiecare fond se trec separat elementele de cotă, datele extreme, conținutul și cadrele între care sînt cuprinse. La fel se procedează și atunci cînd se prezintă mai multe volume sau dosare din cadrul unui fond.

Fișele se păstrează în fișiere pe țări, în ordinea numerică a rolurilor.

Efectuate imediat după primirea microfilmelor, fișele de rolă oferă o privire generală asupra microfilmelor intrate, încă înainte de elaborarea inventarelor.

Inventarele se alcătuiesc pe țări, ținîndu-se seama de specificul microfilmelor, în cadrul acestora pe role, cu respectarea regulilor de întocmire a inventarelor pentru documentele scrise și păstrate sub această formă. La inventare se întocmesc și indici generali.

În vederea valorificării microfilmelor, se trimite unor filiale ale Arhivelor Statului cite un exemplar al inventarelor care conțin informații privind istoria regiunii respective.

Ghidurile, instrumente de informare științifică deosebit de utile, conțin informații privind colecții de microfilme alcătuite pe țări. Prezentarea se face pe instituții și fonduri, respectîndu-se forma de organizare din arhivele deținătoare. Elementele care se au în vedere la întocmirea ghidurilor sînt următoarele: țara și codul stabilit de Direcția generală a Arhivelor Statului; denumirea instituției (arhivei etc.); denumirea fondului, colecției și cota documentelor din arhiva deținătoare; anii extremi; conținutul documentelor; cota microfilmelor la Direcția generală a Arhivelor Statului; instrumentele de

evidență (nr. inventarului). Denumirile instituțiilor, ale arhivelor, fondurilor și colecțiilor sînt redată în forma lor originală și în traducere, între paranteze. Conținutul documentelor este prezentat succint, urmărindu-se orientarea cercetătorilor prin informații cu caracter general.

VI. FOLOSIREA MICROFILMELOR

Microfilmul slujește pe deplin misiunii și țelurilor pe care le au arhivele: să adune, să păstreze și să dea în cercetare cît mai multe valori din patrimoniul arhivistic.

Începuturile microfilmării în arhive în țările Europei au coincis cu declanșarea celui de-al doilea război mondial. De aceea, microfilmarea a fost privită, atunci, mai mult prin prisma securității, a asigurării. Păstrînd acest rol, treptat, importanța microfilmării ca mijloc de acces la documentele arhivistice a crescut fără încetare. În 1978, la a XVIII-a Conferință a Mesei rotunde a Arhivelor de la Nairobi, enunțîndu-se normele ce trebuie respectate la înființarea și organizarea instituțiilor de arhive, se atrăgea atenția că orice depozit organizat rațional va trebui să prevadă și o sală de consultare a microfilmelor. Toț cu acea ocazie, s-a subliniat necesitatea asocierii planurilor de microfilmare în scopul asigurării cu cele de dare în folosință a microfilmelor.

Documentul original dat în cercetare în repetele rînduri pentru studiere se deteriorează. În plus, împrumuturile de documente, chiar cînd se iau măsuri de precauție, pot duce la rătăcirea sau pierderea definitivă a unor piese prețioase.

În majoritatea țărilor unde microfilmarea și-a găsit un loc binemeritat în arhive, originalul rămîne în depozit, iar în locul lui, la sală, cercetătorul primește microfilmul.

Pe lângă foloasele mari aduse de microfilm, analizînd obiectiv, se pot desprinde și unele dezavantaje. Examinarea grafiei, a particularităților paleografice, a miniaturilor, a sigiliilor unui document feudal nu se poate face în bune condițiuni pe microfilm și nici analiza din punct de vedere al criticii diplomatice (structura suportului, cerneala, culorile, filigranul și alte amănunte). Microfilmul nu va înlocui niciodată complet documentul original. Microfilmul nu poate fi studiat ca atare făcînd necesară procurarea unui aparat de citit. Unele tipuri de peliculă, pe care se reproduc documentele, nu rezistă timpului.

La acestea se adaugă și cheltuielile ce se fac pentru microfilmare, precum

și riscurile de imperfecțiune în execuție: luări de imagini defectuoase, dificultăți în descifrarea unor fragmente de file indoite sau mototolite, omisiuni de pagini.

Cu toate acestea, este recunoscut faptul că microfilmul prelungește viața documentului original: deteriorările cauzate de frecvența folosire a lui impun măsuri de restaurare, uneori costisitoare, care pot fi evitate prin darea în folosire a microfilmului.

1. Sala de studiu pentru microfilme

Arhivele de pretutindeni, așa cum s-a mai relatat, își organizează microfilmotecii, amenajează săli de studiu speciale pentru microfilme. În unele țări, asemenea înfăptuiri datează dinaintea anului 1950.

La început, arhiviștii au avut de înfruntat protestele cercetătorilor care, așa cum este firesc, acceptau bucuroși microfilmele atunci când originalul era păstrat în alt loc. Trecând timpul însă, prejudiciile au fost învinse. Imprietenia cu noul determină micșorarea din ce în ce a numărului celor care opun rezistență.

Unii cercetători chiar preferă să ruleze microfilmele la aparate, în loc să consulte dosare voluminoase, ziare sau planuri și proiecte desenate pe hirtie de calc, care se rup ușor la fiecare cercetare. În general, pentru documentele din perioada contemporană, cercetătorii țin mai puțin rigid la original. În cazuri speciale, când textul necesită o emendație sau pentru studii de diplomatică, se aprobă totuși consultarea originalului în locul microfilmului.

În principiu, materialele documentare de arhivă sînt unice și legate de un anumit loc de păstrare. Cel care dorește să le utilizeze pentru studii, publicații etc. ar trebui în mod obligatoriu să se deplaseze la arhiva respectivă. Așa au făcut miile de cercetători, de-a lungul timpului, pasionați ai filelor îngălbenite păstrate în arhive. Gheorghe Șincai pentru „Ironică românilor și a mai multor neamuri” a studiat mii de manuscrise, timp de 34 de ani, în arhivele și bibliotecile Vienei, Romei și Budapestei.

Astăzi, însă, cercetătorul poate primi, la cerere, microfilme care reproduc documentele ce-l interesează, la un preț mult mai scăzut decît cel pentru copii de mină, dactilografiate sau fotocopii. În evul mediu, prețul copierii unei cărți era atît de ridicat, încît uneori echivala cu valoarea unei moșii.

În fapt, cercetătorii pot beneficia de microfilmoteca unei arhive în trei feluri: studiază microfilmele la sala de studiu; vin să facă numai cercetări sumare, urmînd să solicite copii ale

microfilmelor ce îi interesează; și, în sfîrșit, nu se deplasează, mîrginindu-se să consulte instrumentele de evidență tipărite și să comande microfilmele prin corespondență.

La întrunirile arhivistice internaționale, unii participanți au afirmat că, datorită microfilmării, cercetătorii din alte localități, dar mai ales din străinătate, vin la Arhive pentru scurt timp sau nu vin deloc, preferînd comenzile de microfilme.

Un exemplu poate fi grăitor: se relatează că o copistă, timp de 54 de ani între 1890 și 1944, a transcris la Arhivele Suediei, pentru Arhivele de Stat din Finlanda, acte interesînd istoria finlandeză dintre anii 1561 și 1748. Aceleași documente, în 1958, au fost microfilmate în decurs de cîteva luni.

Sălile de studiu în care se consultă microfilmele sînt dotate cu aparate de citit speciale care măresc imaginea de pe microfilm, proiectînd-o pe un ecran luminat, la dimensiuni care fac textul lizibil cu ochiul liber. Microfilmul se înfășoară pe 2 bobine, de obicei confecționate din material plastic, montate pe un dispozitiv special denumit car de citit, care permite cu ușurință rularea și derularea microfilmului. Tehnicienii specializați, pentru o bună funcționare, revizuiesc periodic aceste aparate.

Cercetătorii care folosesc aparatele sînt îndrumați de către custodele sălii asupra minuirii cu grijă a microfilmului, pentru a se evita deteriorarea lui.

După restituire, custodele efectuează un control al rolei, pentru a constata și a semnaliza eventuale rupturi, zgîrieturi, rulări inverse, semne din hirtie etc.

Unele arhive și biblioteci mari posedă la sălile de studiu și aparate de citire-reproducere care permit, odată cu lectura pe ecran a unui cadru, printr-o manevrare simplă, să se obțină o copie pe hirtie a documentului respectiv, în mai puțin de un minut. Alte aparate de copiat pot reproduce în totalitate imaginile de pe microfilm pe un rulou din hirtie specială.

Există, de asemenea, aparate de citit portative de mai mici dimensiuni, folosite mai ales de cercetători individuali, precum și aparate care proiectează imaginea pe un ecran mare.

2. Darea în cercetare a microfilmelor la Direcția generală a Arhivelor Statului

Se dau spre cercetare copiile pozitive, executate în laboratorul de microfilmare de la Direcția generală a Arhivelor Statului, care au aceleași elemente de cotă ca negativul primar.

În situațiile în care cercetătorii, în urma studierii microfilmelor, elaborează lucrări publicabile, este necesar ca în aparatul științific să indice, pe lângă cota documentului original, și elementele de cotă ale rolei în care este produs documentul respectiv.

Generalizarea metodei de microfilmare — rod al perfecționării necotizate a tehnicii reprografiei — a facilitat mult schimbul de valori culturale și a deschis mai larg porțile arhivelor pentru cercetarea tezaurului documentar.

VII. Păstrarea microfilmelor

Microfilmul, prin natura sa, fiind mai sensibil decât hirtia, este mult mai susceptibil deteriorării dacă nu este prelucrat cu grijă în laborator și nu îi sînt create condiții corespunzătoare de păstrare.

Unanimi în păreri, arhiviștii de pretutindeni iau toate măsurile de precauție pentru evitarea degradării peliculei, observîndu-se chiar, în prezent, o atenție mai mare acordată conservării și depozitării acestora, comparativ cu cea pentru arhivele clasice.

Negativul de generația întâi — fondul de asigurare — așa cum s-a mai spus, are valoare asemănătoare cu cea a documentului original. De aceea, prima preocupare este strămutarea întregului fond de asigurare cît mai departe posibil de documentele originale și de copiile pozitive. Această măsură este justificată pentru simplul fapt că unul și același accident ar putea să le distrugă dintr-o dată și pe unele și pe celelalte.

Subiect de discuții la unele consfătuiri internaționale, localul pentru depozitarea microfilmelor are o importanță primordială. La amplasarea, proiectarea și construirea lui este necesară o colaborare permanentă între arhiviști, arhitecți și ingineri. Printre altele, se ține seamă, cum este și firesc, de sporierea ulterioară a numărului de microfilme. Arhivele, transpunînd pe peliculă tezaurul documentar ce-l au în păstrare, îmbogățesc permanent fondul de asigurare cu noi microfilme. În plus, în prezent, instituțiile și întreprinderile au trecut la microfilmarea documentelor create în activitatea curentă, urmînd ca o mare parte din microfilme să fie preluate de Arhivele naționale sau de stat. Această acțiune duce, în mod firesc, la mărirea volumului de role ce urmează a fi păstrate în depozitele destinate fondului de asigurare.

La fel ca pentru localurile care adăpostesc documente arhivistice, o grijă deosebită se acordă pentru a se evita

pe cît posibil distrugerile de microfilme datorate unor calamități naturale. Climatizarea în depozite se realizează prin aparate care întrețin o temperatură de 15°—20°C și o umiditate relativă a aerului de 40%—50%. Temperatura și starea higrometrică sînt controlate periodic cu aparate speciale, notîndu-se într-un registru de depozit. În prezent, un depozit care să corespundă acestor condiții ideale este rar pus la dispoziția arhiviștilor. În unele țări, Arhivele au fost nevoite să facă amenajări ale unor spații care anterior fuseseră utilizate în alte scopuri decît pentru conservarea de microfilme. Aceste improvizări, cu titlu deseori de provizorat, dăunează peliculei, cînd nu este posibil să se ia măsurile ce se cer. Se fac eforturi pentru a se asigura condiții împotriva fluctuațiilor puternice, atît de temperatură, cît și de umiditate, precum și împotriva impurităților din aer. Se evită depozitarea la subsol sau la etajele superioare, unde sînt extreme de căldură și frig. Un aparat de dezumezit poate deveni în anumite situații de neprețuit.

O umiditate crescută poate avea ca rezultat o dezvoltare mai rapidă pe peliculă a mucegaiului și ciupercilor decît pe hirtie. La documente, mucegaiul nu are efect negativ asupra scrisului, ele putînd fi totuși citite, pe cînd la un cadru de microfilm, apariția mucegaiului face ilizibil textul.

În Statele Unite, Societatea de genealogie a bisericii mormone din Salt Lake City — Utah, pentru voluminoasa microfilmotecă pe care o posedă, a construit între anii 1961—1965, într-un munte de granit, un depozit antiatomic pe o suprafață de 6.000 m.p. Grosimea pereților de granit este de 210 m. Există șase depozite, cu trei uși (două de cite 6—8 tone și una de 13 tone). Într-un depozit încap 885.400 role (fiecare de 30 m lungime). Temperatura în depozit este constantă de 14°—15°, umiditatea de 40—50%. Prin sistemul de ventilație se asigură și filtrarea radioactivității aerului. În spatele depozitului există un bazin care colectează riurile din munte. Alături de depozit este un laborator foto și camere pentru funcționari.

Arhivele Naționale din Franța, de asemenea, la Espeyran au construit un depozit central de microfilme, cu o capacitate pentru 12 milioane metri de peliculă, ce întrunește toate condițiile recomandate în prezent pentru conservarea în condiții optime a exemplarului de generația întâia. Laboratoarele bine amenajate copiază microfilme și fac, totodată, operațiuni pentru întregul fond de microfilme existent în toată Franța.

O grijă deosebită se acordă arhivării microfilmelor de asigurare.

Rafturile, în special cele din metal, protejate anticorrosiv, permit așezarea cutiilor cu microfilme orizontal, suprapuse unele peste altele.

Cutiile în care se introduc microfilmele negative originale sînt confecționate din aluminiu sau alt metal. Sînt țări care preferă cutii de carton.

Înainte de introducerea în cutii, de pe microfilme sînt înlăturate orice fel de impurități. În interiorul cutiei nu se introduc materiale străine de peliculă.

Microfilmele pozitive se păstrează rulate pe bobine, introduse în cutii din material plastic (polistiren), în dulapuri sau încăperi în apropierea sălii de studiu.

În Republica Socialistă România, microfilmele ce constituie fondul de asigurare sînt arhivate, păstrate și conservate conform unui STAS care reglementează aceste activități.

După depozitarea microfilmelor și stabilirea condițiilor de conservare și păstrare, periodic se face un control. Acesta se efectuează la intervale mai mari sau mai mici, de la caz la caz, urmărindu-se atît starea materialelor de protecție cît și pelicula: apariția unor pete de mucegai, decolorări, estompări, ondulări ș.a. Ori de cîte ori este necesar, se execută o copie de pe microfilmele deteriorate.

Unii arhiviști consideră că efectuarea controlului este complicată și costisitoare. Făcîndu-se la intervale prea mari, se ajunge uneori la rezultate nedorite. Este drept că nu întotdeauna este posibil să se deschidă fiecare cutie sau să se deruleze toate rolele. Totuși, aceste controale sînt foarte utile. Unele țări au înființat și laboratoare alăturate depozitului microfilmelor de asigurare, dotate cu aparatura necesară întreținerii microfilmelor.

INTERVIU CU PARTICIPANȚII LA INSTRUIREA RESPONSABILILOR DE ARHIVĂ DE LA ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE CENTRALE

În cadrul acțiunii de îndrumare și control a activității arhivistice desfășurate de organizațiile socialiste, Direcția generală a Arhivelor Statului și-a propus să contribuie la perfecționarea pregătirii profesionale a personalului care răspunde de munca de arhivă. În zilele de 12—14 martie Serviciul de metodologie și control din DGAS a organizat un curs de reciclare a arhivarilor de la ministerele și instituțiile centrale din București. La închiderea cursului, redacția noastră a adresat unor participanți la reciclare câteva întrebări legate de conținutul și utilitatea expunerilor prezentate pe parcursul celor trei zile.

Interlocutorii noștri sînt: Maria Bulugea — șef de arhivă la UCECOM; Vasile Ardelean — insp. documente secrete la Comitetul pentru problemele consiliilor populare; Valeriu Trancea — șef de arhivă la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei; Cristiana Vasiliu — arhivar principal la Ministerul Industriei Chimice; Ion Dascălu — funcționar principal la Banca de Investiții.

1. Pregătirea profesională întemeiată pe cunoașterea legislației arhivistice reprezintă pentru dumneavoastră o preocupare permanentă. Sînt aceste cursuri binevenite pentru problemele cu care vă confrunțați în organizarea și conservarea arhivelor de care răspundeți?

MARIA BULUGEA: Lucrez ca șefă de arhivă la UCECOM de peste 26 de ani. Începutul, ca orice început, nu a fost deloc ușor: arhiva era dezorganizată, iar eu nu aveam nici un fel de cunoștințe în acest domeniu. Cursurile organizate de DGAS mi-au fost de un real folos căci prin ele am putut pătrunde adînc în problemele arhivistice, am înțeles mai bine felul în care trebuie dusă munca de arhivă, care sînt sarcinile și atribuțiunile ce-mi revin, ce prevede legislația arhivistică în vigoare. Cît privește cursul de față, acesta, ca și cele precedente, a fost un bun prilej de îmbogățire a cunoștințelor noastre și de clarificare a unor probleme cu care ne confruntăm în mun-

ca de zi cu zi.

VASILIE ARDELEAN: Ținînd seama că lucrez într-un organ de partid și de stat, ridicarea permanentă a nivelului meu profesional, bazată pe cunoașterea temeinică și aplicarea întocmai a legislației arhivistice, reprezintă pentru mine o preocupare constantă. În acest sens, cursul pe care tocmai l-am încheiat a fost binevenit pentru aprofundarea unor aspecte esențiale ale muncii arhivistice pe care o desfășurăm.

VALERIU TRANCEA: Consider organizarea acestor cursuri ca fiind deosebit de utilă nu numai pentru perfecționarea activității noastre ci și pentru că ne-a oferit un cadru favorabil schimbului de experiență și de informații.

CRISTIANA VASILIU: Avînd ca punct de plecare prevederile Decretului 472/1971 republicat în decembrie 1974, cursurile de pregătire și perfecționare organizate de DGAS în perioada 12—14 martie au contribuit la ridicarea nivelului nostru de cunoștințe și, totodată, au clarificat o serie de aspecte ale activității noastre de conservare și prelucrare a materialelor documentare de care răspundem.

ION DASCALU — În decursul celor 21 de ani de muncă arhivistică desfășurată la Banca de Investiții, pregătirea profesională întemeiată pe cunoașterea istoricului și specificului Băncii, a legislației arhivistice, a stat mereu în centrul atenției mele. De un mare folos mi-au fost actele normative, publicațiile editate de Arhivele Statului, precum și instructajele periodice organizate de DGAS.

Referitor la aceste instructaje, le consider a fi utile ele constituind un mijloc important pentru realizarea schimbului de experiență între unitățile socialiste creatoare de arhivă și pentru actualizarea cunoștințelor cu ajutorul expunerilor teoretice și al îndrumărilor practice privind organizarea și conservarea documentelor.

2. Ce probleme mai deosebite ați desprins pentru perfecționarea activității dumneavoastră viitoare?

MARIA BULUGEA : După părerea mea, toate subiectele expuse și dezbătute au fost importante. Mai deosebită mi s-a părut a fi, totuși, problema refacerii indicatorului în funcție de reducerea unor termene de păstrare și, legată de aceasta, întocmirea nomenclatoarelor.

VASILIE ARDELEAN : Din mulțimea problemelor discutate, am reținut în mod deosebit : necesitatea întocmirii corecte a instrumentelor de lucru — indicatorul termenelor de păstrare și nomenclatorul — pentru a putea răspunde eficient cerințelor actuale și de perspectivă ale muncii de arhivă ; rolul, modul de lucru și răspunderea pe care o au comisiile de selecționare ; importanța care trebuie acordată întocmirii inventarului și, mai ales, rubricii „Conținutul pe scurt al dosarului” care trebuie să ofere datele necesare aprecierii corecte a valorii documentar-istorice a dosarului respectiv.

VALERIU TRANCEA : Aș începe prin a sublinia că în timpul acestor cursuri mi s-a clarificat rolul deosebit care îi revine arhivarului în sprijinirea activității de cercetare științifică în diferite domenii (economic, istoric etc.). De asemenea, m-au interesat aspecte ale activității de primire a documentelor de la compartimente la arhiva generală a instituțiilor, de păstrare, inventariere și selecționare a lor. De un real interes mi s-a părut și discuția referitoare la perseverența cu care șefii de arhive din instituțiile centrale trebuie să pledeze pentru cauza aprecierii la valoarea sa reală a locului pe care îl ocupă arhiva în activitatea de zi cu zi.

CRISTIANA VASILIU : Am reținut probleme legate de : păstrarea documentelor în condiții corespunzătoare, menite a le feri de degradare sau distrugere ; organizarea documentelor la raft pe compartimente de muncă, iar în cadrul acestora pe ani și pe termene de păstrare ; respectarea decretului și a celorlalte acte normative referitoare la consultarea documentelor de către alte organizații socialiste ; metode de selecționare a materialului documentar ; eliberarea certificatelor de vechime în muncă, și așa mai departe.

ION DASCĂLU : Desigur că sint cîteva aspecte care mi s-au părut mai deosebite și pe care le voi urmări în munca mea viitoare : cunoașterea „la zi” a legislației arhivistice referitoare la activitatea de organizare, evidență, selecționare, păstrare și conservare a documentelor ; necesitatea selecționării periodice a documentelor în funcție de expirarea termenelor de păstrare ; revizuirea termenelor de păstrare prevăzute în actualul indicator (chiar și

în cazul anumitor categorii de documente care în prezent au termen de păstrare permanent) și înaintarea unor propuneri de reducere a acestor termene la DGAS ; organizarea unor instructaje periodice, în cadrul instituției, cu responsabili arhivei curente pe compartimente de muncă, în vederea pregătirii și predării la timp a documentelor create în fiecare an.

3. Știm că în instituția dumneavoastră s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii de arhivă. Vă rugăm să ne spuneți în ce stadiu vă aflați cu organizarea, inventarierea și selecționarea arhivei dumneavoastră ?

MARIA BULUGEA : Arhiva instituției noastre numără 9 fonduri — circa 1 000 m.l. — dintre care 8 sînt fonduri închise iar unul, cel al UCECOM-ului propriu-zis, este fond deschis. Întreaga cantitate de arhivă este organizată, inventariată și selecționată. Anual se face selecționarea documentelor al căror termen de păstrare a expirat astfel încît, practic, nu avem în arhiva noastră materiale cu termen de păstrare depășit. Conducerea instituției noastre ne sprijină în permanență, acordînd importanța cuvenită arhivei și muncii arhivistice. Dispunem de un spațiu de depozitare corespunzător normelor tehnice, situat la parter, uscat, ferit de inundații și cu posibilități de aerisire directă.

VALERIU TRANCEA : Organizarea arhivei ministerului în care lucrez este, după părerea mea, satisfăcătoare. Astfel, inventarierea documentelor este adusă aproape la zi. Spun aproape, deoarece, zilnic, se mai ivesc și alte sarcini profesionale sau obștești care întrerup cîteodată procesul de lucru în arhivă. Cît privește selecționarea arhivei, am căutat de la bun început ca în componența comisiei de selecționare să intre oameni competenți, cu o bună pregătire profesională, interesați de munca arhivistică, care să reprezinte fiecare direcție sau compartiment special, astfel încît să poată asigura o selecționare corectă a documentelor. În prezent sînt pregătite pentru a fi selecționate documentele ale căror termene de păstrare au expirat în anul 1980. Inventarierea și selecționarea documentelor fostului Institut Geologic al României merge ceva mai greu din cauza importanței lor istorice deosebite. Citirea lor este atît de pasionantă încît mă fură și, fără să vreau, le parcurg rînd cu rînd, cu mare atenție, pentru a le putea așeza la locul ce li se cuvine.

VASILIE ARDELEAN : În urma măsurilor luate pentru îmbunătățirea activității noastre, la ora actuală arhiva este triată, îndosariată, fișată, inven-

tariată (în stadiul de finalizare). În cursul anului 1980, în urma operațiunilor de triere și selecționare, cu aprobarea DGAS am înlăturat ca nefolositoare sau cu termene de păstrare depășite documente însumând 24 m.l.

CRISTIANA VASILIU: Într-adevăr, ministerul nostru s-a preocupat de buna organizare a unui depozit de arhivă, centralizând materialele arhivistice pe care le avea dispersate în trei depozite. Actualul loc de păstrare a documentelor se află la suprafață, ferit de umiditate, de inundații sau incendii.

În prezent, sînt inventariate pe termene de păstrare materialele create în perioada 1917—1980, cu excepția celor provenite de la direcțiile desființate și care sînt inventariate pe termene de păstrare pentru perioada 1966—1969.

ION DASCĂLU: La Banca de Investiții, arhiva este păstrată în depozite bine amenajate care nu permit degradarea, distrugerea sau sustragerea documentelor.

Aceste documente sînt organizate pe fonduri, în interiorul fiecărui fond pe ani, iar în cuprinsul fiecărui an pe părți structurale — conform schemei de organizare a instituției; apoi sînt organizate în ordinea numerelor de inventar, pe termene de păstrare, începînd cu cele de păstrare permanentă. În vederea unei mai mari operativități în folosirea documentelor care sînt frecvent solicitate, s-au luat măsuri pentru organizarea separată de restul documentelor a dosarelor cu acte normative, a arhivei curente și a dosarelor cu statele de retribuiții și fișele drepturilor bănești.

În ceea ce privește inventarierea celor cinci fonduri pe care le deține instituția noastră, ea s-a încheiat urmînd ca pe viitor să efectuăm reinventarierea documentelor cu termen de păstrare permanent.

Menționez că, înainte de a începe acțiunea de reinventariere a acestor documente, vom solicita sprijinul DGAS pentru stabilirea acelor care au caracter științific și istoric și sînt, deci, necesare cercetărilor actuale și viitoare.

Și activitatea de selecționare a documentelor se află într-un stadiu destul de avansat. Anual se predau la D.C.A. cantități apreciabile de documente al căror termen de păstrare a expirat. Noi acordăm o importanță deosebită acestei activități în care, de fapt, se decide păstrarea sau eliminarea documentelor în funcție de valoarea lor documentar-istorică sau de utilitatea lor practică. De pildă, acordînd importanța cuvenită izvorului vechi, comisia de selecționare a Băncii de Investiții a stabilit, în cadrul unor ședințe de lucru, ca documentele create pînă la aplicarea nomenclatorului dosarelor — respectiv pînă în anul 1959 inclusiv — să fie inventariate și selecționate conform normelor DGAS pentru organizațiile socialiste. În această activitate ne-am orientat și după formularul fostei liste de selecționare — anexa nr. 1 a instrucțiunilor 3813/1961 (în prezent abrogate) și ne-am ghidat și după materialele publicate în „Revista Arhivelor” nr. 3/1972 capitolul „Întrebări și răspunsuri” p. 609—610.

Convorbire consemnată de
ANA-CRISTINA HALICHIAȘ

STEAGUL REVOLUȚIEI DIN 1821

GHEORGHE D. ISCRU

Până nu demult, steagul revoluției din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu a fost numai reprodus — frecvent, în alb-negru, din păcate — și descris, cu vagi încercări de interpretare. Cel care, pentru prima dată, ne-a propus o interpretare adecvată și completă, corespunzătoare aproape integral documentelor programatice, a fost Onisifor Ghibu într-un studiu rămas încă inedit¹. Este vorba despre „steagul cel mare al lui Tudor Vladimirescu... zugrăvit în București, cu măiestrie, de un călugăr de la (mănăstirea) Antim, anume David, care învățase pictura în Rusia”².

Desigur, numai dificultățile tipografice l-au determinat pe C. D. Aricescu, în 1874, să-și publice *Istoria revoluției române de la 1821* fără o imagine a steagului, despre a cărui existență aflate și pe care, de altfel, îl descrie în lucrare.

„Istoria” recuperării și conservării steagului.

În 1871 a avut loc prima aniversare a revoluției din 1821, organizată de societatea „Românismul” ce-l avea în frunte pe B. P. Hasdeu, manifestare care a avut — și nu se putea altfel — ecou și la românii din Transilvania. Cu siguranță că și sub acest stimulente a început să se discute mai mult și

chiar să se scrie despre revoluția din 1821, să se dea la iveală relicvele ei, cu multe comentarii în jurul lor. În atari împrejurări, George I. Căcalețeanu din Craiova, fiul celui care comandase pe tunarii lui Tudor Vladimirescu, Ianache Căcalețeanu, păstrătorul multor relicve de la Tudor și din vremea revoluției, a fost convins să doneze unui muzeu sau unei autorități publice de resort steagul revoluției, primit de Ianache de la Tudor însuși și păstrat la moșia sa Timburești (Dolj). Pe George Căcalețeanu l-a convins fiul său, avocatul Michael Stănescu din Craiova, prieten al lui C. D. Aricescu. Bătrînul Ianache murise mai demult, iar fiul acestuia, George, era el însuși suferind.

În pofida unui episod caragialesc, donatorul a rămas ferm pe poziția lui iar prima scrisoare de donație a fost publicată și într-un ziar al timpului, trimisă acoio de M. Stănescu³. Era în septembrie 1873. La Craiova, totul era pregătit pentru efectuarea donației. Dar ea n-a mai avut loc atunci — și nu știm încă din ce motiv. Oricum, steagul n-a plecat din Craiova, de la donator, până în 1882, când — ne informează Aurel Metzulescu — „fiul căpitanului lui Tudor, maiorul Gheorghe Căcalețeanu (de la 1908, Căleteanu) din garda civică donează steagul lui Tudor Ministerului de Război, pentru Muzeul artileriei, în urma cererii regelui Carol I, care dorea ca acest drapel să participe la parada prilejuită de prima aniversare a încoronării. Pentru luarea în primire și aducerea steagului la București, Consiliul de Miniștri desemnează o Comisiune din care făceau parte: B. P. Hasdeu din partea Academiei Române și colonelul M. Vlădescu reprezentând Ministerul de Război. Delegația vine la Craiova la începutul lui mai 1882 și ia în primire

¹ Onisifor Ghibu, *Contribuții la istoria revoluției din 1821. Legăturile dintre Gheorghe Lazăr și Tudor Vladimirescu*. Parțial, acest studiu a apărut în *Repere sibiene*, II, 1980 iar integral urmează să apară în altă publicație. Studiul este parte a monografiei despre Gheorghe Lazăr, de asemenea inedită (și, de altfel, neterminată, fragmentar publicată prin grija fiului său, dr. Octavian Ghibu). Dr. Octavian Ghibu a avut amabilitatea să ni-l pună la dispoziție, fapt pentru care îl mulțumim călduros și pe această cale.

² C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii române de la 1821*, în Edit. tipografiei române G. Chițu și I. Theodorian, Craiova, 1874, p. 230 nota 2. C. D. Aricescu deținea această măturle dintr-o sursă de mare încredere, Nicolae Popescu din Mușetești (Argeș) unul din cei mai apropiați colaboratori ai săi. În 1821 N. Popescu în vîrstă de 21 de ani, era un fel de „secretar” și confident al episcopului de Argeș, Ilarion, cunoscută personalitate a epocii, colaborator al lui Tudor Vladimirescu.

³ Scrisoarea de donație a apărut în „Pressa” nr. 203 din 20.09.1873. A doua scrisoare de donație din 23.10.1873, a fost publicată de Emil Virtosu în 1947 (Emil Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu și revoluția de la 1821*, „Casa Școalelor”, București, 1947, p. 111—113).

steagul, care e transportat cu multă pompă la București, bucurându-se, pe întregul parcurs, de mari onoruri, iar în ziua de 10 mai 1882 steagul lui Tudor participă la parada militară — încheie A. Metzulescu relatarea; afla-se, toate acestea, de la Constantin (Titi) Caletzeanu — nepotul fostului căpitan de tunari de la 1821 și fiul donatorului din 1882, el însuși fost președinte al Curții de apel din Craiova — care în 1934 făcea o donație Muzeului militar din Craiova (director A. Metzulescu, medic colonel de rezervă) constând din piesele rămase în familie, între care un foarte interesant inel, și, poate, cea mai tulburătoare piesă ce aparținea steagului și nu fusese donată în 1882 — ciucurele tricolor (v. mai jos) ⁴.

Așa a intrat steagul cel mare al revoluției din 1821 într-un muzeu public, al statului, fiind depus apoi (după menționata paradă militară, desigur) la Arsenalul armatei. În decembrie 1919 a intrat în patrimoniul Muzeului militar național, unde a rămas pînă în 1971, cînd a intrat în colecțiile Muzeului de istorie al R. S. România ⁵. Ce rămăsese din el, restaurat, se află expus în sala revoluției din 1821 a muzeului.

Dintr-un imbold lăuntric care-i face cinste, dinamizată și de mărturia lui Onisifor Ghibu (din studiul amintit) — mărturie ajunsă prin noi la cunoștința d-sale — Olivia Strachină, arhivist principal, istoric la Direcția generală a Arhivelor Statului, cunoscut specialist în facsimilare manuală și restaurare, un artist în toată puterea cuvîntului, a restaurat, la mărimea inițială — și în tehnica broderiei ca să reziste timpului — acest talisman național. Împreună l-am prezentat într-o comunicare la sesiunea științifică „Posada 650” ⁶ organizată de Muzeul județean Vilcea la 9 noiembrie 1980. După comunicarea de la Vilcea, beneficiind de sprijinul tehnic al unor prieteni comuni, s-a trecut la reconstituirea mai adecvată a ciucurei tricolor. Este curios că acest din urmă însemn, de o valoare cu totul specială, evidențiată de A. Metzulescu și readusă în memorie în 1962 ⁷ — valoare cunoscută, deci, în

momentul transferului steagului de la Muzeul militar central la Muzeul de istorie al R.S.R. — nu a fost reținut împreună cu steagul în colecțiile instituției care l-a preluat, rămînînd la vechiul muzeu sub nr. de inventar 19 645⁸. Într-o importantă expoziție, acest însemn a mai fost depus, împreună cu altele, în 1933, de Titi Caletzeanu, la Craiova ⁹.

Steagul revoluției din 1821 — document programatic, simbol al ideii de unitate și independență.

Occupîndu-ne cu stăruință de revoluția din 1821, studiîndu-i cu atenție și îndeîlung izvoarele, am plătit, totuși, și în ce ne privește, „tribut” unei „tradiții” de neînțele în viața noastră științifică — anume, aceea de a nu lua în seamă cum se cuvine acest izvor al revoluției care este *steagul*. Îl aveam în reproduceri alb-negru, îl aveam și în două reproduceri color, depărtate în timp, cromolitografia din 1903 a lui P. V. Năsturel ¹⁰ și reproducerea color din ediția din 1971 a cărții lui Andrei Oțetea ¹¹, tot după Năsturel. I-a fost dat lui Onisifor Ghibu să ne atragă atenția asupra steagului, într-o cercetare care n-a văzut lumina tiparului la vreme. A fost pentru noi o adevărată revelație cînd am luat act de interpretarea dată steagului revoluției de Onisifor Ghibu, interpretare la care subscriem aproape integral, adăugîndu-i și alte elemente, cum se va vedea.

Totul pe steag este adînc gîndit, vădînd o înaltă cultură teologico-istorică dar și un realism al momentului, sau poate un realism tradițional al celor care au condus în vremuri de cumpănă destinele românilor; căci, fără nici o îndoială, anul 1821 a fost un an de cumpănă în istoria românilor.

„Steagul cel mare” al revoluției exprima, cu mijloace specifice, obiectivele și programul ei, calea de atingere a lor, arată în cine se puneau speranțele și care trebuiau să fie mijloacele de a ajunge la țel. Înainte de toate, el materializa — în „limbajul” specific

⁴ Dr. Aurel Metzulescu, *Steagul lui Tudor Vladimirescu*, în „Oltenia”, cartea II, nr. 8—9/1941, p. 134—138.

⁵ Onisifor Ghibu, *Contribuții...* ms. p. 23—24; Elena Pălăncăanu *Steaguri din colecția Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România*, în „Muzeul Național” I, 1974, București, p. 135—139.

⁶ G. D. Iscreu și Olivia Strachină, *Steagul revoluției din 1821 — expresie a ideii de unitate și independență românească*.

⁷ Stelian Metzulescu, *Reprezentări și inscripții religioase aflate pe steagurile din trecutul Țărilor Românești, 1500—1858*, în „Glasul bisericii”, an. XI, nr. 9—10, 1962.

⁸ Elena Pălăncăanu, loc. cit., p. 137, nota 16. Autoarea studiului ne-a încredințat că a văzut ciucurele la Muzeul militar central. Olivia Strachină l-a regăsit acolo, l-a fotografiat și l-a facsimilat. Originalul se află acum expus la Muzeul militar din București.

⁹ Colegul Dincă Ciobotea de la Centrul de studii sociale din Craiova ne-a comunicat fotografia vitrinei cu piesele expuse de Titi Caletzeanu, fotografie reproducută din albumul amintit expoziției, aflat la Muzeul Olteniei, sub nr. de inventar 22036.

¹⁰ P. V. Năsturel, *Steagul, stema română, însemnele domnești, trofee*, București, 1903, fig. 13.

¹¹ Andrei Oțetea, *Tudor Vladimirescu și revoluția din 1821*, Edit. științifică, București, 1971, între pp. 352—353.

vexilologiei și specific epocii — independența acțiunii românești, ideea unității a „tot norodului românesc”, încrederea în forțele proprii. Imaginile din fotografia alb-negru, executată înaintea donării (în 1882 sau *ante*) ca și cea din fotografia color — de pe facsimilul executat de Olivia Strachină anexată studiului d-sale — ne ajută să urmărim interpretarea. Ce este pe steag se poate observa direct. Flamura steagului era alcătuită din două „ape”, de mătase: fața, cea pictată, din pinză albă de mătase iar spatele nepictat, din pinză albastră, tot de mătase. O descriere de specialist o găsim la P. V. Năsturel, dar parțial și la alții.

În „lectura” steagului contează compoziția heraldică *integrală* și abia în al doilea rînd fiecare element, ca parte organică a unui tot. Flamura steagului, așa cum a fost ea concepută, de o simplitate cuceritoare, este o combinație de mare finețe și elevat simț estetic, menită să exprime sinceritate și puritate a gândului și a acțiunii, hotărîre de nestrămutat, în ultimă instanță, pentru triumful cauzei, așa cum *Cuvîntul* a fost scris în celelalte documente programatice și va fi fost spus oamenilor de la Padeș pînă la Golești.

„Sfînta treime” de pe steag urma să reprezinte, în fond, într-o expresie de epocă — dar venind din veacurile anterioare, veacuri în care titulatura domnilor români nu spunea altceva — încrederea în sine, în forțele proprii. În înțelepciunea populară creștină — probabil nu numai la români — există și o zicală exprimînd ideea că divinitatea îi ajută pe cei care se ajută singuri. Făptuitorii revoluției din 1821, în primul rînd conducătorii lor, nu sperau în alt ajutor. Într-o împrejurare favorabilă, da, așa cum reiese din cuvîntul scris în documente. De aceea nici acțiunea nu trebuia pornită pieptiș, „împotriva tuturor”, ostentativ, hazardat în ultimă instanță. Deci, evaluarea lucidă a forțelor proprii și încrederea în aceste forțe, dincolo de care, pentru oamenii aceluia timp, nu era decît autoritatea divinității. Prezența crucii în brațele lui Cristos — „lucru rar întîlnit în iconografia ortodoxă” după constatarea lui Onisifor Ghibu — „simboliza desigur nu mîntuirea, ci suferința care trebuia să însoțească toate acțiunile mari și mai ales pe acelea care aveau să încerce schimbarea rînduiei lumii” — este de părere același autor.

Cei doi sfinți protectori și patroni de pe steag erau „zugrăviți” într-o înfățișare deosebit de instructivă. Mai întîi, după constatarea lui Onisifor Ghibu, „în întreaga iconografie ortodoxă privitoare la Sfînta treime nu se găsesc alături de aceasta sfinți canonizați de bi-

serică în cursul vremurilor ci exclusiv figuri din imediata apropiere — și locală și temporală — a lui Isus” (fecioara Maria, Ioan Evanghelistul etc.) De aceea autorul citat conchidea că așezarea celor doi sfinți patroni și protectori alături de Sfînta treime „nu este întîmplătoare ci are un înțeles mai adînc”. Despre sfîntul Theodor Tiron nici un cercetător sau istoric nu s-au îndoit că el era sfîntul patron și protector al lui Tudor Vladimirescu. Dar sfîntul Gheorghe? Onisifor Ghibu observă mai întîi că este „un caz unic în iconografia noastră ca acești doi sfinți să fie puși alături: ei nu au fost nici contemporani și nici martirii lor nu prezintă note comune sau asemănătoare. Dacă, în acest caz, ei apar împreună, aceasta are o semnificație aparte; ei simbolizează, amîndoi, aceeași idee, urmăresc același scop, lucrează împreună pentru ceea ce vrea să realizeze revoluția”.

Înainte de a trece la concluzia lui Ghibu asupra sfîntului Gheorghe de pe steag, să stăruim încă asupra celui alt sfînt, Theodor Tiron: deși sfînt-militar, cu costumele adecvate, el nu are alura războinică ce i s-ar fi putut da într-o revoluție gîndită și desfășurată prin violență; el ni se înfățișează într-o poziție de înțeleaptă reținere: întîi să se facă tot ce este posibil prin *cuvînt*, armele urmînd să „vorbească” numai dincolo de forța cuvîntului. Să ne amintim că în documentele programatice ale revoluției românești s-a spus exact așa, ca în Proclamația lui Tudor către țară din (post) 23.III/4.IV.1821. „Mîntea care-l-a conceput pe sfîntul Theodor în acest chip a fost, fără îndoială, a unui om de mare cultură” — considera Onisifor Ghibu, care reținea, dintre „misiunile” puse pe seama sfîntului Theodor Tiron, una foarte adecvată gândului românesc la 1821, reieșit din documente: „Sfîntul martir suna din trîmbița militărească, chemînd pe mulți, din diferite patrii, la reședința și la casa lor, în vederea odihnei, fără a-i îndemna la expediția războinică ci la pacea cea mai dulce, nespuse de priincioasă creștinilor”. Noi reținem, dintr-un celebru document scris de Tudor însuși, un gînd al lui despre război. Tudor îi scria lui Nicolae Văcărescu la 11/23.II.1821: „Socotească-să de către înțelepciunea dumitale și aceasta, că norocul războiului este numa în mîna lui Dumnezeu atotîntîitorul și nu se știe cui îl va da...”¹². Așa l-am cunoscut pe Tudor din izvoare: activ, dar cumpătat; sever, dar drept, deși mult prea sever uneori; reținut, deși rămînea un „om al războiului”. Așa l-a văzut și

¹² D. I. R., *Rîdcoala din 1821*, I. Edit. Academiei R.P.R., București, 1959, p. 258.

l-a „pătruns“ un contemporan cărturar și probabil prieten, românul bănățean Nicolae Stoica de Hațeg : „cuminte“¹³. Sfințul Theodor Tiron de pe steag, sfințul protector și patron al lui Tudor, plasat la hampă, de parcă ar ține steagul, dar exact așa, sfinț militar, lasă să se desfășoare *Cuvîntul*, *Ideea*, rugînd — cu mîna stîngă la piept, în gest caracteristic — să i se creadă *Cuvîntul* drept, să i se admită *Ideea* clară. Și dacă nu va birui *Cuvîntul*...? Acceptînd de nevoie suferința materializată de crucea purtată de Isus, urmau să vorbească armele. Tudor Vladimirescu și cei care, cu el, au gîndit acțiunea românească din 1821, au prevăzut acestea, au avut-o în vedere iar pe parcurs i-au simțit acut necesitatea. De aceea au adunat *sub steagul revoluției* atîtea mii de oameni — și oameni înarmați și luptători buni, pe care comandantul îi instruia continuu — de aceea s-au înțărît în mănăstirile oltene, de aceea au urmărit cu toată atenția mersul evenimentelor și au înțeles, la un moment dat, că „precum se vede lucru, făr' dă arme nu o să ne putem izbăvi țara...“¹⁴. Deși, întii, trebuia epuizată forța *Cuvîntului*. Era o chestiune de elevată cultură, cum putea să creadă pe drept Onisifor Ghibu dar — adăugăm noi — era și o chestiune de bun simț tradițional și de realism politic venind de la un om sau de la mai mulți care trecuseră cu bine examenele preținse de școala vieții, fără a frecventa academii de înalte studii. Reprezentarea, pe steag, a lui Tudor Vladimirescu, prin sfințul Theodor Tiron, ca sfinț protector al său — Tudor fiind „instrumentul pămîntean“ de realizare a *Ideii*, dar a *Ideii* oamenilor, izvorită din nevoile lor și pusă în slujba lor! — ne este întărită și de izvoarele în baza cărora, deși încă puține, putem susține că a existat o pregătire prealabilă a revoluției. Iar sfințul de pe steag, la rîndul său, vine să întărească acele izvoare, să se adauge lor, cristalizîndu-ne o convingere științifică. Bogăția de idei ce se degajă din interpretarea steagului (prin legătura cu documentele scrise) ca și dificultatea execuției constituie, în sine, un argument important care ne permite să susținem că revoluția a fost gîndită și pregătită temeinic.

După Onisifor Ghibu, „și mai caracteristică este, sub aspectul caracterului mișcării, înfățișarea sfințului Gheorghe. Nici acesta nu este prezentat înarmat și în exercițiul acțiunii sale de zdrobitor al balaurului. Nici el nu poartă nici armă, nici cruce; în schimb, în

brațul stîng ține un mănunchi de ramuri de măsline — simbol al păcii, nu al revoluției sîngeroase sau al războiului — iar în mîna dreaptă un scut în formă de lună. Ca un pandant întregitor al ideii ce stă la temelie lumii, descoperim pe haina sfințului simbolul soarelui (pe umărul stîng), simbol care se întîlnește în stema tuturor celor trei provincii locuite de români: Transilvania, Țara Românească și Moldova“. „Pe lingă toate aceste elemente, care dau sfințului Gheorghe de pe steag o semnificație neobișnuită — continuă Onisifor Ghibu — mai intervine ceva care are darul să lumineze întreaga cercetare cu privire la personalitatea simbolizată de el : acest sfinț Gheorghe de pe steag nu reprezintă pe cunoscutul sfinț a cărui prăznuire creștină o fac la 23 aprilie al fiecărui an, și care este tipul clasic al sfințului soldat, ci pe un alt sfinț Gheorghe, pe care Biserica ortodoxă îl cinstește la 8 ianuarie, și care este un om al păcii și binefacerii, deci întocmai cum este înfățișat sfințul de pe steag.

Si iată că aici intervine lumina la care am făcut referire — lăsăm, în continuare, să „curgă“ raționamentul lui Onisifor Ghibu față de care mai încolo vom exprima unele rezerve — „după cum cred că am stabilit mai presus de orice îndoială într-un alt capitol al lucrării mele“¹⁵: Gheorghe Lazăr, care primise la botez și un al doilea prenume, pe acela de Eustratie, și-a primit cele două prenume de la faptul că s-a născut în noaptea dintre 8 ianuarie (zi în care se prăznuiește sfințul Gheorghe „Hozevitul“) și 9 ianuarie (în care se prăznuiește sfințul Eustratie). În aceste condiții, cum altfel ar mai putea fi interpretată imaginea sfințului Gheorghe (de pe steag — n.n.G.D.I.) — ca om al păcii, nu ca simbol al ostașilor — decît că ea simboliza pe Gheorghe Lazăr, după cum sfințul Theodor simboliza pe Tudor Vladimirescu ?“

Această deducție îi „pecetluia“ lui Onisifor Ghibu convingerea integrării directe și organice a lui Gheorghe Lazăr în revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu.

Pornind de la „ipoteza Ghibu“ — pe care nu o respingem în ce privește „reintegrarea“ lui Gheorghe Lazăr în revoluția din 1821, căci această „reintegrare“ se bazează și pe alte izvoare ce se vor reaminti îndată — formulăm următoarele rezerve poate tocmai în sprijinul esenței ei : 1. sfințul Gheorghe de pe steag este „Sfințul M(are)

¹³ Nicolae Stoica de Hațeg, *Cronica Banatului*, ediție D. Mioc, Edit. Academiei R. S. România, București, 1969, p. 304.

¹⁴ D.I.R., *Răscoala din 1821*, II, p. 34.

¹⁵ Onisifor Ghibu, *Cu privire la data nașterii lui Gheorghe Lazăr*, în „Transilvania“, III (LXXX), 1974, nr. 5 (74), p. 41-42, publicat prin grija lui Octavian Ghibu.

M(ucenic) Gheorghe și el este cunoscutul sfânt militar care se prăznuiește la 23 aprilie, (a i se vedea costumația), în timp ce sf. Gheorghe „Hozevitul“ nu este un militar ci un „cuvios“; dar aceasta nu ne împiedică prin nimic gândul că Lazăr, chiar dacă am readmite că nu s-ar fi născut când a stabilit Onisifor Ghibu, l-a considerat pe sf. Gheorghe de la 23 aprilie ca sfânt patron al său; 2. pentru noi contează poziția în care este reprezentat pe steag sfântul Gheorghe — militarul, protector al oștilor: nu în poziția ecvestră de omoritor al balaurului — al balaurului „păgîn“, eventual musulman — ci, rămânând un sfânt militar, el ne este înfățișat într-o poziție de chemare la pace, la liniște, în interesul a „tot norodului românesc“ simbolizat de însemnul de pe umărul lui sting; deci, ca și în cazul sfântului Theodor Tiron, mai întâi era de epuizată forța *Cuvintului*. Soluția militară rămânea una extremă — dar și atunci una de apărare (vezi poziția scutului împins în față de Sfântul Gheorghe).

Să rememorăm ideea-directivă ieșită din gândul și din gura lui Tudor Vladimirescu, chibzuită în prealabil, în faza de pregătire a acțiunii, alături de boierii „făgăduiți“, alături de Gheorghe Lazăr, spusă apoi lui Udritzki și altor diplomați, poruncită ostașilor de la început pînă la sfîrșit: „Eu nu mă războiesc cu Poarta ... dar eu nu voi înceta de a cere cu glas tare reintroducerea drepturilor și pronomiilor Țării Românești“¹⁶, sau, după o sursă de mare încredere, Petrarhe Poenaru, cel mai mult utilizat de C. D. Aricescu, Tudor ar fi declarat boierilor din Divan, cu prilejul retragerii din București: „D-v. treceți acum în Statele Austriei (de fapt, în secret, omul lui de încredere era „poruncit“ să-i ducă la mănăstirea Cozia — n.n.G.D.I.); căci eu trec peste Olț cu toată Adunarea norodului, ca să mă întăresc în mănăstirile ce le-am umplut cu zaharele și cu panduri; și nădăjduiesc, cu ajutorul lui Dumnezeu, să mă țin acolo multă vreme, ca în niște cetăți, pînă cînd voi sili pe turci să dea țării drepturile și privilegiile ce norodul le-a cerut prin mine de la Înalta Poartă“¹⁷.

„Ipoteza Ghibu“, întărită în *esența* ei de rezervele formulate mai sus, readuce în prim plan mărturii de e-

pocă, folosite în sprijin și de Ghibu în studiul citat. Astfel, menționăm mărturia indirectă a lui Alexandru Tell (reținută de fiul său și redată mai tirziu) care ne transmite că „sub revoluțiune“ asupra lui Gheorghe Lazăr, aflat în grădină, „niște greci eteriști au tras cu pușca“; sau că Lazăr, care „se cunoștea bine cu Tudor...“, foarte adesea era poftit în castele de la Cotroceni“ iar „pandurii“, pînă a nu da cu tunurile, ziceau: *stați să vie neamțul să îndrepte tunul, neamțul era Lazăr*“¹⁸. Sau mărturia elevului și apoi colaboratorului direct al lui Gheorghe Lazăr, I. Eliade, care a arătat că în timpul revoluției Gheorghe Lazăr „era zilnic la Cotroceni, dînd sfaturi cum să se întărească tabăra lui Tudor“, că el, Eliade, îl însoțea „mai totdeauna dimineața și se întorcea cu dînsul seara“ și că „în citeva nopți (amîndoi) au dormit acolo împreună“¹⁹. În sfîrșit, în același spirit reținem versurile unui călugăr admirator al lui Tudor Vladimirescu, arhimandritul Ghenadie Pirvulescu:

Tudor cu Lazăr s-a-n-frățit,
Adesea la el mergea,
Vorbea și să sfătuia
Cum să-și scape patria.
Lazăr, ca un învățat,
Bune sfaturi lui i-a dat,
De la greci la-n-depărtat“²⁰

În legătură cu cei doi sfinți de pe steagul revoluției românești, Onisifor Ghibu mai observă că pe steagul Eteriei figurează și sfinții Constantin și Elena, sfinții patroni ai Bizanțului dar și ai Țării Românești. Acești sfinți nu apar pe steagul revoluției românești. Or, prin ei se putea sublinia, notăm noi, dacă nu legătura directă — de un fel sau altul — între cele două acțiuni, atunci ideea „pancreștină“, contra „păgînilor musulmani“, idee care ar fi stat la baza acestor acțiuni, dacă o legătură ar fi existat între ele. Absența celor doi sfinți menționați de pe steagul revoluției declanșată în Țara Românească — era de părere Onisifor Ghibu — „are un înțeles profund: nu mai era vorba, pur și simplu, de Țara Românească, pentru ca sfinții ei locali să fie puși în rolul de patroni ai marii întreprinderi în curs de înfăptuire, ci era vorba de ceva mult mai mare...: (era vorba) despre «tot norodul românesc», pentru care patronajul o-

¹⁶ Ion I. Nistor, *Tudor Vladimirescu și Sfînta Alianță*, în „Academia Română. Memoriile secțiunii istorice“, seria III, tom. XII, București, 1940, p. 12 (extras).

¹⁷ C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii*, p. 225.

¹⁸ G. Bogdan-Duică, G. Popa-Lisseanu, *Viața și opera lui Gheorghe Lazăr*, București, 1924, p. 273—275, sub. în document.

¹⁹ Apud G. Bogdan-Duică, *Gheorghe Lazăr*, București, 1924, p. 95—96, s.n. G.D.I.

²⁰ În aceste versuri, Ghenadie Pirvulescu se face ecoul fie al unei confuzii care a stăruit o vreme, la începutul acțiunii, fie al unei „variante bolerești“ privitoare la „legăturile“ și „speranțele“ lui Tudor, varianta rezultînd din amintita confuzie sau generată de interese ulterioare; Emil Virtosu, *Un călugăr admirator al lui Tudor Vladimirescu — arhimandritul Ghenadie Pirvulescu, 1805—1873*, în „Revista Arhiveilor“, vol. VI, nr. 1—2/1944—1945, p. 7 și 11.

croitorilor locali ai Țării Românești nu mai era de ajuns și care reclama intervenția atît a divinității creștine integrăle cît și a cultelor acestora" — cei doi sfinți patroni ai ostașilor.

Cu aceasta ne apropiem de interpretarea elementelor din planul de jos al steagului revoluției: acvila cruciată (după unii, corb; pe steag însă, cert, este acvilă, nu corb, simbol heraldic al Țării Românești, înconjurată de cununa din frunze de laur (dafin), prinse jos în panglică roșie, și versurile, acea „inscripțiune care pare a rima dacă vom citi-o în linie dreaptă”, cum observa încă în 1873 însuși donatorul steagului, adică:

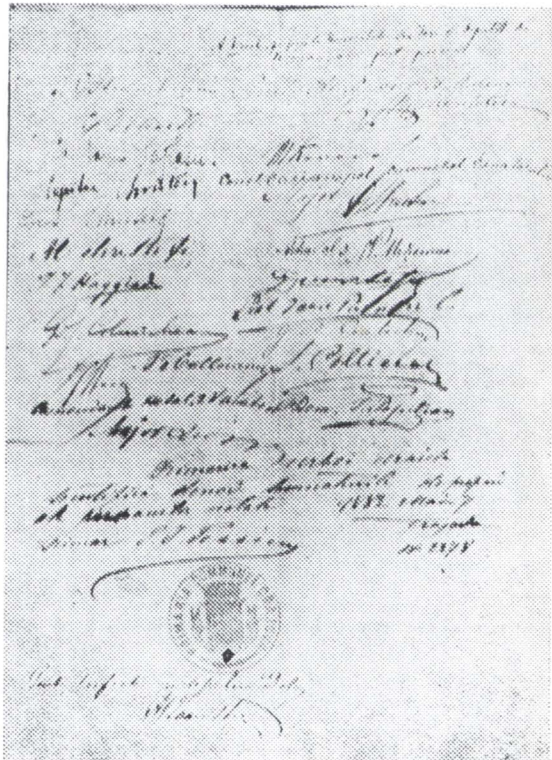
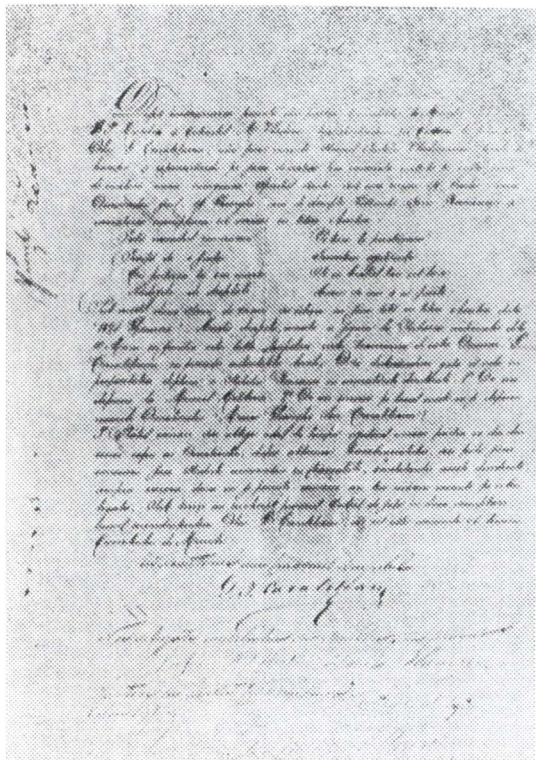
Tot norodul românesc / Pe tine te proslăvesc
Troia de o fînță / Trimite-mi ajuto-
rință
Cu puterea ta cea mare / Și în brațul
tău cel tare
Nădejde de dreptate / Acum să am
și eu parte.

Reținem, mai întîi trei observații ale lui Onisifor Ghibu: 1. în stema Țării Românești nu se întîlnește cununa de lauri: 2. versurile de pe steag nu au valoare poetică (literară), ci au o valoare și semnificație politică; 3. expresia „tot norodul românesc” — de mare importanță pentru înțelegerea simbolurilor de pe steag și a mesajului său

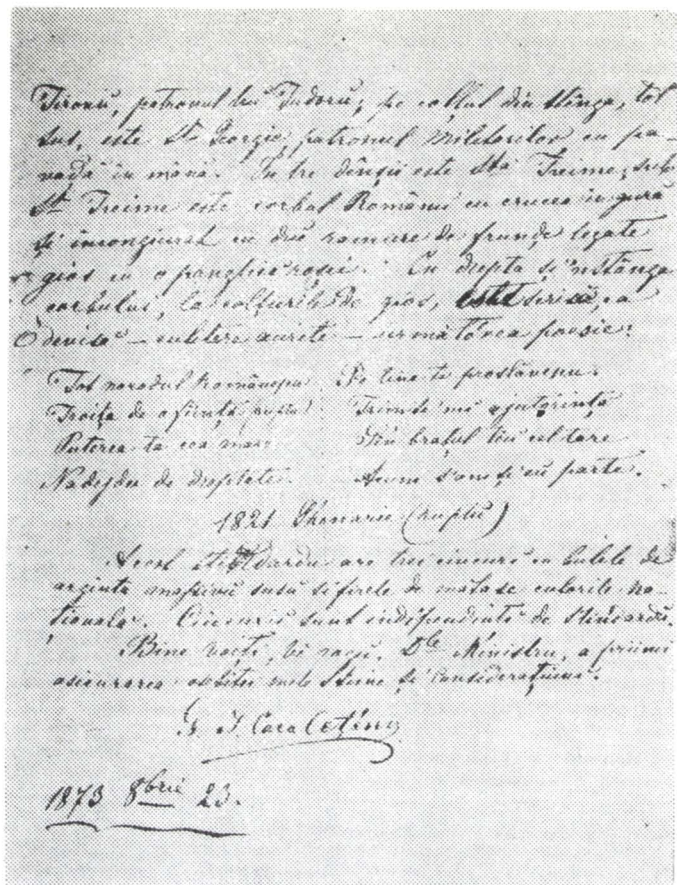
în general — nu are sens dacă ne-am închipui că se referă la poporul din Țara Românească sau la popor în general, ci trebuie admis că ea se referă la românii din cele trei țări și că autorul ei — sau cel puțin principalul ei autor — trebuie să fi fost un român ardelean, mai obișnuit cu ea, pe care Onisifor Ghibu îl vede în persoana lui Gheorghe Lazăr.

Prima observație, așa cum este ea făcută, este corectă (în general). La cea de a doua subscriem integral. Ultima este o ipoteză plauzibilă; cu un adaos: așa cum Ghibu însuși și-a luat o rezervă, să nu vedem nici în Lazăr pe unicul autor al *ideii*, chiar dacă versi-ficația i-ar fi aparținut exclusiv.

Și atunci, în concluzie, interpretarea elementelor din josul steagului ar putea fi aceasta: ideea de unitate a „tot norodului românesc” — exprimată simbolic în cununa de laur ce înconjoară acvila cruciată, cununa ale cărei ramuri sînt prinse jos în panglica roșie semnificînd lupta și jertfa, iar prin cuvinte, această idee, exprimată în primul vers („tot norodul românesc”) — unitate în jurul acțiunii declanșate în Țara Românească, unitate ce putea să fiînteze atunci dacă împrejurările ar fi permis, sau care urma să fie un mesaj pentru viitor, mesaj ce venea, precum se știe, din veacurile anterioare și care

Procesul verbal, din 7 mai 1882, de donare a steagului.

va dobîndi putere și expresie clară în prima jumătate a secolului al XIX-lea²¹. În fotografia executată înaintea donării — pentru noi, acum, fotografia-document — se observă clar că toate privirile celor din registrul superior al steagului sint ațintite asupra acvilei cruciate.

În sfîrșit, elementul de excepțională valoare, nereținut în plan istoriografic mai larg (în afara unor lăudabile „atenționări” în reviste sau culegeri de tiraj redus) și total necunoscut pe plan mai general, în înfățișarea lui exactă: prezența „tricolorului” românesc, în dublă ipostază, pe steagul revoluției din 1821, adică atît pe flamura însăși cît și pe un însemn special — ciucurele (de fapt, trei ciucuri) cu mătase în culorile naționale, așa cum întăresc măturile documentare, cum a arătat C. D. Aricescu în 1874 și cum l-a descris pe larg Aurel Metzulescu.

²¹ Nu peste mult timp se va vorbi despre București ca despre capitala vîltoarei Dacii mari (v. Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională, 1834-1849*. Edit. Academiei R. S. România, București, 1967, p. 15, 99, 146, 208, 209 etc.

În scrisoarea de donație a steagului din 23 octombrie 1873 George Căcaceanu nota că „acest stindard are trei ciucuri cu buleie de argint masiv sus și firele de mătase (în) culorile naționale; Ciucurii sunt independenți de stindard”²². Corespondentul lui C.D. Aricescu avocatul M. Stătescu, depunînd mărturie despre steag afirma că „l-am văzut cu ochii mei și l-am pipăit cu mîinele mele” și că „este luxos pentru timpii de acum 52 de ani înapoi”. După ce-l descrie succint, adaugă: „a avut ciucuri luxoși, cu argintu și mătase, cu culorile naționale”.

Descrierea completă a ciucurilor o datorăm lui Aurel Metzulescu. Tot el a sesizat, primul, importanța extraordinară a acestui element al steagului, după cum tot prin grija lui s-a făcut prima reconstituire picturală a steagului de către pictorul Stoica, reconstituirea care a figurat în expoziția din 1933 la Craiova și care a fost publicată

²² Em. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu și revoluția de la 1821*, București, 1947, p. 113; vezi finalul scrisorii în imaginea din această pagină.

de Metzulescu ulterior, din păcate în alb-negru.

Iată descrierea ciucurilor, după A. Metzulescu: „Ciucurile se prezintă ca un tot întreg, însă compus din trei părți distincte sau mai bine (zis) din trei ciucuri mai subțiri, de mătase, de dimensiuni egale și de culori variate și care sînt uniți la partea lor superioară printr-un șnur de mătase răscuțit... Ceea ce este interesant este că culorile celor trei ciucuri componenți sînt: *roșu fraise* unul, *galben* altul și *altul albastru*, exact culorile drapelului nostru, dar decolorate de timp. Firele lungi de mătase sînt acoperite de un rînd de alte fire, tot de mătase, dar de jumătate lungime, colorate la fel și așezate în chipul următor: cele roșii lungi sînt acoperite de cele albastre scurte, cele galbene lungi și firele scurte roșii, iar cele albastre lungi și firele scurte galbene. Firele lungi sînt mai numeroase: 163—182* — vorbim de ceea ce găsim astăzi, cele scurte sînt mai puține — în număr de 60 pînă la 70. La partea superioară a fiecăruia din acești trei ciucuri se găsește cîte un disc de metal alb (canaf, probabil de argint) ca o jumătate de sferă, în diametru de 34 mm** și înălț de 15 mm**, prelungite prin cîte un tub cilindric tot de metal alb, lung de 20 mm** și 10 mm** în diametru; prin fiecare din aceste trei discuri trece cîte un șnur de mătase ce iese din fiecare ciucure componenț; aceste șnururi se unesc sus într-unul singur, mai gros. Deasupra tuburilor se găsește cîte un globul de mătase — 16 mm d(ia)m(etru) — fixat chiar de șnururile ciucurelui. Acestea sînt prinse, toate trei, de un alt globul de mătase de 20 mm d(ia)m(etru). Deasupra acestui globul șnururile împletite trec printr-o sferă turtită, de metal alb (probabil argint) înălț de 27 mm și în d(ia)m(etru) de 37 mm, deasupra căreia se află un alt globul de mătase, prin care trece șnurul, ce face mai sus un ochete (laț) de 30 mm lungime. Anexată acestui ciucure se găsește o sulă (cui) de metal galben, probabil de bronz, cilindrică, recurbată la un capăt și patrată la mijloc. La celălalt capăt are o sferă de circa 10 mm d(ia)m(etru), cu șanțuri oblice pe ea. Cuiul este prins de un inel printr-o toartă de fier și în totalul său are o lungime de 38 mm. Acest cui fixa ciucurile de lemnul stindardului, trecind printr-un inel metalic prins de portdrapel, probabil patrat la partea interioară, pentru a putea fixa cuiul și, astfel, ciucurile, de portdrapel. După toate aparențele, ciucurile era fixat de

portstindard numai la anumite festivități militare”²³.

Iată, deci, confirmată încă odată această idee de *unitate națională în revoluția românească de la 1821!* În economia însemnului respectiv, combinația elementelor și a culorilor era cum nu se putea mai expresivă: însemnul era relativ discret și, dealtfel, detașabil, cum am văzut, dar era într-adevăr luxos și splendid lucrat iar culorile naționale erau dublu etajate pe un spațiu de 15 cm.

A doua ipostază a culorilor naționale se găsea chiar pe flamura steagului — fapt nesesizat de nimeni pînă acum: *albastru spre hampă* pe fustanela lui Cristos din Sfînta treime, *galben la mijloc* pe fustanela lui Dumnezeu, iar *roșu în margine* pe mantia flotanță a sfîntului Gheorghe, adică exact cum este corect; mantia sfîntului Theodor Tiron nu intră în combinație, acest sfînt își are rostul lui pe steag, relevant mai sus, iar mantiile roșii ale lui Cristos și Dumnezeu sînt retrase subtil pentru a se vedea culorile albastru și galben.

Analiza de mai sus ne îndreptățește să considerăm *stindardul cel mare al revoluției din 1821* așa cum l-am caracterizat deja în subtilu, ca *simbol al independenței acestei revoluții românești* și, deopotrivă, ca *simbol al ideii de unitate națională, pentru „tot norodul românesc”*.

Résumé

L'étendard de la révolution roumaine de 1821 commandée par Tudor Vladimirescu, essence stimulante de son programme, a symbolisé l'idée d'unité et d'indépendance de tout le peuple roumain, représentant, en même temps, avec clarté, l'indépendance de cette action des Roumains vis-à-vis du mouvement hétéroclite déclenché dans les Principautés.

Jusqu'à présent, on n'a fait que décrire l'étendard de la révolution. Le mérite d'en avoir donné la première interprétation — dans une étude élaborée en 1963 mais publiée en 1981 — appartient à l'érudit roumain de formation encyclopédique Onisifor Ghibu, décédé entre temps.

Partant de cette interprétation, mais en éliminant certains limites et y ajoutant des éléments nouveaux — dont le plus important c'est la fondation scientifique de l'existence des couleurs nationales roumaines (bleu, jaune et rouge) sur le drapeau — l'étude propose aux spécialistes, succinctement, une description et une interprétation intégrales de cette source vexillologique

* În text urmează: mm; evident, o eroare.

** În text, eronat, scrie: cm.

²³ Dr. Aurel Metzulescu, *Steagul lui Tudor Vladimirescu*, în „Oltenia”, cartea II, nr. 6—8/1941, p. 136—138.

d'une importance particulière pour comprendre et apprécier correctement la révolution ; sans doute, n'avons nous pas la prétention d'en avoir épuisé le contenu.

Notre étude est étroitement liée à celle qui la suit, signée par Olivia et Alexandru Strachină, spécialistes dans l'exécution manuelle des fac-similés, avec lesquels l'auteur a collaboré à la fondation scientifique de la reconstitution et de la reproduction réalisée.

Précis

The flag of the Romanian Revolution of 1821 led by Tudor Vladimirescu, a mobilizing essence of its programme, symbolized the idea of the entire people unity and independence, showing as well clearly the independence of this Romanians action in the presence of the Hetaeria movement started in the Principalities.

Until the present, the Revolution flag was only described. The merit of having

been given a first interpretation in a survey written in 1963 and published no more then in 1981-belongs to the late Romanian encyclopaedic scholar Onisifor Ghibu.

Starting from this interpretation, but eliminating some shortcomings and adding new elements — among which the most important is the scientific proof of the presence in the flag of the Romanian national colours (*blue, yellow and red*) — the author tries in his article to briefly describe and give a complete interpretation of this vexicological source particularly important for rightly understanding and appreciating the Revolution. Nevertheless the survey doesn't pretend to exhaust the subject.

The present survey is an integral part of the article written by Olivia Strachină and Alexandru Strachină who are specialists in hand-made facsimiles and with whom the author co-operated in the scientific substantiation of the flag reconstitution and facsimilation.

RECONSTITUIREA STEAGULUI REVOLUȚIEI DIN 1821

OLIVIA ȘI ALEXANDRU STRACHINA

Cu prilejul cercetării documentelor revoluției de la 1821 am fost profund impresionată de starea în care se află steagul lui Tudor, acest veritabil talisman național. Atunci ne-am propus să-l reconstituim având convingerea că sîntem datori să păstrăm imaginea acestei piese aflate, în ciuda măsurilor de conservare luate de-a lungul timpului, într-un stadiu deosebit de avansat de descompunere a suportului¹.

Din steagul libertății și reînnoirii naționale, cum îl numea P. V. Năsturel, avînd dimensiunile de 1 520 cm. lărgime și 1 850 cm. lungime², realizat de contemporani din mătase foarte fină, nu se mai păstrează decît părți care nu ne mai dau posibilitatea să distingem inscripția și pictura.

În migăloasa muncă de reconstituire ne-au fost de mare ajutor rezultatele cercetării izvoarelor istorice obținute de G. D. Iseru, reproducerea fotografică alb-negru executată acum o sută de ani de meșterul Zipser din Craiova³ precum și toate celelalte reproduceri existente în istoriografia noastră.

Am acordat atenție fiecărui element, fiecărui simbol în parte, pozițiilor și relațiilor ce se stabilesc între ele pe steag, suportului de mătase, culorilor de bază folosite în „pictura” originală. Am comparat ceea ce a rămas cu descrierile din documente și cu cromolitografia lui P. V. Năsturel și am ajuns la convingerea că apar o serie de „incorectitudini” generate de tehnica de reproducere a vremii. Cromolitografia prezintă mătasea avînd culoarea galben-măslău în loc de alb, acvila cu penele maronii și nu negre, iar frunzele de dafin de culoare maro închis.

Pentru a stabili adevărata culoare a mătăsii din care era confecționat steagul, am cercetat scrisorile de donație a steagului adresate de G. I. Căcalețanu Ministerului Instrucției Publice și corespondența dintre M. Stătescu cu C. D. Aricescu,⁴ și am putut stabili că în 1872 mătasea era „de-o culoare havachie” (albastru) și avea „ciucuri luxoși cu argint și mătase, cu culorile naționale”⁵.

Animată de dorința de a ne apropia cît mai mult de culorile picturii steagului, am adăugat la cercetările cu caracter istoric studierea unor opere de artă populară și iconografie contemporane și ulterioare revoluției. Am constatat astfel, spre marea noastră surprindere și satisfacție în același timp, că sfîntul Gheorghe ține în mina stîngă o ramură de măsline în loc de paloș, iar în dreapta un scut cu chip de om, pe care parcă vrea să-l pună jos, în locul balaurlui învins.

În ceea ce-l privește pe Sfîntul Teodor Tiron, patronul lui Tudor, se pare că cei ce au conceput stindardul, legați de realitățile momentelor politice la care participau, au preferat să-l lase în continuare oștean, schimbîndu-i sufla cu steagul Tudor, căci despre el este în realitate vorba, sprijină hampa cu o parte a corpului său în timp ce mina stîngă și-a dus-o la piept de parcă ar vrea să spună ceva...

Analizînd în continuare fiecare simbol, fiecare semn de pe steag vom constata pe cîmpul havachiu al mătăsii că, de fapt, toate cîte se află au fost puse voi într-o anumită poziție cu scopul de a reliefa relații și simboluri⁶ noi.

¹ Elena Pălănceanu, *Steaguri din colecția Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România*, în „Muzeul Național”, I, 1974, București, p. 136-137.

² P. V. Năsturel, *Steagul, stema română, însemnele domnești, trofee*, București, 1903, p. 45, fig. 13.

³ Meșterul Zipser este autorul primei fotografii alb-negru făcută steagului înainte de 1882, reproducută de multe ori dar neimprătată în fapt, niciodată!

⁴ Arh. St. București, fond Ministerul Instrucțiunii Publice, dosar 2304/1873, f. 199.

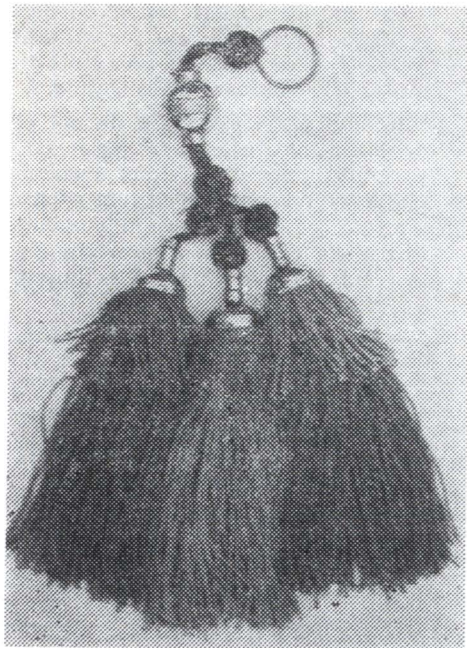
⁵ Arh. St. București, fond Saint-Georges, dosar III/13 p. 69. Colaborarea noastră cu G. D. Iseru ne-a ajutat să descoperim ciucurii originali ai steagului, care se aflau în colecția de documente a Muzeului militar central.

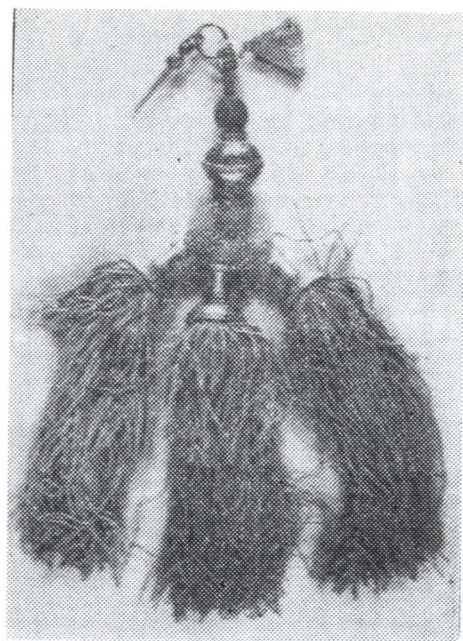
Imaginea steagului original executat de Zipser

Imaginea cromolitografiei lui P. V. Năsturel

Ciucurile facsimil

Ciucurile original

În ceea ce privește mătasea steagului, deosebit de fină, putem acum afirma că la origine în mod voit ea nu era căptușită pentru ca prin transparență simbolurile sale să poată fi văzute de revoluționari și populație din ambele părți. Atunci de unde dublura? Căptușeala din mătase albastră, mult mai închisă decât havachiul original, i-a fost „încleiată” în mod cert ca o măsură de consolidare și conservare, în preajma anului 1882, când steagul a fost donat statului de G. I. Căcalețeanu.

Cel de-al doilea aspect se referă la hampa steagului, pierdută definitiv în vîltoarea tragicelor evenimente din ziua de 21 mai 1821. Cei care au încercat să o reconstituie pînă acum, animați tot de dorința de a-i da steagului „imaginea” inițială, i-au pus hampei vîrfurile sub formă de sulită, fără ciucuri, fie sub formă de cruce susținută de un glob sub care au fost atașați ciucurii.

Relevînd datele de mai sus coroborate cu cele din articolul lui G. D. Is-cru, rezultă că tentative de reconstituire a steagului revoluției de la 1821 au mai existat în trecut.

Regretăm însă faptul că, pînă în prezent, nu știm dacă s-a păstrat vreuna din aceste reconstituiri rămase pînă la noi numai sub formă de fotografii.

Orice reconstituire anterioară ar fi fost plină de învățăminte și ne-ar fi fost de mare ajutor.

Am pornit, așadar, la lucru asigurînd suportul de mătase corespunzător informațiilor din documente (dimensiunile ca și celelalte particularități proprii cromolitografiei lui P. V. Năsturel). Am ales mătase fină românească apropiată de havachiu și, prin procese succesive de colorări și decolorări, am urmărit să dăm suportului o culoare cît mai apropiată de aceea avută de original în momentul donării lui.

Pentru redarea elementelor decorative cu toată încărcătura lor de simboluri, am ales tehnica broderiei pictate care, în prima ei fază (broderia), ne amintește de vechile steaguri domnești, iar în a doua (pictura) ne apropie de tehnica de execuție proprie steagului revoluției de la 1821.

Cît privește ciucurii, neavînd la început atîtă cale de ales, am crezut că vom reuși să-i reconstituim, pornind de la descrierea amănunțită făcută de dr. Aurel Metzulescu⁷.

Descoperirea ulterioară a ciucurilor originali ne-a permis să folosim tehnica facsimilării manuale, astfel încît cei executați de noi au în prezent doar cu-

⁶ Vezi articolul precedent G. D. Is-cru, *Steagul revoluției din 1821*.

⁷ Dr. Aurel Metzulescu, *Steagul lui Tudor Vladimirescu*, în „Oltenia”, cartea II, nr. 9, 1941, p. 136-138.

lorile ceva mai vii, un număr diferit de fire de mătase și un detaliu la bula cea mare de argint din sistemul de prindere, executat anume ca să nu poată fi confundat cu originalul.

Studierea ciucurilor originaii și mai ales a sistemului de prindere ne permite să acredităm ideea că prinderea s-a făcut prin baterea cuiului chiar în virful hampei, de sus în jos pe lungimea fibrei lemnului.

Socotim că nivelul actual de documentație nu ne permite reconstituirea exactă a hampei și de aceea ne propunem să continuăm investigațiile.

Reconstituirea executată de noi este un modest omagiu adus celei de a 160-a aniversări a mărețului eveniment istoric — Revoluția de la 1821 — și un semn de prețuire a concepțiilor politice progresiste care l-au călăuzit în luptă pe eroul național Tudor Vladimirescu.

CERCETĂRI ÎN ARHIVELE DE PESTE HOTARE *)

PORTUGALIA

În perioada 13 octombrie — 11 noiembrie 1979, am efectuat o deplasare în Portugalia în vederea prospectării și depistării de documente în arhivele portugheze referitoare la istoria poporului român.

În acest scop au fost cercetate documentele aflate în Arhivele Naționale Torre do Tombo din Lisabona, Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, Biblioteca Națională, Biblioteca Ajuda, Arhivele teritoriilor de peste mări și Arhivele Bibliotecii și Universității din Coimbra.

La Arhivele Naționale din Lisabona au fost cercetate fondurile: Corpul diplomatic portughez și Ministerul Afacerilor Externe — documentele legațiilor portugheze de la Paris, Viena și Constantinopol. Investigarea s-a efectuat sistematic fiind încheiată studierea documentelor Legației din Viena în perioada 1735—1826. De la această dată, cercetarea s-a continuat la Arhivele Ministerului de Externe care păstrează documentele legațiilor Portugaliei în diferite țări, un interes deosebit prezentînd actele legației Portugaliei la București.

La Biblioteca Ajuda și Națională s-au cercetat colecțiile de hârti din care au fost selectate pentru microfilmare (color) unele portulane din secolul al XVI-lea care reprezintă întregul teritoriu istoric românesc.

Arhivele cercetate și documentele depistate sînt cuprinse între anii 1558—

1924 și se referă la probleme importante ale istoriei țării noastre. Menționăm corespondența privind situația țărilor române în contextul relațiilor cu Imperiile otoman, hasburgic și rus, războiul austro-ruso-turc din 1735—1739 și urmările lui pentru țările române.

În legătură cu războiul ruso-turc din 1768—1774, documentele pun în evidență slăbirea dominației otomane asupra țărilor române, intențiile Rusiei de a deveni puterea cea mai însemnată și imixtiunea ei în principatele române. Interesante sînt și documentele care reflectă scopurile tratatelor de pace de la Focșani și de la București, din anii 1772—1773 în cadrul cărora boierii munteni și moldoveni au înaintat proiecte vizînd redobîndirea independenței țărilor române. Corespondența legației portugheze de la Viena reflectă pe larg desfășurarea războiului ruso-turc și pe teritoriul românesc, încheierea tratatului de pace de la Kuciuc Kainargi în 1774, prin care Austria a smuls României Bucovina, iar Poarta a fost nevoită să garanteze vechile privilegii ale țărilor române și să renunțe la monopolul asupra produselor românești.

Documentele studiate pun în lumină situația Transilvaniei și a Banatului, în special în secolul al XVIII-lea, sub

* Continuăm să prezentăm, în numărul de față, cercetările în arhivele de peste hotare efectuate în 1979.

regimul stăpînirii habsburgice. Menționăm rapoartele diplomatice și situațiile statistice privind bogățiile naturale, ocupațiile locuitorilor, dările plătite etc.

mentele referitoare la răscoala țăranelor din 1784 de sub conducerea lui Horea, în care sînt analizate pe larg cauzele și desfășurarea răscoalei, precum și înfrîngerea acesteia. Rețin atenția relațiile diplomatului portughez la Viena asupra cruzimii cu care a fost

São muito mais sérios do que se foi a Hódia no mes-
ultimo Nício os movimentos revolucionarios, que
a Lúcia a Salagueira e a Holodavia. Na primeira
destas Províncias, logo depois do falecimento de Hódia
e Hódia, se ergueu a testa de hum levantamento,
Theodoro Wladimiritch, homem comprehendido e de
caracter firme; pelas proclamações que elle pu-
blicou, vê-se que a sedição era mais do que pro-
pagação do que contra a Torda, e seja
pouco que com a proxima chegada do novo Hódia
poderá que há e Principe Bullinache a revolta seria
reprimida; porém quando menos se esperava, apparece
em Yassa o Principe Ypsilanti General Major
no serviço da Rússia, e filho do antigo Hospodar
da Holodavia, acompanhado por numerosos e tra-
nantes e Bandeiros, pelos quaes segundó se confirma
for a guarnição Turca da Yassa prapada no seu
da espada; e mesmo acontecio nos individuos
daquelle Nação que se achavam em Gidaz, e que
não podiam, por mais da fuga, escapar ao colio de
seus inimigos.

O sobredito Principe publicou immediatamente
grande copia de proclamações, dirigidas não só-
mente aos habitantes dos dous Hospodares
mas também a toda a Nação Grega, animando-a
a pegar em armas a fim de se subtraher ao jugo
Otomano que a opprimia, tendo até a temeridade
de declarar na aquellas proclamações, que a sua
patriótica empresa seria apadrinhada, e activamente
auxiliada por hum poderosa Nação vizinha.

1785 martie 12, Viena, Raport in legătură cu răscoala din 1784 în Transilvania

înăbușită răscoala și a modului în care
au fost torturați conducătorii ei.

Informații ample privind țările ro-
mâne sînt cuprinse și în documentele
referitoare la războaiele ruso-austro-
turd din 1787—1792 și ruso-turd din

1806—1812, cu implicații pentru țările
române. Documentele portugheze rela-
tează pe larg desfășurarea și obiecti-
vele revoluției din 1821, ecoul ei în
viziunea consulului portughez la Viena,
situația țărilor române în timpul revo-

luției precum și poziția Porții și a Rusiei în înfrângerea acesteia.

Deosebit de interesante sînt aprecierile în legătură cu cauzele care au determinat izbucnirea revoluției. Menționăm, de asemenea, descrierea făcută conducătorului revoluției, Tudor Vladimirescu, apreciat ca un „bărbat de acțiune, ferm, integru și întreprinzător”.

Documentele depistate în Arhivele Ministerului de Externe se referă la revoluția burghezo-democratică de la 1848—1849, în special din Transilvania, precum și la războiul de independență din 1877, luptele purtate, eforturile făcute de diplomația română pentru recunoașterea independenței precum și poziția diferitelor puteri străine în legătură cu dreptatea cauzei românești.

Sînt reflectate, de asemenea, relațiile diplomatice stabilite între România și Portugalia după obținerea independenței de stat a țării noastre.

O documentație mai amplă se referă la politica externă a României în perioada 1923—1924.

Investigarea arhivelor portugheze s-a soldat cu aducerea în țară a peste 1 500 cadre microfilm și 1 200 xerografii de pe documentele depistate la Arhivele Naționale de la Torre do Tombo, care au fost oferite gratuit Direcției generale a Arhivelor Statului. De asemenea, au fost comandate peste 4 000 cadre microfilm la Arhivele Ministerului de Externe și celelalte instituții în care s-au întreprins cercetări.

Aceste documente îmbogățesc Fondul Arhivistic Național cu noi și valoroase izvoare istorice, avînd în vedere că arhivele portugheze nu au fost investigate de cercetători români decît sporadic, în perioada dintre cele două războaie mondiale.

Subliniem că această cercetare, deosebit de fructuoasă prin rezultatele privind completarea tezaurului de informații istorice referitoare la țara noastră, a fost posibilă și datorită sprijinului acordat de directorul Arhivelor Naționale, dr. José Pereira Da Costa

și de soția sa dr. Maria Clara Da Costa, conservator șef, cărora le aducem mulțumirile noastre și pe această cale.

Data fiind bogăția arhivelor portugheze și numărul mare al documentelor care au rămas de cercetat, precum și bunele relații stabilite între cele două instituții, considerăm util ca în viitor să se continue acțiunea de cercetare.

EMILIA POȘTARIȚA

SPANIA

În cadrul acordului cultural româno-spaniol, în cursul anului 1979 au fost făcute investigații în Arhivele generale de la Simancas, în Arhiva Coroanei de Aragon, în Arhiva istorică națională din Madrid și în Arhiva Ministerului Afacerilor Externe. La Arhivele generale din Simancas ni s-a acordat tot sprijinul necesar în vederea identificării acelor documente care cuprind informații despre trecutul nostru. Am reușit în felul acesta să parcurgem multe pachete în care au fost identificate peste 40 de documente inedite referitoare la secolul al XVI-lea. Majoritatea acestora se referă la anul 1595 și, chiar dacă documentele inedite descoperite cu această ocazie nu schimbă imaginea pe care ne-am făcut-o despre luptele care s-au desfășurat în anul 1595 pentru apărarea independenței Țării Românești, ele ne dau posibilitatea să urmărim faima europeană a lui Mihai Viteazul, ce importanță au avut, pe plan european, luptele conduse de el.

Interesant este și contextul în care apar aceste informații : statele amenințate de noua ofensivă otomană spre apusul Europei înregistrează cu deosebită bucurie vestea izbucnirii răscoalei antiotomane din țările românești și în primele documente se exprimă dorința ca veștile despre această răscoală să fie adevărate. Prin izbucnirea luptelor din Moldova și Țara Românească, se crea o situație favora-

bilă occidentalilor în sensul că presiunea exercitată de oștile otomane spre centrul Europei avea să slăbească prin detașarea unor forțe care să restabilească suzeranitatea sultanului la nord de Dunăre. Frecvența cu care apar informațiile despre evenimente din anul 1595 din Țara Românească reprezintă o dovadă a interesului pe care îl manifestau chiar și conducătorii politici din îndepărtata Spanie. Documentele inedite descoperite cu ocazia investigațiilor făcute în anul 1979 se înseriază documentelor spaniole descoperite și publicate de Al. Ciorănescu în anul 1940¹. Rapoartele diplomatice ale reprezentantului spaniol la Veneția cuprind de obicei informații venite de la Constantinopol, de la Praga sau de la Viena. Menționăm că de regulă, cataloagele spaniole rețin puține informații despre români, deși pachetele conțin, în realitate, mult mai multe. Într-un asemenea pachet, despre care catalogul nu dădea decât trei informații privind Transilvania și Moldova, am găsit 82 documente referitoare la Țara Românească. Aceasta demonstrează că trebuie făcute pe viitor investigații sistematice în speranța că, în afara trimerelor existente în cataloagele întocmite până acum, există și alte documente care conțin informații despre țara noastră. Timpul scurt petrecut la Simancas nu ne-a îngăduit să urmărim toate trimiterile cuprinse în cataloage. Am făcut totuși un sondaj pentru documentele din secolul al XVIII-lea și din parcurgerea câtorva pachete ne-am dat seama că există bogate informații referitoare la așa numita „Chestiune orientală“, adică la istoria războaielor austro-ruso-turce care puneau din punctul de vedere al puterilor ce se înfruntau problema reorganizării politice a răsăritului european. Am xerografiat numai câteva documente din anii 1738—1739, în care se cuprind date despre mișcă-

rile de trupe otomane și ruse și despre tratativele dintre reprezentanții marilor puteri care se desfășurau la Nemirov.

Am avut convingerea că în Arhivele Coroanei de Aragon se păstrează cele mai vechi știri pe care le cuprind arhivele spaniole despre români. Există mai multe cataloage ale documentelor cu caracter intern și mai puține referitoare la cele cu caracter extern. Din păcate nu există nici un catalog al documentelor care privesc relațiile Aragonului cu răsăritul european, așa explicându-se de ce în volumul lui Antoni Rubió Luch *Diplomatari de l'orient català* (1301—1409) Barcelona, 1947, sînt publicate documente care au mai văzut lumina tiparului în alte colecții de documente publicate în Europa. Se lucrează la un catalog care va fi de mare utilitate pentru cercetători în anii următori, cînd va fi tipărit. Avînd în vedere importanța sud-estului european s-a alcătuit o listă de documente care cuprind informații despre romanitatea sud-dunăreană în secolele XIII—XIV, o parte din ele microfilmîndu-le, deoarece la noi în țară nu există nici o reproducere exactă a originalelor.

La Arhiva istorică națională din Madrid există un bogat fond documentar începînd cu secolul al XVIII-lea. Deoarece la indicele de nume și locuri în două tomuri nu există nici o mențiune despre țările române a trebuit să fac o prospectare mai îndelungată pentru identificarea fondurilor care cuprind informații despre români. Am identificat un număr important din care am ales o serie de documente referitoare la evenimentele anului revoluționar 1821 din țările românești. Este vorba de informațiile pe care reprezentatul Spaniei la Constantinopol le trimite guvernului său în legătură cu evenimentele care se petrec în țările române și în Grecia. În felul acesta numărul informațiilor inedite privind revoluția de la 1821 a crescut. Odată cu microfilmarea tuturor informațiilor de la Simancas și Madrid care se referă la evenimen-

¹ Al. Ciorănescu, *Documente privitoare la istoria românilor culese din Arhivele din Simancas*, București, 1940, p. 106—125.

tele din secolul al XVIII-lea se va putea alcătui un masiv volum de documente „Spania și chestiunea orientală”.

Din Arhiva Ministerului Afacerilor Externe din Madrid au fost aduse o parte din rapoartele diplomatice ale reprezentantului Spaniei la București din anii 1920—1922, în care se fac comentarii asupra politicii externe și interne a guvernului român, situația economică a României în anii respectivi, problemele sociale care se pun în fața guvernanților, grevele și activitatea partidelor progresiste din țara noastră.

Aceste informații urmează să fie puse în valoare prin publicarea unor documente și prin studii care să completeze cunoștințele noastre în legătură cu unele momente foarte însemnate din istoria românilor.

În urma investigațiilor făcute, s-a putut verifica faptul că în arhivele spaniole există un fond de informații foarte bogat referitor la istoria poporului român, fond care se cere cercetat și verificat în profitul istoriografiei noastre.

MANOLE NEAGOE

STATELE UNITE ALE AMERICII

Cu prilejul continuării cercetărilor în arhivele americane au fost studiate fonduri și colecții de documente, publicații la Arhivele Naționale și Biblioteca Congresului din Washington, la Institutul Hoover pentru Război, Revoluție și Pace de la Universitatea Stanford California și colecția de hârti secolele XVI—XVII de la Biblioteca Publică din New York.

¹ 870.00/—871.51 Legatia SUA la București 1910—1949 ; Box 9950, 9951, 6962, 6963, 6964, 9952, 9954, 9955, 9956, 9966, 9961, 6920 ; 870.01/—871.76—Box—5111, 5112, 6837, 6839, 6838, 6841, 6842, 6843, 6894, C—820.

² 740 0019 EW/—Box 378, 379, 380, 381, 382, 383, 2569, 2570 2571, 2572, 2573, 2578, 2111, 2113, 2114, 2118, 2119, 3820.

Documentele cercetate sînt din perioada 1821—1950.

La *Arhivele Naționale din Washington* au fost cercetate două fonduri de maximă însemnătate : Departamentul de Stat¹ și Departamentul Armatei. La Departamentul de Stat (record Group 59) s-au investigat următoarele părți structurale : Rapoartele miniștrilor Statelor Unite din Rusia (1808—1906) și din Austria (1877—1880) (Despatches from I. S. Ministers to Russia, 1808—1906 and Austria, 1877—1880) ; Comisia americană pentru negocierea păcii, Paris (1918—1919) și Ambasada S.U.A. la București (1911—1949) ; Războiul European² (European War) din anii 1917—1919, 1940—1944 ; Rapoarte de cercetare și analize (Research and Analysis) 1940—1946 ; Comisia Aliată de Control pentru România (1945—1946) iar la Departamentul Armatei (Department of Army) (R.G. 226—O.S.S. 1940—1947) Biroul Informații Strategice (Office of Strategical Services). La *Biblioteca Congresului* — Secția de manuscrise au fost consultate și selecționate documente din fondurile : Comisia americană la Conferința de Pace (1918) ; Stanley Washburn—correspondență 1917 ; William Culbertson (1925—1928) și generalul William Leahy (1939—1945). La Institutul Hoover, din fondurile personale românești și străine am cercetat N. Titulescu (însemnări și corespondență), I. G. Duca (memorii), R. Irimescu, C. Vișoianu ; de Launay și Ianovski (correspondență) ;

Documentele studiate conțin informații prețioase, în cea mai mare parte inedite (unele fonduri fiind deschise cercetării anul acesta), referitoare la istoria României și a poporului român începînd cu perioada revoluției conduse de Tudor Vladimirescu pînă la sfîrșitul anului 1949. O seamă de documente evidențiază cauzele și desfășurarea revoluției din 1821, despre care consulul american la St. Petersburg, Henry Middleton raporta secretarului de stat că aceasta s-a ridicat nu atît „împotriva Porții cît a funcționarilor publici din țară”. Altele re-

N. 180.

Legation of the United States

Vienna, March 31, 1877,

Sir:

There are several trustees of statistics of the population of Roumania. I understand the Preparations to be made, and the acquisition of the Dobruddika instead, have introduced a new element of calculation. But it is probably safe to put the estimate between $5/4$ and $5/2$ millions of people.

The domain to religious opinion

The Honorable

William M. Evarts,

Secretary of State, Washington

1879 martie 31, Viena. Raport de la John Kasson privind Dobrogea

flectă procesul de consolidare a României ca stat independent după războiul din 1877; dezvoltarea relațiilor comerciale, consulare și diplomatice româno-americane, acreditarea în 1880 a primului diplomat al SUA la Viena,

John Kasson, bazată pe considerente de ordin politic și economic favorabile României.

De la Arhivele Naționale, de o valoare deosebită apreciem rapoartele diplomatice, notele confidențiale, tele-

gramele adresate secretarilor de stat de către diplomații Ambasadei americane la București din 1911 până în 1949 ca: Charles Vopicka, Peter A. Jay, William Culbertson, Charles Wilson, F. M. Gunter, Burton Berry ș.a., clasificate la: Probleme politice — România. Ele relatează pe larg participarea României la primul și al doilea război mondial, sacrificiile făcute de armată și populație pentru obținerea victoriei, poziția diplomației americane față de statul român în contextul politic internațional, situația politică, economică, socială și militară a României, politica internă și externă promovată de diversele cabinete, schimbările de guverne și cauzele căderii lor, lupta partidelor istorice pentru supremație, mișcările sociale — grevele, demonstrațiile muncitorești, organizarea și activitatea în legalitate și ilegalitate a P.C.R., aportul comuniștilor la acțiunile muncitorești din uzine, fabrici, ateliere, al minerilor și C.F.R.-iștilor etc. Relevante sînt rapoartele care reliefează rolul comuniștilor la acțiunile muncitorești și măsurile luate de guverne împotriva lor. Referindu-se la greva minerilor de la Lupeni din 1929, ambasadorul Charles Wilson scria secretarului de stat: „greva a fost fără îndoială o demonstrație organizată și condusă de comuniști“. Cu ocazia grevelor petroliștilor și C.F.R.-iștilor din 1933 se raporta asupra organizării grevei, acțiunilor de susținere a greviștilor, forța de care dispuneau în confruntarea cu poliția, intervenția muncitorilor pentru eliberarea greviștilor arestați la Ploiești subliniind că: „guvernul crede, probabil corect că în fruntea tuturor mișcărilor au fost comuniștii“. Alte documente redau organizarea și centrele în care funcționau organizațiile și cluburile comuniste, publicațiile, centrele de conducere, compoziția și orientările din cadrul mișcării.

Tot în cadrul acestui fond, se află documente referitoare la participarea țării noastre la războiul antihitlerist, activitatea mișcării de eliberare a

forțelor patriotice evidențiind actul de la 23 August 1944 și dezvoltarea ulterioară a țării pe baze democratice, prefacerile care au urmat precum și documente privind emigrația română din Franța, Portugalia, Iugoslavia și S.U.A. după această dată.

Atenție deosebită s-a acordat studierii documentelor din fondul „European War“ care se referă la politica generală a S.U.A. în ajunul și mai ales în timpul celui de al doilea război mondial, atitudinea față de România la tratativele de la Cairo și Ankara și susținerea României, declarațiile americane și sovietice, acordul de armistițiu și aplicarea lui.

Documentele păstrate de O.S.S. — conțin argumente etnice, istorice, politice și geografice în favoarea continuității poporului român în teritoriile luate de el.

Tot de la Arhivele Naționale, în completarea Arhivei germane de război, s-au comandat 17 role microfilm cu documente provenite de la Ambasada germană de la București, din perioada 1924—1940 și care reflectă politica internă și externă a României în perioada interbelică, cît și poziția Germaniei față de România și politica ei externă.

La Biblioteca Congresului, ne-am oprit asupra unor colecții care prezintă interes pentru istoria României. Astfel, o parte din ele reflectă participarea României la primul război mondial și fac parte din colecția corespondentului de presă american Stanley Washburn. Este unul dintre puținii corespondenți de presă care s-au ocupat cu multă atenție de frontul din sud-estul și estul Europei. A participat direct la campania de pe frontul rusesc și românesc. Personalitate marcantă a redactat unul din cele mai profunde memorii de analiză asupra „Cazului României“ apreciat de William Phillips, secretar al lui Robert Lansing, atunci secretar de stat, ca „unul din cele mai interesante documente pe care le-am citit vreodată în viața mea, și te felicit din inimă pentru modul intere-

The Forlands,
Livermore Halla
Maine, Aug. 28, 1917

Senator Elihu Root,
The New Willard Hotel,
Washington, D.C.

My dear Senator Root:-

A special delivery letter received from Basil Miles this morning was the first intimation I have had that there was any desire for me to return to Washington. I have just telegraphed you that I would come immediately if, in your opinion, I can be of the smallest service to you. Three or four days in Boston, for an operation on my little girl, has been responsible for the miscarriage of my mail and telegrams.

Basil Miles speaks in his letter of proposed visit of the Queen of Rumania to this country. I most sincerely believe in this step and, under her Majesty and Prince Stirbey A.D.G. to the King, urging that the Queen undertake this trip. I have always felt, as you know, that the Allies have a great moral obligation to Rumania, and I have always, within my very narrow sphere of influence, endeavored to emphasize this obligation. The practical aspects of the Rumanian situation, quite aside from ethical and moral situation, more than justify our helping Rumania in the greatest possible degree. As Elihu Root has clearly shown in his report on the Rumanian situation we have the equivalent of seven and one half army corps on the Rumanian front. His estimate was that it would take three hundred million to keep this force in the field. It will take ten times that sum of money to place an equivalent number of troops drawn from America on any front and even or eight months delay.

Rumania and the Rumanian situation are not in the least understood in America. It is going to be difficult enough for the Administration to popularize the large loans that we are making to the Allies. It has seemed clear to me from the start that we should use every effort which is legitimate to popularize Rumania and the Rumanian cause in this country thus strengthening by just that much the hand of the President in putting through these loans on which to a large degree depends the fate of Rumania and with it our entire left flank on the eastern front. If public opinion in this country can be aroused to enthusiasm for Rumania there will be a wide spread demand in this country that we help Rumania in every way possible. If we create this demand we help the Administration by just so much, not to speak of assisting this worthy little Ally.

Incidentally, one must not forget Rumania and her future at the Peace Conference. Unless her cause, her sacrifices and her good faith in this struggle are generally understood, it is more than probable that in the period of trade

1917 august 28, Maine. Scrisoare de la Stanley Washburn despre obligațiile aliaților față de România.

sant în care l-ai scris" (scrisoarea din 3 octombrie 1917, Maine). Prin articolele sale și prin corespondență, Stanley Washburn s-a străduit să facă cunoscută soarta României în America în favoarea ei. Astfel, în scrisoarea din 28 august 1917, scrie senatorului Elihu Root: „ar trebui să facem un efort pentru a populariza România și cauza română în această țară întărind astfel mina președintelui pentru a ob-

ține împrumuturile de care depinde într-o mare măsură soarta României și de ea întregul nostru flanc stîng". Drept urmare, în 7 septembrie, William Phillips îi comunică hotărîrea Congresului ca o comisie de experți să fie trimisă în România pentru a discuta mijloacele practice pentru acordarea imediată a ajutorului necesar.

Interes prezintă și documentele din fondul Comisia americană la Confe-

the Department, and I am writing to General Scott accordingly.

I do not like the idea of parting with you in the least for we need enormously your enthusiasm and your knowledge of the situation over there. I cordially reciprocate your very friendly sentiments.

Sincerely yours,

William Phillips

Read to Nov. 11/17

THE ASSISTANT SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

October 3, 1917.

My dear Major Washburn:

I find to my regret that your letter of September 8th enclosing your memorandum on the Rumanian situation, reached Washington after my departure on a holiday, and consequently I have only just had an opportunity to read it carefully. I am frank in saying that it is one of the most interesting documents that I have ever read in my life, and I congratulate you heartily on the interesting way in which you have written it. I talked with the Secretary about it this morning and he agrees with me.

I am having it re-typed and put in a little different form so that we can make use of it point by point.

I hope very much that you have managed to have a month's complete rest, and if there is any place in the world to heal your wounds, Maine is that place.

Sincerely yours,

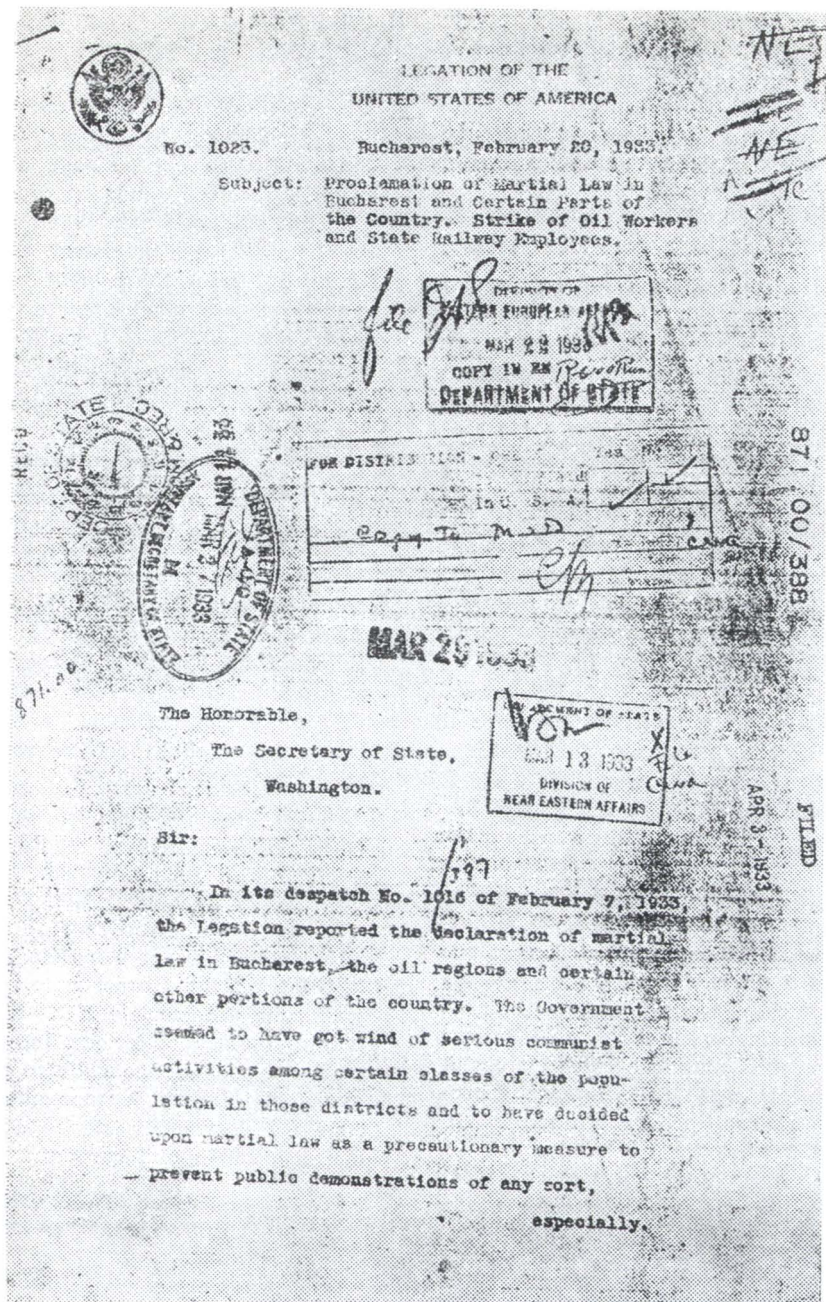
Major Stanley Washburn,
The Norlands,
Livermore Falls, Maine.

1917 octombrie 3, Washington. Scrisoare de la William Phillips

rința de Pace de la Paris din 1918. Din ele s-au selectat rapoartele experților întocmite pentru președintele Wilson și pentru comisie¹. De reținut

sînt argumentele aduse în sprijinul preponderenței etnice a românilor pe teritoriul Transilvaniei și a continuității lor în spațiul carpato-danubiano-pontic, inclusiv prin păstrarea elementului de origine latină în limbă și port. Astfel, în raportul lui William

¹ Problema este prezentată de prof. Keith Hitchins, Universitatea Urbana, Illinois, *Woodrow Wilson and the union of Transilvania with Rumania, 1917-1918*, în „Revue roumaine d'histoire” 4/1979, p. 803-810.

1933 februarie 20, București. Raport de la Charles S. Wilson privind grevele muncitorești din România

Howell Reed din 11 martie 1918, se apreciază că „este semnificativă tenacitatea rasei lor și faptul că ei și-au păstrat nucleul limbii lor latine tot timpul cît diferitele valuri de migrațiuni au trecut peste vatra lor dacică”.

Intr-un raport, întocmit de expertul John F. Carter, se relatează că „din punct de vedere etnic România este un fenomen unic. Este singurul popor din Balcani care a scăpat aproape intact în urma valului migrator slav

care s-a așezat în vechiul imperiu roman și a păstrat caracterul latin al unei colonii romane, și este de fapt, o țară latină". În continuare se arată „cînd ungurii au pătruns în Dacia nu au încercat să-și influențeze vasalii ci le-au imitat civilizația lor latină su-perioară".

Colecția William Culbertson 1925—1928, reflectă perioada în care acesta a fost ambasador al S.U.A. la București. Pe lângă un număr restrîns de rapoarte, ne-au reținut atenția documentele adunate în decursul activității sale la București pentru o lucrare despre România. Fiecare capitol de manuscris face trimiteri la cele mai vechi surse istorice despre existența și continuitatea populației dacice pe teritoriul patriei noastre ajungînd cu prezentarea pînă la transformările politice, economice și sociale de la sfîrșitul deceniului trei al secolului XX.

Din colecția William Leahy, personalitate militară marcantă, consilier al președintelui Roosevelt, fost ambasador în Franța între anii 1940—1942, s-a considerat util pentru istoria României, integrată în istoria europeană, să se achiziționeze memoriile scrise în anii 1939—1945. Ele conțin note și însemnări de la convocările și întîlnirile președinților celor patru mari puteri și reflectă atitudinea lor față de problemele Europei după capitularea Germaniei; copiile unor note ca cea a guvernului american către mareșalul Pétain (24 mai 1941) în care reproșează ajutorul acordat Germaniei în defavoarea Angliei, vechi aliat; ale lui Stalin către Churchill (23 martie 1944) în care face apel la înțelegerea de la Teheran și necesitatea restabilirii drepturilor Uniunii Sovietice. Ele conțin, de asemenea, o bogată și interesantă corespondență cu personalități politice marcante ale vieții politice internaționale ca: Bernard Barouh, Jean Louis Darlan, Joseph Greux, Cordell Hull, Henry Petain, Franklin și Eleanor Roosevelt, Harry Truman etc.

Valoroase pentru istoria națională și pentru relațiile internaționale sînt și colecțiile românești aflate la Institu-

tul Hoover în special colecțiile N. Titulescu și I. G. Duca.

Deși documentele colecției Titulescu sînt în majoritate copii ale scrisorilor, rapoartelor, telegramelor etc. trimise de acesta în perioada cît a reprezentat statul român în diverse organisme internaționale și ca ministru la Londra către ministrul afacerilor externe, personalități politice românești din țară și străinătate, sub raport documentar ele prezintă valoare. Istoricul american Walter M. Bacon le-a folosit în lucrarea sa „În spatele ușilor închise".

Cealaltă colecție menționată, I. G. Duca are o valoare deosebită datorită memoriilor sale (1912—1923) care redau sub o formă extrem de vie și veridică evenimentele pe care le-a trăit ca om politic și de stat, respectiv perioada neutralității, a intrării României în război și deznodămîntul acestuia, a situațiilor de conjunctură politică și internațională, a contactelor cu personalități politice românești și străine etc.

În perioada de cercetare s-au selecționat pentru microfilmare 13 500 file document, 17 role microfilm cu peste 8 000 cadre și 1 400 file xerografii,

În concluzie, considerăm că rezultatele cercetărilor vor completa izvoarele istorice privind raporturile româno-americane din secolele XIX—XX permițînd, totodată, istoriografiei române studierea poziției uneia dintre puterile mondiale influente în momentele cruciale ale dezvoltării istorice a României și a sud-estului european.

VALENTINA COSTAKE
VALERIA MATEI

TURCIA

În perioada 22 decembrie 1979 — 20 ianuarie 1980, am efectuat o deplasare în Turcia, în calitate de delegați ai Direcției generale a Arhivelor Statului. Am întreprins cercetări în următoarele instituții de depozitare: Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri

(*Başbakanlık Arşivi*), Arhiva Muzeului Palatului Topkapî (*Topkapî Sarayı Müzesi Arşivi*), Biblioteca Süleymaniye și Biblioteca Universității — toate din Istanbul; Biblioteca Societății turce de istorie (*Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi*) din Ankara și Muzeul de arheologie (*Arkeoloji Müzesi*) din Bursa.

Dat fiind faptul că la Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri din Istanbul se păstrează cele mai bogate și valoroase documente din Turcia, ne-am îndreptat atenția asupra fondurilor și colecțiilor din această instituție, pe care le cercetăm în mod sistematic încă din anii precedenți. Astfel, în privința fondului *Maliyeden Müdevver Defterler* (Condici transferate de la fisc) — din care în ultimii doi ani au fost aduse în țară multe documente și condici — arătăm că, de această dată, s-a acordat atenție deosebită așa-numitelor *Ahkâm Defterleri* (Condici de porunci), care cuprind o serie de documente referitoare mai cu seamă la probleme administrativ-economice din Dobrogea și sud-estul Moldovei, în secolul al XVII-lea, precum și un număr însemnat de scrisori adresate domnilor români, în aceeași perioadă, legate de chestiuni economice, politice și militare.

A fost cercetat și fondul *Kepeci Tasnifi* din care au fost reținute condici de documente privind probleme majore ale istoriografiei noastre actuale. Relevăm în mod deosebit o condică din anul financiar 1691—1692, care conține numele, filiația și starea socială a locuitorilor nemusulmani din localitățile aflate în kazalele Akkerman, Chilia, Bender și Sărata. Această condică, originală și oficială, aduce elemente de primă valoare în privința continuității românești în ținuturile respective.

Notăm, de asemenea, o altă condică în care se menționează în mod expres că „locul unde se află Orșova Veche, din *vilaetul* Timișoara, este strimtoarea Țării Românești“. Așa cum rezultă limpede, acest document turcesc, din

1702—1703, atestă drepturile Țării Românești în această zonă.

Au fost xerografiate multe documente valoroase din dosarele (condicile) *Divanului imperial*, de la începutul secolului al XVII-lea, referitoare atât la relațiile țărilor române cu Poarta otomană, cât și la regimul administrației otomane în Dobrogea, Banat și așa numitele „raiale“. Menționăm că aceste documente completează golurile documentare, resimțite de multă vreme de istoriografia noastră, în legătură cu obligațiile financiare și economice ale Moldovei și Țării Românești față de Poarta otomană.

De asemenea, s-a continuat cercetarea sistematică a fondului de „Acte imperiale“ (*Hatt-i Hümayün*). Documentele xerografiate aduc precizări referitoare la aspectele economice și politice ale relațiilor țărilor române cu Poarta otomană, în perioada domniilor fanariote.

Au fost depistate noi documente care atestă statutul de autonomie al Țării Românești și Moldovei, precum și situația lor în contextul internațional tot mai grav, generat de politica anexionistă a Rusiei și Austriei. Notăm, totodată, câteva documente care nuanțează desfășurarea evenimentelor revoluționare de la 1821 din Principatele Române.

Reluând cercetările, după o întrerupere de câțiva ani, în Arhivele Muzeului Palatului Topkapî din Istanbul, am depistat și microfilmate documente, originale în cea mai mare parte, referitoare la relațiile româno-otomane în secolele XVI—XIX. Aceste documente îmbogățesc informațiile privind mai cu seamă politica otomană în Europa, în legătură cu țările române. Totodată, ele permit o cunoaștere mai detaliată a regimului administrației otomane în Dobrogea și în zonele Bender și Hotin, precum și a raporturilor directe dintre țările române și palatul sultanilor. Astfel, menționăm traducerea oficială a memoriului semnat de 38 nobili ardeleni în legătură cu desemnarea lui Francisc Rákoczy ca moștenitor al tro-

nului Transilvaniei. Considerăm interesante și cele 25 de bilete de trecere a Dunării la Ismail, date între anii 1601—1622 diverșilor negustori, între care sînt menționați și români; din păcate conducerea arhivei nu a permis decît microfilmarea unei părți din acest dosar. Consemnăm și cîteva rapoarte originale prezentate de marele vizir sultanului Ibrahim I, în perioada 1640—1642 în legătură cu peșcheșurile oferite unor înalți dregători otomani de către Matei Basarab.

Totodată, în această arhivă se păstrează un număr mare de condici (adeseori sub această denumire sînt cotate și foile volante), care privesc mai ales probleme economice. Menționăm condica din anul 1571, care atestă faptul că românul „Mihail fiul lui Dimitrie” era posesorul unor mari suprafețe de teren în zona Techirghiol. Deosebit de importantă considerăm că este și condica ce reprezintă procesul verbal de inventar al bunurilor domnului Moldovei, Grigore Ghica; acest document a fost întocmit în noaptea uciderii domnului, în anul 1777 și a fost semnat de 9 boieri de seamă ai Moldovei. Mai notăm și condica în care sînt menționate efectivele trupelor destinate apărării Moldovei și cetăților Hotin și Bender în anii 1768—1769, precum și cantitățile de provizii achiziționate din Țara Românească și Moldova, în aceeași perioadă, pentru oștile otomane.

Datorită faptului că de această dată nu am avut aprobare pentru achiziționare de manuscrise, prin bunăvoința directorului Bibliotecii Süleymaniye am reușit să xerografiem din această instituție cîteva lucrări valoroase, tipărite în caractere arabe. Aceste lucrări, acum rarități bibliografice, sînt de natură să contribuie la mai buna înțelegere a evoluției raporturilor româno-otomane, privite mai cu seamă în perspectiva relațiilor Porții cu întregul continent european.

La Biblioteca Universității din Istanbul am comandat spre microfilmare manuscrise valoroase care tratează diferite perioade ale istoriei otomane.

Astfel, un manuscris elaborat în secolul al XV-lea conține știri prețioase legate de lupta de la Rovine, expedițiile otomane la nord de Dunăre în 1417 și 1475—1476. Un alt manuscris cuprinde bogate informații referitoare la relațiile Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei cu Poarta, în perioada 1637—1661, iar un altul relatează în detaliu desfășurarea războiului ruso-turc din 1827—1829. Subliniem în mod deosebit o scrisoare necunoscută, aflată în această bibliotecă, a sultanului Mehmed al II-lea, referitoare la lupta sa, în anul 1476, cu Ștefan cel Mare.

Continuînd cercetările începute anul trecut în fondul de manuscrise al Societății Turce de Istorie din Ankara, am xerografiat documente și cronici care aduc elemente informaționale legate de istoria românească între secolele XIV—XIX. Evidențiem în manuscrisul în care sînt cuprinse procesele verbale ale negocierilor dintre Poarta otomană și statele europene și tratatele încheiate între ele, în perioada 1814—1833; multe dintre aceste documente se referă la situația internațională a Moldovei și Țării Românești. De altminteri, în deplasarea precedentă am microfilmât un manuscris asemănător, referitor la perioada anterioară, privind mai ales negocierile și tratatul de pace de la București din 1812.

Deplasarea la Bursa a constituit de fapt o acțiune de sondare a fondului „Condici de hotărîri judecătorești” (*Şerhiyye Sicilleri*), păstrat la Muzeul de arheologie din acest oraș. Avînd în vedere caracterul acestor condici, nu era de așteptat să găsim documente deosebit de valoroase. Totuși, în ele s-ar fi putut descoperi unele știri interesante referitoare îndeosebi la relațiile comerciale dintre țările române și Imperiul otoman sau legate de acțiunile revoluționare din Principatele Române. Desigur, în cele două zile, cit am stat la Bursa, nu am putut cerceta toate cele aproximativ 1 000 condici din acest fond, cu atît mai mult cu cît ele sînt acum în curs de catalogare. Studiînd selectiv aproximativ 20 condici, din diverse perioade, am reușit

să depistăm și să xerografiem o serie de documente care reflectă efectele în Anatolia ale evenimentelor revoluționare de la 1821 din Principatele Române și din sud-estul Europei.

Data fiind valoarea științifică a documentelor achiziționate atât cu acest prilej, cât și cu ocazia misiunilor anterioare, conducerea instituției a luat măsurile necesare pentru a le pune cât mai grabnic la dispoziția specialiștilor, prin întocmirea instrumentelor de lucru adecvate, între care se află deja în curs de elaborare două volume de documente turcești inedite privind relațiile țărilor române cu Poarta otomană în perioada 1601—1711 și, respectiv, 1711—1821.

TAHSIN GEMIL
VALERIU VELIMAN

R. P. UNGARA

Arhivele maghiare sînt deosebit de bogate în fonduri și colecții de documente privind istoria patriei noastre. A fost urmărită, în principal, depistarea documentelor referitoare la legăturile dintre cele trei țări române, preponderența elementului românesc în Transilvania, Partium, Maramureș și Banat, lupta de eliberare socială și națională în teritoriile românești aflate sub stăpînire străine și dezvoltarea culturii naționale românești.

În anul 1979 s-a continuat studierea fondurilor de la Arhivele Naționale Maghiare (Magyar Országos Levéltár) din Budapesta și Arhiva județului Hajdu Bihar (Hajdu-Bihar megyei levéltár) din Debrecin.

La Arhivele Naționale Maghiare am studiat, în fondul Cancelaria Aulică Transilvăneană (secția „B”) B 2 Acta generalia (Erdélyi Kancelláriai Levéltár („B” szekció) Erdélyi Udvari kancellária. B 2. Acta generalia,) documentele din anul 1752, cînd din ordinul reginei Maria Tereza a fost investigată și cercetată plîngerea românilor. Actele cercetate se referă la interogațiile cu privire la nemulțumirile românilor de pe domeniul regal din Sibiu, Brașov și Bistrița. Mărturiile celor interogați

atestă poziția populației săsești față de români, dreptul de proprietate și vechimea acestora pe aceste meleaguri. Avînd în vedere că în Secția „B” se păstrează documente prețioase pentru perioada 1686—1848, cercetarea fondului trebuie continuată și pentru ceilalți ani care nu au fost cercetați pînă acum.

Un alt fond studiat la Arhivele Naționale Maghiare a fost Prezidiul Guberniului Transilvaniei. F. 37 Praesidialia (Erdélyi Országos Kormányhatósági Levéltárak („F” szekció) Gubernium Transylvanicum Elnöksége F 37 Praesidialia).

O parte din documentele referitoare la anul 1821 sînt rapoarte ale agenților diplomatici austrieci din București, în legătură cu desfășurarea revoluției conduse de Tudor Vladimirescu și măsurile militare luate de autoritățile imperiale la granița cu Țara Românească.

Tot din Secția „F” au fost cercetate subdiviziunea „F” 49 Conscrieri diverse (F 49 Vegyes conscriptiok). Documentele se referă la conscrierea comitatelor și localităților: Alba, Hunedoara, Dobica, Zărand, Solnocul Inferior, Solnocul de Mijloc, la Districtul Făgăraș, Crasna, Bistrița și Brașov al Scaunelor: Sibiu, Sighișoara, Sebeș, Mercurea, Mediaș. Documentele prezintă o importanță deosebită intrucit consemnează populația din Transilvania pe categorii și pături sociale, bunurile pe care le dețin, obligațiile locuitorilor, fluctuațiile și mișcările de populație, continuitatea neîntreruptă a românilor. Documentele se referă la secolele XVII și XVIII. Deosebit de interesante sînt mențiunile ce se referă la obiceiurile și drepturile românilor, persistența instituțiilor de judecată specific românești: jude, jurați și 40 de bătrîni, precum și încercările primarului din Sibiu de a le leza drepturile.

Secția „G” se referă la luptele pentru libertate purtate de Thököly și Rákóczi [A Thököly és Rákóczi szabadságharcok levéltárai („G” szekció)]. Documentele cuprind corespondența militaro-politică a lui Thököly cu și de la autoritățile turcești, cu Apafi, cu

generalul Caraffa, cu nobilimea din comitatele Satu Mare și Maramureș. Dintre acestea menționăm ordine și instrucțiuni în probleme militare, copia armistițiului din anul 1681 dintre Thököly și imperiali.

Documentele referitoare la luptele conduse de Rákóczi și participarea românilor la acestea cuprind capitulările Chioarului, Mediașului, Gherlei și Becleanului în anii 1704—1705. Documentele mai importante care reflectă politica internă a lui Rákóczi sînt ordine și dispoziții cu caracter economic și militar, date către comitate, legile proclamate prin Dieta de la Ónod cu privire la libertatea religioasă, scutirea de impozite a militarilor; patenta pentru pace etc. Un document din 21 august 1707 se referă la înapoierea iobagilor fugiți din Partium.

Același fond grupează documentele care se referă la relațiile externe ale lui Rákóczi cu Țara Românească, Polonia și Moscova și la tratativele, capitulațiile și rezoluțiile de pace.

Cercetarea Secției „G” a fost încheiată.

În anul 1979 s-a continuat cercetarea documentelor din Secția „P” care conține arhivele familiale, ale corporațiilor și instituțiilor (Családok testületék és intézmények levéltára („P” szekció). Mai exact a fost continuată cercetarea în Arhiva Centrală și Arhiva din Kassa (Košice) a familiei Csáky cu documente din secolele XIV—XIX.

Din tematica acestei secții amintim : ocuparea nord-vestului Transilvaniei de către turci, situația locuitorilor în această perioadă, jafurile și distrugerile suferite de localități, frământări social-economice în Bihor împotriva asupririi feudale, nesupunerea la plata dijmelor și efectuarea robotei, fuga și emigrarea iobagilor de pe moșii ; conscrieri de domenii și localități din Bihor și comitatul Satu Mare în secolele XVI—XIX, socoteli de venituri și cheltuieli ale domeniilor (secolele XVII—XIX) ; instituții vechi românești, voievozi și cnezi între 1602—1611 ; corespondență din Oradea din 1784, cuprinzând știri despre prinderea lui Crișan,

judecarea celorlalți și activitatea lui Jankovics ; documente referitoare la dreptul de proprietate al familiei Csáky în Transilvania și Partium (sec. XIV—XIX), pătrunderea relațiilor de producție capitaliste pe domeniile feudale,arendarea posesiunilor, folosirea muncii salariate, măsuri de rentabilizare a domeniilor (ec. XVIII—XIX).

Din Arhiva economică(secția „Z”) au fost cercetate în continuare documentele din Tipografia regală universitară ungară între anii 1821—1823 [Gazdasági levéltár („Z” szekció) Z 715 Királyi magyar egyetemi nyomda] care cuprind informații referitoare la : activitatea desfășurată de cenzorii cărților românești editate la Buda, distribuirea cărților și manualelor școlare în Transilvania, Banat și Partium, activitatea lui Urasius Nestorovici, Constantin Diakonovici-Loga, Anastasie Hagi, Gheorghe Polizu, corespondență privind testamentul lui Petru Maior, corespondență cu Samuil Vulcan.

În orașul Debrecin s-a continuat cercetarea în Arhiva județului Hajdu Bihar, începută în anul 1978, a conscrierilor comitatului din secolele XVIII—XIX (IV.A.1/b.BMÖ — Bihar megye összeírásai) referitoare la recensămîntul locuitorilor pe districte, plăși, orașe și sate. Aceste documente constituie izvoare demografice foarte importante, prin date despre numele locuitorilor, bunurile pe care le posedau.

Au mai fost cercetate documente încheiate în cadrul Adunărilor generale ale comitatului Bihar (IV.A.1.b.1. Bihar vármegye közgyűlése) care se referă la : campaniile militare premergătoare eliberării Oradiei de sub turci (1692) întreținerea și aprovizionarea armatelor imperiale, plîngerii ale locuitorilor împotriva abuzurilor autorităților militare, fuga iobagilor din Bihor, informații despre răscoala condusă de Thököly.

Numărul mare de documente cercetate va îmbogăți baza documentară a istoriografiei românești.

MARGARETA SZABÓ
GHEORGHE MUDURA

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE PRIVIND ISTORIA TURCIEI

Al doilea Congres internațional de istorie economico-socială a Turciei (1071—1920) și colocviul „Economie și societăți în Imperiul otoman” și-au desfășurat lucrările la Strasbourg între 1—5 iulie 1980.

Cele două manifestări științifice s-au bucurat de participarea a renumiți oameni de știință, turcologi, din mai multe țări, ale căror contribuții s-au impus prin conținutul lor în știința istorică internațională.

Lucrările celor două reuniuni s-au desfășurat paralel, sub bunele auspicii ale colegilor francezi. Congresul, desfășurat sub președinția prof. B. Spuler, a însumat 40 de comunicări.*.

Participarea românească a fost urmărită cu viu interes și s-a bucurat de o bună apreciere. Precizările pentru unele unități de măsură otomane (zaherea, cherestea etc.) precum și concluziile în

ce privește circulația unor monede turcești din aur și argint în țările române au fost apreciate de prof. H. Inalcik.

Analiza situației raiale Timișoara a permis abordarea unor aspecte mai puțin cunoscute istoriografiei. S-a făcut mențiunea că o tratare obiectivă a situației se poate realiza numai prin folosirea celor zece condici financiare referitoare la Timișoara, a cinci condici pentru Lipova și a trei pentru Inău păstrate în Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri din Istanbul.

Comunicările prezentate în cadrul celui de al II-lea Congres de istorie economico-socială a Turciei au adus noi contribuții în cunoașterea și studierea istoriei turce, completate în chip

* Încercare de periodizare a istoriei e-
vrelor otomani, 1421—1666 (M. A. Epstein/
München); Despre rolul femeii în socie-
tatea otomană: Şah sultan, o fiică a sul-
tanului Selim I (1512—1520) (Emel Esin/I-
stanbul); Numirea și relatarea ambasado-
rului Barston (Boston) despre campania de
la Agria (Egri — „Erlau”) din 1596 (Susan
A. Skilliter); Unele date noi despre istoria
socială și economică a regenței otomane
în Alger (Abdeljelil Temimi/Tunis); Re-
nașterea bulgară și structuri sociale (Pierre
Vollery/Paris); Aspectul social și economic
în Bosnia și Herțegovina (Dzemat Cehajić/
Sarajevo); Sidonul în secolul al XVI-lea
(Adnan Bakht/Iordania); Recrutarea de
lucrători și procurarea de materiale de
construcții în Imperiul otoman (sec.
XVIII—XIX) (Nejat Göyünç/Istanbul); Cre-
ditul în Balcani în sec. XVI—XVIII
(Bistra Cvetkova); Mănăstiri de deruși în
Istanbul și situația lor materială în sec. al
XIX-lea (Klaus Krelser/Istanbul); Grupe
militare, bandiți și chestiunea despre anti-
feudal și rezistența națională în Balcani în
timpul dominației otomane (Fikret Adanir/
Frankfurt-Izmir); Despre problema auten-
ticității și originalității unor documente o-
tomane timpurii (V. Boškov); Marile dru-
muri comerciale la nord-estul Mării Negre,
sf. secolului al XV-lea — începutul secolului
al XVI-lea (M. Berindei); Drumuri și por-
turi comerciale în secolul al XVI-lea în
Anatolia (Suraiya Faroqi/Ankara); Griul
și raporturile turco-venețiene în secolul
al XVI-lea (Bruno Simon/Strasbourg); Comer-
țul în Orientul olandez, 1625—1826 (Al. H.
de Groot/Țările de Jos) și Elemente pen-
tru completarea istoriei comerțului otoman
în Ungaria secolului al XVIII-lea (E. Vass);

Sistemul otoman çiftlik-reaya (H. Inalcik);
Un buget otoman de pe timpul lui Meh-
med II „Cuceritorul” (G. Mayer/München);
Probleme economice și sociale privind țăr-
ile române și izvoarele turcești din secolu-
lul al XVI-lea (M. Guboglu); Timarele și
Diyarbakir în secolul al XVII-lea (Ibrahim
M. Kunt/Istanbul); Registrele de impozite
ale insulei Naxos. Note preliminare (Ge-
rard R. B. Erdbrink/Țările de Jos); Prin
inventarele după decese otomane (Gilles
Veinstein/Paris); Problemele monetare ale
Imperiului otoman la sfârșitul secolului al
XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea
(Zafer Toprak/Istanbul); Schimbări în
structurile agrare în epoca Tanzimatului
(reformelor) (Lioubov Belharbi/Algeria);
Repercusiuni sociale în reforma educațională
în Imperiul otoman (E. Kuran); Cenzura
otomană în lexiconografia: Kamus-ı Fran-
sevi de Sami Bey (1905) (Louis Bazin/Paris);
La condition des redyds de l'eydüt
de Temeşvar (1552—1716) (M. M. Alexan-
drescu-Dersca/București); Atitudinea o-
tomană despre încercarea de adoptare a tehnologiei
apuseane: rolul tehnicienilor eu-
ropeni (efrenți) în aplicațiunile civile și
militare (R. Murphey/Ann Arbor-S.U.A.);
Reflexiuni teoretice despre conceptul stag-
nării în analiza marxistă a istoriei o-
tomane (Ragib Ege/Strasbourg); Midhat pa-
șa ca guvernator în provincia dundreand
(İlber Ortaylı/Turcia) și Adevărul Turciei
la Consiliul european economic (abr.
C.E.E.) în perspectiva istoriei (Livio Missir/
Beigla); Deși nu era prevăzut în program
prof. K. Akyüz (Ankara) a prezentat, în
turcă, comunicarea intitulată: Idei econo-
mice în opera poetului Namık Kemal
(1840—1888).

fericit de discuțiile consistente pe marginea lor.

Tematica colocviului a fost mai bine precizată, iar comunicările s-au prezentat în cadrul unor teme dinainte stabilite.

Lucrările colocviului s-au desfășurat sub conducerea prof. Bernard Lewis. Temele mari abordate s-au referit la: comerțul maritim în Imperiul otoman, evoluția demografică a lumii otomane în secolul al XIX-lea, tanzimatul și evoluția societății otomane, capitalismul Imperiul otoman, industrializarea în Imperiul otoman; mișcarea junilor turci și influențele ideologiei occidentale asupra societății otomane. Ele au fost susținute de comunicări pertinente, bazate pe o solidă cercetare a izvoarelor istorice, ceea ce a permis prezentarea unor concluzii interesante în problemele tratate.

Lucrările congresului și ale colocviului au fost urmărite cu un interes deosebit de participanții care și-au adus contribuția și prin completări și precizări pe marginea comunicărilor.

Menționând încă o dată ținuta științifică, participarea deosebită a unor oa-

meni de știință, cele două reuniuni și-au dovedit oportunitatea și utilitatea în folosul științei și al apropierei între popoare.

Organizatorii, a căror competență și experiență s-au dovedit a fi deosebite, au avut și inițiativa prezentării unei interesante expoziții de carte turco-franceză, însumind câteva sute de exemplare, privind istoria, arta și cultura Turciei precum și o expoziție de fotografii bine primită de participanți.

În încheierea lucrărilor, prof. I. Melikoff și R. Mantran au rostit scurte allocuțiuni în care au reliefat importanța celor două reuniuni pentru cercetarea istoriei social-economice a Turciei, domeniu mai puțin studiat până în prezent.

Congresul a hotărât ca a treia întâlnire a sa să aibă loc la Princeton (S.U.A.) în 1983 sub conducerea directă a prof. dr. Bernard Lewis. Pentru încurajarea și dezvoltarea studiilor pre-otomane, vechi turcești și turco-selgiuce s-a hotărât organizarea unui simpozion pe această temă la Madrid în anul 1982.

MIHAIL GUBOGLU

MASA ROTUNDĂ „CREȘTEREA EFICIENȚEI CERCETĂRII ȘI VALORIFICĂRII DOCUMENTELOR TURCEȘTI”

În ziua de 17 decembrie 1980, Direcția generală a Arhivelor Statului a organizat o masă rotundă cu tema „Creșterea eficienței cercetării și valorificării documentelor turcești” la care au participat cercetători științifici, cadre didactice universitare, arhiviști.

Dezbaterea a fost inițiată cu scopul de a întări colaborarea dintre toți specialiștii, dintre toate instituturile noastre implicate direct sau indirect în lărga acțiune de depistare și valorificare a surselor documentare turcești privind istoria României.

În cuvântul său de deschidere, directorul Direcției Arhivelor Centrale, dr. Vasile Arimia, subliniind caracterul pronunțat de lucru al acestei întâlniri a specialiștilor, a relevat faptul că ea se înscrie atât pe linia preocupărilor vizând îmbogățirea bazei documentare a istoriografiei noastre, cât și pe cea de mare actualitate privind creșterea eficienței, a calității muncii.

Apoi, dr. Tahsin Gemil, arhivist principal în DGAS, a prezentat un scurt referat în care a căutat să reliefeze bogăția și valoarea izvoarelor turcești din colecțiile noastre de microfilme, di-

rectiile de cercetare pe care sînt în măsură să le fundamenteze aceste materiale, precum și preocupările DGAS pentru introducerea lor cît mai grabnică în circuitul nostru științific. Este de reținut că acțiunea de cercetare întreprinsă de delegații DGAS și de alți cercetători români în arhive, biblioteci și muzee din aproape toate părțile europene, precum și în cele din S.U.A. și Israel, s-a soldat pînă în prezent cu aducerea în țară a circa 3 600 role, însumînd aproape 3 milioane cadre microfilm. Dintre acestea, aproximativ 180 role, cuprinzînd în jur de 120 000 cadre, reprezintă material documentar de factură turcească, provenit din Turcia, Bulgaria, Austria, Polonia, Franța și Ungaria. În cea mai mare parte, acest fond documentar este inedit, fiind de natură să aducă contribuții esențiale la cunoașterea problemei complexe a evoluției raporturilor româno-otomane și, în cadrul ei sau în directă legătură cu ea, să ducă la studiarea temeinică a regimului dominației otomane în țările române, a trecutului acelor teritorii istorice românești aflate temporar sub administrația Por-

ții otomane, precum și a locului și rolului țărilor române pe planul relațiilor internaționale. Nu întimplător abia în ultimii 10—15 ani istoriografia noastră a obținut progrese remarcabile în cercetarea acestor chestiuni.

Prin instrumente specifice de lucru (fișe de rolă, inventare, ghidul microfilmelor, rapoarte de deplasare și prezentări de colecții publicate în „Revista Arhivelor”), întregul fond de microfilme al DGAS, inclusiv sursele de proveniență turcească, se află la dispoziția cercetătorilor. În același timp, având în vedere faptul că documentele turcești nu sînt accesibile din cauza limbii și a paleografiei decît unui număr foarte restrîns de specialiști, DGAS a inclus în planul său de muncă publicarea a două volume cu astfel de documente referitoare la relațiile româno-otomane între 1601 și 1821. De asemenea, DGAS este preocupată și de ideea întocmirii unor cataloage tematice de documente turcești, precum și de cea a inițierii unor ediții integrale de cronică otomane care prezintă o mare însemnătate pentru istoria românească.

În încheierea referatului s-a arătat că izvoarele turcești intrate în fondul de microfilme al DGAS reprezintă doar o mică parte din bogăția, realmente impresionantă, a fondurilor și colecțiilor de asemenea material documentar aflate în instituții din străinătate, în primul rînd din Turcia. Tocmai de aceea, DGAS este preocupată de problema intensificării cercetărilor în astfel de fonduri, atît din Turcia, cît și din alte țări.

La discuții au participat tovarășii: Sergiu Iosipescu, cercetător științific la Centrul de studii și cercetări de istorie și teorie militară, dr. Mehmed A. Mustafa, Anca Ghiță și Ion Matei, cercetători științifici la Institutul de studii sud-est europene, Nicolae Minei, redactor-șef adjunct al revistei „Magazin istoric”, Nina Florea, șef de secție la Editura Academiei, dr. Mihai Maxim, lector universitar, Mehmed A. Ekrem, redactor la Radio-difuziunea Română, dr. Manole Neagoe și Valeriu Veliman arhiviști principali ai D.G.A.S.

Toți cei care au luat cuvîntul au subliniat mai întîi utilitatea practică a acestei dezbateri, propunînd, de aceea, organizarea ei periodică, eventual și sub forma unor sesiuni științifice de strictă specialitate. De asemenea, a fost relevată importanța deosebită a acțiunii de depistare și de aducere în țară a surselor documentare turcești care n-au fost utilizate în istoriografia noastră vreme îndelungată. Menționînd și dificultățile cu caracter special legate de cercetarea fondurilor de documente

turcești, vorbitorii au fost de părere că trebuie mărită durata deplasărilor delegațiilor DGAS în Turcia, avansînd totodată ideea creării unei permanente românești la Istanbul. De asemenea, s-a considerat necesară extinderea ariei de cercetare și în fondurile arhivistice cuprinzînd documente turcești din alte țări (Ungaria, Franța, Austria, URSS, Suedia, țările arabe, Italia, Grecia etc.).

Dat fiind numărul restrîns al specialiștilor în măsură să utilizeze direct sursele turcești, problema valorificării acestui bogat și extrem de prețios material documentar și, în legătură cu ea, cea a formării specialiștilor de mîine au constituit puncte de convergență ale dezbaterii.

În ceea ce privește valorificarea, s-a susținut ideea elaborării grabnice a unui program de publicare a surselor documentare turcești. Relevîndu-se faptul că relațiile româno-turce reprezintă un capitol însemnat al istoriei universale, s-a subliniat că volumele noastre de documente și cronici turcești trebuie să fie competitive pe plan internațional, fapt care reclamă întocmirea lor potrivit celor mai riguroase exigențe ale istoriografiei mondiale de specialitate.

Avînd în vedere asemenea considerente, participanții la dezbateră au găsit oportună propunerea de a se analiza într-un cadru aparte toate aspectele legate de editarea izvoarelor istorice turcești, într-un eventual „comitet general de redacție” chemat să elaboreze norme unitare de editare a surselor de asemenea natură. Totodată, s-a arătat necesitatea pregătirii unor glosare, cronologii, bibliografii, liste etc. menite să stea la îndemîna celor antrenați în activitatea dificilă de întocmire și de publicare a volumelor de documente și cronici turcești.

În aceeași ordine de idei s-a pus și problema criteriilor care trebuie să stea la baza selecționării documentelor în vederea publicării lor. Relevîndu-se criteriul valorii științifice ca principiu călăuzitor, specialiștii s-au pronunțat în același timp în favoarea criteriului cronologic, cît și a celui tematic. Totodată, pornindu-se de la faptul că istoria reprezintă acum, poate mai mult ca oricînd, un limbaj codificat în privința apropierii și înțelegerii între popoare, cei prezenți au remarcat că documentele turcești pot constitui în acest sens un tezaur care trebuie pus cît mai repede și mai bine în slujba nobilei idei.

Referitor la problema pregătirii cadrelor de specialitate, vorbitorii au scos în evidență însemnătatea deosebită a elaborării unui program de perspectivă pentru formarea și educarea de tineri

specialiști, în care să fie antrenate toate forurile interesate. Avîndu-se în vedere înalta competență profesională a specialiștilor săi, s-a exprimat convingerea că DGAS este instituția cea mai autorizată să îndeplinească rolul important în scopul dorit. Crearea Centrului de perfecționare în cadrul Arhivelor Statului a fost apreciată ca o măsură de mare valoare practică.

În încheierea dezbaterii, dr. Vasile Arimia a evidențiat nivelul științific și simțul de răspundere ce a caracterizat

luările de cuvînt ale participanților, concluziile consfătuirii slujind activității viitoare a DGAS și a institutelor și specialiștilor care apelează la fondul de microfilme adus din străinătate. Dezbaterile a scos cu pregnanță în evidență faptul că ceea ce avem de înfăptuit pentru valorificarea surseilor documentare turcești impune mobilizarea unită a tuturor forțelor de care dispunem pe acest tărîm.

TAHSIN GEMIL

CONSFĂTUIREA „NOI IZVOARE DOCUMENTARE DIN ARHIVELE DE PESTE HOTARE”

În cadrul manifestărilor culturale-științifice care omagiază glorioasa aniversare a făuririi Partidului Comunist Român, Direcția generală a Arhivelor Statului a organizat la Muzeul Arhivelor, în zilele de 20—21 martie 1981, consfătuirea „Noi izvoare documentare din arhivele de peste hotare”.

Intrunind reprezentanți ai tuturor factorilor implicați în această vastă și importantă acțiune de investigare a arhivelor de peste hotare, reuniunea s-a bucurat de participarea specialiștilor de la Academia de Științe Sociale și Politice și Centrul de științe sociale Craiova, Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Externe, a cercetătorilor de la Institutul de științe istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., Institutele de istorie din București, Iași și Cluj-Napoca, de la Institutul de studii sud-est europene,

Centrul de studii și cercetări de istorie și teorie militară, Muzeul de istorie al R. S. România, a arhiviștilor din București și de la filiale.

În deschiderea lucrărilor reuniunii a luat cuvîntul Ionel Gal, directorul general al Arhivelor Statului, care a subliniat caracterul de lucru al acestei întruniri ce are drept scop să evidențieze conținutul și valoarea documentelor depistate în arhivele de peste hotare în anul 1980, să identifice noi soluții în vederea creșterii eficienței acțiunilor de investigare a arhivelor externe și să impulsioneze valorificarea științifică a documentelor achiziționate. Comunicările susținute*, ca și dezbaterile ce le-au însoțit au pus în lumină valoarea științifică și politică a informațiilor cuprinse în

* Vasile Arimia — *Rezultatele cercetărilor efectuate de Direcția generală a Arhivelor Statului în anul 1980 în arhive și biblioteci de peste hotare*; Tiberiu Moț, Corneliu Lungu — *Lupta poporului român pentru independență și unitate națională reflectată în documentele aflate în arhivele din Austria*; Andrei Căciora, Gheorghe Mudura — *Informații documentare din arhivele din R. P. Ungară privind istoria României*; Gheorghe Cipăianu — *Aspecte ale istoriei românilor reflectate în arhivele din Budapesta (1849—1874)*; Sergiu Iosipescu — *Surse italiene despre români în evul mediu și în vremurile premoderne*; Ion Pătroiu — *Informații documentare din arhivele engleze privind campaniile României în primul război mondial*; Tiberiu Coliban, Costin Feneșan — *Surse documentare din R. F. Germania depistate în anul 1980*; Steluța Mărieș — *Considerații privind investigațiile referitoare la istoria modernă a României în arhivele din R. D. Germană*; Gheorghe Iancu — *Informații în arhivele și bibliotecile din R. D. Germană despre mișcarea muncitorească din România (1919—1929)*; Grigore Chiriță — *Știri noi despre economia Principatelor din anii Unirii (1856—1859)*; Nicolae Nistor, Ștefan Marinescu — *Noi izvoare documentare din arhivele R. D. Germane*; Mihai Rachieru, Nicolae Mocioiu — *Informații despre istoria patriei depistate în arhivele din Fran-*

ța; Viorica Moisuc — *Noi informații și documente din arhivele franceze*; Olga Ciocanci — *Documente grecești în arhivele de la Carlowitz*; Valentina Costake, Valeria Matei — *Arhivele americane, sursă importantă de completare a Fondului Arhivistice Național*; Gheorghe Buzatu — *Documentarea în arhivele din S.U.A. în problemele istoriei celui de-al doilea război mondial*; Constantin Vlad, Vasile Ionaș — *Surse documentare despre istoria României în arhivele spaniole*; Veronica Vasilescu, Vasile Matei — *Noi izvoare documentare privind istoria României, depistate în arhivele și bibliotecile din R. P. Polonă*; Monica Andone — *Noi aspecte ale relațiilor militaro-politice romano-germane (1939—1945) în colecția de microfilme de la DGAS*; Anca și Nicolae Șerban Tanașoca — *Pentru un corpus al relatărilor călătorilor la românii balcanici*; Constantin Iordan-Sima — *Noi informații din arhivele bulgare*; Olimpia Guță, Liliana Popa — *Investigarea arhivelor din R. P. Bulgaria*; Liviu Marcu — *„Suplex Libellus” al vlahilor balcanici și autorul lui*; Cornelia Danielopolu — *Manuscrise grecești de la Sofia referitoare la istoria culturii românești*; Lucia Taftă — *Istoria sud-estului european la începutul secolului al XIX-lea în bibliotecile din Bulgaria*; Monica Vlaicu, Cornelia Popescu — *Investigarea arhivelor din R. S. Cehoslovacă — sursă de completare a Fondului Arhivistice Național*.

și politică a informațiilor cuprinse în fondurile și colecțiile documentare cercetate în cursul anului 1980, în arhivele, bibliotecile și muzeele din Austria, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Franța, R. D. Germană, R. F. Germania, R. P. Polonă, Spania, S.U.A., R. P. Ungară și U.R.S.S.

Documentele depistate datează din perioada secolelor XI—XX, iar informațiile pe care le conțin aduc noi și valoroase date pentru studierea aprofundată a problemelor fundamentale ale istoriei naționale. Ele atestă — au evidențiat comunicările — continuitatea locuirii în teritoriul strămoșesc, lupta pentru apărarea ființei etnice, pentru libertate și dreptate politică, economică și socială, pentru unitate și independență, pentru promovarea bunelor relații cu alte popoare.

Participanții au apreciat ca pozitive rezultatele obținute în dezvoltarea bazei documentare a istoriei românilor, amploarea deosebită, în activitatea de completare a Fondului Arhivistic Național, desfășurată de Arhivele Statului în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., ca expresie elocventă a atenției acordate de conducerea supremă de partid și de stat, personal de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Strategia investigării viitoare a arhivelor de peste hotare — au arătat în cuvîntul lor participanții la reuniune — trebuie să aibă în vedere necesitatea extinderii ariei geografice în sensul cercetării și în arhivele și bibliotecile din Egipt, Siria, Iran, Suedia, Elveția, Olanda etc., ca și în unele arhive create de organisme internaționale sau de instituții ori persoane particulare. Activitatea desfășurată în scopul aducerii de documente de mare interes pentru istoria României presupune întreprinderea demersurilor pentru facilitarea microfilmării arhivelor create pe teritoriul țării noastre dar care au fost înstrăinate în anumite împrejurări istorice.

De asemenea, majoritatea vorbitorilor a subliniat că, pentru creșterea eficienței acțiunilor de cercetare în străinătate, este necesară o pregătire bine organizată și în același timp o strînsă conlucrare pentru informare reciprocă a specialiștilor de la toate instituțiile de profil, pentru evitarea paralelismelor și a suprapunerilor. În acest sens, trebuie să continue formele de specializare din țară și străinătate, utilizîndu-se bursele oferite de unele organisme și fundații internaționale.

Un salt calitativ trebuie să cunoască și activitatea de valorificare științifică a informațiilor cuprinse în microfilmele aduse în țară. Propunerile de a se publica noi volume de documente ori monografii și studii care să se bazeze pe documente externe au fost însoțite de dorința exprimată de vorbitori, și totodată de angajamentul ferm, de a se acționa pentru intensificarea colaborării dintre Direcția generală a Arhivelor Statului și celelalte instituții de cercetare istorică.

Totodată, a fost formulată propunerea ca această consfătuire de lucru organizată de Arhivele Statului să se instituie ca manifestare periodică, tot așa cum arheologii au, anual, sesiunea rapoartelor asupra săpăturilor efectuate.

Bogăția și varietatea de idei și informații cuprinse în comunicările susținute și în dezbateri au conferit reuniunii caracterul unui util și valoros schimb de opinii menit să ducă la sporirea eficienței acțiunii de completare a Fondului Arhivistic Național și de valorificare a lui conform sarcinilor actuale și de perspectivă ale frontului nostru istoriografic, evidențiîndu-se unitatea de vederi între Direcția generală a Arhivelor Statului și forurile de specialitate în ceea ce privește direcțiile de cercetare, importanța acțiunii și modalitățile concrete de intensificare a conlucrării între specialiști.

ELENA GHEORGHE

CONSĂTUIREA PRIVIND ARHIVELE CREATE DE ORGANIZAȚIILE DIN DOMENIUL AGRICULTURII

Preocupările Direcției generale a Arhivelor Statului pentru perfecționarea activității arhivistice și-au găsit în ultimii ani expresia într-o abordare variată și complexă a problemelor, în lărgirea cadrului de dezbateri a acestora.

Consfăturile avînd ca temă analiza măsurilor ce se impun pentru de-

terminarea unor mutații în munca de arhivă din anumite sectoare ale economiei naționale au avut ca rezultat o mai exactă cunoaștere a specificului și importanței documentelor create în aceste sectoare și au subliniat necesitatea luării unor măsuri mai energice pentru stimularea activității de inventariere și selecționare a documentelor.

Consfătuirea organizată în ziua de 27 februarie a.c. de conducerea Direcției generale a Arhivelor Statului la sediul Filialei Arhivelor Statului județul Argeș, la care au participat șefi de filiale și arhiviști din județele Argeș, Brăila, Galați, Giurgiu, Arad, Dolj, Ialomița, Buzău, Olț și Teleorman, a avut pe ordinea de zi dezbaterile proiectelor de indicatoare întocmite pe genuri de unități de către unele din filialele participante, prezentarea pentru observații a indicatorului direcțiilor generale județene pentru agricultură și industria alimentară, elaborat de Serviciul metodologie și control din DGAS pe baza unor proiecte primite de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și concluziile ce se desprind pentru îmbunătățirea muncii de arhivă la unitățile din agricultură.

Analiza situației arhivelor create de organizațiile din agricultură a scos în evidență acumularea unor mari cantități de documente în acest domeniu și, în raport de aceasta, necesitatea selecționării și preluării la Arhivele Statului a celor care reflectă mutațiile profunde intervenite în ultimele decenii în agricultura românească.

Totodată, a rezultat necesitatea elaborării unor instrumente de lucru care să răspundă direct problematicei care intră în competența unităților respective, să permită constituirea corectă a arhivelor și stabilirea termenelor de păstrare corespunzătoare valorii documentelor pe care le emană în prezent.

Având în vedere aria mare de unități cu profil agricol și specificul documentelor fiecăreia, în cadrul consfătuirii s-a hotărât elaborarea câte unui proiect de nomenclator-indicator pentru :

1. cooperativele agricole de producție (Filiala Dolj și Serviciul metodologie și control); 2. stațiunile de mecanizare a agriculturii și separat pentru trusturile S.M.A. (Filialele Argeș și Giurgiu); 3. întreprinderile agricole de stat și separat pentru trusturile I.A.S. (Filialele Brăila și Galați). Proiectele respective vor fi supuse analizei Comisiei centrale de selecționare din Arhivele Statului, după care vor fi prezentate, după caz, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru însușirea și difuzarea lor la unitățile de profil.

Într-o a doua etapă se prevede analiza și actualizarea indicatoarelor administrației centrale și ale departamentelor din structura Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și, pe baza acestora, elaborarea de asemenea instrumente de lucru și pentru centrale și unități de cercetare din domeniul agriculturii, astfel ca, în cursul anului 1981 să se reglementeze problemele de principiu privind constituirea și selecționarea documentelor care se creează de către toate organizațiile din acest domeniu de activitate.

În încheierea consfătuirii, participanții au fost informați că Direcția generală a Arhivelor Statului și-a propus actualizarea și refacerea indicatoarelor termenelor de păstrare a documentelor create și în alte sectoare ale economiei naționale, pentru ca aceste instrumente să constituie un sprijin efectiv în munca de arhivă a organizațiilor socialiste.

VOICA COMAN

SESIUNEA DE COMUNICĂRI „ȘTIINȚĂ, PROGRES, UMANISM“

În cadrul manifestărilor prilejuite de aniversarea a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, la Craiova s-a organizat în ziua de 21 februarie 1981 sesiunea științifică intitulată „Știință, progres, umanism“.

Deschiderea festivă a lucrărilor a avut loc în Sala albastră a Universității unde au fost prezente cadre didactice de la Universitate, reprezentanți ai Centrului de științe sociale, ai Comitetului județean P.C.R. Dolj, ai Academiei de Științe Sociale și Politice și ai Comitetului județean de cultură și educație socialistă.

În cuvântul său, directorul Centrului de științe sociale, lector universitar dr. Ion Pătroi, a arătat rolul acestui centru ca factor activ al vieții cultural-științifice din Oltenia, progresele înregistrate în decursul celor 15 ani de existență, readucând în memoria celor prezenți strădania depusă de C. S. Nicolaescu-Plopșor pentru crearea centrului.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat în cadrul a 11 secții care au cuprins o arie bogată și foarte variată de probleme : 1. Istorie ; 2. Economia industriei, construcțiilor, transporturilor și

serviciilor; 3. Economia agriculturii; 4. Populația, politica demografică, forța de muncă industrială și agricolă în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate; 5. Fenomenul religios în societatea contemporană, evoluție și forme de manifestare; 6. Atlasul etnografic al României; 7. Dicționarul toponimic al României, I. Oltenia; 8. Lexicologie, lexicografie, semantică și dialectologie românească; 9. Poezia română contemporană; 10. Romanul și dramaturgia contemporană; 11. Cultura și arta pe coordonatele Festivalului național „Cîntarea României”.

În cadrul sesiunii s-au înscris cu comunicări 282 de arhiviști, muzeografi, cercetători, cadre didactice din învățământul mediu și superior din întreaga țară.

Arhiviștii au fost prezenți cu comunicări în cadrul a două secții: Istorie și Dicționarul toponimic al României I. Oltenia.

În cadrul secției de istorie, subsecția de istorie medie, condusă de cercetător științific Virgil Joița, au prezentat lucrări: Corneliu Tamaș, șeful Filialei Arhivelor Statului-județul Vilcea: „Falsificarea unor documente privind robii mănăstirii Cozia”; Gheorghe Mihai, șeful Filialei Arhivelor Statului-județul Olt: „Sate dispărute din județul Romanați (sec. XVI-XVII)”.

În cadrul secției de istorie modernă, condusă de lector univ. dr. Ion Pătroi, au prezentat comunicări: Victor Chiriță, șeful Filialei Arhivelor Statului-județul Dolj: „Rolul «revistei ideii» în activitatea socialiștilor din Oltenia la începutul secolului al XX-lea”; dr. Paul Barbu, Filiala Arhivelor Statului-județul Dolj: „Din însemnările consulului englez E. L. Blutte despre români”; Ilie Vulpe, arhivist principal la Craiova: „Agravarea situației maselor populare din județul Dolj în timpul ocupației străine de după revoluția din 1848”; Constantin Deca, arhivist principal la Craiova: „Un sigiliu personal

inedit al unui hotarnic din județul Dolj”; Viorica Cernătescu, arhivist la Craiova: „Date documentare privind activitatea unor farmaciști din județul Dolj în secolul al XIX-lea”; Dan Neguleasa, șeful Filialei Arhivelor Statului-județul Gorj: „Activitatea generalului Gh. Magheru reflectată în documentele de arhivă din Gorj”; Nicolae Chipurici, șeful Filialei Arhivelor Statului-județul Mehedinți: „Denumirea satelor și mahalalelor mehedintene nou apărute și a celor dispărute în secolul al XIX-lea”.

Subsecția închinată aniversării a 160 de ani de la revoluția lui Tudor Vladimirescu a fost condusă de lector univ. dr. Gheorghe D. Iscru și Elena Udriște, directorul muzeului județean din Tg. Jiu.

A prezentat comunicare Lidia Mihăilescu, arhivist principal în Direcția generală a Arhivelor Statului: „Date noi reieșite din corespondența dintre editorul craiovean Gh. Chițu și C. D. Aricescu privind „Istoria revoluțiunii române de la 1821”.

Lector univ. dr. Gheorghe D. Iscru a prezentat steagul revoluției reconstituit pe bază de atestări documentare de arhivist principal Olivia Strachină sub directă îndrumare științifică a dr. Gh. D. Iscru.

În cadrul secției Dicționarul toponimic al Olteniei, Veronica Vasilescu, arhivist principal în DGAS, a prezentat comunicarea „Un topic oltenesc în câteva documente inedite din secolul al XVIII-lea: Titireciul”.

Lucrările prezentate s-au axat pe documente de arhivă, participanții la discuții reliefind ținuta științifică a acestora și ineditul informațiilor care au întregit documentația referitoare la subiectele tratate. S-a evidențiat strădania arhiviștilor pentru valorificarea bogatului tezaur documentar aflat în arhive.

LIDIA MIHĂILESCU

REVISTA ARHIVELOR 1976—1980

INDEX ALFABETIC

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2, 1976, 123.

Aniversarea a 60 de ani de viață și a 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor armate ale R. S. România.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul conferirii titlului de doctor în științe politice și titlului de doctor în economie (24 ianuarie 1978), 1, 1978, 3.

Mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de stat și guvernului, 1, 1978, 13.

Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind conferirea, pentru a doua oară, a titlului de onoare suprem „Erou al Republicii Socialiste România” și a ordinului „Victoria socialismului” tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, 1, 1978, 19.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în cadrul adunării festive de la sala Palatului Republicii, 25 ianuarie 1978, 1, 1978, 20.

Telegrama Direcției generale a Arhivelor Statului adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, 1, 1978, 32.

DOCUMENTELE ZILELOR NOASTRE

Marea Adunare Națională l-a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România. Discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu, 1, 1980, 3.

Telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu de Guvernul Republicii Socialiste România și Consiliul de conducere al Ministerului de Interne, 1, 1980, 8.

Componența Consiliului de Stat și a guvernului Republicii Socialiste România, 1, 1980, 10.

ISTORIA — ȘTIINȚA A PREZENTULUI

Extrase din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., 4, 1979, 379 2, 1980, 149; 3—4 1980, 247.

EDITORIAI.

Ardeleanu Ion, Semnificația istorică a Congresului al IX-lea al P.C.R., 2, 1980, 150.

Gal Ionel, Principii unitare de muncă în Arhivele Statului, 3, 1976, 243.

Gal Ionel, Realizări și perspective în Arhivele Statului, 1, 1977, 3.

Gal Ionel, Baza documentară în slujba cercetării științifice, 4, 1978, 383.

Gal Ionel, Realizări și direcții de desfășurare a activității arhivistice, 2, 1979, 111.

Gal Ionel, Bilanț rodnic, perspective luminoase, 4, 1979, 391.

*** În împlinirea Congresului educației politice și culturii socialiste, 1, 1976, 3.

2050 DE ANI DE LA CREAREA PRIMULUI STAT DAC CENTRALIZAT ȘI INDEPENDENT

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la aniversarea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, 1, 1978, 38.

Berindei Dan, Gheorghe Lazăr, purtător de cuvînt al progresului și al iubirii de neam, 3, 1979, 281.

Boldur Alexandru, Considerații privind istoria tracilor, 2, 1978, 123

Burlacu Ioana, Marcarea jubileului de către Arhivele Statului, 1, 1978, 40.

Căzănișteanu Constantin, Războiul popular din 1462 — moment de vîrf al luptei românilor pentru independență, 1, 1979, 3.

Crișan Ion Horațiu, Semnificația istorică a statului dac centralizat și independent condus de Burebista, 3, 1979, 273.

Crișan Ion Horațiu, O importantă contribuție la istoria Daciei în vremea lui Burebista, 2, 1980, 168.

Daicoviciu Hadrian, Procesul încheării statului dac sub conducerea lui Burebista, 2, 1980, 163.

Deac Augustin, 1918 : Marea Unire, 4, 1978, 386.

Dumitrașcu Sever, Descoperiri dacice în Crișana, 2, 1980, 176.

Glück Eugen, Izvoare narative din secolul al XI-lea referitoare la istoria Transilvaniei. Noi contribuții, 4, 1979, 386.

Manole Vasile, Arhivele din Dacia romană, 2, 1980, 186.

Matei Alexandru, Vestigiile cetăților dacice de la Grădiștea Muncelului în lumina documentelor arhivistice din anii 1803—1805, 2, 1980, 181.

Olteanu Ștefan, Aspecte ale civilizației geto-dacice în lumina cercetărilor recente, 2, 1979, 115

Stan Apostol, Adunarea națională reprezentativă în practica revoluției române de la 1848, 3, 1978, 251.

Voiculescu Mircea, Autori antici despre luptele dacilor pentru libertate și patrie, 1, 1980, 20.

AL XV-LEA CONGRES INTERNĂȚIONAL DE ȘTIINȚE ISTORICE

Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu participanților la cel de al XV-lea Congres internațional de științe istorice de la București, 3—4, 1980, 248.

Mesajul celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, 3—4, 1980, 252.

Arimia Vasile, Arhivele — tezaur de informare și educație patriotică, 3—4, 1980, 277.

Berindei Dan, În întîmpinarea Congresului, 2, 1980, 194.

Burlacu Ioana, Activități ale Arhivelor Statului prilejuite de cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, 3—4, 1980, 396.

Căndea Virgil, Locul poporului român în istoria universală, 3—4, 1980, 254.

Condurachi Emil, Preocupări pentru pregătirea Congresului, 2, 1980, 196.

Dogaru Maria, Emblema și insigna Congresului, 2, 1980, 198.

Dogaru Maria, Lucrările Comisiei de diplomatică, 3—4, 1980, 406.

Ion Floarea, Arhiva națională de filme, păstrătoare a fondului național de filme documentare, 3—4, 1980, 295.

Hurmuzache Ștefan, Interviu cu R. H. Bautier, 3—4, 1980, 398.

Ionescu Gabriela, Arhiva națională de filme păstrătoare a fondului național de filme documentare, 3—4, 1980, 295.

Sasu Elisabeta, Tezaurul documentar al Radioteleviziunii, 3—4, 1980, 287.

Ștefănescu Ștefan, Preocupări pentru pregătirea Congresului, 2, 1980, 195.

STUDII ȘI COMUNICĂRI

Adam I. Iosif, Rolul factorilor economici în Unirea Transilvaniei cu România, Supl. 1977, 309.

Adamache Adrian, Aspectul documentar al desenelor din jurnalele de campanie ale pictorilor români participanți la războiul pentru independență, Supl. 1977, 108.

Adamache Adrian, Povestea unui tablou celebru : „Atacul de la Smirndan” de Nicolae Grigorescu, Supl. 1977, 115.

Agrigoroaiei Ion, Glorioasele victorii din vara anului 1917 și dejucarea planurilor de împărțire a României, 1, 1978, 50.

Anghel Eugenia Rodica, Rolul universității ieșene în lupta pentru desăvîrșirea unirii, Supl. 1979, 242.

Ardeleanu Ion, 1965—1980 ani de mîrețe împliniri ale construcției socialismului, 1, 1980, 16.

Arimia Vasile, România și marile puteri în perioada premergătoare și în timpul războiului pentru independență, Supl. 1977, 18.

Berindei Dan, Locul lui Gh. Sîncal în istoriografia românească, 2, 1979, 139.

Berindei Dan, Acțiuni diplomatice pentru recunoașterea și consolidarea independenței naționale, Supl. 1977, 30.

Berindei Dan, Constantin Moisil și Comisia Consultativă Heraldică a României, 1, 1977, 81.

Bobocescu Vasile, Masele populare ale naționalității maghiare alături de poporul român în lupta pentru apărarea independenței naționale și a integrității teritoriale a țării, 2, 1979, 131.

Bobocescu Vasile, Aspecte privind rolul informației în victoria armatei române în vara anului 1917, 1, 1978, 57.

Bobocescu Vasile, Lupta P.C.R. împotriva fascismului în timpul alegerilor parlamentare din decembrie 1937, I, 1, 1980, 39.

Bobocescu Vasile, Lupta P.C.R. împotriva fascismului în timpul alegerilor parlamentare din decembrie 1937, II, 2, 1980, 201.

Bobocescu Vasile, Lupta poporului român împotriva unei mari nedreptăți istorice, 3—4 1980, 303.

Botoran Constantin, Scoul internațional al Marii Uniri din 1918, Supl. 1977, 301.

Brătescu Constantin, Activități culturale bănățene în slujba idealului național, 3, 1978, 264.

Brestoiu Horia, Lupta poporului român împotriva unei mari nedreptăți istorice, 3—4, 1980, 303.

Brestoiu Horia, Masele populare ale naționalității maghiare alături de poporul român în lupta pentru apărarea independenței naționale și a integrității teritoriale a țării, 2, 1979, 131.

Brestoiu Horia, Aspecte privind rolul informației în victoria armatei române în vara anului 1917, 1, 1978, 57.

Burlacu Ioana, Constantin Moisil și Școala de arhivistică, 1, 1977, 85.

Burlacu Ioana, Rolul Casei Școalelor în dezvoltarea conștiinței naționale a tuturor românilor, 3, 1978, 270.

Caciora Andrei, Constituirea și activitatea Partidei Naționale Române din Comitatul Arad — primul partid politic al românilor din Transilvania, Supl. 1979, 222.

Calafeteanu Ion, Recunoașterea statutului de aliat al României de către marile puteri în ajunul Conferinței de pace de la Paris, 3, 1978, 277.

Călușer Judita, Revoluția de la 1848—1849 în Bihor, Supl. 1979, 43.

Căpilnean Vasile, Lupta românilor maramureșeni pentru libertate și unitate națională (1848—1918), Supl. 1979, 190.

Căzănișteanu Constantin, Organizarea armatei române și concepția de apărare a țării în perioada 1830—1877, 2, 1977, 136.

Căzănișteanu Constantin, Contribuția Arhivelor Statului la îmbogățirea bazei documentare cu privire la revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, 3, 1979, 235.

Căzănișteanu Constantin, Insurecția, formă specifică de luptă a poporului român pentru realizarea eliberării sociale și naționale în epocile modernă și contemporană, 3, 1976, 245.

Cerghedeau Mihai, Desfășurarea revoluției de la 1848—1849 în comitatele Hunedoara și Zarand, Supl. 1979, 49.

Cervatiuc Ștefan, Viața și activitatea militantului pașoptist Scarlat V. Virnav, Supl. 1979, 70.

Ciachir Nicolae, Acțiunile diplomației românești pe plan balcanic în perioada 1878—1900, 2, 1978, 145.

Ciachir Nicolae, Contribuții la cunoașterea istoriografiei străine despre războiul ruso-româno-turc din 1877—1878, 3, 1977, 243.

Ciachir Nicolae, Date cu privire la armatele beligeranților în războiul din 1877—1878, 2, 1977, 149.

Ciocan Eugenia, Activitatea revoluționarilor români în străinătate după înfrângerea revoluției de la 1848, Supl. 1979, 135.

Cohn Emilia, Spitalele vremelnice organizate în București în timpul războiului din 1877—1878, Supl. 1977, 100.

Constantinescu Ioana, Populația județului Olt după cataografia din decembrie 1819 — ianuarie 1820, 4, 1976, 398.

Cosma Viorel, Marșul revoluționar „În numele guvernului“, Supl. 1979, 16.

Cotenescu Mihai, Desfășurarea revoluției de la 1848 în județul Ialomița, Supl. 1979, 32.

Cotenescu Mihai, Aspecte ale dezvoltării învățămîntului în județul Ialomița în anii 1831—1848, 4, 1977, 404.

Corbu Constantin, Condițiile și împrejurările interne imediate ale proclamării independenței de stat depline a României, la 9 mai 1877, 2, 1977, 126.

Dima Elena, Contribuția lui Constantin Moisil la îmbogățirea patrimoniului bibliotecilor Arhivelor Statului, 1, 1977, 89.

Dinu Cristina, Mărturii documentare despre contribuția bucureștenilor la

efortul material de război, Supl. 1977, 135.

Dinu Cristina, Povestea unui tablou celebru: „Atacul de la Smârdan” de Nicolae Grigorescu, Supl. 1977, 115.

Dirdală Ionel, Unirea din 1918. Citeva știri locale noi, Supl. 1979, 158.

Dogaru Maria, Însemne heraldice reflectând ideea unității naționale, Supl. 1979, 206.

Dogaru Maria, Marșul revoluționar „În numele guvernului”, Supl. 1979,

Dogaru Maria, Contribuția lui Constantin Moisil la dezvoltarea sigilografiei Românești, 1, 1977, 82.

Dumitrică Florica, Contribuția prahovenilor la dobândirea independenței de stat, Supl. 1977, 140.

Duzinchevici Gheorghe, Date noi relative la istoria Regimentului I de grăniceri români din Transilvania (1762—1786), 4, 1977, 422.

Florescu Marin, Mișcarea muncitorească și socialistă din România în fruntea luptei poporului nostru pentru realizarea statului național unitar, Supl. 1977, 159.

Frățilă Ion, Aportul populației din județul Hunedoara la unirea Transilvaniei cu România, Supl. 1979, 182.

Gal Ionel, Modernizarea și perfecționarea activității arhivistice, 1, 1976, 5.

Gal Ionel, Războiul pentru independența României reflectat în izvoarele documentare străine, 2, 1977, 158.

Gal Ionel, Noi perspective în activitatea arhivistică, 1, 1978, 33.

Gal Ionel, Documente din arhivele străine referitoare la revoluția română din 1848, Supl. 1979, 12.

Gal Ionel, Ecoul internațional al Unirii Principatelor reflectat în documente din arhivele străine, Supl. 1979, 154.

Gămulescu Ielița, Momente ale luptei poporului român pentru înfăptuirea statului național unitar reflectate în documente de arhivă sirbești, păstrate la DGAS, Supl. 1979, 251.

Geică Constantin, Apărarea suveranității și independenței naționale — coordonată fundamentală a politicii Partidului Comunist Român, Supl. 1977, 40.

Georgescu Elena, 1877 și femeile române, 2, 1977, 175.

Giică Mircea, Ecouri ale unirii în presa argeșeană și musceleană, Supl. 1979, 240.

Golimas Aurel, Constantin Moisil, citor al numismaticii românești, 1, 1977, 79.

Goron E. Doru, Participanți sălăjeni la Marea Unire, Supl. 1979, 178.

Goția Dorin, Publicațiile Astrei despre unirea din 1918, Supl. 1979, 231.

Grama Viorel, Contribuția țărănimii din Cîmpia Transilvaniei la revoluția de la 1848, Supl. 1979, 59.

Guboglu Mihail, Vlad Tepeș și Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine, 4, 1976, 381.

Hostiuc Viorica, Activitatea Ligii culturale în lupta pentru unitatea politică și culturală a tuturor românilor, Supl. 1979, 235.

Hurmuzache Ștefan, Constantin Moisil și Revista Arhivelor, 1, 1977, 84.

Hurmuzache Ștefan, Situația politică din Balcani în preajma războiului ruso-româno-turc din 1877, Supl. 1977, 7.

Iavorschi Gheorghe, Date noi despre teatrul național din Brăila (1851—1852), 2, 1979, 136.

Ignat Petru, Mărturii documentare privind contribuția poporului român în victoria asupra fascismului, 2, 1980, 156.

Ionaș Vasile, Aportul populației din județul Hunedoara la unirea Transilvaniei cu România, Supl. 1979, 182.

Ionescu Gion, Dovezi noi privind vechimea și continuitatea românilor pe valea Bîsca-Chiojdului, 1, 1980, 35.

Ioniță Elisabeta, Femeile din România și Marea Unire din 1918, Supl. 1979, 201.

Ioniță I. Gheorghe, Semnificații istorice, Supl. 1979, 5.

Ioniță I. Gheorghe, România socialistă la cea de a 30-a aniversare a Republicii, 4, 1977, 363.

Iosefide Elena, Aspectul documentar al desenelor din jurnalele de campanie ale pictorilor români participanți la războiul pentru independență, Supl. 1977, 108.

Ivănescu Dumitru, Ecourile războiului pentru independență în documentele și presa din Iași, Supl. 1977, 85.

Laszlo Gergely, Rășcoala secuiilor din anii 1595—1596, 2, 1976, 170.

Limona Dumitru, Casa comercială Ioan Hagi Moscu și Ștefan I. Moscu din București, II, 4, 1977, 376.

Macaveiu Aura, Rolul corpului didactic din județul Brașov la lupta pentru unitate națională, Supl. 1979, 186.

Manole Neagoe, Petru Rareș și campania din 1538, 4, 1976, 390.

Manole Vasile, Un ecou al conflictului militar turco-egiptean din anii 1832—1833 în documente din Țara Românească, 2, 1979, 138.

Manole Vasile, Încălcări ale graniței dunărene comise de turci în ajunul și în timpul războiului pentru independență, Supl. 1977, 63.

Marinescu Beatrice, Anglia și nea-tirnarea politică a României, 1, 1977, 62.

Marinescu Ștefan, Desfășurarea revoluției de la 1848—1849 în comitatele Hunedoara și Zarand, Supl. 1979, 49.

Mateescu Tudor, Vacufulurile din Dobrogea și arhivele lor, 4, 1976, 412.

Matei Alexandru, Clujul — centru al rezistenței forțelor democratice din nordul Transilvaniei împotriva regimului fascist-hortyst, 4, 1978, 425.

Matei Alexandru, Cele două scrisori apocrife ale lui Mihai Viteazul din 1 mai 1601, 3, 1976, 256.

Matei Alexandru, Constantin Moisiș și înființarea la Cluj a Direcțiunii Arhivelor Statului pentru Transilvania, 1, 1977, 78.

Măneanu Mite, Aspecte ale cooperativizării agriculturii în județul Mehedint, 2, 1979, 128.

Mihăilescu Ștefania, Răscoala secuilor din anii 1595—1596, 2, 1976, 170.

Mocioiu Nicolae, Brăila și războiul pentru cucerirea independenței de stat a României, Supl. 1977, 66.

Mocioiu Nicolae, Aspecte privind formarea și dezvoltarea muncitorimii portuare și a proletariatului industrial la Brăila în secolul al XIX-lea, 3, 1976, 249.

Moisuc Elena, Casa comercială Ioan Hagi Moscu și Ștefan I. Moscu din București II, 4, 1977, 376.

Mușat Mircea, Marea Unire din 1918 și confirmarea ei internațională, 4, 1978, 417.

Mușat Mircea, Gândirea științifică profund creatoare a secretarului general al partidului cu privire la istoria patriei și a partidului, 1, 1980, 12.

Nastovici Ema, Contribuții la cunoașterea planurilor austro-germane de atragere a României în anul 1915, 2, 1976, 165.

Nazare Ghiță, O cronică germană ilustrată a războiului pentru independența de stat a României, Supl. 1977, 159.

Negulescu Elisabeta, Anul revoluționar 1848 în județul Prahova, Supl. 1979, 35.

Netea Vasile, Războiul de independență în conștiința literară a epocii, Supl. 1977, 43.

Nichifor Octavia, Informații privind participarea soldaților români la războiul de independență culesse din registrele de stare civilă din București pe anul 1877, Supl. 1977, 103.

Nichifor Octavia, Povestea unui tablou celebru: „Atacul de la Smirlean” de Nicolae Grigorescu, Supl. 1977, 115.

Nichifor Octavia, Sprijinul dat de societățile cultural-patriotice din București luptei de eliberare din Transilvania în anii 1914—1916, Supl. 1979, 196.

Nistor Alexandru, Lupta pentru unirea Transilvaniei cu România în toamna anului 1918 în județul Bistrița-Năsăud, Supl. 1979, 175.

Nistor Nicolae, Asociația „Astra” și lupta pentru unitatea culturală a românilor, Supl. 1979, 227.

Olteanu Constantin, Strategia și tactica armatei române în războiul pentru independență, Supl. 1977, 12.

Petre Zoe, Constantin Moisiș în memoria familiei, 1, 1977, 90.

Pirvulescu Gheorghe, 40 de ani de la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 mai 1939, 2, 1979, 121.

Pirvulescu Gheorghe, Treizeci de ani de la făurirea partidului unic al clasei muncitoare din România, 1, 1978, 43.

Pleșa Ioan, Contribuția românilor din comitatul Alba inferioară la Marea adunare națională din 1 decembrie 1918, Supl. 1979, 165.

Pleșa Ioan, Războiul pentru independență reflectat în documentele păstrate la Arhivele Statului județului Alba, Supl. 1977, 143.

Pleșiță Nicolae, Contribuția organelor de informații din România în lupta pentru independență și unitate națională, 2, 1977, 171.

Pleșiță Nicolae, Activitatea de informații din România în sprijinul cuceririi independenței, Supl. 1977, 23.

Popa Liliana, Mărturii inedite din 1849 despre Axente Sever, Supl. 1979, 62.

Popa Liliana, Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt despre războiul pentru independență, Supl. 1977, 92.

Popescu Teodor, Proiecte inedite de organizare a armatei în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, 1, 1979, 9.

Popescu Eufrosina, Dezbaterile problemei privind revizuirea constituției în anii 1914—1916, 4, 1977, 411.

Postăriță Emilia, Preocupări ale lui Constantin Moisil pentru dezvoltarea rețelei Arhivelor Statului și îmbogățirea patrimoniului, 1, 1977, 76.

Rachieru Mihai, Contribuția prahovenilor la dobândirea independenței de stat, Supl. 1977, 140.

Racoviceanu Sanda, Unirea Principatelor în documente diplomatice externe, 1, 1979, 7.

Ranca Florica, Participarea învățătorilor și profesorilor la revoluția de la 1848 din Țara Românească, Supl. 1979, 39.

Ranca Ioan, Aspecte ale stării de spirit a maselor populare din nordul Transilvaniei în timpul ocupației horthyste, 3, 1978, 287.

Ranca Ioan, Un episod al solidarității tribunilor transilvăneni cu independența de stat a României, 2, 1977, 181.

Ripă Dan-Bucliu, O cronică germană ilustrată a războiului pentru independența de stat a României, Supl. 1977, 159.

Rotar Octavian, Contribuția românilor din comitatul Alba inferioară la Marea adunare națională din 1 decembrie 1918, Supl. 1979, 165.

Rotar Octavian, Războiul pentru independență reflectat în documentele păstrate la Arhivele Statului județul Alba, Supl. 1977, 143.

Rusu Ion, Din lupta pentru unitate politică în ținuturile Bistriței și Năsăudului în perioada 1859—1918, Supl. 1979, 170.

Rusu Ion, Românii bistrițeni și năsăudeni și războiul de independență. A.P. Alessi și Massimu Papu — autorii primei monografii consacrate războiului, Supl. 1977, 153.

Sibechi Gheorghe, Un pașoptist moldovean: dr. Petru Cazimir, Supl. 1979, 67.

Sibechi Gheorghe, Generalul Mihai Christodulo Cerchez, Supl. 1977, 95.

Socol Gheorghe, Războiul pentru independența României reflectat în

izvoare documentare străine, 2, 1977, 158.

Soveja Maria, Cucerirea independenței de stat — cauză a întregului popor român, Supl. 1977, 20.

Spiridoneanu Mircea, Războiul pentru independență a României reflectat în izvoarele documentare străine, 2, 1977, 158.

Spiridoneanu Mircea, Independența de stat a României și presa europeană a timpului (1876 — martie 1877), Supl. 1977, 69.

Stan Apostol, Adunările obștești ale principalilor români în lupta pentru apărarea autonomiei statale (1831—1848), 1, 1977, 40.

Stănciulescu Alexandru, Situația țăranilor de pe moșiile mănăstirii Strehăia în preajma anului 1848. Documente inedite, Supl. 1979, 24.

Stângaciu Elena, Independența de stat a României și presa europeană a timpului (1876 — martie 1877), Supl. 1977, 69.

Stroe Aurelian, Măsuri luate după înăbușirea revoluției de la 1848 pentru restabilirea ordinii și prevenirea unor mișcări în Țara Românească, Supl. 1979, 140.

Suciu Ștefan, Brașovul și războiul pentru independență, Supl. 1977, 88.

Ștefănescu Ștefan, Lupta pentru libertate, unitate și independență națională, permanență a istoriei poporului român, Supl. 1977, 3.

Teodorescu Z. Virgiliu, Arcul de triumf din București, simbol al cinstirii înfăptuitorilor unirii, Supl. 1979, 245.

Teodorescu Z. Virgiliu, Informații referitoare la cursurile de vară de la Vălenii de Munte (1908—1909), 3, 1978, 273.

Teodorescu Z. Virgiliu, Constantin Moisil și Muzeul Arhivelor, 1, 1977, 87.

Timbus Mircea, Constituirea și activitatea Partidei Naționale Române din comitatul Arad — primul partid politic al românilor din Transilvania, Supl. 1979, 222.

Toacă Ion, Rezistența poporului român împotriva regimului de ocupație (decembrie 1916 — noiembrie 1918), 2, 1978, 151.

Trandafirescu Natalia, Glosele dăce în lucrarea lui Dioscorides, 3—4, 1980, 317.

Tucă Florian, Elogiul ostirii române în războiul pentru independența Ro-

mâinii prezentat în monumente și locuri istorice, Supl. 1977, 37.

Tudorică Mioara, Contribuții la cunoașterea eforturilor maselor populare pentru susținerea materială a războiului, Supl. 1977, 119.

Vasile I. Radu, Problema obținerii independenței României în rapoartele diplomatice franceze din anii 1866—1877, 1, 1977, 54.

Vasilescu Nicolae-Capsali, O cronică germană ilustrată a războiului pentru independența de stat a României, Supl. 1977, 159.

Velichi Constantin, România și mișcarea de eliberare a popoarelor din Balcani (1866—1876), 1, 1977, 47.

Vlad N. Iulian, Cucerirea independenței naționale — deschizătoarea unor mari împliniri ale idealurilor de libertate și progres social, 2, 1977, 123.

Vlaicu Monica, Rolul corpului didactic din județul Brașov la lupta pentru unitate națională, Supl. 1979, 186.

Zaharia Dumitru, Contribuția românilor aflați în Italia la înfăptuirea unității naționale, Supl. 1979, 247.

Zarzără Ion, Nemulțumiri țărănești în județul Dolj după înfringerea revoluției de la 1848, Supl. 1979, 137.

50 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA MUZEULUI ARHIVELOR

Telegramă adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu de participanții la adunarea festivă din 3 mai 1976, 4, 1976, 363.

Pleşită Nicolae, Cuvînt de deschidere a adunării festive organizate cu prilejul aniversării a 50 de ani de la înființarea Muzeului Arhivelor, 4, 1976, 364.

Ardeleanu Ion, Salut din partea Muzeului de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, 4, 1976, 369.

Cebuc Alexandru, Salut transmis din partea Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, 4, 1976, 368.

Cernea Emil, Salut din partea Facultății de Drept a Universității București, 4, 1976, 372.

Crintea Eugen, Salut din partea Muzeului Militar Central, 4, 1976, 369.

Dache Petre, Salut din partea Muzeului de istorie al municipiului București, 4, 1976, 370.

Dumitrescu Bușulenga Zoe, Salut din partea Institutului de istorie și teorie literară „George Călinescu”, 4, 1976, 368.

Georgescu Florian, Salut din partea Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România, 4, 1976, 369.

Netea Vasile, Salut din partea publicației „Revue roumaine d'histoire”, 4, 1976, 371.

Roșu Lucian, Salut din partea Revistei muzeelor și monumentelor istorice, 4, 1976, 371.

Strempele Gabriel, Salut din partea Bibliotecii Academiei R.S. România, 4, 1976, 371.

Teodorescu Răzvan, Salut din partea Institutului de istoria artei, 4, 1976, 370.

Dogaru Maria, Valoarea educativă a simbolului heraldic, 4, 1976, 377.

Ștefănescu Liviu, Valențe educative ale muzeografiei românești contemporane, 4, 1976, 373.

Tatomir Virgil, Forme ale colaborării Muzeului Arhivelor cu instituțiile capitale pentru organizarea acțiunilor cultural-educative, 4, 1976, 379.

Teodorescu Z. Virgiliu, Muzeul Arhivelor — 50 de ani de existență, 4, 1976, 364.

Gal Ionel, Cuvînt de închidere, 4, 1976, 380.

LEGISLAȚIE

Blănaru Dorin, Preocupări ale consiliilor populare din județul Vaslui pentru aplicarea actelor normative în activitatea de arhivă, 1, 1980, 62.

Căpățînă Nicolae, Sanționarea contravențiilor, 2, 1979, 158.

Chipurici Nicolae, Unele concluzii cu privire la aplicarea prevederilor art. 49 din Decretul 472/1971, 4, 1977, 431.

Coman Voica, Selecționarea documentelor, 2, 1979, 157.

Dinu Cristina, Vasile Nicula, Cercetarea documentelor în vederea eliberării de certificate, copii și extrase, 3, 1979, 305.

Ender Peter, Aspecte ale experienței Consiliului popular județean Covasna în munca de arhivă, 1, 1980, 61.

Florescu Ion, Aspecte privind aplicarea art. 26 din Decretul 472/1971, 1, 1978, 86.

Florescu Ion, Considerații privind constituirea fondului de asigurare, 3, 1978, 301.

Ionescu Radu, Cercetarea documentelor în scopul rezolvării cererilor oamenilor muncii, 3, 1977, 259.

* * * Interviu acordat de tov. Alexandru Turcan, secretarul Comitetului Executiv al Consiliului Popular județean Brăila în legătură cu măsurile pentru aplicarea Decretului 472/1971, 3, 1977, 258.

Livezeanu Dan, Sanționarea contra-vențiilor, 2, 1979, 158.

Mihăilescu Petre, Din experiența muncii de arhivă în ramura industriei metalurgice, 4, 1979, 410.

Necșa Teodor, Evidența documentelor create și deținute de organizațiile socialiste și de celelalte organizații, 4, 1979, 408.

Necșa Teodor, Aplicarea actelor normative în activitatea de arhivă, 4, 1978 447.

Postăriță Emilia, Obligațiile rezultate din art. 28 al Decretului nr. 472/1971, 2, 1978, 166

Prună Livia, Soluționarea cererilor adresate de oamenii muncii Direcției generale a Arhivelor Statului, 1, 1979, 25.

Tatomir Virgil, Pregătirea cadrelor care răspund de arhivele organizațiilor socialiste, 1, 1979, 26.

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

Adam Iosif, Tematica documentelor microfilmate din Arhivele Vienei, 3, 1976, 267.

Clocan Eugenia, Informații din arhivele externe privind independența României—Austria, 2, 1977, 227.

Clocan Eugenia, Informații din arhivele externe privind independența României—R.F. Germania, 2, 1977, 230.

Constantinescu Radu, Manuscrisele slavo-române de la Arhivele Centrale din Moscova C.G.A.D.A., 1, 1976, 11.

Costake Valentina, Contribuții la cunoașterea documentelor din arhiva Foreign Office-ului Londra privind istoria României, 2, 1976, 182.

Gămulescu Ielița, Informații din arhivele externe privind independența României—R.S.F. Iugoslavia, 2, 1977, 231.

Gămulescu Ielița, Colecția microfilme Bulgaria, 2, 1978, 174.

Ionescu Nișcov Traian, Semnalări tematică. Colecția de microfilme Cehoslovacia, 1, 1978, 100.

Maksutovici Gelku, Informații din arhivele albaneze despre România, 3, 1977, 261.

Moisuc Elena, Tematica documentelor microfilmate din Arhivele Vienei, 3, 1976, 267.

Moraru Cornelia, Informații din arhivele externe privind independența României — Franța, 2, 1977, 228.

Moraru Cornelia, Informații din arhivele externe privind independența României — Italia, 2, 1977, 230.

Postăriță Emilia, Colecția de microfilme. Franța I, 3, 1978, 296.

Postăriță Emilia, Colecția de microfilme Franța II, 1, 1979, 31.

Pușcaș Ioan, Arhiva episcopiei catolice de Oradea I, 2, 1979, 175.

Pușcaș Ioan, Arhiva Episcopiei catolice de Oradea. Istoric. Sisteme de arhivare. Importanță documentară II, 1, 1980, 125.

Racoviceanu Sanda, Tematica informațiilor referitoare la țara noastră cuprinse în arhivele belgiene, 1, 1977, 98.

Racoviceanu Sanda, Informații din Arhivele străine privind independența României — Anglia, 2, 1977, 228.

Racoviceanu Sanda, Informații din arhivele străine privind independența României — Belgia, 2, 1977, 228.

Someșfălean Livia, Scaunul Arieș, 3, 1976, 287.

Șindelar Valeria, Colecția microfilme, Franța I, 3, 1978, 296.

Șindelar Valeria, Colecția microfilme Franța II, 1, 1979, 31.

TEORIE ȘI PRACTICĂ ARHIVISTICĂ

Ardevan Radu, Arhivele statului din Cluj-Napoca — laborator modern de cercetare științifică, 2, 1979, 151.

Auzary B., Arhivele judiciare și prelucrarea lor informatică, 1, 1978, 82.

Bădărău Sanda, Microfilmarea în arhive I, 2, 1980, 207.

Ciochină Constantin, Unele probleme privind documentele create în procesul de prelucrare automată a datelor, 2, 1979, 143.

Ciucă Marcel Dumitru, Arhivele existente în depozitele Arhivelor Statului și la alți deținători, 4, 1978, 429.

Ciucă Marcel Dumitru, Ordonarea și inventarierea documentelor aflate în depozitele Arhivelor Statului, 3, 1979, 284.

Cohn Emilia, Nomenclatorul de dosare și indicatorul de termen de păstrare — instrumente de bază în activitatea arhivistică, 1, 1979, 17.

Constantinescu Paul, Abordarea sistemică a metodelor de înmagazinare și regăsire a informațiilor, 1, 1980, 49.

Constantinescu Paul, Bazele organizării și funcționării unui sistem de documentare. Indexarea documentelor, 3—4, 1980, 372.

Cozac Ion, Considerații asupra ordonării și inventarierii documentelor din epoca contemporană, 1, 1979, 22.

Crăciun Victor, Arhiva Radioteleviziunii române, 4, 1976, 421.

Dima Elena, Documente imprimate, 1, 1980, 46.

Dinu Cristina, Constituirea dosarelor pe termene de păstrare, 4, 1978, 444.

Dogaru Maria, Clasificatorul tematic — instrument de bază în cercetarea tematică, 1, 1976, 50.

Dogaru Maria, Organizarea fișierelor tematice, 2, 1976, 178.

Goldhaar I., Folosirea radiațiilor gamma pentru dezinfecția documentelor de arhivă, 1, 1978, 79.

Hurmuzache Gabriela, Clasificatorul tematic — instrument de bază în cercetarea tematică, 1, 1976, 50.

Hurmuzache Gabriela, Arhivele și informatica, 1, 1979, 12.

Ivănescu Dumitru, Noul local al Arhivelor Statului Iași, 3, 1978, 291.

Kiss Andrei, Vechile inventare. Registrele auxiliare de arhivă și cele de registratură din Transilvania, 1, 1978, 87.

Mateescu Tudor, Probleme de bază ale tratatului de arhivistică, 2, 1978, 160.

Metman J., Arhivele judiciare și prelucrarea lor informatică, 1, 1978, 82.

Mitrescu Eleonora, Organizarea fișierelor tematice, 2, 1976, 178.

Mocanu R. Marin, Rolul de îndrumare și control al Arhivelor Statului, 4, 1979, 400.

Neamțu Alexandru, Arhivele Statului din Cluj-Napoca — laborator modern de cercetare științifică, 2, 1979, 151.

Necșa Teodor, Din experiența F.A.S. județul Arad, în preluarea documentelor create în unitățile agricole, 2, 1980, 223.

Nicula Vasile, Din viața unor arhive, 1, 1976, 52.

Nicula Vasile, Constituirea dosarelor pe termene de păstrare, 4, 1978, 444.

Oprea Florea, Folosirea radiațiilor gamma pentru dezinfecția documentelor de arhivă, 1, 1978, 79.

Oprea Florea, Cercetări privind restaurarea pergamentelor și legăturilor din piele, 1, 1980, 58.

Păun J., Folosirea radiațiilor gamma pentru dezinfecția documentelor de arhivă, 1, 1978, 79.

Ranca Ioan, Noul edificiu al Filialei Arhivelor Statului județul Mureș, 3, 1979, 302.

Sorescu Valentin, Abordarea sistemică a metodelor de înmagazinare și regăsire a informațiilor, 1, 1980, 49.

Sorescu Valentin, Bazele organizării și funcționării unui sistem de documentare. Indexarea documentelor, 3—4, 1980, 372.

Statie Mihai, Microfilmarea în arhivă I, 2, 1980, 207.

Sindelar Valeria, Microfilmarea în arhive I, 2, 1980, 207.

Sindelar Valeria, Revoluția arhivistică în dezbaterile Congresului internațional al Arhivelor, Washington, 27 sept. — 1 oct. 1976, 4, 1976, 418.

Tatomir Virgil, Din experiența Ministerului industriei metalurgice pentru pregătirea personalului care lucrează în arhivele unităților sale, 3, 1977, 257.

Timbus Mircea, Arhivele Statului din Arad, în local propriu, 4, 1979, 404.

Tudose Venera, Localul F.A.S. județul Buzău, 2, 1980, 218.

ACHIZIȚII NOI

Alexandrescu Mircea, Documente achiziționate de Arhivele Statului județul Dimbovița în anul 1975, 3, 1976, 307.

Balica Gheorghe, Îmbogățirea bazei documentare la F.A.S. județul Iași, 2, 1978, 170.

Barbu Paul, Documente achiziționate de Arhivele Statului Dolj în anul 1975, 3, 1976, 308.

Bejan Cezar, Îmbogățirea bazei documentare la Filiala Arhivelor Statului județul Galați, 2, 1978, 169.

Bounegru Stanca, Documente achiziționate de Arhivele Statului Brăila în anul 1975, 2, 1976, 197.

Bounegru Stanca, Documente achiziționate de Arhivele Statului Brăila în anul 1976, 1, 1977, 94.

Brătescu Constantin, Documente achiziționate de Arhivele Statului Caras-Severin în anul 1975, 3, 1976, 304.

Brătescu Constantin, Documente achiziționate de Arhivele Statului Caras-Severin în anul 1976, 1, 1977, 95.

Căpătină Nicolae, Documente achiziționate de Arhivele Statului în anul 1975, 2, 1976, 189.

Căpilnean Vasile, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. Maramureș, 2, 1979, 167.

Căpilnean Vasile, Scrisori inedite ale lui George Barițiu în Arhivele maramureșene, 1, 1980, 68.

Cerghedan Mihai, Documente achiziționate de Arhivele Statului Hunedoara, în anul 1975, 3, 1976, 306.

Cernătescu Viorica, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. județul Dolj, 1, 1979, 29.

Chipurici Nicolae, Documente achiziționate de Arhivele Statului Mehedinți în anul 1975, 3, 1976, 311.

Chipurici Nicolae, Documente inedite din secolul al XVI-lea la F.A.S. Mehedinți, 1, 1980, 66.

Chipurici Nicolae, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. județul Mehedinți, 2, 1979, 172.

Chiriță Victor, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la Filiala Arhivelor Statului județul Dolj, 2, 1979, 166.

Ciucă Elena, Documente achiziționate de Arhivele Statului Ilfov în anul 1975, 3, 1976, 310.

Cohn Emilia, Colecția Mavrocordat, 4, 1977, 430.

Cotenescu Mihai, Documente achiziționate de Arhivele Statului Brașov în anul 1975, 2, 1976, 196.

Constantin Clemente, Noi documente în Fondul Arhivistic Național — F.A.S. Hunedoara, 3, 1978, 307.

Costenescu Mihai, Documente achiziționate de Arhivele Statului Ialomița în anul 1975, 3, 1976, 308.

Cotenescu Mihai, Documente achiziționate de Arhivele Statului Ialomița, în anul 1976, 1, 1977, 97.

Cotoșman V., Documente achiziționate de Arhivele Statului Timiș în anul 1975, 3, 1976, 314.

Csia Ernestin, Documente achiziționate de Arhivele Statului Covasna în anul 1975, 3, 1976, 306.

Cumpănașu Dumitru, Documente privind satul Grădiștea din județul Vilcea, 3, 1976, 296.

Dumitrică Florica, Documente achiziționate de Arhivele Statului Prahova în anul 1975, 3, 1976, 313.

Dinu Cristina, Un nou tezaur în patrimoniul Arhivelor Statului, 4, 1977, 429.

Dinu Cristina, Un nou tezaur în patrimoniul Arhivelor Statului, 4, 1977, 429.

Dinu Cristina, Noi documente în Fondul Arhivistic Național, Direcția generală a Arhivelor Statului, 1, 1978, 89.

Dinu Cristina, Noi documente în Fondul Arhivistic Național, Direcția generală a Arhivelor Statului, 3, 1978, 303.

Dinu Cristina, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la Direcția generală a Arhivelor Statului, 2, 1979, 163.

Florea Constantin, Documente achiziționate de Arhivele Statului Argeș în anul 1975, 2, 1976, 192.

Frățilă Ion, Noi documente în Fondul Arhivistic Național, F.A.S. Hunedoara, 3, 1978, 307.

Georgescu Maria, Documente achiziționate de Arhivele Statului Buzău în anul 1975, 2, 1976, 197.

Girneală Costică Ioan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Vaslui în anul 1975, 3, 1976, 315.

Girneală Costică Ioan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Vaslui în anul 1976, 1, 1977, 97.

Gligor Stan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Tulcea în anul 1975, 3, 1976, 315.

Isac Virginia, Noi achiziții la Arhivele Statului din Iași în anul 1976, 3, 1977, 255.

Ivănescu Dumitru, Documente achiziționate de Arhivele Statului Iași în anul 1975, 3, 1976, 309.

Ivănescu Dumitru, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. Iași, 4, 1979, 412.

Király Ștefan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Harghita în anul 1976, 1, 1977, 96.

Király Ștefan, Îmbogățirea bazei documentare la F.A.S. județul Harghita, 2, 1978, 169.

Marinescu Vasil Sergiu, Documente achiziționate de Arhivele Statului Satu Mare în 1975, 3, 1976, 314.

Mătă Ioan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Neamț în anul 1975, 3, 1976, 312.

Micluța Viorica, Documente achiziționate de Arhivele Statului în anul 1975, 2, 1976 189.

Mihăilescu Lidia, Noi documente în Fondul Arhivistic Național. Direcția generală a Arhivelor Statului, 3, 1978, 304.

Mihăilescu Lidia, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la Direcția generală a Arhivelor Statului, 1, 1979, 28.

Miron Vasile, Documente achiziționate de Arhivele Statului Suceava în anul 1975, 3, 1976, 314.

Moldovan Ioan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Mureș în anul 1975, 3, 1976, 312.

Mudura Gheorghe, Documente achiziționate de Arhivele Statului Bihor în anul 1975, 2, 1976, 195.

Neguleasa, Dan, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. județul Gorj, 2, 1979, 167.

Nichifor Octavia, Colecția Mavrocordat, 4, 1977, 430.

Nistor Nicolae, Documente achiziționate de Arhivele Statului Sibiu în anul 1975, 3, 1976, 314.

Petrișor Melania, Documente achiziționate de Arhivele Statului Cluj în anul 1975, 3, 1976, 305.

Petrișor Melania, Documente achiziționate de Arhivele Statului Cluj în anul 1976, 1, 1977, 95.

Pleșa Ioan, Documente achiziționate de Arhivele Statului Alba în 1975, 2, 1976, 191.

Rotar Octavian, Documente achiziționate de Arhivele Statului, județul Alba în anul 1976, 1, 1977, 93.

Solomon Viorica, Documente achiziționate de Arhivele Statului Galați în anul 1976, 1, 1977, 96.

Solomon Viorica, Noi documente în Fondul Arhivistic Național, F.A.S. Galați, 3, 1978, 305.

Stanciu Ștefan, Îmbogățirea bazei documentare la Filiala Arhivelor Statului, județul Galați, 2, 1978, 169.

Stroe Aurelian, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la Filiala Arhivelor Statului municipiul București, 2, 1979, 164.

Székely Carmen, Documente achiziționate de Arhivele Statului Covasna în anul 1975, 3, 1976, 306.

Șerdan Lucia, Noi documente în Fondul Arhivistic Național. Arhivele Statului județul Cluj, 1, 1978, 93.

Tamaș Corneliu, Documente achiziționate de Arhivele Statului Vilcea, în anul 1975, 3, 1976, 315.

Tamaș Corneliu, Îmbogățirea bazei documentare la F.A.S. județul Vilcea, 2 1978, 172.

Tamaș Corneliu, Noi documente în fondul Arhivistic Național F.A.S. Vilcea, 3, 1978, 308.

Tamaș Corneliu, Îmbogățirea Fondului Arhivistic Național la F.A.S. Vilcea, 1, 1979, 29.

Trandafirescu Natalia, Noi documente în Fondul Arhivistic Național — Direcția generală a Arhivelor Statului, 3, 1978, 303.

Tudor Constantin, Noi documente în Fondul Arhivistic Național. Arhivele Statului județul Ialomița, 1, 1978, 99.

Zaharia Dumitru, Documente achiziționate de Arhivele Statului județul Bacău în anul 1975, 2, 1976, 192.

Zaharia Dumitru, Documente achiziționate de Arhivele Statului județul Bacău în anul 1976, 1, 1977, 93.

DOCUMENTE

Mărturii documentare, 1, 1977, 8.

Mărturii documentare, 3, 1979, 240

Andone Alecsenia, Documente ale familiei Bonaparte, 1, 1980, 86.

Andone Alecsenia, Unele documente franceze în Arhivele Statului, 1, 1976, 26.

Arimia Vasile, Mărturii documentare, 2, 1976, 153.

Arimia Vasile, Documente. 4, 1978, 401.

Bantea Eugen, Perspectivele războiului din 1939—1945 în viziunea unor foruri de ocupație naziste din Balcani, 1, 1980, 104.

Bantea Eugen, Documente ale celui de al II-lea război mondial, 1, 1979, 34.

Bogdan P. Damian, Știri despre români în cronici publicate la Moscova, 4, 1977, 439.

Boar Liviu, Date privind procesul intentat răsculaților din Valea Ghi-meșului, 4, 1979, 416.

Bardașu Petre, Regimentul nr. 1 Ol-tenia în timpul revoluției din 1848. Noi contribuții documentare, Supl., 1979, 96.

Caproșu Ioan, Documentele satului Boroseni, 4, 1979, 419.

Cernătescu Viorica, Activitatea unor medici craioveni în timpul războiului pentru independență. Supl., 1977, 187.

Ciucă Dumitru Marcel, Documente de la Athos privitoare la mănăstirea Jitianul (Dolj) 1654—1813, 2, 1979, 191.

Dinu Cristina, Din memoriile recent achiziționate ale unor participanți la insurecție, 3, 1979, 265.

Dogaru Maria, Stema orașului Tul-cea, 1, 1978, 109.

Dragomir Beghina, Documente pro-venite de la unii participanți la revo-luția română din 1848 aflați în emi-grație, Supl., 1979, 128.

Duzinchevici Gheorghe, Documente și interpretări noi relative la răscoala țărănească din anul 1784, 2, 1976, 199.

Duzinchevici Gheorghe, Din istoria Regimentului I de grăniceri români, 2, 1978, 181.

Feneșan Cristina, Un izvor osman re-feritor la expediția lui Sinan Pașa în Țara Românească (1595), 1, 1980, 77.

Feneșan Costin, Ragusa (Dubrovnik) și Banatul în prima jumătate a seco-lului al XV-lea, 2, 1979, 186.

Feneșan Costin, O nouă mărturie privind răscoala condusă de Horea (1784), 3—4, 1980, 367.

Frățilă Ion, Luptele minerilor de la Lupeni din 1929, 3, 1979, 308.

Gheorghiu Emil, Participarea Regi-mentului 3 călărași la războiul de in-dependență. Supl., 1977, 178.

Grozav Viorel, Despre veteranii in-dependenței României, Supl. 1977, 175.

Grozav Viorel, Profesori ardelenidin-coace de Carpați. (1850—1859), 3, 1979, 312.

Iancu Gheorghe, Documente privind legislația agrară din anii 1919—1920 referitoare la Transilvania, 1, 1976, 28.

Ionescu Tr. Nișcov, Un act de cance-larie domnească necunoscut de la Ma-tei Basarab, 2, 1979, 182.

Ionescu Gion, Un hrisov inedit dela Matei Basarab, 2, 1979, 184.

Iscru D. Gh. Lupta din Dealul Spi-rii (13 septembrie 1848) și ecoul ei în primii ani de existență a Principate-lor Unite, 3, 1978, 335.

Kandel Mauriciu, Dyk de Lonlay — amintiri din război, 2, 1977, 223.

Livezeanu Dan, Documente de la A-thos privitoare la mănăstirea Jitianul (Dolj), 1654—1813, 2, 1979, 191.

Mateescu Tudor, Știri românești des-pre răscoala antiotomană din regiunea Vidinului din aprilie 1849, Supl., 1979, 145.

Mateescu Tudor, Jurnalul de opera-țiuni al regimentului nr. 4 de linie (1877—1878), Supl. 1977, 166.

Matei Alexandru, Războiul pentru independență și Transilvania. Contri-buții documentare, 3, 1977, 264.

Matei Alexandru, „Tribuna” și răs-coala din 1907, 1, 1977, 19.

Matei Gheorghe, Documente inedite privind răscoalele țărănești din 1900, 1, 1977, 26.

Matei Vasile, Cîteva date despre re-voluția română de la 1848 reflectate în documentele poloneze. Supl., 1979, 93.

Mihai Filofteia, Participarea Regi-mentului 3 Călărași la războiul de in-dependență, Supl. 1977, 178.

Mihăilescu Lidia, Documente despre solidaritatea cu cauza unirii românilor, Supl. 1979, 295.

Mihăilescu Lidia, Românii aparîn-du-și pămîntul patriei (Fotografii), 2, 1978, 188.

Mioc Damaschin, Documente inedite privind răscoalele țărănești din 1900, 1, 1977, 27.

Mociou Nicolae, Documente inedite privind activitatea lui Ioan Murgescu, 1, 1980, 98.

Mociou Nicolae, Aspecte din lupta de rezistență de pe teritoriul orașului și județului Brăila împotriva ocupan-ților germani în primul război mondi-al, 3, 1977, 272.

Neamțu Al., Un raport oficial al doc-torului Ioan Piuariu-Molnar din anul 1808, 4, 1977, 433.

Netea Vasile, Un memoriu inedit al lui Eugen Brote în preajma răscoalei din 1907, 1, 1977, 33.

Nicolae Nicolae, Amintiri din viață. Memorii, 2, 1977, 206.

Osiac Vladimir, Participarea pandu-rilor din Oltenia în războiul ruso-turc (1828—1829), 3, 1978, 325.

Penelea Georgeta, M. Kogălniceanu despre independența de stat a României, 2, 1977, 187.

Petrescu Ileana, Participarea pandurilor din Oltenia în războiul ruso-turc (1828—1829), 3, 1978, 325.

Popovici Victoria, Spiru Haret — 125 de ani de la naștere, 1, 1976, 35.

Pricop Adrian, Documentele satului Boroseni, 4, 1979, 419.

Rus Traian, Din lupta națională a românilor din Zarand pentru drepturi politice. Supl., 1979, 148.

Socol Gheorghe, Lupta pentru unitate națională reflectată în presa vremii, I, 3, 1978, 350.

Socol Gheorghe, Lupta pentru unitate națională reflectată în presa vremii II. Supl., 1979, 254.

Soveja Maria, Scrisori de pe front ale dr. Zaharia Petrescu, 2, 1977, 193.

Spiridoneanu Mircea, Lupta pentru unitate națională reflectată în presa vremii, I, 3, 1978, 350.

Spiridoneanu Mircea, Lupta pentru unitate națională reflectată în presa vremii, II, Supl., 1979, 254.

Spiridoneanu Mircea, Documente ale familiei Bonaparte, 1, 1980, 86.

Știrban Marcel, Documente privind legislația agrară din anii 1919—1920 referitoare la Transilvania, 1, 1976, 28.

Toacă Ion, Documente ilustrative (fotografii) privind transformarea partidului socialist în partid comunist, 2, 1976, 160.

Trandafirescu Natalia, Documente inedite privind revoluția română de la 1848 (II), Supl., 1979, 100.

Trandafirescu Natalia, Odiseea unui revoluționar (Correspondența lui Dimitrie Krețulescu, 1848—1857), Supl., 1979, 77.

Trandafirescu Natalia, Documente inedite privind revoluția română de la 1848, 1, 1978, 102.

Tudor Constantin, Răscoala de la 1888, 3, 1978, 348.

Tudorică Mioara, Mărturii documentare, 2, 1978, 128.

Veliman Valeriu, Aspecte ale relațiilor româno-otomane în perioada 1821—1828, 3, 1978, 309.

PREȚUITORI AI ARHIVELOR

Adamache Adrian, Al. Odobescu — apărător al Fondului arhivistic național românesc, 1, 1976, 19.

Grigoriu Paul, Grigorie P. Tocilescu, 4, 1979, 438.

Mateescu Tudor, Ienăchiță Văcărescu, 2, 1979, 210.

Nichifor Octavia, Al. Odobescu — apărător al Fondului Arhivistic național românesc, 1, 1976, 19.

Nussbächer Gernot, Friedrich Stenner, 2, 1978, 209.

Șotropa Valeriu, Virgil Șotropa, 2, 1978, 196.

Tatomir Constanța, Constantin Esarcu, 1, 1976, 22.

Tatomir Virgil, Constantin Esarcu, 1, 1976, 22.

Ursuțiu Maria, Timotei Cipariu — editor de documente, 2, 1980, 225.

ȘTIINȚE AUXILIARE

Din lucrările reuniunii Comitetului internațional de sigilografie, București, 27—29 septembrie 1978, 3, 1979, 326.

Dogaru Maria, Instrumente de evidență și informare științifică pentru izvoarele sigilare, 2, 1979, 154.

Dogaru Maria, Sigiliile de tip iconografic utilizate de domnii Țării Românești, 3, 1979, 333.

Dogaru Maria, Introducerea și regăsirea informațiilor privind izvoarele sfragistice în memoria echipamentului electronic, 3, 1979, 337.

Dogaru Maria, Documente privind interferența între sigilografia și diploma românească, 3, 1979, 340.

Dogaru Maria, Expoziția internațională de sigilografie (I. română, franceză), 3, 1979, 345.

Guboglu Mihail, Documente arabe și istoria românilor, 3, 1979, 351.

Guțu Olimpia, Unele probleme actuale de paleografie româno-slavă, 4, 1979, 427.

Halichias Ana-Cristina, Cîteva observații pe marginea latinei de redacție românească a documentelor din secolul al XVI-lea, 1, 1980, 111.

Firvulescu Maria, Introducerea și regăsirea informațiilor privind izvoarele sfragistice în memoria echipamentului electronic, 3, 1979, 337.

Vlaicu Monica, Observații asupra sistemului de prescurtări în documente transilvănene cu scriere gotică din secolele XV—XVII, 1, 1979, 48.

Chipurici Nicolae, Preluarea documentelor de la organizațiile socialiste din județul Mehedinți, 2, 1979, 160.

INSTRUMENTE DE LUCRU

Ciucă D. Marcel, Colecția „Achiziții Noi”. Tabel de corespondența cotelor, situația numerică și cronologică pe pachete I., 1, 1976, 55.

Ciucă D. Marcel, Colecția „Achiziții Noi”. Tabel de corespondența cotelor, situația numerică și cronologică pe pachete II., 2, 1976, 206.

Ciucă D. Marcel, Colecția „Achiziții Noi”. Tabel de corespondența cotelor, situația numerică și cronologică pe pachete III., 3, 1976, 337.

Constantinescu Radu, Manuscrise occidentale în bibliotecile românești II., 4, 1977, 447.

Scurtu Nicolae, Arhiva poetului Corneliu Moldovanu. 2, 1979, 261.

Sima Horațiu, Componenta Consiliului de Miniștri (23 August 1944 — 31 decembrie 1975), 2, 1978, 227.

Stroia Marian, Componenta Consiliului de Miniștri (23 august 1944 — 31 decembrie 1975), 2, 1978, 227.

Trandafirescu Natalia, Glosar de cuvinte grecești (III A.), 4, 1979, 430.

Trandafirescu Natalia, Glosar de cuvinte grecești (III B), 1, 1980, 116.

Lista documentelor publicate în volumul XXXVIII, 1976, 4, 1976, 470.

Lista documentelor publicate în volumul XXXIX, 1977, 4, 1977, 473.

Lista documentelor publicate în volumul XL, 1978, 4, 1978, 474.

Lista documentelor publicate în volumul XLI, 1979, 4, 1979, 491.

Lista documentelor publicate în volumul XLII, 1980, 3—4, 1980, 449.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Buzdugan George, Noi documente comemorative privind războiul pentru independență, 3, 1977, 339.

Dogaru Maria, Îndreptări la lucrarea „Sigiliile măturii ale trecutului istoric” București, 1976, 1, 1979, 72.

Duzinchevici Dorina, Contribuții documentare la istoricul tipografiilor din Brăila în prima jumătate a secolului al XIX-lea, 1, 1976, 48.

Duzinchevici Gheorghe, Precizări referitoare la războiul moldo-polon din 1497, 1, 1979, 67.

Guboglu Mihail, Contribuții la paleografia și diplomatia turcă, 2, 1978, 207.

Holban Teodor, Noi știri despre Ion Eraclide Despot, domn al Moldovei, 3, 1976, 323.

Isac Virginia, B.P. Hasdeu la arhivele din Cracovia în 1976, 3, 1978, 363.

Iscru D. Gheorghe, Originalul înscrisului din 23 martie 1821 dat de Tudor Vladimirescu după intrarea în București, 2, 1976, 203.

Liveanu Vasile, Asupra elaborării și semnificației declarației de constituire a B.N.D., 3, 1976, 317.

Manole Vasile, Două documente inedite, 1, 1976, 47.

Saim Mirela, O referință inedită a lui Lorenzo de Medici la Dacia, 3, 1977, 336.

Scurtu Nicolae, Henri Focillon în Arhivele românești, 3, 1977, 334.

Scurtu Nicolae, G. Călinescu — funcționar la Arhivele Statului — contribuții documentare, 3, 1976, 325.

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

Adam Iosif, Colocviul internațional de demografie istorică, Cluj-Napoca, 5—10 septembrie 1977, 3, 1977, 332.

Adam Iosif, Inventare la sala de studiu, 3, 1978, 373.

Adamache Adrian, Mesaje dimbovitene în timp, 4, 1978, 466.

Andone Alecsenia, Cercetări în arhivele de peste hotare — Marele Ducat de Luxemburg, 3—4, 1980, 430.

Arimia Vasile, Acțiuni organizate de Arhivele Statului, 4, 1979, 398.

Arimia Vasile, A V-a Conferință a conducătorilor instituțiilor arhivistice din țările socialiste Sofia, 1978, 3, 1978, 365.

Arimia Vasile, Cercetări în arhivele de peste hotare, Elveția, 3—4, 1980, 417.

Baicu Șt. Ion, Universitatea populară de vară „Nicolae Iorga” de la Vălenii de munte, 4, 1977, 465.

Birceanu Gabriela, Cercetări în arhivele de peste hotare — Anglia, 3—4, 1980, 408.

Boicu Leonid, Sursele documentare arhivistice ieșene și cercetările de istorie modernă, 3, 1977, 312.

Burlacu Ioana, Cercetări în arhivele de peste hotare — Belgia, 4, 1976, 431.

Caciora Andrei, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S.F. Iugoslavia, 4, 1976, 441.

Caciora Andrei, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S.F. Iugoslavia, 3, 1977, 322.

Caciora Andrei, Cercetări în arhivele de peste hotare — Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, 4, 1978, 460.

Caciora Andrei, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S.F. Iugoslavia, 4, 1979, 458.

Caciora Andrei, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S.F. Iugoslavia, 3—4, 1980, 427.

Coliban Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.F. Germania, 4, 1976, 437.

Coliban Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. F. Germania, 3, 1977, 318.

Coliban Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. F. Germania, 4, 1978, 456.

Coliban Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. F. Germania, 4, 1979, 454.

Constantinescu Radu, Cercetări în arhive și biblioteci franceze, 4, 1977, 460.

Costake Valentina, Cercetări în arhivele de peste hotare — Anglia, 4, 1976, 429.

Costake Valentina, Cercetări în arhivele de peste hotare — Anglia, 3, 1977, 313.

Costake Valentina, Cercetări în arhivele de peste hotare — Anglia, 4, 1978, 449.

Costake Valentina, Cercetări în arhivele de peste hotare — Anglia, 4, 1979, 443.

Cristian Vasile, Istoria și lupta pentru independență, 3, 1977, 308.

Dănilă Anuță, Cercetări în arhivele de peste hotare — Spania, 4, 1979, 462.

Dima Elena, Sesiuni științifice vilcene, 1, 1977, 103.

Dogaru Maria, Al XIII-lea Congres internațional de științe genealogice și heraldice, Londra, 1976, 4, 1976, 427.

Dogaru Maria, Sesiuni științifice vilcene, 1, 1977, 103.

Dogaru Maria, Stagiul de specialitate, 3, 1977, 328.

Dogaru Maria, Reuniunea Comitetului internațional de sigilografie, Bruxelles, 24—27 oct. 1977, 4, 1977, 466.

Dogaru Maria, Societatea numismatică română la a 75-a aniversare, 3, 1978, 371.

Dogaru Maria, Reuniunea Comitetului internațional de sigilografie, 3, 1978, 367.

Dordea Ioan, Cercetări în arhivele de peste hotare — Austria, 4, 1979, 444.

Frățilă Ion, Cercetări în arhivele de peste hotare — Franța, 4, 1978, 454.

Gal Ionel, Al VII-lea Congres internațional al Arhivelor, Washington — septembrie 1976, 4, 1976, 424.

Gal Ionel, A XVII-a Conferință a Mesei Rotunde a Arhivelor, 5—8 oct. 1977, Cagliari (Italia), 4, 1977, 458.

Gal Ionel, Conferința internațională a Mesei rotunde a Arhivelor, Nairobi, oct. 1978, 1, 1979, 74.

Gămulescu Ielița, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S.F. Iugoslavia, 4, 1979, 458.

Gemil Tahsin, Cercetări în arhivele de peste hotare, Turcia, 4, 1978, 461.

Gemil Tahsin, Cercetări în arhivele de peste hotare — Turcia, 4, 1979, 465.

Guțu Olimpia, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.P. Bulgaria, 4, 1979, 447.

Guțu Olimpia, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.P. Bulgaria, 3—4, 1980, 412.

Hurmuzache Ștefan, Cercetări în arhivele de peste hotare — Franța, 4, 1976, 434.

Hurmuzache Ștefan, Cercetări în arhive și biblioteci franceze, 4, 1977, 458.

Ionescu Radu, Noi fonduri la sala de studiu, 4, 1978, 466.

Iosefide Elena, Ion Șucu la 75 de ani, 1, 1978, 113.

Iosefide Elena, Sesiunea științifică „130 de ani de la revoluția burghezodemocratică din 1848”, 4, 1978, 464.

Ivănescu Dumitru, Valorificarea documentelor moldovenesti aflate în Arhivele Statului, 3, 1977, 306.

Livezeanu Dan, Cercetări în arhivele de peste hotare — Grecia, 4, 1978, 459.

Livezeanu Dan, Cercetări în arhivele de peste hotare — Grecia, 3—4, 1980, 425.

Lungu Corneliu, Ședința comemorativă dedicată de Academia Română centenarului nașterii lui Constantin Moșil, 1, 1977, 104.

Lungu Corneliu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Republica Democrată Germană, 4, 1978, 455.

Lungu Corneliu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.D. Germană, 4, 1979, 453.

Lungu Corneliu, Al doilea simpozion al redactorilor periodicelor de documentare, bibliotecii și arhive, Berlin, R. D. Germană, 4—7 sept. 1978, 1, 1979, 85.

LUNGU Corneliu, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.D. Germană, 3—4, 1980, 424.

Marin Elisabeta, Stagiul de specialitate în R.F. Germania, 4, 1978, 458.

Marin Elisabeta, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.F. Germania, 3—4, 1980, 423.

Matei Alexandru, Cercetări în arhivele Republicii Populare Ungare, 4, 1979, 464.

Matei Valeria, Cercetări în arhivele de peste hotare — S.U.A., 4, 1979, 464.

Matei Vasile, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. P. Polonă, 4, 1976, 443.

Matei Vasile, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. P. Polonă, 3, 1977, 324.

Matei Vasile, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. P. Polonă, 4, 1979, 461.

Matei Vasile, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. P. Polonă, 3—4, 1980, 431.

Mărășoiu Gabriela, Cercetări în arhivele de peste hotare — U.R.S.S., 3, 1977, 326.

Mărășoiu Gabriela, A VI-a Conferință a conducătorilor instituțiilor arhivistice din țările socialiste, Sofia, 1978, 3, 1978, 365.

Mărășoiu Gabriela, Cercetări în arhivele de peste hotare — U.R.S.S., 4, 1978, 463.

Moș Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Austria, 4, 1979, 444.

Moș Tiberiu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Austria, 3—4, 1980, 409.

Mușetoiu Rodica, Cercetări în arhivele de peste hotare — Franța, 3—4, 1980, 418.

Nistor Nicolae, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.D. Germană, 4, 1976, 436.

Nistor Nicolae, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. D. Germană, 3, 1977, 316.

*** Opinii privind arhivele economice consemnate cu prilejul „Mesei rotunde” organizate în ziua de 5 octombrie 1979, 1, 1980, 132.

Pirvulescu Maria, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 3, 1978, 373.

Pirvulescu Maria, Consfătuirea de la Tulcea (14—16 decembrie 1977), 1, 1978, 111.

Pirvulescu Maria, A VI-a Conferință a conducătorilor instituțiilor arhivistice din țările socialiste, Sofia, 1978, 3, 1978, 365.

Popescu Cornelia, Primul seminar de paleografie și diplomatică slavă de pe lângă CIBAL, Sofia 10—15 septembrie 1979, 1, 1980, 138.

Postăriță Emilia, Cercetări în arhivele de peste hotare — Italia, 4, 1979, 456.

Pricop Adrian, Arhivele Statului județul Iași — privire retrospectivă, 3, 1977, 305.

Rachieru Mihai, 70 de ani de la înființarea Universității populare „Nicolae Iorga” de la Vălenii de Munte, 3, 1978, 368.

Racoviceanu Sanda, Cercetări în arhivele de peste hotare — Belgia, 4, 1978, 452.

Racoviceanu Sanda, Cercetări în arhivele de peste hotare — Belgia, 3, 1977, 314.

Racoviceanu Sanda, Cercetări în arhivele de peste hotare — Belgia, 4, 1979, 446.

Ranca Ion, Capitala Moldovei la 1849 în viziunea unui memorialist pașoptist ardelean, 3, 1977, 307.

Rusu Ion, Cercetări în arhivele de peste hotare — Belgia, 3—4, 1980, 411.

Soveja Maria, Acțiuni ale Arhivelor Statului dedicate Centenarului independenței și comemorării a 70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907, 3, 1977, 329.

Soveja Maria, Cercetări în arhivele de peste hotare — U.R.S.S., 4, 1978, 463.

Soveja Maria, Cercetări în arhivele de peste hotare — Franța, 4, 1979, 451.

Soveja Maria, Cercetări în arhivele de peste hotare — Franța, 3—4, 1980, 418.

Spiridoneanu Mircea, Cercetări în arhivele de peste hotare — R. S. Cehoslovacă, 3—4, 1980, 413.

Tudorică Mioara, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 4, 1976, 428.

Tudorică Mioara, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 3, 1977, 331.

Tudorică Mioara, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 1, 1978, 111.

Tudorică Mioara, Microfilmarea și utilizarea microfilmelor, 4, 1978, 464.

Țurlea Petre, 70 de ani de la înființarea Universității populare „Nicolae Iorga” de la Vălenii de Munte, 3, 1978, 368.

Vătafu Găitan Silvia, Primul seminar de paleografie și diplomatică slavă de pe lângă CIBAL, Sofia, 10—15 septembrie 1979, 1, 1980, 130.

Veliman Valeriu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Turcia, 4, 1976, 444.

Veliman Valeriu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Turcia, 3, 1977, 325.

Veliman Valeriu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Turcia, 4, 1978, 461.

Veliman Valeriu, Cercetări în arhivele de peste hotare — Turcia, 4, 1979, 465.

Vișcu Dimitrie, Cercetări în arhivele de peste hotare — Austria, 3—4, 1980, 409.

Vlaicu Monica, Cercetări în arhivele de peste hotare — Cehoslovacia, 4, 1976, 433.

Vlaicu Monica, Cercetări în arhivele de peste hotare — Cehoslovacia, 3, 1977, 315.

Vlaicu Monica, Cercetări în arhivele de peste hotare — Cehoslovacia, 4, 1978, 453.

Vlaicu Monica, Cercetări în arhivele de peste hotare — R.S. Cehoslovacă, 4, 1979, 449.

Zaharia Dumitru, Cercetări în arhivele de peste hotare — Italia, 3, 1977, 319.

Zaharia Dumitru, Cercetări în arhivele de peste hotare — Italia, 4, 1976, 439.

Zaharia Dumitru, Cercetări în arhivele de peste hotare — Italia, 4, 1979, 456.

Zaharia Dumitru, Omagierea marilor victorii, 3, 1977, 333.

*** A VII-a Consfătuire a conducătorilor de arhive din țările socialiste, 2, 1980, 228.

CRONICĂ

Adamache Adrian, Simpozionul „6 martie 1945, moment de seamă în procesul democratizării vieții politice românești”, 2, 1980, 229.

Bolontoc Dumitru, Reciclarea personalului cu pregătire medie, 1, 1976, 82.

Bona Petre, Consfătuire cu cititorii „Revistei Arhivelor” la Caransebeș, 3, 1979, 363.

Crivăț Cornelia, Simpozionul internațional de paleografie greacă și diplomatică bizantină, Salonic, 17—26 mai 1980, 3—4, 1980, 436.

Dima-Drăgan Corneliu, Arhivele Statului și documentarea contemporană, 2, 1976, 205.

Dinu Cristina, Expoziția „File din istoria Partidului Comunist Român”, 3, 1976, 334.

Dobrescu Constantin, Sesiune de comunicări și referate la Ploiești, 4, 1979, 472.

Dogaru Maria, Reuniunea Comitetului internațional de sigilografie, Paris, 24—28 septembrie 1979, 4, 1979, 474.

Drăghici Natalia, Întrunirea Comitetului internațional de microfilmare, 3, 1979, 367.

Gheorghe Elena, Consfătuire cu cititorii la Craiova, 3—4, 1980, 443.

Gheorghe Elena, Consfătuire cu cititorii „Revistei Arhivelor” la Slatina, 1, 1980, 143.

Gheorghe Elena, Acțiuni organizate de Arhivele Statului în cadrul Săptămânii internaționale a Arhivelor, 1, 1980, 140.

Gheorghe Elena, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 4, 1979, 468.

Gheorghe Elena, Consfătuire privind documentele de carte funciară, 3, 1979, 371.

Gheorghe Elena, 225 de ani de la nașterea lui Gh. Șincai. Sesiune omagială organizată la DGAS, 2, 1979, 216.

Gheorghe Elena, Expoziția „Epopeea Unirii”, 2, 1979, 216.

Gheorghe Elena, Simpozionul inter-județean „Documente inedite privind lupta poporului român pentru apărarea libertății și desăvîrșirii unității sale statale”, 3, 1978, 375.

Grozav Viorel, A V-a sesiune științifică de vară a societății cultural-științifice „Stroiești — Argeș”, 3, 1976, 335.

Guboglu Mihail, Al IV-lea Congres Internațional de studii sud-est europene, Ankara 13—18 august 1979, 2, 1930, 234.

Guboglu Mihail, Al III-lea Congres Internațional de turcologie, Istanbul, 24—29 sept. 1979, 2, 1980, 237.

Hurmuzache Ștefan, Interviu acordat de dl. Yves Metman, președintele Comitetului internațional de sigilografie, 1, 1979, 91.

Hurmuzache Ștefan, Gheorghe Duzinchevici are 75 de ani, 3, 1979, 372.

Hurmuzache Ștefan, Reuniunea experților privind armonizarea programelor de formare în materie de arhive, 26—30 noiembrie 1979, 2, 1980, 239.

Hurmuzache Gabriela, O nouă formă de pregătire profesională arhivistică, 1, 1976, 80.

Hurmuzache Gabriela, Omagiu lui Gheorghe Șincai, 3, 1979, 364.

Ionescu Radu, Consfătuire privind arhivele economice, 4, 1979, 470.

Iosefide Elena, Sesiuni de comunicări științifice dedicate celei de a 35-a aniversări a eliberării patriei, 4, 1979, 467.

Ivănescu Dumitru, Necrolog Gheorghe Ungureanu, 1, 1976, 83.

Livezeanu Dan, Simpozionul internațional de paleografie greacă și diplomatică bizantină, Salonic, 17—26 mai 1980, 3—4, 1980, 436.

Lungu Corneliu, Perfecționarea pregătirii profesionale a arhiviștilor, 1, 1979, 88.

Matei Alexandru, Necrolog Aurelian Sacerdoțeanu, 2, 1976, 237.

Matei Alexandru, Necrolog Ștefan Metes, 4, 1977, 471.

Matei Alexandru, Cursurile de perfecționare în limba și paleografia latină și în limba germană și paleografia gotică, 1, 1976, 78.

Mihăilescu Lidia, Manifestări științifice ale Arhivelor Statului, 2, 1980, 231.

Măță Ioan, Sesiunea științifică jubiliară „Petrodava 2000”, 3—4, 1980, 440.

Necșa Teodor, Consfătuirea cu privire la documentele tehnice, 3, 1979, 359.

Netea Vasile, Independența — film documentar-artistic în culori, 2, 1977, 233.

Oprea Florea, Reuniunea Comitetului de conservare și restaurare a materialelor arhivistice de pe lângă Consiliul Internațional al Arhivelor, Bremen, 1979, 3, 1979, 368.

Pirvulescu Maria, Comisia științifică pentru probleme arhivistice — ședința de lucru din 7 febr. 1979, 1, 1979, 87.

Pirvulescu Maria, Ședință de lucru a Comisiei științifice pentru probleme arhivistice, 3, 1979, 359.

Pleșa Ioan, Necrolog Rotar Octavian (1927—1978), 4, 1978, 479.

Postăriță Emilia, Consfătuirea privind investigarea arhivelor străine, 3, 1979, 362.

Racoviceanu Sanda, Reuniunea de lucru a Comisiei de publicații de pe lângă CIBAL, Roma 3—6 iunie 1979, 3, 1979, 369.

Racoviceanu Sanda, Reuniunile de lucru ale Biroului și Comisiei arhive și microcopii ale CIBAL-ului și Conferința balcanică, Atena 21—25 sept. 1979, 4, 1979, 473.

Tamaș Corneliu, Necrolog Florea Constantin (1926—1978), 4, 1978, 481.

Temciuc Alexandru, 120 de ani de la Unirea Principatelor române, 1, 1979, 92.

Teodorescu Z. Virgiliu, Sesiunea de comunicări de la Direcția generală a Arhivelor Statului — Muzeul Arhivelor „București, 20 ianuarie 1979, 1, 1979, 92.

Teodorescu Z. Virgiliu, Simpozionul „Unirea Principatelor române”, 2, 1980, 229.

Teodorescu Z. Virgiliu, Simpozionul „Gheorghe Magheru, fiu al patriei, apărător al libertății”, 2, 1980, 230.

*** Teză de doctorat susținută de Maria Dogaru, 3, 1976, 335.

*** Teză de doctorat susținută de Nicolae Mocioiu, 3, 1976, 236.

*** Teză de doctorat susținută de Adam I. Iosif, 3, 1976, 336.

*** Teză de doctorat susținută de Traian Rus, 1, 1979, 93.

Tudorică Mioara, „Masă rotundă” privind arhivele create de compartimentele de personal, 3—4, 1980, 447.

Tudorică Mioara, Consfătuire cu cititorii la Iași, 3—4, 1980, 445.

Tudorică Mioara, Consfătuire cu cititorii la București, 3—4, 1980, 442.

Tudorică Mioara, „Masă rotundă” consacrată documentelor economice, 4, 1979, 471.

Tudorică Mioara, Consfătuire cu cititorii „Revistei Arhivelor” la Pitești, 1, 1980, 141.

Voiculescu Marin, Al XI-lea Congres mondial de științe politice, Moscova, 12—18 august 1979, 2, 1980, 232.

RECENZII ȘI PREZENTĂRI

Ajltăriței Nicolae, **Manole Vasile**, **Ciucă Elena**, Îndrumător în Arhivele Statului județul Ilfov, București, 1975, 378 p. (Mauriciu Kandel) 3, 1976, 353.

Archeion, Direcția generală a Arhivelor Statului din Polonia, Varșovia, an LXVI, 1978, 347 p. (Vasile Matei) 2, 1979, 227.

Archivy ČSR Praha, 1974, 211 p. și 210 ilustr. (Lidia Mihăilescu), 3, 1976, 354.

Archivum, Revue internationale des 1973 (Mihail Fănescu), 3, 1976, 355.

Archivum, Revue internationales des archives, vol. XXV, Bibliographie internationale fondamentale d'archivistique, 1978, 250 p. (Elena Dima), 4, 1979, 226.

*** Aspecte militare privind revoluția de la 1848 în Oltenia. Documente inedite, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1979, 255 p. (Elena Gheorghe), 4, 1979, 483.

Balkanica, guide to the polisch archives relative to the history of the balkan countries (Balkanica, Ghidul arhivelor poloneze referitoare la istoria țărilor balcanice) Varșovia, 1979, 78 p. + 19 ilustr. (Vasile Matei), 4, 1979, 487.

Babici Ion, Solidaritate militantă antifascistă, Edit. Acad. R. S. România, București 1974, 244 p. (Silvia Istrate), 1, 1976, 90.

Bartoș Gheorghe, Răscoala lui Horea. Bibliografie analitică, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976, 150 p. (Liviu Ursuțiu), 3, 1977, 349.

Biblioteca arhivelor centrale ale statului, vol. 16, Atena, 1977, 178 p. (Dan Livezeanu), 2, 1979, 229.

Boletín de archivos, An. 1 nr. 1 Madrid, 1978, 175 p. (Anuța Dănilă), 4, 1979, 488.

C. Botez, D. Urmă, Epopeea feroviară românească, Edit. Sport-turism, București, 1977, 440 p. (Vasile Arimția), 1, 1979, 101.

Bozga V. Dr., Criza agrară din România dintre cele două războaie mondiale, Edit. Acad. R. S. România, București, 1975, 223 p. (Ion Radu Vasile), 1, 1976, 92.

Buzatu Gheorghe, Dosare ale războiului mondial, Edit. Junimea, Iași, 1979, 263 p. (Dumitru Ivănescu), 4, 1979, 477.

✕ **Caciora Andrei, Roșu Nicolae**, Aradul în lupta pentru eliberarea socială și națională. Documente, I, Arad, 1978, 336 p. (Eugen Glück), 4, 1979, 223.

✕ **Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului**, vol. III, 1621—1632, București, 1978, 902 p. (Constantin Șerban), 1, 1979, 94.

Căncea Paraschiva, Mișcarea pentru emanciparea femeii în România, Edit. politică, București, 1976, 163 p. (Dobrescu Constantin), 3, 1977, 347.

Cernovodeanu Dan, Bibliografia heraldicii românești, Biblioteca Muzeologică, București, 1977, 90 p. (Dogaru Maria), 4, 1978, 220.

✕ **Chipurici N., Măceanu M.**, Mehedințul sub steagul revoluției române de la 1848, Drobeta Turnu Severin, 1978, 102 p. (Corneliu Tamaș), 4, 1979, 482.

Chirulescu Marian, Negulescu Elisabeta, Maxim Gheorghe, Rachieru Mihai, 1907 în județul Prahova (Elena Gheorghe), 2, 1978, 216.

Cetin Atilla, Başbakanlık Arşivinde nuygulan tasrif sistemi ve kullananlar kotlar (Sistemul de clasificare și de codificare adoptat în Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri), în „Tarih Dergisi” sayı XXXI, Mart 1977, Edebiyat Fakultesi Basimevi, Istanbul, 1978, p. 235—258 (Tahsin Gemil), 1, 1979, 106.

Clacbir Nicolae, Războiul pentru independența României în contextul european, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1977, 341 p. (Radu Ștefan Ciobanu), 2, 1978, 217.

Constantinescu Radu, Moldova și Transilvania în vremea lui Petru Rareș. Relații politice și militare (1527—1546), București, 1978, 272 p. + 2 hărți (Ludovic Démeny), 1, 1979, 95.

Corfus Ilie, Însemnări de demult, Edit. Junimea, Iași, 1975, 340 p. (Petre Strihan), 3, 1977, 343.

Cristea Gherasim-Piteșteanu, Războiul de independență în documentele Episcopiei Rîmnîcului și Argeșului, Rîmnîcu-Vîlcea, 1977, 107 p. + 38 foto (Vasile Arimția), 2, 1978, 219.

Dicționar de istorie veche a României (paleolitic — sec. X), București, 1976 (Alexandru V. Boldur), 4, 1977, 469.

✱ Din tezaurul arhivelor. Album de documente, București, 1976, Direcția generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România (Răzvan Teodorescu), 3, 1977, 342.

Dima Romus, Contribuții la studierea mișcării muncitorești din Oltenia, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1977, 280 p. (Constantin Dobrescu), 2, 1979, 218.

Documenta Romaniae Historica, seria D. Relații între Țările române, vol. I, Edit. Acad. R. S. România, București, 1977, 526 p. (Gernot Nussbächer), 1, 1979, 102.

Documente privind istoria militară a poporului român (Vasile Arimă), 1, 1976, 86.

Dogaru Maria, Sigiliile — mărturii ale trecutului istoric, Album sigilografic, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976, 280 p. și 330 fotocopii (Virgiliu Z. Teodorescu), 4, 1976, 460.

✶ **Dogaru Maria**, Sigilii orășenești din epoca modernă și contemporană, București, 1978 (Alexandru Ligor), 1, 1979, 97.

Edroiu Nicolae, Răsunetul european al răscoalei lui Horea (1784—1785), Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1976, 231 p. + 8 ilustr. (Iacob Mărza), 3, 1977, 349.

Ganev Todor N., Rumânski naucini i kulturni vrăzki 1869—1944. Dokumenti, Edit. Academiei Bulgare de Științe, Sofia, 1973, 351 p. (R. Păișanu), 4, 1976, 465.

La Gazette des Archives, Nouvelle série, nr. 88 1-er trimestre, 1975 (Gabriela Hurmuzache), 4, 1976, 466.

La Gazette des Archives, Nouvelle série, nr. 92—95, Paris, Association des Archivistes français, 274 p. (Mihai Fănescu), 2, 1978, 224.

Georgescu Elena, Georgescu Titu, Mișcarea democratică și revoluționară a femeilor din România, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1975, 263 p. (Constantin Dobrescu), 4, 1976, 462.

Georgescu Valentin, Strihan Petre, Judecata domnească în Țara Românească și Moldova (1611—1831) Partea I. Organizarea judecătorească, vol. I (1611—1740), Edit. Acad. R. S. România, București, 1978, 218 p. (Radu Dinu), 4, 1979, 480.

Giglovan Radu, Oproiu Mihai, Inscriptii și însemnări din județul Dimbovița, vol. I, Muzeul județean Dimbovița (Tîrgoviște), 1975, 332 p. (Marcel Dumitru Ciucă), 3, 1977, 350.

Giurescu Constantin C., Probleme controversate în istoriografia română, Edit. Albatros, București, 1977, 176 p. (Constantin Gheorghe), 2, 1978, 221.

Independența României. Documente, vol. I (Documente și presă internă), București, 1977, LII, 420 p. (Berindei Dan), 4, 1977, 467.

Independența României. Documente vol. II, p. I-a (428 p. + 19 pl.), p. a. II-a (p. XXII + 382 + 35 pl.), Edit. Acad. R. S. România, București, 1977 (Apostol Ștan), 4, 1977, 468.

Ionescu Nișcov Traian, Soveja Maria, Acte de cancelarie domnească, București, Edit. Meridiane, 1974, 120 p. (Trandafirescu Natalia), 1, 1976, 87.

Îndrumător în Arhivele Statului județul Constanța, București, 1977, 244 p. (Dumitrașcu Gheorghe), 2, 1978, 216.

Karaghiannopoulos I. E., Diplomatica bizantină, I. Acte imperiale, ed. a II-a greacă, Centrul de studii bizantine, Thessalonica, 1972, 380 p. + 85 reproduceri (Olimp N. Căciulă), 4, 1976, 463.

Lexikon Archivwesen der D.D.R., Herausgeben von der Staatlichen Archivverwaltung des Ministeriums des Innern der DDR, Staatsverlag der Deutschen Demokratischen Republik, Berlin, 1976, 320 p. (Mircea Voiculescu), 3, 1976, 354.

Lungu Ion, Școala ardeleană, Mișcarea ideologică națională iluministă, Edit. Minerva, București, 1978, 506 p. (Al. Matei), 4, 1979, 478.

Lupaș Ioan, Scrieri alese, vol. I, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1977, 260 p. (Liviu Moldovan), 2, 1979, 221.

Manole Neagoe și colab., Războieni Cinci sute de ani de la campania din 1476. Monografie și culegere de texte, Direcția generală a Arhivelor Statului din R.S. România, București, 1977, 352 p. (Radu Constantinescu), 3, 1977, 343.

Manole Neagoe, Mihai Viteazul, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1976, 316 p. (Ștan Apostol), 4, 1976, 459.

Mateescu Tudor, Documente privind istoria Dobrogei (1831—1877), Direcția generală a Arhivelor Statului din R. S. România, București, 1975, 343 p. + 10 fotografii (Traian Ionescu Nișcov), 3, 1976, 351.

Matichescu Olimpiu, Opinia publică internațională despre Dictatul de la Viena, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1975, 255 p. (Dobrescu Constantin), 1, 1976, 92.

Mazilu Dumitru, *Independența națională. Gîndire și acțiune românească*. Edit. militară, București, 1978, 414 p. (Marian Stroia), 4, 1979, 476.

Mocioiu N., Bounegru S., Iavorschi Gh., Vidis A., Documente privind istoria orașului Brăila, 1831—1918, București, 1975, 634 p. (Maria Dogaru), 9, 1976, 352.

G.N. Moiseeva, SPASO — IANOSLAVSCHI hronograf i slovo o polcu Igoreve (Cronograful de la mănăstirea Spaso-Iaroslav și cuvîntul despre oastea lui Igor), Leningrad, 1976 (Alexandru Boldur), 2, 1978, 225.

*** **Mihai Viteazul și Sălajul**. Guruslău 375 (3 august 1601 — 3 august 1976), Consiliul județean Sălaj de educație politică și culturală socialistă. Zalău, 1976, 540 p. (Marian Stroia), 2, 1976, 323.

*** **Mousaios**, Studii și cercetări de istorie locală, Muzeul județean Buzău, Buzău, 1978, 140 p. (Marcel D. Ciucă), 4, 1979, 486.

Năstăsescu Ștefan, Dumitrică Florica, Maxim Gheorghe, *Independența de stat a României, 1877—1878*, Ploiești, 1977, 136 p. (Elena Gheorghe), 2, 1978, 219.

Omagiu liceului „Nicolae Bălcescu” din Craiova la cea de a 150-a aniversare, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1977, 436 p. (Victoria Popovici), 2, 1978, 222.

Orăscu Șerban, Spiru Haret, Edit. științifică, București, 1976, 182 p. (Victoria Popovici), 3, 1977, 345.

Pârnuță Gheorghe, Învățători și profesori în revoluția de la 1848. Edit. didactică și pedagogică, București, 1976, 169 p. (Victoria Popovici), 3, 1977, 346.

Petru Rareș, Edit. Acad. R.S. România, București, 336 p. (Radu Constantinescu), 1, 1979, 98.

Potra George, Documente privitoare la istoria orașului Bacău, 1821—1848, didactică și pedagogică, București, 1975, vol. II, 572 p. (Tr. Ionescu Nișcov), 1, 1976, 89.

Prefectura județului Vilcea, vol. I, 1830—1864, Inventare arhivistice, B. București, 1977, 479 p. (Elena Ciucă), 2, 1979, 215.

Publicațiile Arhivelor Statului (1860—1977), Bibliografie analitică, Direcția generală a Arhivelor Statului, București, 1978, 186 p. (Tr. Ionescu Nișcov), 1, 1979, 98.

Radu T. Mircea, 1821, Tudor Vladimirescu și revoluția din Țara Românească, Edit. Scrisul românesc, Cra-

iova, 1978, 520 p. (G.D. Iscriu), 2, 1978, 219.

Revue française d'heraldique et de sigillographie (Maria Dogaru), 1, 1976, 99.

The Second World War. A Guide to documents in The Public Record Office, London. HMSO, 1972, IX + 303 p. (Mihail Fănescu), 4, 1976, 468.

Sertoglu Midhat, Osmanli türkierinde (Turaua la turcii osmanlii de la început pînă la sfîrșitul Imperiului otoman), Istanbul, „Dogan Kades”, 1975, 50 + fasc + pl. (Mihail Guboglu), 1, 1976, 94.

Sigalas A., Istoria tis ellinikis graphis deftera ekodoris. Veltionem Kentron Vyzantion Erevnon, Thessalonik, 1974 (Limona Dumitru), 1, 1976, 98.

Spiridonakis B.G., Empire Ottoman, Inventaire des memoires et documents aux archives du Ministère des Affaires Etrangères de France Salonique, 1973, 536 p. (Ana Iosif), 4, 1976, 464.

Studii vilcene, III, Rîmnicul Vilcii, 1974 (Marcel D. Ciucă), 1, 1976, 88.

Șotropa Valeriu, Districtul grănicesc năsăudean și locul său în lupta pentru progres social și pentru libertate națională a românilor din Transilvania, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1975, 294 p. (Gabriela Chivu), 4, 1976, 461.

X *** **Ștefan Meteș** la 85 de ani. Studii și documente arhivistice, Cluj-Napoca, 1977, 580 p. (Avram Andea), 2, 1979, 222.

Șucu Ion, Popescu Ion, Tomescu Petre, Comuna Mioarele, Monografie. Edit. Litera, București, 1976, 324 p. (Constantin Dinu), 1, 1979, 105.

Symposium, L'Epoque phanariote 21—25 octobre 1970, Thessaloniki, 1974 (Lucia Taftă), 3, 1976, 356.

C. Tamaș, P. Bardașu, S. Purice, H. Nestorescu-Bălcești, Contribuția jud. Vilcea la susținerea războiului de independență (1877—1878), 1977, 676 p. + XXIII pl. (Lidia Mihăilescu), 4, 1979, 484.

Tevfik temelkuran, Divân-i Hünayün Mühimme Kalemi (Cancelaria problemelor importante a divanului imperial) în „Tarih Enstitüsü Dergisi sayı Ekim, 1975, Edebiyat Fakültesi Matbassı, Istanbul, 1975, p. 129—175 (Tahsin Gemil), 4, 1979, 488.

Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenburgen (Colecția de documente privitoare la istoria germanilor din Transilvania), vol. V, 1438—1457, doc. nr. 2300—3098 publ. de Gustav Gündisch, Edit. Acad. R.S. România, București, 1975, 640 p. + 9 pl. (Liviu Moldovan), 1, 1976, 97.

Vitcu Dumitru, *Diplomații Unirii*, Edit. Acad. R.S. România, București, 1979, 250 p. (Dumitru Ivănescu), 4, 1979, 478.

Vornicescu Nestor Severineanu, *O cronică a războiului pentru independență*, București, 1976, 49 p + 24 foto (Arimia Vasile), 2, 1978, 218.

Zsigmond Jakó, *Philobiblon transilvan*, cu o introducere de prof. dr. Virgil Cădea, Edit. Kriterion, București, 1977, 512 p. (Radu Constantinescu), 1, 1979, 104.

*** 1918. Bihorul în epopeea uniunii. Documente, Oradea, 1978, 476 p. + 8 pl. (Ion Florescu), 2, 1979, 224.

*** 1907 în județul Teleorman, 1978, 348 p. (Maria Georgescu), 2, 1979, 226.

NOTE BIBLOGRAFICE

Arhivum Heraldicum, Buletin internațional, an LXXXIX, nr. 3—4/1975, editat de Societatea elvețiană de heraldică (Maria Dogaru), 1, 1976, 104.

Ataturk Devrimleri I, Milletlerarası simpozyum (Reforme lui Ataturk I. Simpozion internațional), 10—14 Aralık (dec.) 1973, Istanbul, 7 p. (Mihail Guboglu), 1, 1976, 102.

Botezan Ioana, Iacob Popa, *Catalog*, Multiplicat la Bibl. Acad. R.S. România, filiala Cluj-Napoca, 1978, 286 p. (Maria Dogaru), 4, 1978, 468.

Burgarella Pietro, *La serie „Consultas” nel primo ventennio di attività del Consiglio d'Italia (1562—1586)* *Seria „Consultas” în primii douăzeci de ani de activitate ai Consiliului Italiei (1562—1586)*, în „Rassegna degli Archivi di Stato” XXXIV/1 Roma, gennaio/aprilie 1974 (Adrian Adamache), 1, 1976, 102.

Caroll Michael E., *NATIS, au International Information System: Impossible Dream or Attainable Reality?*, în „The American Archivist”, vol. 39, nr. 3, 1976, p. 337—341 (Gabriela Birceanu), 4, 1978, 472.

Catalog of National Archives Microfilm Publications, Washington, 1974 (Dănilă Ana), 1, 1976, 103.

Cornovodeanu Paul, *Societatea feudală românească văzută de călători străini (secolele XV—XVIII)* București, Edit. Acad. R.S. România, 1973, 275 p. (Viorel Grozav), 1, 1976, 100.

Fallico Grazia, *La serie dei dispacci del Consiglio nel ventennio 1560—1582 (Seria depeșelor Consiliului Italiei în perioada 1560—1582)* în „Rassegna

degli Archivi di stato”, XXXIV/1, Roma gennaio/aprilie 1974 (Adrian Adamache), 1, 1976, 102.

Ghiduri și inventare arhivistice spaniole (Corneliu Dima Drăgan), 3, 1976, 358.

Gorecki Zbysław, *Piernsza ksiega moich przygod (Prima carte a aventurilor mele)*, Varșovia, 1971, 159 p. (Teodor Holban), 1, 1976, 104.

Hackman Larry J., N. Sahliand Dennis, A. Burton, *The NHPRC and a Guide to manuscript and Archival Materials in the United States*, în „The American Archivist”, vol. 40, nr. 2, 1977, p. 201—205 (Lidia Mihăilescu), 4, 1978, 473.

D'Huart Suzanne, *Arhivele particulare în Arhivele Naționale ale Franței și în Arhivele departamentale*, în „La Gazette des Archives”, nr. 85, 21 sept., 1974 (Adrian Adamache), 1, 1976, 101.

Laurent Rene, *Les bulles non pontificales conservées en Belgique (Bule nepontificale conservate în Belgia)*, în „Miscelanea arhivistica”, XV, 1977, p. 15—26 (Maria Dogaru), 4, 1978, 469.

Leisinger Albert N., jr., *International Progress in Microfilming: The Background and Work of the ICA Committee*, în „The American Archivist”, vol. 39, nr. 3, 1976, p. 329—335 (Gabriela Birceanu), 4, 1978, 470.

Lodolini Elio, *Organizzazione archivistica del Belgia (Organizarea arhivistica în Belgia)*, în „Rassegna degli Archivi di stato”, XXXIV/1, Roma gennaio/aprilie 1974, (Adrian Adamache), 1, 1976, 102.

Metman Yves, *Le sceau de la ville de Lyon en 1330. Les etapes de la progression d'une grande cité vers la liberté (Sigiliul orașului Lyon din 1330. Etapele evoluției unui mare centru urban spre libertate)*, în „Le club français de la médaille”, nr. 24—25, 1969, p. 20—23 (Maria Dogaru), 4, 1978, 469.

Neagoe Stelian, *Triumful rațiunii împotriva violenței*, Edit. Junimea, Iași, 1977, 545 p. (Dumitru Lazăr), 4, 1978, 468.

Rieger Morris, *The International Council on Archives. Its First Quarter Century*, în „The American Archivist”, vol. 39, nr. 3, 1976, p. 301—306 (Gabriela Birceanu), 4, 1978, 471.

Sadzewicz Marek, *Skrzydła i bunczuki (Aripi și tuiuri)*, Varșovia, 1972,

311 p. (Theodor Holban), 3, 1976, 359. 1978, 469.

Securitatea arhivei: noi soluții date unei probleme vechi, în „The American Archivist”, nr. 4/1975 (Ana Dănilă), 3, 1976, 359.

O sinteză de arheologie bibliologică (Corneliu Dima Drăgan), 3, 1976, 358.

Smith W. I., The ICA and Technical Assistance to Developing Countries, în „The American Archivist”, vol. 39, nr. 3, 1976, p. 343—351 (Gabriela Birceanu), 4, 1978, 471.

Stoicescu Nicolae, Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova, București, 1974, 984 p. (Marcel Ciucă), 1, 1976, 100.

Uluslarasi Türk, Folklor Sömineri (The first international Turkish Folklore Meeting, 8—14 Ekim — October 1973, Ankara/Türkiye, Ankara. Başbakanlık Basımevi, 1974, VII + 435 p. (Mihail Guboglu), 1, 1976, 102.

BIBLIOGRAFIE :

Guboglu Mihail, Bibliografie turcă referitoare la primul război mondial (1914—1918), Supl. 1979, 318.

Guboglu Mihail, Bibliografie turcă referitoare la războiul din 1877—1878, 3, 1977, 279.

Matei Alexandru, Bibliografia operei prof. Aurelian Sacerdoțeanu (1922 — 1974), 4, 1976, 450.

Matei Alexandru, Bibliografia operei prof. Aurelian Sacerdoțeanu (1922 — 1974), II, 1, 1977, 108.

Matei Alexandru, Bibliografia operei prof. Aurelian Sacerdoțeanu (1922 — 1974), III, 3, 1977, 291.

Ploceșteanu Grigore, Războiul pentru independența României 1877—1878. Bibliografie de cercetare, II, 1, 1977, 106.

Spiridoneanu Mircea, Războiul pentru independența României 1877—1878, 3, 1976, 327.

Spiridoneanu Mircea, Războiul pentru independența României 1877—1878. Bibliografie de cercetare, II, 1, 1977, 106.

Stîngăciu Elena, Războiul pentru independența României 1877—1878, 3, 1976, 327.

Stîngăciu Elena, Războiul pentru independența României 1877—1878. Bibliografie de cercetare, II, 1, 1977, 106.

Tudorică Mioara, „Revista Arhivelor” 1970—1975. Index alfabetic, 1, 1976, 105.

MIOARA TUDORICĂ

SOMMAIRE

CONTENTS

	Page
DOCUMENTS DE NOTRE TEMPS	
60 ANÉES DEPUIS LA FONDATION DU PARTI COMMUNISTE ROUMAIN	125
I. GAL — Le Fonds Archivistique National et sa contribution à la connaissance de l'histoire de la patrie et du Parti Communiste Roumain	132
M. MUŞAT — La lutte menée par le Parti Communiste, par le mouvement ouvrier de Roumanie pour l'indépendance et la souveraineté de la patrie	136
GH. SURPAT — Le progrès économique et social de la Roumanie socialiste à la lumière des documents du Parti Communiste Roumain	151
GH. UNC — La solidarité internationale — permanence du mouvement ouvrier de Roumanie	158
C. DRĂGUSÎN — L'exposition „60 années depuis la fondation du Parti Communiste Roumain“	168
ÉTUDES ET COMMUNICATIONS	
I. BURLACU, TR. RUS — Les Mémoires d'Al. Candiano Popescu	181
L. BOAR — L'écho enregistré par les événements révolutionnaires roumains de 1821 dans les sièges sicules de Cluc et de Giurgeu	189
THÉORIE ET PRATIQUE ARCHIVISTIQUE	
S. BĂDĂRAU, V. ŞINDELARU, M. STĂTIE — Le microfilmage dans les archives (II)	191
A. C. HALICHIAS — Interview pris aux participants à la réunion organisée pour instruire les gérants d'archives des organisations socialistes centrales	201
SCIENCES AUXILIAIRES	
G. D. ISCRU — L'étendard de la révolution de 1821	204
O. STRACHINĂ, AL. STRACHINĂ — L'étendard de la révolution de 1821 reconstitué	213
LA VIE SCIENTIFIQUE	
*** — Recherches menées dans les archives étrangères (II)	217
CHRONIQUE	
M. GUBOGLU — Réunions scientifiques internationales consacrées à l'histoire de la Turquie	232
T. GEMIL — Table ronde „Pour une plus grande efficacité de l'étude et de la mise en valeur des documents turcs“	234
EL. GHEORGHE — Séance dédiée aux „Nouvelles sources documentaires des archives étrangères“	236
V. COMAN — La conférence sur les archives créées par les organisations agricoles	237
L. MIHAILESCU — La récente session : „Science, progrès, humanisme“	238
BIBLIOGRAPHIE	
M. TUDORICĂ — „La Revue des Archives“, 1976—1980. Index alphabétique	240

	Page
NOWADAYS DOCUMENTS	
60 YEARS SINCE THE SETTING UP OF THE ROMANIAN COMMUNIST PARTY	125
I. GAL — Contribution of the National Archival History to the knowledge of the Romanian History and the Romanian Communist Party	132
M. MUŞAT — The struggle of the Romanian Communist Party and of the working-class movement in Romania, for independence and sovereignty of the Motherland	136
GH. SURPAT — The economic and social progress of the Socialist Romania in the light of the Romanian Communist Party documents	151
GH. UNC — The international solidarity — permanence of the working-class movement in Romania	158
C. DRĂGUSÎN — The exhibition „60 years since the setting up of the Romanian Communist Party“	168
STUDIES AND PAPERS	
I. BURLACU, Tr. RUS — Al. Candiano Popescu-Memoirs	181
L. BOAR — The echo of the Romanian revolutionary events of 1821 in the Szekler counties of Cluc and Giurgeu	189
ARCHIVAL THEORY AND PRACTICE	
S. BĂDĂRAU, V. ŞINDELARU, M. STĂTIE — Microfilming in Archives (II)	191
A. C. HALICHIAS — Interview with the participants in the training of the archive officials from the central socialist organizations	201
AUXILIARY SCIENCES	
G. D. ISCRU — The flag of the 1821 Revolution	204
O. STRACHINĂ, AL. STRACHINĂ — Reconstitution of the flag of the 1821 Revolution	213
SCIENCE LIFE	
*** Researches done in the Archives from abroad (II)	217
CHRONICLE	
M. GUBOGLU — International scientific meetings concerning the history of Turkey	232
T. GEMIL — The Round Table — „Increase of the efficiency in researching and turning into account the Turkish records“	234
EL. GHEORGHE — Symposium „New documentary sources in the Archives from abroad“	236
V. COMAN — Symposium devoted to the archives created in the field of agriculture	237
L. MIHAILESCU — Session of papers „Science, progress, humanism“	238
BIBLIOGRAPHY	
M. TUDORICĂ — Revista Arhivelor 1976—1980, alphabetical index	240

INHALT

	Seite
DOKUMENTE UNSERER ZEIT	125
60 JAHRE SEIT GRÜNDUNG DER RUMÄNISCHEN KOMMUNISTISCHEN PARTEI	
I. GAL — Der Nationalarchivfonds und dessen Beitrag zur Kenntnis der Geschichte der R.K.P.	132
M. MUŞAT — Der Kampf der Kommunistischen Partei, der rumänischen Arbeiterbewegung für Unabhängigkeit und Souveränität	136
GH. SURPAT — Der wirtschaftliche und gesellschaftliche Fortschritt des sozialistischen Rumäniens im Lichte der Dokumente der Rumänischen Kommunistischen Partei	151
GH. UNC — Die internationale Solidarität — Permanenz der rumänischen Arbeiterbewegung	158
C. DRĂGUSIN — Die Ausstellung „60 Jahre seit Gründung der Rumänischen Kommunistischen Partei“	168
STUDIEN UND MITTEILUNGEN	
I. BURLACU, TR. RUS — Al. Candiano Popescu — Memoiren	181
L. BOAR — Der Widerhall der rumänischen Revolutionsereignisse vom Jahre 1821 auf dem Gebiet der Szeklerstühle Cluc und Giurgeu	189
ARCHIVTHEORIE UND — PRACTIS	
S. BĂDĂRĂU, V. SÎNDELARU, M. STATIE — Die Mikrofilmung in den Archiven (II)	191
A. C. HALICHIAS — Gespräch mit den Teilnehmern an der Ausbildungsvorlesung für Archivverantwortliche der sozialistischen Zentralorganisationen	201
HILFSSWISSENSCHAFTEN	
G. D. ISCRU — Die Revolutionsfahne von 1821	204
O. STRACHINĂ, AL. STRACHINĂ — Die Rekonstituierung der Revolutionsfahne von 1821	213
WISSENSCHAFTLICHES LEBEN	
*** Forschungen in ausländischen Archiven (II)	217
CHRONIK	
M. GUBOGLU — Internationale wissenschaftliche Veranstaltungen zur Geschichte der Türkei	233
T. GEMIL — Rundtischgespräch „Steigerung der Forschungs- und Verwertungswirksamkeit der türkischen Urkunden“	234
EL. GHEORGHE — Beratung „Neue Dokumentarquellen aus den ausländischen Archiven“	236
V. COMAN — Beratung über die von den sozialistischen Organisationen aus dem Bereich der Landwirtschaft krei-rierten Archive	237
L. MIHĂILESCU — Tagung „Wissenschaft, Fortschritt, Humanismus“	238

BIBLIOGRAPHIE

M. TUDORICA — „Revista Arhivelor“ 1976—1980. Alphabetisches Register

СОДЕРЖАНИЕ

	Стр
ДОКУМЕНТЫ НАШИХ ДНЕЙ	125
60 ЛЕТ ОТ СОЗДАНИЯ РУМЫНСКОЙ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ	
И. ГАЛ — Национальный Архивный фонд и его вклад в распознавание истории отечества в Р К П	132
М. МУШАТ — Борьба Компартии, рабочего движения за независимость и суверенитет родины	136
Г. СУРПАТ — Экономический и общественный прогресс социалистической Румынии в свете документов Румынской Коммунистической Партии	151
Г. УНК — Международная солидарность — постоянство рабочего движения Румынии	158
К. ДРĂГУШИН — Выставка „60 лет от создания Румынской Коммунистической Партии“	168
СТУДИИ И СООБЩЕНИЯ	
И. БУРЛАКУ, Т. РУС — Ал. Кандиано-Попеску: Воспоминания	181
Л. БОАР — Статьи на румынские революционные явления 1821 г. в среде сакульских держав Чук и Джурджеу	189
АРХИВНАЯ ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	
С. БĂДĂРĂУ, В. ШИНДЕЛАРУ, М. СТАТИЕ — Микрофильмирование в архивах (II ч.)	191
А. К. ХАЛИКИАС — Интервью с участниками на инструктаже архивных ответственных центральных социалистических организаций	201
ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ НАУКИ	
Г. Д. ИСКРУ — Знамя революции 1821 г.	204
О. СТРАКИНĂ, АЛ. СТРАКИНĂ — Восстановление знамени революции 1821 г.	213
НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ	
*** — Исследования по заграничным архивам (II ч.)	217
ХРОНИКА	
М. ГУБОГЛУ — Международные исследования по истории Турции	233
Т. ДЖЕМИЛ — Круглый стол о „Росте действительности исследования и выявления турецких документов“	234
ЭЛ. ГЕОРГЕ — Совещание о „Новых документальных источниках зарубежных архивов“	236
В. КОМАН — Совещание об архивах, созданных организациями сельского хозяйства	237
Л. МИХĂИЛЕСКУ — Научная сессия „Наука, прогресс, гуманизм“	238

БИБЛИОГРАФИЯ

М. ТУДОРИКĂ — Ревиста Архивелор 1980 гг. Алфавитный индекс

Архивный Стат.

CĂTRE AUTORI

„Revista Arhivelor” publică studii și comunicări de teorie și practică arhivistică, de paleografie, diplomatică, sigilografie, heraldică, miniaturistică, izvoare, instituții și alte științe auxiliare ale istoriei, studii și articole de istorie bazate pe materiale de arhivă, documente, prezentări de fonduri și colecții arhivistice, recenzii și prezentări de reviste și cărți de specialitate, cronici, note și informații bibliografice.

Autorii sînt rugați să trimită materialele, în două exemplare dactilografiate la două rînduri, cu trimiterile infrapaginale numerotate în continuare și cu un scurt rezumat.

Articolele nepublicate nu se restituie.

Abonamentele pentru străinătate se fac prin :

ILEXIM

Departamentul export-import presă P.O. Box
136—317—tele. 11 226, București,
str. 13 Decembrie nr. 3

R.M. ISSN 0034—7043

Articles appearing in this journal are abstracted
and indexed in HISTORICAL ABSTRACT and
AMERICA HISTORY AND LIFE

Macheta și
Tehnoredactarea : *Maria Rădulescu*

Dat la cules : 3.IV.1981 ; Bun de tipar : 17.VI.1981

Tiraj : 3 800 exemplare ; Coli de tipar : 9

C. 2225 — I. P. Informația
str. Brezoianu 23-25 — București
R. S. România

Lei 12

IN ANUL CELEI DE A 60-A ANIVERSARI A CREARII PARTIDULUI COMUNIST, ROMANIA PREZINTA IMAGINEA UNEI TARI SOCIALISTE IN PLIN AVINT, CU O ECONOMIE MULTILATERAL DEZVOLTATA. TOATE JUDETELE TARIИ CUNOSC O VIAȚA SOCIAL-ECONOMICA INTENSA, INFLOREȘTE CULTURA NOUA SOCIALISTA, CREȘTE AN DE AN BUNASTAREA OAMENILOR MUNCII DE LA ORAȘE ȘI SATE. PREVEDERILE PROGRAMULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DE FAURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI ÎNAINȚARE A ROMÂNIEI SPRE COMUNISM. OBIECTIVELE ÎNSUFLEȚITOARE ALE ACTUALULUI PLAN CINCINAL ADOPTAT DE CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI DESCHID O AMPLĂ PERSPECTIVA DE MUNCA ȘI ÎNFĂPTUIRI, DE AFIRMARE A GENIULUI CREATOR AL POPORULUI NOSTRU, DE ACCELERARE A EVOLUȚIEI ROMÂNIEI SPRE COMUNISM.

**PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI
IN CINCINALUL 1981-1985 STABILIȚI DE CONGRESUL
AL XII-LEA AL P.C.R.**

	Prevederi din 1985 față de 1980 în %	Ram. mediu anual 1981-1985 în %
• valoarea producției nete industriale	184 - 161	9 - 10
• valoarea producției globale industriale	147 - 154	8 - 9
• valoarea producției globale agricole (medie anuală)	124,5 - 127,5	4,5 - 5
• Volumul investițiilor în economie națională	130 - 135	5,4 - 6,2
• Produsul social	133,5 - 137,5	6 - 6,6
• Venitul național	138 - 143	6,7 - 7,4
• Veniturile totale reale ale populației	123 - 126	4,2 - 4,6